

ΑΡΙΣΤΟΤΕΛΕΙΟ ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗΣ
ΠΟΛΥΤΕΧΝΙΚΗ ΣΧΟΛΗ
ΤΜΗΜΑ ΠΟΛΙΤΙΚΩΝ ΜΗΧΑΝΙΚΩΝ
ΜΕΤΑΠΤΥΧΙΑΚΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΔΙΟΙΚΗΣΗΣ ΚΑΙ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗΣ ΤΕΧΝΙΚΩΝ ΕΡΓΩΝ

**«ΔΙΟΙΚΗΣΗ, ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗ ΚΑΙ ΚΑΤΑΣΚΕΥΗ ΤΟΥ ΕΡΓΟΥ:
“ΑΠΟΚΑΤΑΣΤΑΣΗ ΠΑΛΑΙΟΥ ΑΝΤΙΠΡΟΣΩΠΕΙΟΥ ‘ΑΓΙΑΣ ΑΝΝΗΣ’
ΤΗΣ ΙΕΡΑΣ ΜΟΝΗΣ ΜΕΓΙΣΤΗΣ ΛΑΥΡΑΣ ΣΤΙΣ ΚΑΡΥΕΣ-ΑΓΙΟΝ
ΟΡΟΣ”»**

**Βασίλειος Κ. Αλεξάνδρου
Αρχιτέκτων Μηχανικός, M.Arch**

Χρήστος Ιγνατάκης
Καθηγητής Α.Π.Θ.

Ιωάννης Τέγος
Καθηγητής Α.Π.Θ.

Γεώργιος Αρετούλης
Επίκουρος Καθηγητής Α.Π.Θ.

Θεσσαλονίκη, Νοέμβριος 2015

Περίληψη

Η αναστήλωση-αποκατάσταση των μνημείων, αποτελεί έναν επιστημονικό κλάδο ο οποίος αποτείνεται στη συνεργασία όλων των επιστημών και όλων των τεχνών που μπορούν να συνεισφέρουν στη μελέτη και τη διάσωση της μνημειακής κληρονομιάς.

Η συντήρηση και η αποκατάσταση των μνημείων αποσκοπούν να τα διασώσουν τόσο σαν έργα τέχνης όσο και σαν ιστορικές μαρτυρίες.

Το παλαιό Αντιπροσωπείο της Αγίας Άννης της Ιεράς Μονής Μεγίστης Λαύρας στις Καρυές-Άγιον Όρος (κατοικία του Αντιπροσώπου της Ιεράς Μονής στην Ιερά Κοινότητα), το οποίο ανακαινίσθηκε εκ θεμελίων το έτος 1769, με την εκκλησία του να έχει ανακαινισθεί εκ νέου το 1866, αποτελεί ένα τέτοιο μνημείο.

Το έργο: «Αποκατάσταση παλαιού Αντιπροσωπείου Αγίας Άννης της Ιεράς Μονής Μεγίστης Λαύρας στις Καρυές-Άγιον Όρος», είχε στόχο την αναστήλωση-αποκατάσταση και επανάχρηση του όλου συγκροτήματος και την διαμόρφωση του περιβάλλοντος χώρου του. Η χρήση του κυρίως κτίσματος είναι η παλαιά του, δηλαδή αυτή του Αντιπροσωπείου. Η νέα χρήση του βοηθητικού κτίσματος είναι Λεβητοστάσιο-Αποθηκευτικός χώρος, αντί του παλαιού Βουρδουναριού (στάβλος ζώων). Η αποκατάσταση επετεύχθη χωρίς ουσιαστική αλλοίωση των παραλαμβανομένων δομικών στοιχείων, όπως επίσης και χωρίς μορφολογικές επεμβάσεις, ώστε η σύγχρονη επαναλειτουργία του κτίσματος, να μην σημαίνει αλλαγή της αρχικής αρχιτεκτονικής-κατασκευαστικής δομής του.

Στο πλαίσιο της παρούσας εργασίας, αρχικά παρατίθενται ενημερωτικά στοιχεία για το Άγιον Όρος, την Ιερά Μονή Μεγίστης Λαύρας και τις Καρυές όπου ανήκει ιδιοκτησιακά και χωροταξικά το Αντιπροσωπείο, όπως επίσης και γνωριμία με την αρχιτεκτονική του Αγίου όρους και το επιστημονικό πλαίσιο της αναστήλωσης μνημείων.

Στην συνέχεια, γίνεται προσπάθεια παρουσίασης της ιδιαίτερης παραδοσιακής κατασκευής του έργου και της διοίκησης και διαχείρισης αυτής σε επίπεδο οργάνωσης, χρόνου, κόστους, όπως και οι εμπειρικές και σύγχρονες τεχνικές προγραμματισμού, παρακολούθησης και εκτίμησης της προόδου των έργων,

Η εργασία καταλήγει με τις προτάσεις και τα συμπεράσματα, όσον αφορά στους τομείς και στην έμφαση που πρέπει να δοθεί, τα οποία προέκυψαν από την εμπειρία της Διοίκησης και Διαχείρισης της συγκεκριμένης κατασκευής, αλλά και της χρησιμότητας των 'βέλτιστων πρακτικών' και των 'μαθημάτων που αποκτήθηκαν' από προηγούμενες κατασκευές, όπως και της εφαρμογής συγχρόνων μεθόδων Διοίκησης και Διαχείρισης της κατασκευής ενός έργου.

Λέξεις κλειδιά: Αναστήλωση – Αποκατάσταση – Επανάχρηση Μνημείων, Παραδοσιακή Αρχιτεκτονική - Κατασκευή, Αρχιτεκτονική Αγίου Όρους, Αντιπροσωπείο Ιεράς Μονής Μεγίστης Λαύρας στις Καρυές, Διοίκηση-Διαχείριση έργου.

Abstract

Monuments' restoration-rehabilitation is a scientific discipline which addresses to the cooperation of all sciences and all the arts that can contribute to the study and preservation of monumental heritage.

The maintenance and restoration of monuments, aim to preserve them, both as artworks and as historical evidence.

The old Representative's house of 'Hagia Anna' of the Holly Monastery Megistis Lavras at Karyes-Mount Athos (residence of the Representative of the Monastery at the Holly Community), which was fundamentally renovated in the year 1769 and its church has been restored again in 1866, is such a monument.

The project "Rehabilitation of the old Representative's house of 'Hagia Anna' of the Holly Monastery Megistis Lavras at Karyes-Mount Athos ", aimed at the restoration, rehabilitation and reuse of the entire assembly and also landscaping of the surrounding area. The use of the main building is the Representative's house. The new use of the auxiliary building is Boiler-Storage room, instead of the old animal stable (Vourdounario).

The restoration was achieved without substantial alteration of the existing structural elements, as well as without morphological interventions, in order that modern reuse of the building, not to mean a change of the initial architecture-engineering structure. In the present study, factual information is presented on Mount Athos, the Holly Monastery of Megistis Lavras and Karyes where the Representative's house like property and spatially belongs, as well as acquaintance with the architecture of Mount Athos and the scientific frame of monuments' restoration.

Consecutively, an attempt is made to present the particular traditional project construction and thereof its administration and management in terms of organization, time, cost, as well as empirical and modern techniques of programming, monitoring and evaluation of project's progress.

The study ends with the proposals and conclusions regarding the sectors and the emphasis to be given, which emerged from the experience of Administration and Management of the specific construction and also the usefulness of 'best practices' and 'lessons learned' from previous projects, as well as the application of the modern Project/construction management methods.

Keywords: Monuments' Restoration – Rehabilitation - Reuse, Traditional Architecture - Construction , Mount Athos Architecture, Representative's house (Antiprosopio) of 'Hagia Anna' of the Holly Monastery Megistis Lavras at Karyes, Project/Construction Management.

Πίνακας περιεχομένων

Περίληψη.....	2
Abstract.....	3
1 ΠΡΟΛΟΓΟΣ.....	10
1.1 Εισαγωγή.....	11
2 ΑΓΙΟΝ ΟΡΟΣ.....	12
2.1 Ιστορία του Αγίου Όρους.....	13
2.2 Η Διοίκηση του Αγίου Όρους.....	17
2.3 Η Αρχιτεκτονική του Αγίου Όρους.....	23
2.3.1 Εισαγωγή.....	23
2.3.2 Οι Μοναστηριακοί Περίβολοι.....	23
2.3.3 Τα Καθολικά.....	24
2.3.4 Τα Κυριακά.....	25
2.3.5 Τα Παρεκκλήσια.....	26
2.3.6 Οι Τράπεζες.....	26
2.3.7 Οι Πτέρυγες του Περιβόλου.....	27
2.3.8 Τα Μαγειρεία.....	28
2.3.9 Οι Πύργοι.....	28
2.3.10 Οι Φιάλες.....	29
2.3.11 Οι Κρήνες.....	29
2.3.12 Οι Αρσανάδες.....	30
2.3.13 Τα Κελλιά.....	30
2.4 Ιερά Μονή Μεγίστης Λαύρας.....	31
2.4.1 Τοποθεσία Μονής.....	31
2.4.2 Ίδρυση.....	31
2.4.3 Ιστορία.....	32
2.4.4 Εξαρτήματα.....	32
2.5 Καρυές, η Πρωτεύουσα του Αγίου Όρους.....	33
3 ΑΝΑΣΤΗΛΩΣΗ- ΑΠΟΚΑΤΑΣΤΑΣΗ ΜΝΗΜΕΙΩΝ.....	35
3.1 Εισαγωγή.....	35
3.2 Ο Χάρτης της Βενετίας.....	35
3.2.1 Ορισμοί.....	35
3.2.2 Συντήρηση.....	35
3.2.3 Τεκμηρίωση και δημοσιεύσεις.....	37
4 ΤΟ ΠΑΛΑΙΟ ΑΝΤΙΠΡΟΣΩΠΕΙΟ «ΑΓΙΑΣ ΑΝΝΗΣ» ΤΗΣ ΙΕΡΑΣ ΜΟΝΗΣ ΜΕΓΙΣΤΗΣ ΛΑΥΡΑΣ ΣΤΙΣ ΚΑΡΥΕΣ.....	38
4.1 Καρυές - Πρωτεύουσα του Αγίου Όρους (Ιστορία - Πολεοδομική διάρθρωση - Εξέλιξη – Περιβάλλον).....	38
4.1.1 Εισαγωγή.....	38
4.1.2 Ιστορία.....	38
4.1.3 Πολεοδομική Διάρθρωση.....	39
4.1.3.1 Η αγορά των Καρυών.....	39
4.1.3.2 Η πολεοδομική εικόνα των Καρυών.....	40
4.1.4 Κλίμα - Περιβάλλον.....	41
4.1.5 Επίλογος.....	41

4.2	Το Παλαιό Αντιπροσωπείο (Αγίας Άννης) της Ιεράς Μονής Μεγίστης Λαύρας στις Καρυές, Άγιον Όρος.....	42
4.2.1	Χωροθέτηση, Ιστορικά Στοιχεία	42
4.2.2	Περιγραφή υπάρχουσας κατάστασης κτίσματος	44
4.2.3	Υλικά-Τρόπος κατασκευής-Παθολογία	46
4.2.4	Εργασίες αποκατάστασης	46
4.2.5	Λειτουργική επανάχρηση των νέων χώρων.....	48
4.2.6	Σκοποί και Αρχές των επεμβάσεων για την αποκατάσταση - επανάχρηση	48
4.2.7	Τεχνική έκθεση στατικών	49
5	Η ΚΑΤΑΣΚΕΥΗ, Η ΔΙΟΙΚΗΣΗ ΚΑΙ Η ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗ ΤΗΣ.....	51
5.1	Εισαγωγή	51
5.2	Διαδικασίες-Χρονολογικά στοιχεία του έργου	52
5.3	Διαχείριση οικονομικών στοιχείων.....	54
5.4	Νομοθεσία που διέπει τις κατασκευές στο Άγιον Όρος.....	56
5.5	Διαχείριση Προσωπικού	57
5.6	Διαχείριση Εξοπλισμού	58
6	ΠΟΡΕΙΑ ΤΟΥ ΕΡΓΟΥ, ΘΕΜΑΤΑ ΚΑΤΑΣΚΕΥΗΣ ΚΑΙ ΔΙΟΙΚΗΣΗΣ-ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗΣ ΑΥΤΗΣ	60
6.1	Οργανωτικά προβλήματα προς επίλυση	60
6.2	Η κατασκευαστική πορεία του έργου.....	61
6.3	Τεχνικές Διαχείρισης, Θέματα χρόνου-κόστους του έργου	171
7	ΜΕΘΟΔΟΛΟΓΙΕΣ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΙΣΜΟΥ, ΠΑΡΑΚΟΛΟΥΘΗΣΗΣ ΚΑΙ ΕΚΤΙΜΗΣΗΣ ΤΗΣ ΠΡΟΟΔΟΥ ΕΡΓΩΝ (ΕΦΑΡΜΟΓΗ ΤΟΥ MS PROJECT).....	175
7.1	Εισαγωγή	175
7.2	Μέθοδος Δεδουλευμένης αξίας-Earned Value Management (EVM).....	175
7.2.1	Πιστοποιημένη ή Δεδουλευμένη Αξία (Earned Value)	176
7.2.2	Προϋπολογισθέν Κόστος (Planned Value)	176
7.2.3	Δεδουλευμένη Αξία (Earned Value)	177
7.2.4	Πραγματικό Κόστος (Actual Costs)	177
7.2.5	Τα παραγόμενα μεγέθη.....	177
7.3	Μέθοδος Ανάλυσης Πιστοποιημένης Χρονικής Διάρκειας-Earned Schedule Analysis (ESA).....	177
8	ΠΡΟΤΑΣΕΙΣ	179
9	ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ ΚΑΙ ΜΕΛΛΟΝΤΙΚΗ ΕΡΓΑΣΙΑ	182

Πίνακας Φωτογραφιών

(Πηγή: Αρχείο Βασιλείου Κ. Αλεξάνδρου, εκτός των υπ' αριθμ. 1, 2, 3, 4, 5)

Φωτογραφία 1: Χάρτης του Αγίου Όρους (Πηγή: www.ioannis-kapodistrias.gr)	14
Φωτογραφία 2: Άποψη της Ιεράς Μονής Μεγίστης Λαύρας	31
Φωτογραφία 3: Χάρτης Καρυών, Αγίου Όρους (Πηγή: www.athosweblog.com).	34
Φωτογραφία 4: ΤΟ ΕΝ ΚΑΡΥΑΙΣ ΚΟΝΑΚΙΟΝ ΤΗΣ ΛΑΥΡΑΣ (Πηγή: Τό βιβλίο: ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΥ ΣΠΑΝΟΥΔΗ, 1878-1901 «ΙΣΤΟΡΙΚΑΙ ΣΕΛΙΔΕΣ-ΙΩΑΚΕΙΜ Ο Γ΄» Εν Κωνσταντινουπόλει 1902 - Επιμέλεια επανέκδοσης Αρχιμ. Ανδρέας Νανάκης, ΕΚΔΟΣΕΙΣ Π. ΠΟΥΡΝΑΡΑ-Θεσσαλονίκη)	42
Φωτογραφία 5: ΠΑΛΑΙΟ ΑΝΤΙΠΡΟΣΩΠΕΙΟ (Αγία Άννα) Ι. Μ. Μ. ΛΑΥΡΑΣ-ΚΑΡΥΕΣ.....	43
Φωτογραφία 6: Κτητορική επιγραφή (βρέθηκε στο εσωτερικό του Αντιπροσωπείου, μέσα στα μπάζα, κατά την διάρκεια της αποκομιδή τους).....	44
Φωτογραφία 7: Υπάρχουσα κατάσταση	61
Φωτογραφία 8: Υπάρχουσα κατάσταση	61
Φωτογραφία 9: Υπάρχουσα κατάσταση	62
Φωτογραφία 10: Υπάρχουσα κατάσταση	62
Φωτογραφία 11: Κατά την διάρκεια του καθαρισμού	63
Φωτογραφία 12: Κατά την διάρκεια του καθαρισμού	63
Φωτογραφία 13: Κατά την διάρκεια του καθαρισμού	64
Φωτογραφία 14: Κατά την διάρκεια του καθαρισμού (Βουρδουναριό).....	64
Φωτογραφία 15: Προστασία στέγης εκκλησίας	65
Φωτογραφία 16: Προστασία στέγης εκκλησίας	65
Φωτογραφία 17: Μετά τον καθαρισμό	66
Φωτογραφία 18: Μετά τον καθαρισμό.....	66
Φωτογραφία 19: Μετά τον καθαρισμό.....	67
Φωτογραφία 20: Μετά τον καθαρισμό.....	67
Φωτογραφία 21: Μετά τον καθαρισμό.....	68
Φωτογραφία 22: Καθαιρέσεις.....	68
Φωτογραφία 23: Καθαιρέσεις.....	69
Φωτογραφία 24: Υποθεμελιώσεις	69
Φωτογραφία 25: Υποθεμελιώσεις	70
Φωτογραφία 26: Στραγγιστικό	71
Φωτογραφία 27: Στραγγιστικό	71
Φωτογραφία 28: Δομήσεις λιθοδομών ισογείου	72
Φωτογραφία 29: Δομήσεις λιθοδομών ισογείου	72
Φωτογραφία 30: Δομήσεις λιθοδομών ισογείου	73
Φωτογραφία 31: Δομήσεις λιθοδομών-Ξύλινα σενάζ λιθοδομών.....	73
Φωτογραφία 32: Ξύλινα σενάζ λιθοδομών.....	74
Φωτογραφία 33: Κανάλι διέλευσης σωληνώσεων	74
Φωτογραφία 34: Σωληνώσεις αποχετεύσεων-Πλινθοδομές.....	75
Φωτογραφία 35: Ξύλινοι σκελετοί πατωμάτων.....	75
Φωτογραφία 36: Ξύλινοι σκελετοί πατωμάτων.....	76
Φωτογραφία 37: Ξύλινοι σκελετοί πατωμάτων.....	76
Φωτογραφία 38: Ξύλινοι σκελετοί πατωμάτων-Κολώνες-Μαξιλάρια-Ποταμοί	77
Φωτογραφία 39: Δομήσεις λιθοδομών ορόφου.....	78
Φωτογραφία 40: Δομήσεις λιθοδομών ορόφου.....	78
Φωτογραφία 41: Δομήσεις πλινθοδομών ορόφου	79
Φωτογραφία 42: Πλάκα σκυροδέματος χώρων υγιεινής	79
Φωτογραφία 43: Ξύλινοι σκελετοί τοίχων	80

Φωτογραφία 44: Ξύλινοι σκελετοί τοίχων	80
Φωτογραφία 45: Κατασκευαστική λεπτομέρεια ξύλινων σκελετών τοίχων	81
Φωτογραφία 46: Κατασκευαστική λεπτομέρεια ξύλινων σκελετών τοίχων	81
Φωτογραφία 47: Κατασκευαστική λεπτομέρεια ξύλινων σκελετών τοίχων	82
Φωτογραφία 48: Κατασκευαστική λεπτομέρεια ξύλινων σκελετών τοίχων	82
Φωτογραφία 49: Ξύλινοι σκελετοί τοίχων	83
Φωτογραφία 50: Ξύλινοι σκελετοί τοίχων	83
Φωτογραφία 51: Ξύλινοι σκελετοί τοίχων	84
Φωτογραφία 52: Κατασκευή λιθοδομών (Βουρδουναριό)	85
Φωτογραφία 53: Διέλευση σωληνώσεων προς Λεβητοστάσιο	85
Φωτογραφία 54: Ξύλινος σκελετός στέγης	86
Φωτογραφία 55: Ξύλινος σκελετός στέγης	87
Φωτογραφία 56: Ξύλινος σκελετός στέγης	87
Φωτογραφία 57: Ξύλινος σκελετός στέγης	88
Φωτογραφία 58: Μεταλλικά ζευκτά στέγης	88
Φωτογραφία 59: Μεταλλικό ζευκτό στέγης	89
Φωτογραφία 60: Λεπτομέρεια σύνδεσης μεταλλικού ζευκτού στέγης	89
Φωτογραφία 61: Ξύλινος σκελετός στέγης	90
Φωτογραφία 62: Λεπτομέρεια ξύλινου σκελετού στέγης	90
Φωτογραφία 63: Λεπτομέρεια ξύλινου σκελετού στέγης	91
Φωτογραφία 64: Λεπτομέρεια ξύλινου σκελετού στέγης	91
Φωτογραφία 65: Ξύλινος σκελετός στέγης	92
Φωτογραφία 66: Πέτσωμα στέγης (Πρώτο)-Φεγγίτης	93
Φωτογραφία 67: Φύλλο μολυβιού γείσου στέγης	93
Φωτογραφία 68: Ανοξείδωτοι σωλήνες καμινάδας	94
Φωτογραφία 69: Δόμηση καμινάδας	94
Φωτογραφία 70: Διάστρωση ασφαλτόπανου	95
Φωτογραφία 71: Πέτσωμα στέγης (Δεύτερο)	95
Φωτογραφία 72: Πέτσωμα στέγης ολοκληρωμένο	96
Φωτογραφία 73: Πέτσωμα στέγης ολοκληρωμένο	96
Φωτογραφία 74: Πετσώματα στεγών ολοκληρωμένα	97
Φωτογραφία 75: Άποψη του Αντιπροσωπείου από τον δρόμο Καρυών-Ιεράς Μονής Ιβήρων	97
Φωτογραφία 76: Εκβάθυνση αρμών	98
Φωτογραφία 77: Κατά την διάρκεια του αρμολογήματος	98
Φωτογραφία 78: Αρμολόγημα ολοκληρωμένο	99
Φωτογραφία 79: Επεξεργασία στο χέρι της σχιστόπλακας στέγης	99
Φωτογραφία 80: Διάστρωση σχιστόπλακας στέγης	100
Φωτογραφία 81: Διάστρωση σχιστόπλακας στέγης	100
Φωτογραφία 82: Διάστρωση σχιστόπλακας στέγης (ολοκληρωμένη)	101
Φωτογραφία 83: Επικάλυψη στέγης με φύλλο μολυβιού	102
Φωτογραφία 84: Επικάλυψη στέγης με φύλλο μολυβιού (ολοκληρωμένο)	102
Φωτογραφία 85: Επικάλυψη στέγης εκκλησίας με φύλλο μολυβιού	103
Φωτογραφία 86: Επισκευή γεισώματος με συμπαγείς κεραμικές πλάκες	103
Φωτογραφία 87: Τοποθέτηση πλακών Ηρακλίτη	104
Φωτογραφία 88: Τοποθέτηση παπλώματος πετροβάμβακα	104
Φωτογραφία 89: Τοποθέτηση σωληνώσεων ηλεκτρολογικών	105

Φωτογραφία 90: Επένδυση τοίχων με νευρομετάλλ	105
Φωτογραφία 91: Ψευτόκασσες.....	106
Φωτογραφία 92: Τοποθέτηση πλακών εξηλασμένης πολυστερόλης	107
Φωτογραφία 93: Τοποθέτηση προστατευτικών φύλλων μολυβιού	107
Φωτογραφία 94: Τοποθέτηση προστατευτικών φύλλων λαμαρίνας.....	108
Φωτογραφία 95: Επένδυση τοίχων με νευρομετάλλ	108
Φωτογραφία 96: Εσωτερικά επιχρίσματα (Πρώτο χέρι)	109
Φωτογραφία 97: Εσωτερικά επιχρίσματα (Δεύτερο χέρι).....	109
Φωτογραφία 98: Εσωτερικά επιχρίσματα (Τελικό)	110
Φωτογραφία 99: Εξωτερικά επιχρίσματα (Πρώτο χέρι)	110
Φωτογραφία 100: Εξωτερικά επιχρίσματα (Τελικό)	111
Φωτογραφία 101: Προετοιμασία για την ξύλινη επένδυση	111
Φωτογραφία 102: Ξύλινη επένδυση	112
Φωτογραφία 103: Λεπτομέρεια ξύλινης επένδυσης	112
Φωτογραφία 104: Υδραυλική εγκατάσταση-Τοποθέτηση ειδών υγιεινής	113
Φωτογραφία 105: Τοποθέτηση κεραμικών πλακιδίων	113
Φωτογραφία 106: Τοποθέτηση ειδών υγιεινής και εξαρτημάτων	114
Φωτογραφία 107: Υπάρχουσα κατάσταση-Κυρίως Ναός.....	114
Φωτογραφία 108: Υπάρχουσα κατάσταση-Τρούλλος	115
Φωτογραφία 109: Υπάρχουσα κατάσταση - Λητή	115
Φωτογραφία 110: Υπάρχουσα κατάσταση - Λητή	116
Φωτογραφία 111: Υπάρχουσα κατάσταση-Ισόγειο	116
Φωτογραφία 112: Ανάρτηση τέμπλου - Αποξήλωση μαρμάρινου δαπέδου	117
Φωτογραφία 113: Αποξήλωση ψευτοπατώματος.....	117
Φωτογραφία 114: Αναδόμηση τόξου	118
Φωτογραφία 115: Μεταλλικές δοκοί.....	118
Φωτογραφία 116: Διάτρηση λιθοδομών	119
Φωτογραφία 117: Τοποθέτηση μεταλλικών ελκυστήρων.....	119
Φωτογραφία 118: Τοποθέτηση μεταλλικών ελκυστήρων.....	120
Φωτογραφία 119: Δίσκος στερέωσης μεταλλικού ελκυστήρα.....	120
Φωτογραφία 120: Τοποθέτηση νέων πατόξυλων	121
Φωτογραφία 121: Τοποθέτηση νέων πατόξυλων	121
Φωτογραφία 122: Τοποθέτηση νέων πατόξυλων - Ψευτοπατώματος	122
Φωτογραφία 123: Αποκατάσταση Λητής - Επιχρίσματα	122
Φωτογραφία 124: Αποκατάσταση Λητής - Επιχρίσματα	123
Φωτογραφία 125: Επανατοποθέτηση μαρμάρινων πλακών.....	123
Φωτογραφία 126: Αποκατάσταση δαπέδου με νέες μαρμάρινες πλάκες.....	124
Φωτογραφία 127: Κεντρική μαρμάρινη πλάκα δαπέδου	124
Φωτογραφία 128: Ενέματα τρούλλου	125
Φωτογραφία 129: Καδρονιαρίσματα οροφών	125
Φωτογραφία 130: Καδρονιαρίσματα οροφών	126
Φωτογραφία 131: Καδρονιαρίσματα οροφών - Τοποθέτηση Ηρακλίτη.....	126
Φωτογραφία 132: Διάστρωση δαπέδου με σχιστόπλακα	127
Φωτογραφία 133: Ξύλινη κορνίζα γείσου στέγης.....	127
Φωτογραφία 134: Ξύλινη κορνίζα γείσου στέγης.....	128
Φωτογραφία 135: Παράθυρα συρόμενα	129
Φωτογραφία 136: Παράθυρα ανοιγόμενα	129

Φωτογραφία 137: Ξύλινες κορνίζες κουφωμάτων	130
Φωτογραφία 138: Ποδιές παραθύρων από σχιστόπλακα.....	130
Φωτογραφία 139: Ποδιές παραθύρων από σχιστόπλακα-Προστατευτικές σιδεριές	131
Φωτογραφία 140: Ξύλινες ποδιές παραθύρων	131
Φωτογραφία 141: Πορτάρα ισογείου	132
Φωτογραφία 142: Πορτάρα ισογείου	132
Φωτογραφία 143: Εξώπορτα ορόφου.....	133
Φωτογραφία 144: Εξώπορτα ισογείου (Βουρδουναριό).....	133
Φωτογραφία 145: Κατωκάσσι εξώπορτας ισογείου	134
Φωτογραφία 146: Εξώπορτα ισογείου (Μαγειρείο).....	134
Φωτογραφία 147: Κάσσα ταμπλαδωτής πόρτας.....	135
Φωτογραφία 148: Εσωτερικές ταμπλαδωτές πόρτες.....	135
Φωτογραφία 149: Εσωτερική ταμπλαδωτή πόρτα με φεγγίτη	136
Φωτογραφία 150: Τζαμλίκι αρχονταρικού με φεγγίτες	136
Φωτογραφία 151: Τοποθέτηση ξύλινων πατωμάτων.....	137
Φωτογραφία 152: Τοποθέτηση ξύλινων πατωμάτων.....	137
Φωτογραφία 153: Τοποθέτηση ξύλινων σοβατεπιών	138
Φωτογραφία 154: Διάστρωση δαπέδου με κεραμικά πλακίδια	138
Φωτογραφία 155: Διάστρωση δαπέδου με κεραμικά πλακίδια	139
Φωτογραφία 156: Διάστρωση δαπέδου με κεραμικά πλακίδια	139
Φωτογραφία 157: Διάστρωση δαπέδου με σχιστόπλακα	140
Φωτογραφία 158: Ξύλινη σκάλα.....	141
Φωτογραφία 159: Κατασκευή ξύλινης σκάλας.....	141
Φωτογραφία 160: Ξύλινο κιγκλίδωμα σκάλας	142
Φωτογραφία 161: Κατασκευή ψευδοτάβανου	142
Φωτογραφία 162: Κατασκευή σχεδίου περίτεχνου ταβανώματος.....	143
Φωτογραφία 163: Κατασκευή σχεδίου περίτεχνου ταβανώματος.....	143
Φωτογραφία 164: Κατασκευή σχεδίου περίτεχνου ταβανώματος.....	144
Φωτογραφία 165: Κατασκευή σχεδίου περίτεχνου ταβανώματος.....	144
Φωτογραφία 166: Κατασκευή σχεδίου περίτεχνου ταβανώματος.....	145
Φωτογραφία 167: Ταβάνωμα δωματίου	145
Φωτογραφία 168: Επιχρισμένη οροφή με γύψινη διακόσμηση	146
Φωτογραφία 169: Ψευδοροφή τσιμεντοσανίδας με γύψινη κορνίζα	146
Φωτογραφία 170: Διαμόρφωση επιπέδων περιβάλλοντος χώρου.....	147
Φωτογραφία 171: Διάστρωση σκυροδέματος με δομικό πλέγμα	147
Φωτογραφία 172: Κατασκευή πεζουλίων-Διάστρωση σχιστόπλακας	148
Φωτογραφία 173: Σύνδεση πυροσβεστικών κρουνών	148
Φωτογραφία 174: Κατασκευή πεσσών και παραδοσιακού στεγάστρου καγκελόπορτας	149
Φωτογραφία 175: Παραδοσιακό στέγαστρο και καγκελόπορτα	149
Φωτογραφία 176: Κατασκευή παραδοσιακού λιθόστρωτου	150
Φωτογραφία 177: Παραδοσιακό λιθόστρωτο	150
Φωτογραφία 178: Μεταλλική δεξαμενή καυσίμων	151
Φωτογραφία 179: Επένδυση τοιχίου δεξαμενής καυσίμων με λιθοδομή.....	151
Φωτογραφία 180: Τοποθέτηση φωτοβολταϊκών πάνελ	152
Φωτογραφία 181: Κατασκευή βόθρου	152

Φωτογραφία 182: Συνδέσεις ηλεκτρομηχανολογικών εγκαταστάσεων	153
Φωτογραφία 183: Συνδέσεις ηλεκτρομηχανολογικών εγκαταστάσεων	153
Φωτογραφία 184: Πατάρι και διαχωριστικοί τοίχοι λεβητοστασίου	154
Φωτογραφία 185: Κατασκευή σκελετού στεγάστρου	154
Φωτογραφία 186: Επικάλυψη στεγάστρου με λαμαρίνα	155
Φωτογραφία 187: Κατασκευή απλωταριάς	155
Φωτογραφία 188: Ξύλινη σκάλα απλωταριάς	156
Φωτογραφία 189: Ξύλινο κιγκλίδωμα απλωταριάς	156
Φωτογραφία 190: Βερνικοχρωματισμοί	157
Φωτογραφία 191: Επεξεργασία τοίχων πριν τους χρωματισμούς	158
Φωτογραφία 192: Χρωματισμοί απλών ταβανωμάτων	158
Φωτογραφία 193: Χρωματισμοί περιτέχνων ταβανωμάτων	159
Φωτογραφία 194: Στοκάρισμα πατωμάτων	159
Φωτογραφία 195: Τρίψιμο πατωμάτων	160
Φωτογραφία 196: Βερνίκωμα πατωμάτων	160
Φωτογραφία 197: Βερνίκωμα πατωμάτων	161
Φωτογραφία 198: Σάλα ισογείου (Ολοκληρωμένο)	162
Φωτογραφία 199: Τράπεζα ισογείου (Ολοκληρωμένο)	162
Φωτογραφία 200: Σάλα ορόφου (Ολοκληρωμένο)	163
Φωτογραφία 201: Αρχονταρίκι ορόφου (Ολοκληρωμένο)	163
Φωτογραφία 202: Εσωτερικό εκκλησίας (Ολοκληρωμένο)	164
Φωτογραφία 203: Είσοδος εκκλησίας (Ολοκληρωμένο)	164
Φωτογραφία 204: Δυτική όψη του συγκροτήματος (Ολοκληρωμένο)	165
Φωτογραφία 205: Δυτική και Νότια όψεις του βοηθητικού κτίσματος (Ολοκληρωμένο)	165
Φωτογραφία 206: Νότια όψη του Αντιπροσωπείου (Ολοκληρωμένο)	166
Φωτογραφία 207: Νότια όψη του Αντιπροσωπείου (Ολοκληρωμένο)	166
Φωτογραφία 208: Δυτική και Νότια όψεις του Αντιπροσωπείου (Ολοκληρωμένο)	167
Φωτογραφία 209: Δυτική και Βόρεια όψεις του Αντιπροσωπείου (Ολοκληρωμένο)	167
Φωτογραφία 210: Δυτική και Βόρεια όψεις του Αντιπροσωπείου (Ολοκληρωμένο)	168
Φωτογραφία 211: Δυτική και Βόρεια όψεις του Αντιπροσωπείου (Ολοκληρωμένο)	168
Φωτογραφία 212: Βόρεια όψη του Αντιπροσωπείου (Ολοκληρωμένο)	169
Φωτογραφία 213: Ανατολική όψη του Αντιπροσωπείου (Ολοκληρωμένο)	169
Φωτογραφία 214: Ανατολική και Νότια όψεις του Αντιπροσωπείου (Ολοκληρωμένο)	170
Φωτογραφία 215: Ανατολική όψη του Αντιπροσωπείου (Ολοκληρωμένο) - Κτητορική πλάκα εκκλησίας	170

1 ΠΡΟΛΟΓΟΣ

Το σκεπτικό για την επιλογή του συγκεκριμένου θέματος Διπλωματικής Εργασίας του Μεταπτυχιακού Προγράμματος «Διοίκηση και Διαχείριση Τεχνικών Έργων 2013-2014», ήταν η παρουσίαση και γνωστοποίηση της εφαρμογής των παραδοσιακών τεχνικών και χρήσης υλικών στην κατασκευή του έργου: «Αποκατάσταση παλαιού Αντιπροσωπείου 'Αγίας Άννης' της Ιεράς Μονής Μεγίστης Λαύρας στις Καρυές - Άγιον Όρος», σε συνδυασμό με την οπτική της διοίκησης και διαχείρισης αυτής, για Μηχανικούς και μη, που ενδιαφέρονται για την σύγχρονη αντιμετώπιση μιας παραδοσιακής κατασκευής, σε επίπεδο αναστήλωσης, αποκατάστασης και επανάχρησης.

1.1 Εισαγωγή

Στην σημερινή εποχή, η οικοδομική δραστηριότητα κατακλύζεται από μοντέρνας αισθητικής κατασκευές, με σύγχρονα υλικά και τεχνικές. Η παραδοσιακή κατασκευή, με την τέχνη της χειροποίητης δημιουργίας και την χρήση πέτρας, ξύλου και άλλων γήινων υλικών, εκλείπει. Η παραδοσιακή επομένως κατασκευή, όπου εφαρμόζεται, έχει την ιδιαίτερη σημασία και αξία σαν διατήρηση μνήμης, τεχνικών και κατεργασίας υλικών. Μεγαλύτερη είναι η σπουδαιότητα της παραδοσιακής κατασκευής στην υλοποίηση ενός αναστηλωτικού έργου, καθότι η διατήρηση ενός μνημείου με την εφαρμογή των προαναφερθεισών τεχνικών και η επανάχρησή του, προσθέτει επί πλέον χρόνο ζωής σε αυτό και το διατηρεί σαν ιστορική παρακαταθήκη στην κοινωνία. Σύμφωνα με τα ανωτέρω, το παρουσιαζόμενο έργο έχει την σημαντικότητά του, σαν καταγραφή των τεχνικών της και της χρήσης των υλικών μιας παραδοσιακής κατασκευής και μάλιστα αναστηλωτικής. Με την παρούσα εργασία, συνδέεται η κατασκευή του συγκεκριμένου έργου με την Διοίκηση και Διαχείρισή της, ώστε να καταδειχθεί και ο τρόπος υλοποίησής της.

Για να γίνει κατανοητός ακόμη και ο τίτλος του έργου: «**Αποκατάσταση παλαιού Αντιπροσωπείου Αγίας Άννης της Ιεράς Μονής Μεγίστης Λαύρας στις Καρυές-Άγιον Όρος**», η δομή της εργασίας έχει δύο άξονες.

Στον πρώτο, δίνονται πληροφοριακά- επεξηγηματικά στοιχεία για το **Άγιον Όρος** (Ιστορικά, Πως διοικείται σε κεντρικό επίπεδο, αλλά και σε επίπεδο Ιερών Μονών και Ιερών Σκητών) και παρατίθεται μία παρουσίαση της Αρχιτεκτονικής του Αγίου Όρους για να γίνει αντιληπτή η ιδιαίτερη δομή, λειτουργίες και μορφολογία αυτής. Στην συνέχεια γίνεται παρουσίαση της **Ιεράς Μονής Μεγίστης Λαύρας** στην οποία ανήκει ιδιοκτησιακά το **Αντιπροσωπείο** (Τοποθεσία αυτής, Στοιχεία για το πώς ιδρύθηκε, Η ιστορία αυτής και αναφορά στα Εξαρτήματά της (ιδιοκτησίες της), μεταξύ των οποίων και το παλαιό Αντιπροσωπείο της Αγίας Άννης στις Καρυές. Ακολουθεί σύντομη αναφορά στις Καρυές, την Πρωτεύουσα του Αγίου Όρους, όπου ανήκει χωροταξικά το Αντιπροσωπείο. Τέλος, θεωρήθηκε απαραίτητη η αναφορά στην Χάρτα της Βενετίας που διέπει την **Αποκατάσταση-Αναστήλωση των Μνημείων**.

Στον δεύτερο άξονα, παρουσιάζεται το **παλαιό Αντιπροσωπείο Αγίας Άννης** της Ιεράς Μονής Μεγίστης Λαύρας στις Καρυές.

Αρχικά, από το επίπεδο της μελέτης, παρατίθεται η ΤΕΧΝΙΚΗ ΕΚΘΕΣΗ της εγκεκριμένης μελέτης αποκατάστασης (απόφαση 212/1999 του Δ.Σ. του Κε.Δ.Α.Κ.), η οποία περιλαμβάνει αναφορά στην πολεοδομική διάρθρωση των Καρυών και εν συνεχεία, την παρουσίαση του Αντιπροσωπείου όσον αφορά την χωροθέτησή του, τα ιστορικά του στοιχεία, την περιγραφή της υπάρχουσας κατάστασης του κτίσματος κατά την περίοδο σύνταξης της μελέτης αποκατάστασης, διερευνώντας τα υλικά, τον τρόπο κατασκευής και την παθολογία αυτού, συνεχίζει με την περιγραφή των εργασιών που απαιτούνται για την αποκατάστασή του και την λειτουργική επανάχρηση των χώρων αυτού, διατυπώνει τους σκοπούς και τις αρχές των επεμβάσεων για την αποκατάσταση-επανάχρηση του και τέλος την τεχνική έκθεση του στατικού του φορέα.

Εν συνεχεία, στο επίπεδο της κατασκευής του έργου, παρουσιάζει τις διαδικασίες και τα χρονολογικά στοιχεία αυτού, την διαχείριση των οικονομικών του στοιχείων, την νομοθεσία που διέπει την κατασκευή έργων στο Άγιον Όρος, την διαχείριση του ανθρώπινου δυναμικού που απασχολήθηκε και την διαχείριση των μηχανημάτων, των οχημάτων και του εξοπλισμού που χρησιμοποιήθηκαν. Ακολουθεί εκτενής παρουσίαση της πορείας του έργου, όσον αφορά τα θέματα της κατασκευής και της διοίκησης και διαχείρισης αυτής, με εισαγωγή στο ιστορικό της, τα οργανωτικά προβλήματα αυτής που έπρεπε να επιλυθούν, την περιγραφή των εργασιών της κατασκευής, με εμβόλιμες αναφορές στην διοίκηση και διαχείρισή αυτής. Γίνεται αναφορά στις τεχνικές διαχείρισης που εφαρμόστηκαν σε σχέση με θέματα χρόνου και κόστους του έργου. Στην συνέχεια παρουσιάζεται συνοπτικά η μεθοδολογία Προγραμματισμού, Παρακολούθησης και Εκτίμησης της προόδου έργων, μέσω της εφαρμογής του προγράμματος MS Project.

Η εργασία κλείνει με το κεφάλαιο των προτάσεων και των συμπερασμάτων στα οποία κατέληξε όλη η εμπειρία της κατασκευής του έργου: «Αποκατάσταση παλαιού Αντιπροσωπείου Αγίας Άννης της Ιεράς Μονής Μεγίστης Λαύρας στις Καρυές-Άγιον Όρος».

2.1 Ιστορία του Αγίου Όρους

«Η Χερσόνησος του Αγίου Όρους, ο βορειοανατολικός δάκτυλος της γιγαντιαίας μυθικής παλάμης της Χαλκιδικής, που εισέρχεται σε βάθος 60 και πλέον χιλιομέτρων στο Αιγαίο πέλαγος, κατέχει έκταση 332,5 τετραγωνικών χιλιομέτρων.

Η κατάσταση εδαφολογικά χαρακτηρίζεται ανώμαλη: λοφοσειρές που αρχίζουν από τη Μεγάλη Βίγλα, παραλλήλως κατευθυνόμενες προς το νότιο άκρο, παρατάσσονται, για να στηρίξουν στην απόληξη τους, τον μυθικό πέτρινο γίγαντα Άθω, ύψους 2.035 μέτρων. Η γη είναι κατάφυτη, χωρίς να είναι ιδιαίτερα λιπαρή. Γίνεται όμως τέτοια στους κήπους των σκηνωμάτων, όπου, αιώνες μοναστικού μόχθου, δημιούργησαν γη καρπερή, από φυσικό λίπασμα, φυλλόχωμα μεταφερόμενο από το δάσος. Η Χερσόνησος, πριν καθιερωθεί σε μοναχοπολιτεία, αποτελούσε τον τόπο όπου κατοικούσαν φύλα «δίγλωσσα», «Χαλκιδικόν ένι βραχύ, το δε πλείστον Πελασγικόν». Οι κοινότητές τους δεν ήταν παρά «μικρά πολιίσματα», ολιγάνθρωπα και περιορισμένης ιστορικής σημασίας (Θουκυδίδης IV 109 - Στράβων VII 35). Ορισμένες πόλεις, εντός των ορίων της Χερσονήσου, μας είναι γνωστές: «Δίον, Ολόφυξος, Ακρόθων, Θύσσοι, Κλεωναί» (Ηρόδοτος VII 22). Εκτός δε Χερσονήσου, βρίσκονται οι πόλεις : Πάνορμος, Στρατονίκη, Άκανθος, Σίγγος, Απολλωνία, Στάγειρα, Αμφίπολις, Γαληψός, Όλυνθος, Άσσα, Πύλωρος, Σάρτη, Τορώνη, Ποτείδαια, Ουρανούπολις κ α. (Κλαύδιος Πτ., Γεωγρ. Υφ. 13, 11 - Ηρόδοτος V11 122. - Στράβων V11 35. - Στέφ. Βυζ., εκδ. Meinekii, 6. 65, 135, 229, 523, 557, 685). Ο Άθως συνέδεσε την ιστορία και με δύο καταποντισμούς στόλων. Ο πρώτος συνέβη το 492 π.χ. όταν ο στρατηγός των Περσών Μαρδόνιος εκστρατεύει κατά των Αθηνών και της Ερέτριας. Στους βράχους του Νυμφαίου βυθίζονται τα 300 πλοία εκείνου, μαζί με 20.000 οπλίτες. Το 411 π.χ. βυθίζονται 50 Σπαρτιάτικα πλοία, με ναύαρχο τον Επικλέα (Διόδωρος Σικ., Βιβλ. Ιστ. XIII 41, 1-3). Ο εποικισμός του Άθω είναι αρχαιότατος και χάνεται στην αχλύ της πρωτοϊστορίας. Ως πρώτοι έποικοι αναφέρονται Πελασγοί από τη Λήμνο (Στράβων VII 35.). Μετά την λήξη του Τρωϊκού πολέμου, το 1184 π.χ., μεγάλες περιοχές κοντά στην Τροία, μέχρι και τη Χαλκιδική, βρίσκονται έρημες και ακατοίκητες. Τότε δύο δυναμικές πόλεις της Εύβοιας, η Ερέτρια και η Χαλκίς, αλλά και η Άνδρος, πολίζουν τη Χαλκιδική, φυσικά και τον Άθω (Θουκυδίδης, IV 109 - Στράβων X 8 VIII 31. - Στέφανος Βυζ. Όπ. π. σ. 685). Το επίτευγμα που πρέπει να αναφερθεί από την αρχαιότητα είναι το ότι κατά το 481 ολοκληρώθηκε η κατασκευή της διώρυγας του Άθω από τον Ξέρξη που διήρκεσε 3 χρόνια (Ηρόδοτος VII 22. - Στράβων VII 35. - Αίλιος Αριστ., 120- 122 και 126-128). Στη μυθολογία ο Άθως κατέχει μέρος σημαντικό, αφού ήταν αφιερωμένος στο Δία (Αισχύλος, Αγαμέμνων 282. - Ησύχιος, στη λ. «Άθωος»). Την κορυφή του πατούσαν μόνο οι Θεοί, στο διάβα τους από τόπο σε τόπο, (Όμηρος Ξ 224-230). Ή έπεμπαν φρυκτωρίες, «λαμπρόν σέλας», επί μεγάλων κοσμοϊστορικών γεγονότων, όπως η πτώση της Τροίας (Αισχύλος, όπ. π.). Κατά το μεγάλο κοσμοϊστορικό και κοσμοχαρμόσυνο γεγονός του ευαγγελισμού των εθνών, ο Άθως δέχθηκε, πάλι, «λαμπρόν σέλας», για να το καταπέμψει εν τω δέοντι καιρώ. Ο Απόστολος Παύλος και οι λοιποί θετοί συνοδοί του, περνούν πλάι του, «διοδεύοντες Αμφίπολιν και Απολλωνίαν» (Πρξ. Ιγ' 1).

Φωτογραφία 1: Χάρτης του Αγίου Όρους (Πηγή: www.ioannis-kapodistrias.gr)

Εκχριστιανίζεται ταχύτατα, παρασκευαζόμενο την εσόμενη απογείωσή του. Με τον Ισλαμικό επεκτατισμό, από τον Ζ' αι., τα πολίσματα του Άθω, δεχόμενα συχνές επιδρομές βάρβαρων φύλων, ερημώνονται, επί ένα, ίσως και δύο αιώνες, ως προάγγελος της εισόδου σε μια νέα κλήση. Ο πρώτος οικιστής, ο οποίος και εγκαινιάζει τη νέα κλήση του Άθω είναι ο Άγιος Πέτρος ο Αθωνίτης (Η' αι.). Ο Πατήρ ασκήτευσε εδώ επί 53 χρόνια, χωρίς να συναντήσει άνθρωπο. Μετά την κοίμησή του, το μυροβλύζον σκήνος του, αλλά και η φήμη των ασκητικών παλαισμάτων του, ελκύουν τους πρώτους μιμητές, προερχόμενους μάλλον από την Παλαιστινιακή γη, ξεριζωμένοι από τις μοναστικές τους εστίες, λόγω της Ισλαμικής προέλασης. Τούτο επιβεβαιώνεται και από τη χρήση ονομασιών Παλαιστινιακών μονών στον Άθω. Όλοι τούτοι απετέλεσαν και την πρώτη ζύμη της Αγιορείτικης μοναχοπολιτείας, γι' αυτό και επειδή είχαν ιστορία εικονόφιλης δράσης, συμμετείχαν στη Ζ' Οικουμενική Σύνοδο, το 843 (Ιωσήφ Γενέσιος, Βόννης σ. 82). Κατά τον Θ' αι., πολλοί επιφανείς ασκητές, με τα ασκητικά τους παλαιόματα, εμπεδώνουν την ονομασία του Άθω ως Αγίου Όρους. Κατά το 859-860, βρίσκεται να ασκητεύει εδώ ο Άγιος Ευθύμιος, μαζί με τον Ιωσήφ. Δύο μαθητές του Αγίου, ο Ιωάννης ο Κολοβός και ο Όσιος Βασίλειος, ιδρύουν τις πρώτες μονές στον Άθω: ο πρώτος την ομώνυμη μονή κοντά στην Ιερισσό και ο δεύτερος άλλη ομώνυμη μονή στον αρσανά της Μ. Χιλανδαρίου. Ένας άλλος, σύγχρονός τους, ο Άγιος Βασίλειος εξ Αμορίου, ιδρύει μονύδριο στα ριζά του Άθωνα.

Το 883 εκδίδεται και το πρώτο αυτοκρατορικό χρυσόβουλλο, από τον Βασίλειο Α Μακεδόνα, με το οποίο και ευνοείται η απρόσκοπτη ανάπτυξη του Αγίου Όρους σε μοναχοπολιτεία, με το αίτημα, οι εδώ ασκούμενοι να εύχονται «υπέρ της γαληνότητας και υπέρ παντός του των χριστιανών συστήματος». Το δεύτερο χρυσόβουλλο εκδίδεται το 908, και το τρίτο το 934, όπου δείχνεται το αυτοκρατορικό ενδιαφέρον υπέρ του Αγίου Όρους. Από δω διαπιστώνεται πως το πνευματικό κέντρο του Αγίου Όρους, με διοικητικές αρμοδιότητες, μετεφέρθη από τον Ζυγό στις Καρυές και πως το Πρωτάτο, ως «καθέδρα των γερόντων», αποτελεί το σύμβολο της πνευματικής εξουσίας και της παναγιορείτικης ενότητας. Το 942-944, με ειδικό επίσημο έγγραφο, διευθετείται και η οριοθέτηση μεταξύ των Αθωνιτών και των Ιερισσιωτών, με φυσικό σύνορο τον Ζυγό, όπως και σήμερα. Τον Ι αι.

το Άγιον Όρος επιβάλλεται ως πανορθόδοξη και οικουμενική μοναστική πολιτεία, από την παρουσία του Αγίου Αθανασίου, ο οποίος γεννήθηκε στην Τραπεζούντα το 930 και πέθανε στη Μεγίστη Λαύρα, που αυτός ίδρυσε, το 997. Το 961 ο Αθανάσιος, καλεσμένος στην Κρήτη, από τον ανδρείο στρατηγό και μετέπειτα αυτοκράτορα (963) Νικηφόρο τον Φωκά, συντελεί στην ανακατάληψη της Νήσου από τους Σαρακηνούς που την κατείχαν. Η εκστρατεία εκείνη, μεγάλης σημασίας για τη Μεσόγειο, στέφεται από επιτυχία, δι' ευχών του Αγίου. Οι πειρατικοί θησαυροί στα 1.500 σπήλαια της Κρήτης περνούν στην κατοχή των νικητών. Ο Νικηφόρος παραχωρεί με ευγνωμοσύνη στον δάσκαλό του, που συντέλεσε στην κατάληψη, μέρος εκείνου του θησαυρού, για να ιδρυθεί η Λαύρα. Η ανέγερση της Λαύρας εισάγει επαναστατική εποχή για τ' αγιορείτικα πράγματα, επειδή τα συντηρητικά στοιχεία του Άθω την αντιμετωπίζουν ως επικίνδυνη καινοτομία, που ανέτρεπε τον ήδη διαμορφωμένο θεσμό του ερημιτισμού στον Άθω. Δημιουργείται κλίμα διχοστασίας και οι φιλονεικίες φτάνουν μέχρι τον αυτοκράτορα Ιωάννη τον Τσιμισκή (969-976), ο οποίος και στέλνει εδώ τον ηγούμενο της μονής Στουδίου Ευθύμιο. Ο Ευθύμιος επαναφέρει την ευταξία, εκδίδοντας και το Ά Τυπικό (972).

Ο ΙΑ΄ αι. αρχίζει με το μεσουράνημα του Αγίου Όρους, το οποίο αναγνωρίζεται ως η μεγαλύτερη μοναστηριούπολη της οικουμένης, με πρωτολογική και εσχατολογική εμβέλεια. Εδώ αλληλοπεριχωρούνται όλοι οι τρόποι μοναστικής άσκησης, από τον ακραίο ερημιτισμό μέχρι και τον ιδιόρρυθμο. Οι μεγάλες Μονές είναι ήδη στερεωμένες: Μ. Λαύρα, Βατοπεδίου, Ιβήρων, Ξηροποτάμου, Ζωγράφου, Δοχειαρίου, Φιλοθέου, Εσφιγμένου, Ρωσικού, Αμαλφηνών. Λειτουργούν και περί τα 180 μονύδρια, κελιά και καλύβες, ενώ ο αριθμός των μοναχών ανέρχεται σε 3.000 και πλέον. Οι μεγάλες Μονές είναι αυτοδιοικούμενες και ανεξάρτητες από τη βουλή του Πρώτου. Και καλούνται «βασιλικάι», «μέγισται», «πρώται», ενώ οι άλλες χαρακτηρίζονται ως «ελάσσω», «δεύτεραι», «τα υπό τον Πρώτον μοναστήρια».

Το 1045 συντάσσεται το Β΄ Τυπικό, με σκοπό την επαναφορά όσων αθετήθηκαν. Τα υπογράφει ο Κων/νος ο Θ΄, ο Μονομάχος. Ο Πρώτος αναγνωρίζεται ως ο πρόεδρος, ο «προκαθεζόμενος» των συνάξεων, ενώ παράλληλα με τη σύναξη των γερόντων λειτουργεί η μικρή σύναξη διάρκειας, η Επιστασία.

Αλλά, οι λαμπρές μέρες που το Άγιον Όρος απλωνόταν υπέρλαμπρο, φτάνουν στο τέλος. Η Αγιορείτικη κοινότητα κινδυνεύει συθέμελα με τη βέβηλη κυριαρχία επί μεγάλου μέρους της βυζαντινής επικράτειας, μαζί και του Άθω, από τους σταυροφόρους της Δ΄ σταυροφορίας (1204). Τώρα το Άγιον Όρος, με γράμμα του Πάπα Ιννοκεντίου Γ΄ (27/11/1206), υπάγεται πολιτικά στο «κράτος», της Θεσσαλονίκης υπό τον Βονιφάτιο de Montisterrati και εκκλησιαστικά υπό τον «επίσκοπο» Σαμάρειας - Σεβάστειας, συμβατικής παπικής επισκοπής στη Θράκη (PL 215, 1030). Από δω και στο εξής, η τυραννία, οι αρπαγές, οι ταπεινώσεις, οι φόνοι θα είναι τρόπος ζωής. Τα μοναστήρια «αθρόον απέσβη καθάπαξ ρεύσαντα, των ενοικούντων δίκην ιερείων απανθρώπως ανηρημένων» (PG 145, 432 εξ. 140, 1061BC).

Το 1222 ο δεσπότης Ηλείου Θεόδωρος Δούκας ανακαταλαμβάνει τη Μακεδονία και το Όρος βρίσκεται πάλι ελεύθερο. Το 1261, με την ανακατάληψη της Πόλης, το Όρος ανανεώνει τους δεσμούς του με το Πατριαρχείο. Η κατάσταση όμως θα παραμείνει ρευστή, επιτεινόμενη από τις συχνές εφόδους των Βουλγάρων, Σικελών, Φράγκων, Τούρκων.

Ενώ ήταν ακόμη νωπή στους Έλληνες η ζοφερή μνήμη της λατινοκρατίας, ο αυτοκράτορας Μιχαήλ ο Η΄ αρχίζει τις προσπάθειες για την ένωση της Ορθοδοξίας με τον παπισμό, που οι εκπρόσωποι του τελευταίου εννοούσαν ως υποταγή και απορρόφηση. Η ένωση εκείνη συντελείται το 1277. Οι Αγιορείτες με σεβασμό, αλλά και σταθερότητα μηνύουν του αυτοκράτορα και της Συνόδου να ανανήψουν, όμως ο Μιχαήλ «εξ τόνον γαρ παρωξυσμένος ήν, λογισμοίς αγρίοις διεκβακχευθείς» ώστε κατεδίκαζε σε ποινή την κάθε κίνηση: «μόνον τινά κινηθέντα . . .» (Παχυμέρης, Ε΄ 18, 24 στ΄ 24). Το Άγιον Όρος κόβει το μνημόσυνο του αυτοκράτορα κι αυτός στέλνει εδώ στρατεύματα, να εκδικηθούν: «διέταξε πάντας

(Αγιορείτες) μαχαίρας έργον γενέσθαι». Μονές πυρπολήθηκαν, καθώς και το Πρωτάτο: «πυρί παρέδωσαν το Πρωτάτον άπαν συν τη εκκλησία» (αυτ. Ε΄ 24 - Lawrent και Darrouzes, *Dossier Grec de l' Union de Lyon*, 1976, σ. 487-507). Μετά το θάνατο του Μιχαήλ, αυτοκράτορας ανακηρύσσεται ο γιος του Ανδρόνικος Β΄ (1282-1328), που έριξε το βάρος στην ανασυγκρότηση και την επούλωση των πληγών, εκδίδοντας, ειδικά για το Άγιον Όρος πάνω από 100 χρυσόβουλλα. Κατά το διάστημα 1307-08, ένα κύμα Καταλάνικων συμμοριών, με επικεφαλής έναν εβραίο τσαρλατάνο, τον Arnaldo de Villanova, κατακλύζει τον Άθω, φέρνοντας την καταστροφή. Με την προέλαση των Σέρβων και την επίσκεψη του κράλλη Στέφανου Dusan, το 1347-48, Σέρβοι αρχιερείς ζητούν να υπαγάγουν τον Άθω υπό το νεωστί εμφανισθέν πατριαρχείο των Σέρβων. Οι Αγιορείτες, δι΄ ενεργειών του Πατριάρχη Φιλόθεου Κόκκινου, μετέρχονται ελιγμό, δηλώνοντας εξάρτηση από τον Έλληνα επίσκοπο Ιερισσού, για λίγα χρόνια. Δύοντος του αιώνος, εκδίδεται και το Γ΄ Τυπικό, το 1393.

Μέχρι εδώ, ένα ιστορικό πανόραμα της παρουσίας και δραστηριότητας του Άθω δίνει την εικόνα τούτη: ο Άθως μεταποιείται σε ασκητικό κέντρο και αποκτά ταυτότητα (Θ΄ αι) υποστασιώνεται με νόμους και τυπικά (Ι΄ αι.) συγκροτείται κτιριακά και απλώνεται ανάλογα με τη φήμη του (ΙΑ΄ αι.) δοκιμάζει την έξαρση και την ύφεση σε δυναμικές μορφές (ΙΒ΄ αι.) υπερβαίνει τις επικίνδυνες καμπές της ιστορίας με σύνεση και βούληση (ΙΓ΄ αι.).

Όμως ο αιώνας, όπου το Άγιον Όρος θα θριαμβεύσει δυναμικά και για πρώτη φορά, στη θεολογία, την τέχνη, τον μυστικισμό, θα είναι ο ΙΔ΄, ο αιών του Ησυχασμού. Ο Ησυχασμός δεν είναι απλώς ένα κίνημα, είναι άσκηση και βίωση της Ορθοδόξου πνευματικότητας, είναι μέθεξη του κεκρυμμένου μυστήριου, είναι θεολογική ανάταση και βυθισμός σε απρόσιτες διανοίξεις του δόγματος. Μόνο εδώ συνέντρεξαν η αριστοκρατικότητα της πνευματικής κοινωνίας με την ταπεινοφροσύνη του ησυχαστικού βίου. Εδώ ο Θεολόγος κοινωνεί μ΄ ένα συγκροτημένο και συνεπές σύστημα, ο μυστικός μ΄ έναν αυθεντικό και αλάθητο κανόνα πνευματικής ζωής, ο καλλιτέχνης με μιάν ανεξάντλητη πηγή έμπνευσης.

Το 1380 το Άγιον Όρος κυριεύεται για μια 25ετία από το «δυσσεβές και θεομισές και παμμίαιρον γένος των οθωμανών» («Νέος Ελληνομνήμων 16, 1922, 10) και το 1403 ο γενναίος Βασιλιάς Μανουήλ Β΄ Παλαιολόγος ανακαταλαμβάνει τη Μακεδονία μέχρι τα Τέμπη, αναγκάζοντας τους Τούρκους, με ειδικό όρο της 29/09/1404, να μην εισέρχονται στο Όρος ούτε να ενοχλούν τους μοναχούς. Οι πιστοί του Αλλάχ δεν ληστεύουν μόνο τις περιουσίες, δεν καταλύουν μόνο τα κτίσματα εκ θεμελίων, δεν πυρπολούν τις καλλιέργειες, αλλά αგრεύουν και τους ανθρώπους ως αιχμαλώτους.

Το 1424 το Άγιον Όρος παραδίδεται στο σουλτάνο Μουράτ Β΄, αφού απέσπασε την υπόσχεσή του ότι θα γίνουν σεβαστά τα θέσμια του Άθω. Τώρα οι Αγιορείτες καλούνται να χρησιμοποιήσουν όλη την επίνοιά τους, αλλά και χρήμα πολύ, για να τηρήσουν τον Άθω ακέραιο, που στέναζε από τα υπέρογκα χαράτσια, τις αυθαιρεσίες των κρατικών οργάνων, τον στρατωνισμό οπλιτών, τις πειρατικές και ληστρικές εφόδους. Τις κρίσιμες εκείνες ώρες αναδέχονται την προστασία του Άθω οι ομόπιστοι ηγεμόνες του Βορρά: της Ουγγροβλαχίας, της Μολδαβίας, της Γεωργίας, της Ρωσίας. Από το Β΄ μισό του 15ου αι. το σκοτάδι πυκνώνει, αφού η τυραννία συστηματοποιείται. Το 1568 ο πολυχρονεμένος σουλτάνος Σελίμ Β΄ προβαίνει στη δήμευση των αγιορειτικών κτημάτων, μαζί και όλης της ακίνητης περιουσίας τους. Οι Μονές, για να τ΄ αποκτήσουν πάλι, καταφεύγουν σε εβραίους τοκογλύφους, με συνέπεια να κινδυνεύουν να περιέλθουν στην κατοχή εκείνων. Η απειλή ήταν μεγάλη και ορατή. Ο Άγιος Διονύσιος, τέκνο του Αγίου Όρους, που ασκήτευε στο Θεσσαλικό Όλυμπο, μέγει τους Αγιορείτες, γι΄ αυτή τους την αφροσύνη: Είχατε πολλά πολύτιμα αντικείμενα, «και δεν τα επωλήσατε, αμέ τα εδώσατε εις τους εβραίους, τους εχθρούς του Θεού και τα εκέρδησαν μόνον δια τον τόκον...» (Meyer, σ. 218 εξ.). Συγχρόνως τους παρηγορεί ότι υπάρχουν πολλοί άγιοι στο Όρος. Ο αριθμός των μοναχών, κατά την περίοδο εκείνη, υπερβαίνει τις 6.000 (βλ. Δωροθέου, τόμ., Β΄ σ. 117, σημ. 6). Τότε, το 1574, εκδίδεται και το Ε΄ Τυπικό.

Ο Ελληνισμός και το Άγιον Όρος ομοίως, προετοιμάζονται για την αποτίναξη του ζυγού. Οι προετοιμασίες, πάντοτε αθόρυβες, γίνονται σε όλα τα επίπεδα. Οι νεομάρτυρες, ψυχές έμπληστες φλόγας και πάθους, είναι εκείνοι που σφραγίζουν με το αίμα τους την πίστη και την ελληνικότητά τους, ενώ οπλίζουν με δύναμη και πάθος τις ψυχές των υποδούλων. Χιλιάδες οι νεομάρτυρες κι ένας στους δύο ειν' Αγιορείτης. Ακολουθούν οι δυνάμει μάρτυρες: οι αλείπτες νεομαρτύρων, οι λόγιοι, οι εθναπόστολοι, οι οπλουργοί, οι αρματολοί, οι δάσκαλοι, οι Φιλικοί, οι Προφήτες. Από τους τελευταίους να αναφερθεί ο πάμμεγας Πατροκοσμάς (1714-79), που σαν Ατλαντας κράτησε στους ώμους του τον Ελληνισμό. Επί 19 χρόνια οργώνει τα Βαλκάνια, κυρίως την Ελλάδα. Εμψυχώνει και εμπνέει τον περίτρομο ραγιά, θυμίζοντάς του την ευγενή καταγωγή του και την υπεροχή του έναντι των τούρκων και των εβραίων, όπου οι πρώτοι τον ταπεινώνουν ανελέητα και οι δεύτεροι τον καταδολιεύονται με σατανικότητα. Το μήνυμα της Επανάστασης βρίσκει τον Άθω να δονείται από πάθος. Ο ξεσηκωμός ήταν καθολικός, χωρίς αμφιταλαντεύσεις. Οι Αγιορείτες που συμμετείχαν σ' αυτήν ορίζονται από χίλιοι έως υπερδισχίλιοι (βλ. Δωροθέου σ.132 σημ. 7). Όμως τα πυρομαχικά τέλειωσαν και αρχίζει η αναστροφή, ανατριχιαστική στην περιγραφή της. Ο Άθως θα αργήσει να ελευθερωθεί. Στις 2/11/1912 απελευθερώνεται με τη δυναμική παρουσία της ναυαρχίδας «Αβέρωφ» και ναύαρχο τον θρυλικό Παύλο Κουντουριώτη. Η άνοδος που άρχισε από την αρχή του αιώνα, έφτασε στο αποκόρυφο το 1917. Μοναχοί που φτάνουν τις 10.000, έμποροι και τεχνίτες 500-600, καταστήματα και εργαστήρια 120, ναυτιλιακές εταιρίες 3. Το 1924 ψηφίζεται ο Καταστατικός Χάρτης, με τον οποίο καθορίζονται οι σχέσεις Αγίου Όρους και Ελληνικού Κράτους. Το 1963 γιορτάζεται με βυζαντινή μεγαλοπρέπεια και χάρη η επέτειος της Χιλιετηρίδος του Αγίου Όρους, το τελευταίο μεγάλο και λαμπρό γεγονός στην πολύπληκτη ιστορία του Άθω. Οι μοναχοί σήμερα κοντεύουν τους 1.500». (Δωρόθεος Μοναχός Αγιορείτης, Το Άγιον Όρος, 1985, www.mountathos.gr).

2.2 Η Διοίκηση του Αγίου Όρους

«Η διοίκηση του Αγίου Όρους καθ' όλη τη μακραίωνη ιστορική του πορεία, από τότε δηλαδή που επίσημα οργανώθηκε σε αυτό ο μοναχικός βίος, με την έκδοση του Τυπικού του βυζαντινού αυτοκράτορα Ιωάννη Τσιμισκή το 972 μέχρι και σήμερα ακόμη, εξακολουθεί να διέπεται από ένα ιδιόμορφο πολιτικό και εκκλησιαστικό καθεστώς. Κι αυτό φαίνεται πολύ καθαρά μέσα από τα αυτοκρατορικά χρυσόβουλλα (διατάγματα) και "Τυπικά", τα Πατριαρχικά Σιγίλλια (έγγραφα), τα σουλτανικά φερμάνια, τους "Γενικούς Κανονισμούς" του Οικουμενικού Πατριαρχείου και τη μεταγενέστερη νομοθεσία. Σήμερα, ύστερα από τη Συνθήκη των Σεβρών της 10ης Αυγούστου 1920, που επικυρώθηκε με τη συνθήκη της Λωζάνης της 24ης Ιουλίου 1923, το Άγιον Όρος υπάγεται στην κυριαρχία της Ελλάδος και διοικείται σύμφωνα με τα όσα ορίζονται ρητά:

Πρώτο: στο άρθρο 105 του ισχύοντος Συντάγματος της Ελλάδος του 1975/1986, το οποίο αποτελεί ακριβή επανάληψη των όσων περιλαμβάνονταν στα προηγούμενα Συντάγματα. Δηλαδή στα άρθρα: 106-109 του Συντάγματος της Δ' Εθνικής Συνελεύσεως των Αθηνών που δημοσιεύτηκε το 1926, στα άρθρα 109-112 του Συντάγματος του 1927, στο άρθρο 103 του Συντάγματος του 1952 και στο άρθρο 122 του Συντάγματος του 1968.

Δεύτερο: στον Καταστατικό Χάρτη του Αγίου Όρους, ο οποίος αρχικά συντάχτηκε από μια πενταμελή επιτροπή στις Καρυές τον Μάιο του 1924 και ψηφίστηκε από την Έκτακτη Διπλή Σύναξη των Είκοσι Μονών, που στη συνέχεια υποβλήθηκε στην Ελληνική Κυβέρνηση, η οποία αφού το έδωσε για επεξεργασία σε μια ειδική Επιτροπή που έλαβε υπόψη της και τις τροποποιήσεις που πρότεινε το Οικουμενικό Πατριαρχείο, προχώρησε στην κύρωσή του με το Νομοθετικό Διάταγμα της 10/16 Σεπτεμβρίου 1926.

Τρίτο: στο Νομοθετικό Διάταγμα της 10/16 Σεπτεμβρίου 1926 "περί κυρώσεως του Καταστατικού Χάρτου του Αγίου Όρους". Και τούτο γιατί σ' αυτό περιλαμβάνονται και άλλες διατάξεις που ρυθμίζουν την οργάνωση, τη διοίκηση και την απονομή της δικαιοσύνης στο Άγιο Όρος.

Τέταρτο: σε διατάξεις αυτοκρατορικών χρυσοβούλλων, Πατριαρχικών Σιγιλλίων, σουλτανικών φερμανίων κ.α. που δεν καταργήθηκαν από τον Καταστατικό Χάρτη του Αγίου Όρους και το Νομοθετικό Διάταγμα της 10/16 Σεπτεμβρίου 1926.

Πέμπτο: στις κανονικές διατάξεις της Έκτακτης Εικοσαμελούς Συνάξεως. Οι διατάξεις αυτές εκδίδονται ύστερα από σχετική εξουσιοδότηση, αλλά για να ισχύσουν πρέπει πρώτα να κοινοποιηθούν στο Διοικητή του Αγίου Όρους και στη συνέχεια να επικυρωθούν από τον Υπουργό των Εξωτερικών, εκτός αν και οι διατάξεις αυτές αναφέρονται σε θέματα καθαρά πνευματικής φύσεως, οπότε ανακοινώνονται για έγκριση στο Οικουμενικό Πατριαρχείο.

Έκτο: στους Εσωτερικούς Κανονισμούς των Μονών και των Σκητών, οι οποίοι εγκρίνονται από την Ιερά Κοινότητα και τις Κυρίαρχες Μονές, υπό την προϋπόθεση βέβαια να μην έρχονται αυτοί σε αντίθεση με τις διατάξεις του Καταστατικού Χάρτη του Αγίου Όρους.

Έβδομο: σε έθιμα που δεν καταργήθηκαν.

Και επί τη βάση των νομοθετικών αυτών κειμένων που προαναφέρθηκαν θα παρουσιαστεί με πολλή συντομία η όλη δομή του διοικητικού συστήματος που επικρατεί σήμερα στο Άγιο Όρος. Έτσι, η χερσόνησος του Άθω, από τη Μεγάλη Βίγλα και πέρα, η οποία αποτελεί την περιοχή του Αγίου Όρους είναι, σύμφωνα με το αρχαίο προνομιακό καθεστώς του, αυτοδιοίκητο τμήμα του Ελληνικού Κράτους, του οποίου η κυριαρχία πάνω σ' αυτό παραμένει άθικτη. Από πνευματική άποψη το Άγιο Όρος διατελεί υπό την άμεση δικαιοδοσία του Οικουμενικού Πατριαρχείου. Όλοι όσοι μονάζουν σ' αυτό αποκτούν την ελληνική ιθαγένεια μόλις προσληφθούν ως δόκιμοι ή μοναχοί, χωρίς άλλη διατύπωση. Το Άγιο Όρος διοικείται, σύμφωνα με το καθεστώς του, από τις είκοσι Ιερές Μονές του, μεταξύ των οποίων είναι κατανεμημένη ολόκληρη η χερσόνησος του Άθω, το έδαφος της οποίας είναι αναπαλλοτρίωτο.

Η διοίκηση του ασκείται από αντιπροσώπους των Ιερών Μονών, οι οποίοι αποτελούν την Ιερή Κοινότητα. Δεν επιτρέπεται καμία απολύτως μεταβολή στο διοικητικό σύστημα ή στον αριθμό των Μονών του Αγίου Όρους, ούτε στην ιεραρχική τάξη και τη θέση τους προς τα υποτελή τους εξαρτήματα.

Απαγορεύεται να εγκαταβιώνουν στο Άγιο Όρος ετερόδοξοι ή σχισματικοί.

Ο λεπτομερής καθορισμός των αγιορειτικών καθεστώτων και του τρόπου της λειτουργίας τους γίνεται από τον Καταστατικό Χάρτη του Αγίου Όρους, τον οποίο, με σύμπραξη του αντιπροσώπου του Κράτους, συντάσσουν και ψηφίζουν οι είκοσι Ιερές Μονές και τον επικυρώνουν το Οικουμενικό Πατριαρχείο και η Βουλή των Ελλήνων.

Η ακριβής τήρηση των αγιορειτικών καθεστώτων τελεί ως προς το πνευματικό μέρος υπό την ανωτάτη εποπτεία του Οικουμενικού Πατριαρχείου και ως προς το διοικητικό μέρος υπό την εποπτεία του Κράτους, στο οποίο ανήκει αποκλειστικά και η διαφύλαξη της δημόσιας τάξης και ασφάλειας.

Οι πιο πάνω εξουσίες του Κράτους ασκούνται από Διοικητή, του οποίου και τα δικαιώματα και τα καθήκοντα καθορίζονται με νόμο. Με νόμο επίσης καθορίζονται η δικαστική εξουσία που ασκούν οι μοναστηριακές αρχές και η Ιερή Κοινότητα, καθώς και τα τελωνειακά και φορολογικά πλεονεκτήματα του Αγίου Όρους (άρθρ. 105 && 1-5 του Συντάγματος 1975/86). Έτσι από τη διάταξη αυτή του Συντάγματος, στο Άγιο Όρος πρέπει να συνυπάρχουν δύο διοικητικές Αρχές. Μία Πολιτική Διοικητική Αρχή και μία Μοναστηριακή Διοικητική Αρχή. Στην πρώτη υπάγεται ο Διοικητής του Αγίου Όρους, ο οποίος διορίζεται με Προεδρικό Διάταγμα που προκαλείται από τον Υπουργό των Εξωτερικών, στη δικαιοδοσία του οποίου και ανήκει. Ο Διοικητής δεν εποπτεύει μόνο σε ότι αφορά στη δημόσια τάξη και ασφάλεια, αλλά και στην τήρηση του Καταστατικού Χάρτη του Αγίου Όρους. Επίσης ο ίδιος προκαλεί και την προσοχή της Ιερής Κοινότητας για τις παραβάσεις που κάνει οποιαδήποτε

Μοναστηριακή Αρχή που βρίσκεται στο Άγιο Όρος. Κατά την ενάσκηση δε των καθηκόντων του αυτών, ο Διοικητής έρχεται σε άμεση επαφή με την Ιερή Κοινότητα και τις άλλες Μοναστηριακές Αρχές αλληλογραφώντας με αυτές. Σε περίπτωση δε απουσίας ή κωλύματός του αναπληρώνεται από τον γραμματέα του. Επίσης ο Διοικητής είναι εκείνος ο οποίος διατάζει τα όργανα που βρίσκονται στη δικαιοδοσία του, δηλαδή τη δύναμη της χωροφυλακής και το προσωπικό της Διοίκησης, για την εκτέλεση των αποφάσεων της Ιερής Κοινότητας και των Μοναστηριακών Αρχών (άρθρ.3-5, Ν.Δ. 10/16.9.1926).

Και στη δεύτερη, στη Μοναστηριακή δηλαδή Διοικητική Αρχή, προκειμένου να εξασφαλιστεί η αυτοδιοίκηση που υπάρχει στο Άγιο Όρος, υπάγονται τόσο τα επιμέρους διοικητικά, μονοπρόσωπα και συλλογικά όργανα καθεμιάς από τις είκοσι Ιερές Κυριαρχικές, Βασιλικές, Πατριαρχικές και Σταυροπηγιακές Μονές, που ούτε ο αριθμός τους, ούτε η ιεραρχική τους τάξη μπορεί να μεταβληθεί, όσο και τα γενικά διοικητικά όργανα του Αγίου Όρους, που είναι η Ιερή Κοινότητα, η Ιερή Επιστασία και η Έκτακτη Εικοσαμελής Σύναξη.

Και οι Μονές αυτές λέγονται: "Κυρίαρχες", γιατί όχι μόνον έτσι ονομάζονται αυτές στο Άγιο Όρος και αυτοδιοικούνται σύμφωνα με το δικό τους Εσωτερικό Κανονισμό, αλλά και γιατί σε αυτές υπάγονται όλα τα Εξαρτήματα που βρίσκονται στο Άγιο Όρος, δηλαδή οι Σκήτες, τα Κελιά, οι Καλύβες, τα ησυχαστήρια και τα καθίσματα κατά τα ανέκαθεν κρατούντα. "Βασιλικές και Πατριαρχικές" γιατί είτε ιδρύονταν, είτε προστατεύονταν αντίστοιχα από βασιλείς ή Πατριάρχες, και "Σταυροπηγιακές", γιατί τοποθετείται σε αυτές σταυρός που αποστέλλεται από το Οικουμενικό Πατριαρχείο. Έτσι οι Μονές κατά ιεραρχική αμετάβλητη τάξη, η οποία δεν μπορεί να αυξομειωθεί, είναι:

- της Μεγίστης Λαύρας που ιδρύθηκε το 963.
- του Βατοπεδίου που ιδρύθηκε το 972.
- των Ιβήρων που ιδρύθηκε επίσης το 972.
- του Χιλανδαρίου που ιδρύθηκε το 1197 και είναι σερβική.
- του Διονυσίου που ιδρύθηκε το 1375.
- του Κουτλουμουσίου που ιδρύθηκε το 12 αιώνα.
- του Παντοκράτορος που ιδρύθηκε το 1363.
- του Ξηροποτάμου που ιδρύθηκε το 970 (;).
- του Ζωγράφου που ιδρύθηκε γύρω στο 973 και είναι βουλγαρική.
- του Δοχειαρίου που ιδρύθηκε γύρω στο 970.
- του Καρακάλλου που ιδρύθηκε στις αρχές του 11ου αιώνα.
- του Φιλοθέου που ιδρύθηκε γύρω στα τέλη του 10ου αιώνα.
- της Σίμωνος Πέτρας που ιδρύθηκε το πρώτο μισό του 14ου αιώνα.
- του Αγίου Παύλου που ιδρύθηκε το δεύτερο μισό του 10ου αιώνα.
- του Σταυρονικήτα από το 1541.
- του Ξενοφώντος που ιδρύθηκε στα τέλη του 10ου αιώνα.
- του Γρηγορίου που ιδρύθηκε πριν από τα μέσα του 14ου αιώνα.
- του Εσφιγμένου που ιδρύθηκε στα τέλη του 10ου αιώνα.
- του Ρωσικού (του Παντελεήμονας) που ιδρύθηκε το 10ο αιώνα, και
- του Κωνσταμονίτου που ιδρύθηκε τον 11ο αιώνα.

Οι Μονές αυτές παλαιότερα διακρίνονταν σε "κοινόβιες" και σε "ιδιόρρυθμες" ανάλογα με τον τρόπο της οργάνωσης και της διοίκησής τους. Σήμερα εξακολουθούν όχι μόνον να αυτοδιοικούνται, να διοικούνται δηλαδή σύμφωνα με τα όσα ορίζει ο Εσωτερικός τους Κανονισμός, ο οποίος ψηφίζεται από τις ίδιες και εγκρίνεται από την Ιερή Κοινότητα που τις εποπτεύει, αλλά και να διαχειρίζονται μόνες τους τις περιουσίες τους. Έτσι σήμερα όλες ανεξαιρέτως οι Μονές του Αγίου Όρους είναι κοινόβιες και στα Εξαρτήματα των Κυρίαρχων αυτών Μονών, όπως αναφέρθηκε, ανήκουν: Οι "Σκήτες", δηλαδή ένα σύνολο "καλυβών" (βλ. περισσότερα πιο κάτω) ή "καλυβιών" ή και μικρότερων ακόμη οικημάτων, όπως είναι

τα "ησυχαστήρια", τα "καθίσματα", τα "ερμητήρια" και οι "εγκλείστρες", το οποίο διέπεται από έναν Εσωτερικό Κανονισμό που εγκρίνεται από την Κυρίαρχη Μονή.

Οι Σκήτες είναι δώδεκα. Τέσσερις κοινόβιες και οκτώ ιδιόρρυθμες.

Κοινόβιες είναι:

1) η Σκήτη επ' ονόματι της Κοιμήσεως της Θεοτόκου (Βογορόδιτσα) της Μονής του Αγίου Παντελεήμονος (του Ρωσικού),

2) η Σκήτη επ' ονόματι του Προφήτη Ηλία της Μονής του Παντοκράτορος,

3) η Σκήτη επ' ονόματι του Τιμίου Προδρόμου της Μονής Μεγίστης Λαύρας και

4) η Σκήτη επ' ονόματι του Αγίου Ανδρέου της Μονής Βατοπεδίου.

Ιδιόρρυθμες είναι:

1) η Σκήτη επ' ονόματι της Αγίας Άννας της Μονής Μεγίστης Λαύρας,

2) η Σκήτη της ίδιας Μονής επ' ονόματι της Αγίας Τριάδας-Καυσοκαλυβίων,

3) η Σκήτη επ' ονόματι του Τιμίου Προδρόμου της Μονής των Ιβήρων,

4) η Σκήτη του Αγίου Δημητρίου της Μονής Βατοπεδίου,

5) η Σκήτη επ' ονόματι του Αγίου Παντελεήμονος της Μονής Κουτλουμουσίου,

6) η Σκήτη επ' ονόματι του Γενεσίου της Θεοτόκου (Νέα Σκήτη) της Μονής του Αγίου Παύλου,

7) η Σκήτη της ίδιας Μονής επ' ονόματι του Αγίου Δημητρίου (Λάκκου) και

8) η Σκήτη επ' ονόματι του Ευαγγελισμού της Θεοτόκου της Μονής Ξενοφώντος.

Κάθε Σκήτη οφείλει να τηρεί αναλλοίωτη την οργάνωση και τη διοίκησή της που της καθορίζεται από έναν Εσωτερικό Κανονισμό, ο οποίος εγκρίνεται από την Κυρίαρχη Μονή και ο οποίος δεν πρέπει να έρχεται σε αντίθεση με τις διατάξεις του Καταστατικού Χάρτη του Αγίου Όρους.

Τα "Κελλιά", ένα είδος, δηλαδή, μοναστικών αγροτικών οικημάτων, όπου σε κάθε ένα από αυτά ασκείται ένας μοναχός που καλείται γέροντας και είναι εξοικειωμένος με τη μοναστική ζωή, γιατί ασκήθηκε ως αδελφός στην Κυρίαρχη Μονή. Αν και τον γέροντα αυτόν συνήθως τον ακολουθούν και δύο ακόμη μοναχοί. Παρά ταύτα τα τρία αυτά πρόσωπα του κάθε Κελλιού μπορούν να προσλάβουν και άλλους ακόμη τρεις δόκιμους μοναχούς ή υποτακτικούς, χωρίς όμως να επιτρέπεται η παραπέρα αύξηση του αριθμού της.

Οι "Καλύβες", τα "ησυχαστήρια", τα "καθίσματα", τα "ερμητήρια" και οι "εγκλείστρες" είναι τόποι ιεροί των Κυρίαρχων Μονών, στους οποίους ασκείται ένας συνήθως μοναχός, ο οποίος ζει από τα ελέη των Μονών και τους καρπούς της γης.

Στα μονοπρόσωπα διοικητικά όργανα των Μονών και των Εξαρτημάτων τους υπάγονται: Ο Ηγούμενος για τις Μονές. Αυτός είναι αιρετός και ισόβιος. Και για να εκλεγεί πρέπει όχι μόνο να έχει: α) χρηστό ήθος, σταθερή ευσέβεια, ανεπίλεπτη διαγωγή, εκκλησιαστική μόρφωση, εγκύκλιο παιδεία και διοικητική ικανότητα, β) ηλικία 40 τουλάχιστον ετών, και γ) κουρά στο Άγιο Όρος, προτιμωμένου εκείνου που είχε εγγραφεί στη Μονή πριν από 10 χρόνια, αλλά και να μην έχει καταδικαστεί για κατάχρηση μοναστηριακής περιουσίας. Και σε περίπτωση που διαπιστωθεί από την αδελφότητα της Μονής, πως δεν υπάρχει μεταξύ των αδελφών της κανένας υποψήφιος με τα προσόντα που ορίζει ρητά ο Καταστατικός Χάρτης, τότε επιτρέπεται να προσκληθεί οποιοσδήποτε μοναχός από το Άγιο Όρος, ο οποίος θεωρείται κατάλληλος για Ηγούμενος της Μονής. Τον Ηγούμενο τον εκλέγουν με μυστική ψηφοφορία όλοι οι αδελφοί της Μονής που έχουν συμπληρώσει εξαετία από τότε που εκάρησαν μοναχοί. Το αντίγραφο του Πρακτικού της εκλογής αποστέλλεται στην Ιερή Κοινότητα για την εγκατάσταση του Ηγουμένου σύμφωνα με τα έθιμα που ισχύουν και για τη γνωστοποίηση της εκλογής του στο Οικουμενικό Πατριαρχείο.

Ο Ηγούμενος, ως πνευματικός πατέρας, ασκεί μόνος του την πνευματική εξουσία πάνω στους αδελφούς της Μονής. Επιβλέπει, δηλαδή, την ψυχική τους κατάσταση, προλαμβάνει κάθε εκτροπή τους και τους καθοδηγεί με τη διδασκαλία και την υποδειγματική του ζωή στον προορισμό τους. Γι' αυτό και οι αδελφοί του μοναχοί οφείλουν να τον σέβονται και να τον υπακούουν. Ενώ κατά την άσκηση της διοικητικής του εξουσίας οφείλει να

συνεργάζεται υποχρεωτικώς με την "Επιτροπή" έτσι ώστε να μην είναι δυνατή καμιά ενέργειά του χωρίς τη γνώμη της "Επιτροπής", όπως και της "Επιτροπής" χωρίς τη γνώμη του Ηγούμενου. Κι αυτό γιατί τόσο ο Ηγούμενος, όσο και η "Επιτροπή" αποτελούν και οι δύο μαζί, την εκτελεστική Αρχή των αποφάσεων της "Γεροντίας". Τέλος, σε καμιά περίπτωση δεν επιτρέπεται τόσο η συγκέντρωση όλης της διοικητικής εξουσίας στα χέρια του Ηγούμενου, όσο και ο σφετερισμός των δικαιωμάτων της "Επιτροπής" ή της Γεροντίας από τον ίδιο.

Ο Δικαίος για τις Σκήτες. Αυτός για να εκλεγεί, πρέπει να είναι ένας από τους γέροντες των Καλυθών που να διακρίνεται για την αρετή του και τη διοικητική του ικανότητα από την κυρίαρχη Μονή του. Τον Δικαίο τον εκλέγουν στις αρχές Μαΐου οι Γέροντες των Καλυθών και η θητεία του είναι ετήσια. Τα καθήκοντα του εκάστοτε Δικαίου είναι να κατοικεί στο οίκημα και όχι στην καλύβα του, να φροντίζει για την εσωτερική τάξη της Σκήτης, να φιλοξενεί τους ξένους, να τελεί τις ακολουθίες στο Κυριακό, δηλαδή στο ναό, να επαγρυπνεί μαζί με τους "Συμβούλους" για τη διαγωγή όλων που βρίσκονται στη Σκήτη, νουθετώντας τους και συμβουλευόντάς τους, να καταγγέλλει εκείνους που είναι δύστροποι και αδιόρθωτοι στη "Σύναξη των Γερόντων" και μέσω αυτής στην Κυρίαρχη Μονή, να επιδιώκει μαζί με τους "Συμβούλους" συμβιβαστική λύση για τις διαφορές που αναφύονται και να εκτελεί επίσης μαζί τους τις αποφάσεις της "Συνάξεως των Γερόντων" και να διαφυλάττει υπευθύνως τα ιερά κειμήλια, σκεύη, άμφια, χειρόγραφα, βιβλία και όλα γενικώς τα αντικείμενα της Σκήτης που έχουν αξία.

Στα συλλογικά διοικητικά όργανα των Μονών και των Εξαρτημάτων τους υπάγονται:

Η "Επιτροπή" και η "Γεροντία" για τις Κυρίαρχες Μονές και οι "Σύμβουλοι" και η "Σύναξη των Γερόντων" για τις Σκήτες. Εδώ θα πρέπει να ειπωθεί πως παλαιότερα στα συλλογικά διοικητικά όργανα των Ιδιόρρυθμων Μονών υπάγονταν η "Διοικούσα Επιτροπή" και η "Σύναξη των Προϊσταμένων". Η "Επιτροπή" αποτελείται από δύο ή τρία μέλη τα οποία προέρχονται από τη "Γεροντία". Η θητεία τους είναι ετήσια και εκλέγονται επίσης από τη "Γεροντία". Η "Επιτροπή" συνεργάζεται πάντοτε με τον Ηγούμενο που είναι Πρόεδρος της και ασκούν μαζί με τη διοίκηση και τη διαχείριση της Μονής. Οι υποψήφιοι για μέλη της "Γεροντίας" πρέπει να διακρίνονται για το χρηστό τους ήθος και τη διοικητική τους ικανότητα. Αν και προτιμούνται πάντοτε οι κάτοχοι εκκλησιαστικής μόρφωσης και κάθε εγκυκλίου παιδείας. Τα περί της εκλογής τους αναφέρονται στον Εσωτερικό Κανονισμό της κάθε Μονής. Όσοι όμως εκλεγούν είναι ισόβιοι, εκτός κι αν εκπέσουν από το αξίωμά τους εξαιτίας καταδικαστικής αποφάσεως. Σε περίπτωση που ο Ηγούμενος ύστερα από την πρώτη και τη δεύτερη παρατήρηση της "Γεροντίας", η οποία αναγράφεται στα Πρακτικά, εξακολουθεί να μη διορθώνεται, τότε παύεται, αν το θελήσουν τα 2/3 των μελών της "Γεροντίας". Διαφορετικά, εάν δεν το θελήσει η πλειοψηφία της αδελφότητας, τότε προσκαλείται η Ιερή Κοινότητα για να λύσει τη διαφορά, επειδή είναι η Ανώτατη Αρχή, η οποία εποπτεύει για την πιστή τήρηση του Καταστατικού Χάρτη του Αγίου Όρους.

Τόσο τα μέλη της "Επιτροπής", όσο και τα μέλη της "Γεροντίας" οφείλουν να προβάλλουν τους εαυτούς τους ως παράδειγμα της κοινοβιακής ζωής, με το να παρακάθονται σε κοινή τράπεζα με τους αδελφούς τους, να διδάσκουν εμπράκτως της ακτημοσύνης και την αγάπη, να φροντίζουν για τους ασθενείς και τους γέροντες, παρέχοντας πρώτα αυτοί πλήρη σεβασμό και κύρος προς τους κοινοβιακούς όρους και θεσμούς.

Οι "Σύμβουλοι" σε κάθε Σκήτη είναι δύο ως τέσσερις. Οι μισοί εκλέγονται όπως και ο Δικαίος και οι άλλοι μισοί εκλέγονται από την Κυρίαρχη Μονή. Σε περίπτωση που οι "Σύμβουλοι" είναι δύο, η θητεία τους είναι ετήσια. Σε περίπτωση όμως που οι "Σύμβουλοι" είναι τρεις, τότε κάθε έτος αντικαθίσταται ένας ή και περισσότεροι. Ενώ όταν είναι τέσσερις αντικαθίστανται ή μόνο οι δύο ή και οι τέσσερις σύμφωνα με όσα ισχύουν σε κάθε Σκήτη. Κάθε Σκήτη έχει δική της σφραγίδα, η οποία φέρει το όνομά της καθώς και το όνομα της Κυρίαρχης Μονής. Είναι δε διαιρεμένη σε τρία ή τέσσερα τμήματα, έτσι ώστε κάθε "Σύμβουλος" να κρατάει το ένα τμήμα της. Ο Δικαίος και οι "Σύμβουλοι" οφείλουν να συνεργάζονται και να προάγουν τα συμφέροντα της Σκήτης τους. Διαφορετικά καμιά

μονομερής πράξη τους, εκτός από τα συνηθισμένα καθήκοντά τους, δεν μπορεί να θεωρηθεί ως έγκυρη. Στη "Σύναξη των Γερόντων" υποβάλλονται όλες οι σπουδαιές υποθέσεις της Σκήτης, αλλά οι αποφάσεις της πρέπει απαραίτητως να εγκριθούν από την Κυρίαρχη Μονή.

Τέλος, στα γενικά διοικητικά όργανα του Αγίου Όρους, όπως αναφέρθηκε, υπάγονται η Ιερή Κοινότητα, η Ιερή Επιστασία και η Έκτακτη Εικοσαμελής Σύναξη.

Η Ιερή Κοινότητα του Αγίου Όρους, η οποία εδρεύει στις Καρυές, είναι σώμα διαρκές, που αποτελείται από τους είκοσι αντιπροσώπους των ισάριθμων Κυριαρχικών Μονών του Αγίου Όρους. Οι αντιπρόσωποι αυτοί εκλέγονται ο καθένας από τη Μονή που προέρχεται σύμφωνα με τον Εσωτερικό Κανονισμό της Μονής του, το βραδύτερο μέσα στο πρώτο δεκαπενθήμερο του μηνός Ιανουαρίου κάθε έτους. Οι υποψήφιοι για αντιπρόσωποι πρέπει να προέρχονται από τους αδελφούς της Μονής, να έχουν ηλικία πάνω από 30 χρόνια, να διακρίνονται για τη σύνεση και το ανεπίληπτο της ζωής τους, προτιμούμενοι πάντοτε όσοι έχουν εκκλησιαστική μόρφωση και εγκύκλιο παιδεία. Επίσης η υπηρεσία τους είναι ετήσια, αλλά μπορεί να παραταθεί και για άλλα έτη, αν η Μονή του τον επανεκλέξει. Η Ιερή Κοινότητα συνεδριάζει τακτικώς τρεις φορές την εβδομάδα και εκτάκτως όσες φορές παραστεί ανάγκη. Γι' αυτό και οι αντιπρόσωποι παραμένουν μονίμως στις Καρυές, για να προσέρχονται ανελλιπώς στις συνεδριάσεις της Ιερής Κοινότητας. Τη συζήτηση των συνεδριάσεων αυτών τη διευθύνει ο Πρωτοεπιστάτης. Και απαρτία σε αυτές υπάρχει όταν παρευρίσκονται τα 2/3 των αντιπροσώπων, δηλαδή 14 αντιπρόσωποι. Επίσης σε αυτές μπορεί να παρευρίσκονται και ο Διοικητής του Αγίου Όρους σε περίπτωση που προσκληθεί. Η Ιερή Επιστασία αντιπροσωπεύει την εκτελεστική εξουσία της Ιερής Κοινότητας και αποτελείται από τέσσερα μέλη. Γι' αυτό και οι είκοσι Ιερές Μονές διαιρούνται σε πέντε τετράδες, κάθε μία από τις οποίες ασκεί την Ιερή Επιστασία για ένα χρόνο ανά πενταετία και πιο συγκεκριμένα από την 1η Ιουνίου μέχρι τέλος Μαΐου. Προς τούτο αποστέλλεται κάθε έτος από κάθε Μονή καθεμιάς τετράδας ένας Επιστάτης, που έχει τα ίδια προσόντα με εκείνα των αντιπροσώπων των Μονών. Ο Επιστάτης της πρώτης στην τάξη Μονής καλείται Πρωτεπιστάτης, είναι ο πρόεδρος της Ιερής Επιστασίας και ως σύμβολο της εξουσίας του κρατάει τη ράβδο του Πρώτου. Οι πέντε τετράδες που προαναφέρθηκαν έχουν ως εξής:

Α' Τετράς: Μεγίστης Λαύρας, Δοχειαρίου, Ξενοφώντος και Εσφιγμένου.

Β' Τετράς: Βατοπεδίου, Κουτλουμουσίου, Καρακάλλου και Σταυρονικήτα.

Γ' Τετράς: Ιβήρων, Παντοκράτορος, Φιλοθέου και Σίμωνος Πέτρας.

Δ' Τετράς: Χιλανδαρίου, Ξηροποτάμου, Αγίου Παύλου και Γρηγορίου.

Ε' Τετράς: Διονυσίου, Ζωγράφου, Ρωσικού και Κωνσταμονίτου.

Οι Επιστάτες μένουν διαρκώς στις Καρυές και απουσιάζουν εναλλάξ και κατά ιεραρχική τάξη, όσες φορές το απαιτήσει καθήκον τους. Ο Πρωτεπιστάτης όμως δεν μπορεί να απομακρυνθεί από την έδρα του. Οι Επιστάτες είναι μεταξύ τους ίσοι και ο Πρωτεπιστάτης πρώτος μεταξύ ίσων. Οι αποφάσεις λαμβάνονται κατά πλειοψηφία και σε περίπτωση ισοψηφίας υποβάλλεται η υπόθεση στην κρίση και απόφαση της Ιερής Κοινότητας. Κάθε δε απόφαση της Ιερής Επιστασίας που λαμβάνεται εν αγνοία ενός Επιστάτη είναι άκυρη. Η Ιερή Επιστασία οφείλει να διεκπεραιώνει και να σφραγίζει την αλληλογραφία της Ιερής Κοινότητας. Η δε σφραγίδα της Ιερής Κοινότητας, που φέρει στο μέσο την εικόνα της Θεοτόκου, παραδίδεται κάθε φορά στους νέους Επιστάτες κατά την ανέκαθεν κρατούσα τάξη κι αυτό γιατί είναι διαιρεμένη σε τέσσερα κομμάτια και ο κάθε Επιστάτης κρατάει και από ένα. Επίσης η Ιερή Επιστασία οφείλει να φροντίζει για την καθαριότητα και την επισκευή των δρόμων στις Καρυές, καθώς και για το φωτισμό τους, να διενεργεί αστυιατρικές επιθεωρήσεις, να προβαίνει στη διατίμηση των τροφίμων, να επιβλέπει την ευπρεπή και κόσμια συμπεριφορά, απαγορεύοντας τις αταξίες, τα άσματα κλπ. στους κεντρικούς δρόμους, να παρακολουθεί τις ώρες λειτουργίας των καταστημάτων κ.α. Τέλος, η Ιερή Επιστασία διαχειρίζεται το Κοινό Ταμείο με την ευθύνη των Μονών.

Η Έκτακτη Εικοσαμελής Σύναξη αποτελείται από τους Ηγουμένους και τους Προϊσταμένους των Είκοσι ιερών Μονών. Αυτή συνέρχεται αυτοδικαίως δύο φορές το χρόνο. Μία φορά 15 ημέρες μετά το Πάσχα και μία φορά στις 20 Αυγούστου. Η Έκτακτη Εικοσαμελής Σύναξη αποτελεί το ανώτατο νομοθετικό και δικαστικό σώμα στο Άγιο Όρος. Τέλος, στο Οικουμενικό Πατριαρχείο, ως ανώτατο δικαστήριο υπάγονται όλες οι πνευματικές υποθέσεις. Επίσης το Οικουμενικό Πατριαρχείο εγκρίνει τις Κανονιστικές διατάξεις που έχουν πνευματικό χαρακτήρα και ψηφίζονται από την Έκτακτη Εικοσαμελή Σύναξη. Και με τον τρόπο αυτόν της οργάνωσης και διοίκησης των ιερών Μονών του Αγίου Όρους, διαφυλάσσεται με κάθε ακρίβεια η ησυχία, η υπομονή, η υπακοή, η ταπεινοφροσύνη και γενικά η τάξη και η πειθαρχία που πρέπει να επικρατεί στο Άγιο Όρος». (Η Διοίκηση του Αγίου Όρους, www.mountathos.gr).

2.3 Η Αρχιτεκτονική του Αγίου Όρους

2.3.1 Εισαγωγή

«Η ξεχωριστή σημασία της αρχιτεκτονικής του Αγίου Όρους είναι προφανής για όποιον συνειδητοποιεί την ιδιαιτερότητα των συνθηκών διαμόρφωσής της. Η μακραίωνη ιστορία του εγγυάται την ύπαρξη σ' αυτό μνημείων από τα μεσοβυζαντινά χρόνια ως τον αιώνα που διανύουμε, ενώ οι διαβαθμίσεις συγκρότησης της μοναστικής ζωής και η ποικιλομορφία των λειτουργιών της έχει ως φυσική συνέπεια τη μεγάλη ποικιλία των κτισμάτων του. Στη διατήρηση του μνημειακού αυτού πλούτου καθοριστικό στοιχείο υπήρξε ο συντηρητισμός της μοναστικής ζωής, η οποία παραμένει ουσιαστικώς ανεξέλικτη.

Τα κτίσματα του Αγίου Όρους συγκροτούνται στις εξής κατηγορίες καθιδρυμάτων:

α) Στις είκοσι μονές, που αποτελούν μεγάλα οχυρωμένα συγκροτήματα, τα οποία συμπληρώνονται από έναν αριθμό βοηθητικών κτιρίων (εργαστήρια, εργατόσπιτα, κλπ.) στον άμεσο περίγυρο τους.

β) Στις οκτώ ιδιόρρυθμες σκήτες, που αποτελούν οικισμούς συγκροτημένους από καλύβες (δηλαδή από μικρές μονάδες αποτελούμενες από χώρους κατοικίας με ενσωματωμένο ναΐδριο) στο κέντρο των οποίων βρίσκεται ο κεντρικός ναός της σκήτης, το λεγόμενο Κυριακόν. (Παρόμοια περίπου διάταξη έχουν και οι Καρυές, η πρωτεύουσα της Αθωνικής Πολιτείας, εδώ όμως τα περισσότερα κτίσματα είναι μεγαλύτερα από τις καλύβες καθώς αποτελούν τις έδρες των αντιπροσώπων των μονών).

γ) Στις τέσσερις κοινοβιακές σκήτες που συγκροτούνται όπως ακριβώς οι μονές, δηλαδή ως κλειστοί μοναστηριακοί περίβολοι.

δ) Στα ελεύθερα κελλιά, που είναι ανεξάρτητα κτίσματα με χώρους κατοικίας και ναΐδριο.

ε) Στα ασκηταριά και τα κάθε μορφής ησυχαστήρια που είναι ανεξάρτητα κτίσματα για την διαβίωση (ενίοτε στοιχειώδη) μεμονωμένων ατόμων ή πολύ ολιγομελών ομάδων.

2.3.2 Οι Μοναστηριακοί Περίβολοι

Τα σημαντικότερα αγιορείτικα καθιδρύματα είναι βέβαια οι είκοσι μονές. Η αγιορείτικη μονή συγκροτείται όπως ακριβώς και τα εκτός Αγίου Όρους ορθόδοξα μοναστήρια, δηλαδή ως κλειστός οχυρωμένος περίβολος, συνήθως τετράπλευρος, στο μέσον του οποίου βρίσκεται ο καθολικός ναός. Στον άμεσο περίγυρο του συγκροτήματος της κυρίως μονής βρίσκονται κάποια μικρότερα βοηθητικά κτίσματα (εργατόσπιτα, εργαστήρια, καθίσματα, κλπ.) αναλόγως των αναγκών της κάθε Μονής. (Ξεχωριστή περίπτωση αποτελεί εν προκειμένω η Μονή Αγ. Παντελεήμονος, στην οποία, η απότομη αύξηση του αριθμού των

μοναχών της μετά τα μέσα του 19ου αιώνα οδήγησε στην εκτός του αρχικού περιβόλου επέκτασή της).

Ο οχυρωματικός χαρακτήρας του περιβόλου της αγιορείτικης μονής εκφράζεται από το ισχυρό εξωτερικό τείχος με τα μικρά παράθυρα στο άνω μέρος του, την μοναδική και καλά ασφαλισμένη με βαριά θυρόφυλλα και καταχύστρες είσοδο και τον υψηλό και ισχυρό πύργο στη μία του γωνία. Στα αρχαιότερα σωζόμενα τμήματα περιβόλων, όπως π.χ. στο δυτικό τμήμα της νότιας πλευράς της Μονής Μέγιστης Λαύρας, ο οχυρωματικός χαρακτήρας είναι περισσότερο έκδηλος. Στα νεώτερα τμήματα η βελτίωση των συνθηκών ασφαλείας εκφράζεται με την αύξηση των παραθύρων και του μεγέθους τους, τη δημιουργία κλειστών και ανοιχτών εξωστών (απλωταριές), τη φροντίδα για κάποια οργάνωση των όψεων. Το ίδιο λίγο-πολύ συμβαίνει και στους πυλώνες: Η διαμόρφωσή τους παύει βαθμιαία να υπακούει αποκλειστικά στην οχυρωματική λογική και επηρεάζεται ολοένα και περισσότερο από τη μέριμνα για κάποιο μορφολογικό αποτέλεσμα, όπως δείχνει η εμφάνιση, στα μέσα του 19ου αιώνα, των κιονοστήρικτων προστώων, έστω και αν με αυτά μάλλον αποδυναμώνεται η οχυρωματική συγκρότηση της πύλης.

2.3.3 Τα Καθολικά

Το σημαντικότερο κτίσμα της αγιορείτικης μονής είναι βέβαια ο καθολικός ναός, το λεγόμενο Καθολικόν. Το Καθολικόν δεσπόζει ελεύθερο στο μέσον της αυλής εκφράζοντας με τον τρόπο αυτό τον κυριαρχικό του ρόλο ως κέντρου της ζωής της μονής. Βεβαίως πολλές φορές η μορφολογία του εδάφους και προσφερόμενη οικοδομήσιμη έκταση επηρεάζουν την διάταξη αυτή, έτσι ώστε σε κάποιες περιπτώσεις, όπως π.χ. στη Μονή Σίμωνος Πέτρας, η δυτική πλευρά του καθολικού να εισχωρεί στην απέναντι πλευρά και να ενσωματώνεται στα κτίσματά της. Όσον αφορά την τυπολογία τους τα αγιορείτικα καθολικά ανήκουν στον λεγόμενο αθωνικό τύπο ναού, που είναι βασικά ο σύνθετος σταυροειδής εγγεγραμμένος τύπος με κάποιες επί πλέον προσθήκες που αποτελούν τα ειδοποιά του γνωρίσματα. Τα στοιχεία αυτά είναι κατά πρώτο λόγο οι δύο πλευρικές κόγχες των χορών, καθώς και ο ευρύχωρος, κιονοστήρικτος συνήθως, νάρθηκας, η λεγόμενη λιτή, και κατά δεύτερο λόγο τα παρεκκλήσια που ενίοτε υπάρχουν στα άκρα της λιτής και οι δύο μικροί περίκεντροι χώροι, τα λεγόμενα τυπικαριά, που σε κάποιες περιπτώσεις προστίθενται στα άκρα του ανατολικού τοίχου. Ο κυρίως ναός είναι ένας χώρος τετραγωνικής κάτοψης που σχηματίζεται από τις τέσσερις καμάρες του σταυρού και τα ισάριθμα θολοσκεπή γωνιαία διαμερίσματα, στο μέσον του οποίου δεσπόζει ο μεγάλος τρούλλος στηριγμένος σε τέσσερις κίονες μέσω τόξων, ενώ στα πλάγια διανοίγονται οι ημικυκλικές κόγχες των χορών. Το ιερό οριοθετείται από το τέμπλο και διαθέτει, κατά τα γνωστά, τις τρεις κόγχες (την κεντρική και των εκατέρωθεν παραβημάτων) και, ενίοτε, τους τρουλλοσκεπείς χώρους των τυπικαριών στις δύο γωνίες. Δυτικώς του κυρίως ναού βρίσκεται ο χώρος της λιτής, συχνά το ίδιο μεγάλος όσο και εκείνος ή ακόμα μεγαλύτερος, με δύο - συνήθως - ή τέσσερις κίονες και πολυμερή κάλυψη από τρούλλους και θόλους, ενώ σε μερικά καθολικά η ευρύχωρη λιτή υποκαθίσταται από έναν στενό εσωνάρθηκα. Εκατέρωθεν της λιτής, ή μόνο από τη μια πλευρά της, προστίθενται ένα ή δυο παρεκκλήσια, συνήθως του τύπου του σταυροειδούς εγγεγραμμένου, συνεπτυγμένου ή όχι. Δυτικώτερα της λιτής υπάρχει ο εξωνάρθηκας, με ανοιχτή ή κλειστή τοξοστοιχία στην πρόσοψή του, ενώ ενίοτε μεταξύ αυτού και της λιτής μεσολαβεί και ένας ακόμη νάρθηκας, στενότερος από την λιτή και με απλούστερη στέγαση. Η εφαρμογή του αθωνικού τύπου στα αγιορείτικα καθολικά έχει και αυτή τις εξαιρέσεις της. Καταρχήν είναι βέβαιο πως δεν ανήκαν πάντοτε όλα τους στον εν λόγω τύπο (αυτό συνέβαινε στο καθολικό που προϋπήρχε του σημερινού στη Μονή Φιλοθέου) άλλωστε το βασικό ειδοποιό γνώρισμα του τύπου, δηλαδή η ύπαρξη πλευρικών κογχών, λείπει από το καθολικό της Μονής Σταυρονικήτα. Ως επί μέρους διαφοροποιήσεις από τον γενικό τύπο θα μπορούσαν να αναφερθούν ενδεικτικά η απουσία διαχωριστικών τοίχων μεταξύ κυρίως

ναού και λιτής στα καθολικά των Μονών Εσφιγμένου και Αγίου Παύλου και μεταξύ λιτής και παρεκκλησίων στο καθολικό της Μονής Ξηροποτάμου, η ύπαρξη εισόδων στους χορούς του καθολικού της Μονής Χελανδαρίου, η ύπαρξη ενός δευτέρου ζεύγους πλευρικών κογχών στο νέο καθολικό της Μονής Ξενοφώντος. Όμως, παρά την μακραίωνη εφαρμογή του τύπου, τα καθολικά του 19ου αιώνα δεν παρουσιάζουν σημαντικές διαφορές από εκείνα των βυζαντινών χρόνων, έτσι ώστε μπορεί να λεχθεί πως ο αθωνικός τύπος παρέμεινε ουσιαστικά ανεξέλικτος.

Εξωτερικά τα αγιορείτικα καθολικά χαρακτηρίζονται από την ομαλή κλιμάκωση των όγκων τους, με τις κόγχες χαμηλά, τις καμάρες και τις στέγες πιο πάνω και τον μεγάλο τρούλλο να δεσπόζει ψηλά στο κέντρο, περιβεβλημένος από τους χαμηλότερους δευτερεύοντες τρούλλους. (Από αυτήν την λογική φαίνεται να ξεφεύγει κάπως το καθολικό της Μονής Δοχειαρίου με τις κατακόρυφες αντιρρίδες του και την κυριαρχία της καθ' ύψος διάστασης, που του προσδίδουν ένα ύψος δυτικίζον). Όσον αφορά τη μορφολογία οι όψεις των αγιορείτικων καθολικών παρουσιάζουν τα γνωστά χαρακτηριστικά της βυζαντινής ναοδομίας, οργανωμένες συνήθως με ημικυκλικά τυφλά αψιδώματα, επιχρισμένες ή με εμφανή τοιχοποιία. Το παραδοσιακό μορφολογικό πλαίσιο εξακολουθεί να κυριαρχεί και στα μεταβυζαντινά καθολικά, με κάποιες νεωτερικές επιδράσεις διακριτικά παρούσες μόνον σε επί μέρους μέλη (τουρκομπαρόκ υπέρθυρα κλπ.) των καθολικών της προεπαναστατικής ογδονταετίας και εντονότερες (νεοκλασικίζουσες επιστέψεις ανοιγμάτων κλπ.), στα καθολικά του προχωρημένου 19ου αιώνα (Αγίου Παύλου, Κασταμονίτου).

Τα πιο πολλά αγιορείτικα καθολικά είναι αποτέλεσμα περισσότερων της μίας οικοδομικών φάσεων, αν και θα πρέπει να διευκρινιστεί πως δεν έχουν γίνει ακόμα οι αναγκαίες έρευνες που θα ξεκαθάριζαν οριστικά το οικοδομικό χρονικό του καθενός τους. Γενικά πάντως θα μπορούσαμε να πούμε πως από πλευράς χρονολογικής χωρίζονται σε πέντε ομάδες (τουλάχιστον όσον αφορά την κύρια οικοδομική φάση του καθενός τους): Στην πρώτη ομάδα ανήκουν τα καθολικά των Μονών Μεγίστης Λαύρας, Βατοπαιδίου, Ιβήρων και το παλαιό καθολικό της Μονής Ξενοφώντος, που είναι κτίσματα της μεσοβυζαντινής εποχής. Κτίσματα των Παλαιολόγιων χρόνων αποτελούν τα καθολικά των Μονών Χελανδαρίου και Παντοκράτορος, που συνιστούν τη δεύτερη ομάδα. Την τρίτη ομάδα αποτελούν τα καθολικά των πρώτων αιώνων της τουρκοκρατίας, δηλαδή τα καθολικά των Μονών Διονυσίου, Σταυρονικήτα, Καρακάλλου, Δοχειαρίου και Σίμωνος Πέτρας. Τα καθολικά των Μονών Φιλοθέου, Ξηροποτάμου, Γρηγορίου, Αγίου Παντελεήμονος, Ζωγράφου, Εσφιγμένου, καθώς και το νέο καθολικό της Μονής Ξενοφώντος, αποτελούν την ομάδα των καθολικών που κτίστηκαν κατά την ογδονταετία πριν την επανάσταση του '21. Την πέμπτη τέλος ομάδα αποτελούν τα καθολικά των μέσων του 19ου αιώνα, δηλαδή τα καθολικά των Μονών Αγίου Παύλου και Κασταμονίτου.

2.3.4 Τα Κυριακά

Η αρχιτεκτονική των Κυριακών, δηλαδή των κεντρικών ναών των σκητών, ακολουθεί σε γενικές γραμμές τα χαρακτηριστικά της αρχιτεκτονικής των καθολικών. Από τον γενικό αυτό κανόνα θα πρέπει να εξαιρεθούν τα Κυριακά που οικοδομήθηκαν μετά τα μέσα του 19ου αιώνα σε κοινοβιακές σκήτες με αλλοεθνείς μοναστικές αδελφότητες (π.χ. στη σκήτη Αγίου Ανδρέου Καρυών), τα οποία απηχούν τα χαρακτηριστικά της ανατολικοευρωπαϊκής ναοδομίας της εποχής. Τα υπόλοιπα είναι κτίσματα που χρονολογούνται κυρίως στον 17ο και - ιδιαίτερα - στον 18ο αιώνα, ενώ υπάρχουν και κυριακά των βυζαντινών χρόνων (Κυριακόν της Βατοπαιδινής σκήτης του Αγίου Δημητρίου). Από τυπολογική και μορφολογική άποψη τα παραδοσιακά κυριακά ανήκουν και αυτά στον αθωνικό τύπο, ενίοτε με κάποιες απλουστεύσεις και τάσεις αποδέσμευσης σε σχέση με τον πλήρη τύπο που ακολουθούν τα καθολικά.

2.3.5 Τα Παρεκκλήσια

Τα παρεκκλήσια αποτελούν μια ιδιαίτερα πολυπληθή ομάδα κτισμάτων στο Άγιον Όρος, άλλοτε ως αυτοτελή κτίσματα, και άλλοτε ενταγμένα σε ευρύτερα οικοδομικά συγκροτήματα (μοναστηριακές πτέρυγες, πύργους, κελιά, αρσανάδες κλπ.). Η ένταξη σε πτέρυγες μονών συχνά γίνεται κατά ζεύγη, υπό την μορφή των συστοίχων επαλλήλων ναϊδρίων, σε δύο συνεχόμενους ορόφους, πράγμα που οφείλεται στην ανάγκη έδρασης των φερόντων τοίχων των τρουλλαίων παρεκκλησίων του τελευταίου - αναγκαστικά - ορόφου απ' ευθείας στο έδαφος, έτσι ώστε να προκύπτει στην χαμηλότερη στάθμη ένας παρόμοιος χώρος.

Από τυπολογική άποψη η πλειοψηφία των παρεκκλησίων ανήκει στον συνεπτυγμένο σταυροειδή εγγεγραμμένο τύπο. Στον τύπο αυτό τα υποστυλώματα εφάπτονται στους πλευρικούς τοίχους ως παραστάδες, έτσι ώστε ολόκληρος ο χώρος του κυρίως ναού να καλύπτεται από τον τρούλλο, συνήθως ατύμπανο. Το, συχνά άκογχο, ιερό είναι καμαροσκεπές, όπως και η μικρή λιτή στα δυτικά. Διακρίνονται αρκετές παραλλαγές του τύπου, ανάλογα με το αν υπάρχουν ή όχι χοροί, τύμπανο στον τρούλλο, διαφοροποιήσεις στον τρόπο στέγασης της λιτής, κλπ. Χαρακτηριστικό στοιχείο πολλών παρεκκλησίων αποτελεί το κομψό τρίβηλο που σχηματίζεται από δύο κίονες για τον διαχωρισμό του κυρίως ναού από τη λιτή. Εκτός των συνεπτυγμένων σταυροειδών εγγεγραμμένων κτισμάτων υπάρχουν ακόμη παρεκκλήσια αθωνικού τύπου (Κουκουζέλισσα Μεγίστης Λαύρας), μονόχωρα, καμαροσκεπή, ξυλόστεγα, καθώς και κάποιοι σπάνιοι τύποι με ιδιαίτερο ενδιαφέρον, όπως π.χ. ο σύνθετος ψευδοτρίκογχος τύπος με οκταγωνική στήριξη τρούλλου (κελλιωτικός ναός Αγίου Αντωνίου - Αγίου Ανδρέου στην σκήτη Αγίου Ανδρέου Καρυών). Τις περισσότερες φορές πρόκειται για κτίσματα με ταπεινή εξωτερική εμφάνιση, με απλούς τοίχους από αργολιθοδομή και πλακοστεπή στέγη διογκωμένη από τον κρυμμένο, ατύμπανο συνήθως, τρούλλο. Τα μόνα στοιχεία που προσδίδουν κάποια αίσθηση ποικιλίας είναι τα παράθυρα με τις πλίνθινες τοξωτές επιστέψεις, τα απλά κεραμοπλαστικά των όψεων, τα πλίνθινα οδοντωτά ή κουλόκυρτα γείσα.

Λιγότερο φτωχό είναι βέβαια το σύνολο όταν υπάρχουν υπέρστεγοι τρούλλοι ή κόγχες. Τα καλύτερα δείγματα του είδους εντοπίζονται γύρω στα τέλη του 18ου αιώνα και στις αρχές του 19ου αιώνα (π.χ. Τίμια Ζώνη Βατοπαιδίου, Άγιος Γεώργιος Ξηροποτάμου) όταν δηλαδή το γνωστό λαϊκό-μπαρόκ ύφος της εποχής φτάνει στο αποκορύφωμά του, ενώ στα οψιμότερα από αυτά αρχίζουν να διαφαίνονται οι πρώτες επιδράσεις του νεοκλασικισμού εδώ οι όψεις γίνονται εξαιρετικά προσεγμένες, με πλινθοπερίκλειστη λαξευτή τοιχοποιία, ολολάξευτα θυρώματα, επιμελημένα γείσα. Αντίθετα σε άλλα παρεκκλήσια το εξωτερικό παραμένει σχετικά απλό και το ενδιαφέρον εντοπίζεται στο εσωτερικό του κτίσματος, με αποτέλεσμα να επιτυγχάνονται ενίοτε συνθέσεις πραγματικά υψηλής αισθητικής στάθμης, όπως στον ναό του Αγίου Αντωνίου-Αγίου Ανδρέου στη σκήτη του Αγίου Ανδρέου Καρυών.

Από χρονολογική άποψη τα αγιορείτικα παρεκκλήσια καλύπτουν ολόκληρη την περίοδο οργανωμένης μοναστικής ζωής του τόπου. Έτσι υπάρχουν παρεκκλήσια των μεσοβυζαντινών χρόνων (παρεκκλήσιο της Κουράς στη Μεγίστη Λαύρα), της Παλαιολογίας εποχής (παλαιός κοιμητηριακός Μονής Παντοκράτορος), των πρώτων αιώνων της τουρκοκρατίας (Άγιος Γεώργιος στην Προβάτα), όμως η μεγάλη πλειοψηφία των κτισμάτων είναι κτίσματα της εκατονταετίας από τα μέσα του 18ου αιώνα ως τα μέσα του 19ου αιώνα, που αποτελεί γενικότερα την περίοδο ακμής της ναοδομίας ολόκληρου του ελλαδικού χώρου.

2.3.6 Οι Τράπεζες

Όπως επιβάλλει η λειτουργική τάξη μιας ορθόδοξης μονής, η αγιορείτικη τράπεζα βρίσκεται σε άμεση γειτνίαση με το καθολικό, έτσι ώστε η απόσταση μεταξύ των εισόδων τους να

είναι η ελάχιστη δυνατή. Όταν η έκταση της μονής το επιτρέπει, η τράπεζα αποτελεί ανεξάρτητο κτίριο (π.χ. Μονή Μεγίστης Λαύρας), διαφορετικά (όπως συνήθως συμβαίνει) η τράπεζα εντάσσεται στην πλησιέστερη προς το καθολικό πτέρυγα. Από πλευράς τυπολογικής οι τράπεζες θα μπορούσαν να χωριστούν σε δύο κατηγορίες: Σ' εκείνες που συνίστανται σε μία επιμήκη ορθογωνική (ενίοτε τρίκλιτη) αίθουσα (π.χ. Μονή Φιλοθέου) και σ' εκείνες στις οποίες ο εν λόγω χώρος διασταυρώνεται καθέτως με έναν παρόμοιο μικρότερο, έτσι ώστε να προκύπτει μια αίθουσα σχήματος T (π.χ. Μονή Διονυσίου) ή σταυρού (π.χ. Μονή Βατοπαιδίου). Στην απόληξη της μιας στενής πλευράς (ενίοτε και των άλλων) διαμορφώνεται η κόγχη με το ηγουμενικό τραπέζι, άλλοτε προεξέχουσα, άλλοτε εγγεγραμμένη στο πάχος του τοίχου. Από μορφολογική άποψη είναι προφανές ότι το ενδιαφέρον εντοπίζεται κυρίως σε τράπεζες που αποτελούν ανεξάρτητα κτίρια ή διαθέτουν κάποιες προβεβλημένες όψεις, έτσι ώστε να δίνεται η ευκαιρία για επιμελημένες μικτές τοιχοποιίες (Μονή Βατοπαιδίου), η αψιδωτή διάρθρωση (Μονή Δοχειαρίου). Η διάπλαση του εσωτερικού χώρου είναι απλή, με αποτέλεσμα το ενδιαφέρον να επικεντρώνεται στα περίτεχνα ταβάνια (Μονή Βατοπαιδίου) και, βεβαίως, στην τοιχογράφηση, ενώ ιδιαίτερα ενδιαφέρον στοιχείο είναι και τα μαρμάρινα τραπέζια στις τράπεζες των μονών Μεγίστης Λαύρας και Βατοπαιδίου. Η τράπεζα της Μονής Μεγίστης Λαύρας (1527), ενδεχομένως βασισμένη σε αντίστοιχο μεσοβυζαντινό κτίσμα, είναι η πιο ενδιαφέρουσα από τις αγιορείτικες τράπεζες, ενώ επίσης παλιές (της πρώιμης τουρκοκρατίας) είναι και αρκετές άλλες, όπως π.χ. της Μονής Φιλοθέου (1540), οι περισσότερες όμως είναι κτίσματα του 18ου και του 19ου αιώνα.

2.3.7 Οι Πτέρυγες του Περιβόλου

Οι μοναστηριακές πτέρυγες περιλαμβάνουν χώρους που καλύπτουν τις διάφορες ανάγκες της μονής, ενσωματώνοντας συνήθως και κτίρια ειδικών λειτουργιών, που ενίοτε είναι ανεξάρτητα, όπως η τράπεζα ή το μαγειρείο, έτσι ώστε τα καθολικά και οι φιάλες να είναι τα μόνα κτίσματα που παραμένουν πάντοτε ανεξάρτητα, τουλάχιστον όσον αφορά τη σημερινή συγκρότηση των αγιορείτικων μοναστηριών. Το ισόγειο και το υπόγειο χρησιμοποιούνται συνήθως για την αποθήκευση διαφόρων ειδών (τροφίμων, κρασιού, λαδιού, κλπ.) ενώ οι υπόλοιποι όροφοι καταλαμβάνονται από τους διάφορους χώρους μόνιμης κατοικίας (δωμάτια μοναχών, γηροκομεία, νοσοκομεία), τους χώρους των διοικητικών λειτουργιών (συνοδικό, γραφεία, ηγουμενείο), καθώς και τους χώρους για την υποδοχή και τη φιλοξενία των επισκεπτών (αρχοντορίκια). Ανάλογα με τις ανάγκες της εκάστοτε συγκεκριμένης χρήσης υπάρχουν επί πλέον και οι απαραίτητοι βοηθητικοί χώροι (κουζίνες, αποχωρητήρια, κλπ.), όπως βεβαίως και παρεκκλήσια.

Ανάλογα με τη συγκεκριμένη διάταξη των δωματίων στους ορόφους η προσπέλαση γίνεται είτε -συνήθως- μέσω επάλληλων στοών που καταλαμβάνουν την εσωτερική πλευρά του κτιρίου, είτε μέσω εσωτερικών διαδρόμων κατά μήκος του κεντρικού άξονα. Εννοείται, βέβαια, πως πέρα από αυτά που ισχύουν γενικά υπάρχουν πολλές παραλλαγές, ανάλογα με την εκάστοτε συγκεκριμένη χρήση. Καταρχήν θα πρέπει να ληφθεί υπόψη πως οι μακρόχρονες περίοδοι ιδιορρυθμίας πολλών μονών είχαν ως αποτέλεσμα διαφοροποιήσεις και στα ενδιαίτηματα των μοναχών, τα οποία, σ' αυτές τις περιπτώσεις, διαμορφώθηκαν σε πολύχρωμα διαμερίσματα, αντί των απλών μονόχωρων των κοινοβίων. Όσον αφορά τις πτέρυγες διαμονής των μοναχών που έχουν ανάγκη περίθαλψης (νοσοκομεία, γηροκομεία), αυτοί παλαιότερα συνίσταντο σε έναν ενιαίο χώρο με εστία στο κέντρο, ενώ στο όψιμο παράδειγμα του νοσοκομείου της Μονής Βατοπαιδίου (1860) συγκροτείται ξεχωριστή πτέρυγα με τα δωμάτια διατεταγμένα γύρω από μικρή αυλή.

Σχετικά με τα αρχοντορίκια θα μπορούσε ειδικότερα να σημειωθεί πως αυτά καταλαμβάνουν συνήθως έναν ή δύο ορόφους κάποιας από τις πτέρυγες που βρίσκονται κατά το δυνατόν κοντά στην είσοδο της μονής. Τα δωμάτιά τους τις περισσότερες φορές

διατάσσονται εκατέρωθεν ενός διαδρόμου, και περιλαμβάνουν συνήθως 2-4 κρεβάτια, ή και πολύ περισσότερα (μέχρι και 12), αναλόγως του προσφερόμενου χώρου, ενώ τα δωμάτια των επίσημων επισκεπτών (επισκόπων, κλπ.) είναι μονόκλινα. Κοντά στην είσοδο του αρχονταρικού υπάρχει πάντοτε η αίθουσα υποδοχής, με ευρύχωρο καθιστικό, και η κουζίνα για την προετοιμασία του απαραίτητου κεράσματος, καθώς και μια μικρή τραπεζαρία για το ενδεχόμενο παροχής ενός προχείρου γεύματος. Τα αρχονταρικά των Μονών Δοχειαρίου (σωζόταν ως πρόσφατα) και Μεγίστης Λαύρας δίνουν μια αυθεντική εικόνα πολλών στοιχείων του εσωτερικού των χώρων αυτών κατά τον όψιμο 18ο αιώνα, ενώ στις υπόλοιπες μονές η διαμόρφωση των αρχονταρικών είναι νεώτερη.

Όσον αφορά τέλος τα αποχωρητήρια των μοναστηριακών πτερύγων (όπως τουλάχιστον δείχνουν κάποια σχετικώς παλιά παραδείγματα) οργανώνονται σε επάλληλες κατά όροφο συστοιχίες συγκροτημένες συνήθως σε μικρές πυργοειδείς κατασκευές που εξέχουν από το τείχος της μονής.

Όσον αφορά τη μορφή των πτερύγων, οι εξωτερικές όψεις στα παλαιότερα παραδείγματα ήταν συμπαγείς και αδιάπλαστες, με έντονα οχυρωματικό χαρακτήρα, ελάχιστο ή καθόλου διάκοσμο και χωρίς μορφολογική φροντίδα. Στην προς την αυλή πλευρά των πτερύγων οι όψεις πριν από τον 17ο αιώνα φαίνεται πως διαμορφώνονται σε επάλληλες συνεχείς σειρές ξύλινων εξωστών φερόμενων επί πεσσών ή ξύλινων υποστυλωμάτων. Από τα μέσα του αιώνα αρχίζουν να επικρατούν οι όψεις με τις επάλληλες πλίνθινες τοξοστοιχίες σε τοίχους από αργολιθοδομή με κεραμοπλαστικά. Κατά τον 18ο αιώνα η εφαρμογή των στοών με τοξοστοιχίες γενικεύεται και ο κεραμοπλαστικός διάκοσμος των τοιχοποιιών τους εμπλουτίζεται. Από τις αρχές του 19ου αιώνα φαίνεται να επικρατούν βαθμιαία οι όψεις που διαρθρώνονται από τα τυφλά αψιδώματα των κλειστών τοξοστοιχιών, με σειρές δωματίων και στις δύο πλευρές των κτιρίων, ενώ αντί των αργολιθοδομών συνηθίζονται οι τοιχοποιίες με ημιμάξευτους λίθους και χρήση πλίνθων. Κατά τα μετεπαναστατικά χρόνια η χρήση των αμιγών ημιμάξευτων ή και πλήρως λαξευτών λιθοδομών επεκτείνεται και αρχίζουν να εμφανίζονται επιρροές από τη λόγια αρχιτεκτονική της εποχής, ενώ σημειώνονται και κάποιες επιδράσεις του νεοκλασικισμού σε επί μέρους στοιχεία των κτιρίων (θυρώματα, επιστέψεις παραθύρων κλπ.). Τέλος στο δεύτερο μισό του 19ου αιώνα η αθρόα εισροή Ρώσων μοναχών αρχίζει να εκφράζεται ολοένα και περισσότερο και στην αρχιτεκτονική, μεταφέροντας τα αντίστοιχα πρότυπα, τόσο στον μορφολογικό και κατασκευαστικό τομέα, όσο και στην αύξηση του μεγέθους των κτιρίων.

2.3.8 Τα Μαγειρεία

Τα μαγειρεία των αγιορείτικων μονών άλλοτε είναι ενταγμένα σε πτέρυγες και άλλοτε αποτελούν ανεξάρτητα κτίρια (π.χ. Μ. Μ. Λαύρας), που βρίσκονται πάντοτε σε μικρή απόσταση από τις τράπεζες. Πρόκειται για μικρά κτίσματα, τετραγωνικής συνήθως κάτοψης, στεγασμένα, μέσω τόξων και λοφίων, με τετραγωνική ή οκταγωνική πυραμιδοειδή κάλυψη από πλίνθους, στο κέντρο της οποίας υψώνεται το ψηλό τύμπανο της καπνοδόχου, που φέρει ανοίγματα για την έξοδο του καπνού και καλύπτεται από ημισφαιρικό θόλο. Στο κέντρο του εσωτερικού, που φωτίζεται από μικρά παράθυρα διανοιγμένα σε αρκετό ύψος από το δάπεδο, βρίσκεται η εστία, με μικρό γερανό για την μετακίνηση της χύτρας. Διασώζονται αρκετά παραδοσιακά μαγειρεία (π.χ. Μονή Μεγίστης Λαύρας, Μονή Χελανδαρίου), όλα τους κτίσματα των χρόνων της τουρκοκρατίας.

2.3.9 Οι Πύργοι

Ο οχυρωματικός χαρακτήρας των βασικότερων αγιορείτικων συγκροτημάτων καθιστά τους πύργους ουσιαστικό στοιχείο της αρχιτεκτονικής τους. Υπάρχουν πύργοι τόσο των βυζαντινών (π.χ. Πύργος Μιλούτιν στη Μονή Χελανδαρίου) όσο και των μεταβυζαντινών

χρόνων. Πρόκειται για κτίσματα τετραγωνικής κάτοψης, δομημένα με αργολιθοδομή, οι τοίχοι των οποίων συνήθως είναι επίπεδοι, ενώ άλλοτε διαμορφώνονται με ισχυρές συμφυείς αντιρρίδες (π.χ. Πύργος στο Μανδράκι της Μονής Μεγίστης Λαύρας). Συνήθως είναι ενταγμένοι σε κάποιο μεγαλύτερο συγκρότημα (μονή, αρσανάς κλπ.) και κατά κανόνα περιλαμβάνουν στο ισόγειο αποθηκευτικούς χώρους, ενώ στους ορόφους υπάρχει παρεκκλήσι και χώροι κατοικίας για τη διαμονή των ειδικών διακονητών που διέμεναν εκεί σε μόνιμη, λίγο-πολύ, βάση (π.χ. οι αρσανάρηδες στους πύργους των αρσανάδων). Οι όψεις των κατωτέρων ορόφων διαμορφώνονται -για λόγους ασφαλείας- χωρίς ανοίγματα, αλλά και στους πιο πάνω ορόφους τα ανοίγματα είναι λίγα και μικρά. Στην υψηλότερη στάθμη δημιουργούνται αβαθείς κτιστοί εξώστες, οι λεγόμενες καταχύστρες, άλλοτε μεμονωμένοι και άλλοτε συνεχείς, που φέρουν οπές στο δάπεδό τους για την υποβοήθηση της άμυνας έναντι των πολιορκητών. Οι καταχύστρες, όπως και οι τοξωτές διαμορφώσεις που συνήθως τις επιστέφουν, καθώς επίσης και οι απαραίτητες επάλξεις της άνω απόληξης των τοίχων, προσδίνουν, στους κατά τα άλλα βαρείς και ακόσμητους πύργους, μια αίσθηση ποικιλίας και κάποιο μορφολογικό ενδιαφέρον.

2.3.10 Οι Φιάλες

Οι φιάλες αποτελούν τα κομψότερα αρχιτεκτονήματα των αγιορείτικων μονών. Βρίσκονται συνήθως δυτικώς του καθολικού. Πρόκειται για μικρά κυκλωτή κτίσματα, στεγασμένα από έναν πλινθόκτιστο ημισφαιρικό τρούλλο, που φέρεται, μέσω πλινθόκτιστων επίσης τόξων, από οκτώ μαρμάρινους κιονίσκους. Τα μεταξύ των κίωνων διάκενα φράσσονται από μαρμάρινα θωράκια, εκτός από δύο αντιδιαμετρικώς τοποθετημένα, που αφήνονται ανοικτά για να γίνεται δυνατή η προσπέλαση στο εσωτερικό, όπου βρίσκεται το αναβρυτήριο στο κέντρο της λεκάνης του αγιασμού, κατασκευασμένα και αυτά από λευκό μάρμαρο. Το όλο συγκρότημα πατά πάνω σε κρηπίδωμα δύο - τριών αναβαθμών. Η κυριώτερη παραλλαγή του τύπου απαντάται στη φιάλη της Μ. Βατοπαιδίου, η οποία έχει δύο σειρές κίωνων. Τοιχογραφίες κοσμούν ενίοτε το εσωτερικό των τρούλλων τους. Η παλαιότερη από τις αγιορείτικες φιάλες βρίσκεται στη μονή Μ. Λαύρας (κτίσμα ανοικοδομημένο στα 1634, που διατηρεί και κάποια μέλη των βυζαντινών χρόνων), ενώ οι περισσότερες από τις υπόλοιπες είναι δημιουργήματα της εκατονταετίας 1750 - 1850.

2.3.11 Οι Κρήνες

Οι κρήνες του Αγίου Όρους βρίσκονται τόσο εντός, όσο και εκτός των μοναστηριακών περιβόλων, σε διάφορες θέσεις, συνήθως αμέσως έξω από τους μοναστηριακούς πυλώνες. Από πλευράς τυπολογικής μπορούν να διακριθούν σε δύο βασικές κατηγορίες, τις απλές και τις στεγασμένες. Οι απλές αποτελούνται βασικά από έναν τοίχο με δίρριχτη, αετωματική συνήθως, απόληξη, μπροστά στον οποίο βρίσκεται η ορθογωνική, μαρμάρινη ή λίθινη, λεκάνη για το νερό. Η όψη της κρήνης διαρθρώνεται από ένα αβαθές, απλό ή πολλαπλό, τόξο, συνήθως οξυκόρυφο. Από το κέντρο του τυμπάνου εξέχει ο μεταλλικός κρουνός, πάνω από τον οποίο - η εκατέρωθεν αυτού - διανοίγεται μικρό κογχάριο για την εναπόθεση του κυπέλλου. Πολύ πιο μεγαλοπρεπείς είναι βέβαια οι στεγασμένες κρήνες, για την διαμόρφωση των οποίων δημιουργείται μπροστά στον τοίχο με τον κρουνό ένα προστώ με δύο κίονες, που στεγάζεται - μέσω μεγάλων τόξων - από ημισφαιρικό τρούλλο και οριοθετείται στα πλάγια με πεζούλια.

Πολύ συχνά η κατασκευή των κρηνών είναι ιδιαίτερα προσεγμένη, δομημένη από λαξευτή λιθοδομή, πλινθοδομή, ή μικτή τοιχοποιία, με οδοντωτά ή κοιλόκυρτα γείσα, εντοιχισμένες ανάγλυφες πλάκες από λίθο ή μάρμαρο, περίτεχνους κρουνούς σε μορφή λεοντοκεφαλής, κλπ., ενώ στις - ιδιαίτερα πολυτελείς - στεγασμένες κρήνες υπάρχουν επιπλέον οι κομψοί μαρμάρινοι κιονίσκοι με τα συνήθως ανάγλυφα κιονόκρανα, καθώς και οι τοιχογραφίες που

ενίστε κοσμούν το εσωτερικό των τρούλλων τους (π.χ. Μ. Καρακάλλου). Από πλευράς χρονολογικής οι αγιορείτικες κρήνες είναι δημιουργήματα των χρόνων της τουρκοκρατίας, ιδιαίτερα της όψιμης, γι' αυτό και η μορφολογία τους χαρακτηρίζεται κυρίως από το γνωστό λαϊκό -μπαρόκ ύφος της εποχής. Μεταξύ των πολλών αξιόλογων περιπτώσεων θα μπορούσαν ενδεικτικώς να αναφερθούν οι στεγασμένες κρήνες των Μονών Καρακάλλου (1801) και Κουτλουμουσίου (1816).

2.3.12 Οι Αρσανάδες

Αρσανάς είναι το παράκτιο κτιριακό συγκρότημα που καλύπτει τις λειτουργίες της διά θαλάσσης διακινήσεως ειδών και προσώπων της μονής. Έτσι το συγκρότημα περιλαμβάνει карабоστάσιο, αποθηκευτικούς χώρους και χώρους κατοικίας, οργανωμένους με την οχυρωματική λογική που επέβαλλε η ανασφάλεια των παλαιότερων εποχών. Το карабоστάσιο συνίσταται σε έναν επιμήκη χώρο με μεγάλη τοξωτή είσοδο, που διανοίγεται πάντοτε στην προς τη θάλασσα στενή πλευρά του, έτσι ώστε να είναι ευχερής η, μέσω σκάρας, ανέλκυση ή καθέλκυση των πλοιαρίων προς και από το εσωτερικό του. Πάνω από το карабоστάσιο υψώνεται οχυρός πύργος, που περιλαμβάνει, κατά τα γνωστά, οχυρωματικές εγκαταστάσεις, χώρους κατοικίας, παρεκκλήσι, και αποθηκευτικούς χώρους. Αρχαιότερος από τους αρσανάδες του Αγίου Όρους είναι ο αρσανάς της Μονής Βατοπαιδίου (1496), το μεγαλύτερο όμως ενδιαφέρον παρουσιάζει ο αρσανάς της Μονής Ιβήρων (1625) με τον επιβλητικό πύργο του.

2.3.13 Τα Κελλιά

Ένα κελλί αποτελείται από τους χώρους διαβίωσης και το απαραίτητο ναΐδριο, που συγκροτούνται σε ένα ενιαίο οικοδομικό σύνολο. Η μεγάλη πλειοψηφία των κελλιών, τα οποία ανέρχονται σε αρκετές εκατοντάδες, οικοδομήθηκε κατά διάστημα 1750- 1900, δεν λείπουν όμως και περιπτώσεις με πυρήνα που ανήκει σε παλαιότερες εποχές, ακόμα και στη βυζαντινή περίοδο, προερχόμενα από μονύδρια που έγιναν εξαρτήματα των μεγαλύτερων μονών (π.χ. το παντοκρατορινό κελλί του Ραβδούχου έξω από τις Καρυές). Τις περισσότερες φορές πρόκειται για ένα λιθόκτιστο ορθογωνικό κτίσμα με ισόγειο και όροφο, από την ανατολική πλευρά του οποίου εξέχει τμήμα του ναϊδρίου (συνήθως συνεπτυγμένου σταυροειδούς εγγεγραμμένου τύπου). Το ισόγειο είναι συνήθως ένας ενιαίος χώρος για αποθηκευτικές και παραγωγικές χρήσεις, ενώ ο όροφος περιλαμβάνει δύο σειρές δωματίων διαχωρισμένων με ξυλόπηκτους τοίχους (κοιτώνες, αρχονταρίκια κλπ.), που διατάσσονται εκατέρωθεν ενός διαδρόμου, ο οποίος ενίστε έχει αυξημένο πλάτος, ώστε να χρησιμοποιείται ως πολύχρηστος χώρος. Η βασική αυτή διάταξη συμπληρώνεται κατά κανόνα με τον απαραίτητο ξύλινο εξώστη (απλωταριά), ο οποίος μερικές φορές αναπτύσσεται σε όλο το μήκος του κτιρίου, αντικαθιστώντας τον διάδρομο προσπέλασης, οπότε οι χώροι διατάσσονται στη μία πλευρά του παρατακτικά (εννοείται πως εκτός από τις βασικές αυτές διατάξεις υπάρχουν και οι παραλλαγές τους). Παρά το ότι τα κελλιά είναι συνήθως μάλλον ταπεινά κτίσματα, εν τούτοις δεν θα μπορούσε να λεχθεί ότι στερούνται μορφολογικού ενδιαφέροντος, τουλάχιστον όσον αφορά τα στοιχεία του εσωτερικού τους χώρου (περίτεχνα ταβάνια, ταμπλαδωτά θυρόφυλλα θυρών και ντουλαπιών, κτιστές σόμπες κλπ.) ενώ δεν λείπουν και οι περιπτώσεις ιδιαίτερα πολυτελών κελλιών με χώρους που εντυπωσιάζουν για την υψηλή ποιότητα της αρχιτεκτονικής τους». (Μιλτιάδης Δ. Πολυβίου, Σάββατο 17 Νοεμβρίου 2012, www.agioritikesmimes.blogspot.gr)

2.4 Ιερά Μονή Μεγίστης Λαύρας

Η Μονή της Μεγίστης Λαύρας είναι η πρώτη στην ιεραρχία των αγιορείτικων μονών.

2.4.1 Τοποθεσία Μονής

«Απέχει 1,5 ώρα από τις Καρυές με αυτοκίνητο και γύρω στις 7 ώρες πεζοπορία. Ο δρόμος προς τη Μεγίστη Λαύρα είναι δύσκολος. Χωμάτινος, με πολλές και απότομες στροφές, στενός και από κάτω γκρεμός και η θάλασσα. Ποτάμια πέρναγαν πάνω από το δρόμο και πάνω από τα ποτάμια πέρναγε το λεωφορειάκι. Μια βροχή 2 ωρών να πέσει και η διάβαση γίνεται απαγορευτική. Γι αυτό άλλωστε στην είσοδο της μονής έγινε πρόσφατα ελικοδρόμιο. Είναι τόσο απομονωμένη που χρειαζόταν. Το μοναστήρι είναι πολύ μεγάλο, με οχυρωματικούς πύργους και ζεματίστες στις εισόδους της μονής από όπου έριχναν καυτό λάδι για να αντιμετωπίζουν τις επιδρομές των πειρατών. Ακόμα, έξω βρισκόταν ένας νερόμυλος, καλλιέργειες (λαχανικά) και το νεκροταφείο, ενώ ψηλά στο βουνό το ασκηταριό του Αγ. Αθανασίου.

Φωτογραφία 2: Άποψη της Ιεράς Μονής Μεγίστης Λαύρας
(Πηγή: www.monesathos.blogspot.com)

2.4.2 Ίδρυση

Η Μονή ιδρύθηκε από τον Άγιο Αθανάσιο τον Αθωνίτη το 963 μ.Χ. κατά προτροπή του φίλου του, αυτοκράτορα του Βυζαντίου Νικηφόρου Φωκά. Μια ερμηνεία για τη στάση αυτή του αυτοκράτορα είναι η φιλοσοφία του για το μοναχισμό. Τον προτιμούσε σε απόκριμνα και δύσκολα μέρη. Συνηγορούν προς αυτό η απαγόρευση του για την ίδρυση μονών σε αγροτικές περιοχές, όπως και η βαριά φορολογία στην εκκλησιαστική περιουσία. Επίσης το ότι επιθυμούσε σφόδρα να εγκαταλείψει αργότερα το θρόνο και να μονάσει στη Μ. Λαύρα. Βεβαίως, μπορεί να υπάρχουν και άλλες ερμηνείες. Εκείνο που είναι σίγουρο είναι πως δεν πρόλαβε να πραγματοποιήσει τον πόθο του να μονάσει, καθώς δολοφονήθηκε ενώ κοιμόταν, από την γυναίκα του Θεοφανώ και τον ανιψιό του Ιωάννη Τσιμισκή, μετέπειτα αυτοκράτορα. Και όπως αναφέρει η παράδοση, βρέθηκε να κοιμάται πάνω σε ένα μοναχικό ράσο.

2.4.3 Ιστορία

Μπαίνοντας από την κεντρική πύλη, στα αριστερά του θόλου που σχηματίζεται βρίσκεται μια τοιχογραφία της Παναγίας. Κάποιος αλλόθρησκος την πυροβόλησε με τρεις σφαίρες (τα σημάδια των οποίων φαίνονται). Μια από αυτές εξοστρακίστηκε και τον πέτυχε στην καρδιά. Στο περίβολο συναντάς το παρεκκλήσιο (ένα από τα 37 της μονής) της Παναγίας της Κουκουζελιώτισσας, όπου και η θαυματουργός εικόνα. Πήρε το όνομα της από τον Αγ. Ιωάννη τον Κουκουζέλη, περίφημο για την ψαλτική του ικανότητα και πρωτοψάλτη των ανακτόρων. Το καθολικό της μονής είναι αρκετά μεγάλο. Θαυμάζεις τη βαριά δίφυλλη ξύλινη θύρα που χωρίζει τη λιτή από το κυρίως ναό, δωρεά του Νικηφόρου Φωκά, λάφυρο του από πολέμους. Θαυμάζεις ακόμα περισσότερο το ψηλό περίτεχνο τέμπλο. Στο διπλανό κολλητό παρεκκλήσι βρίσκεται ο τάφος του Αγίου Αθανασίου, ο οποίος όμως δεν έχει ανοιχτεί ποτέ. Το παρεκκλήσι αυτό, κάποτε ήταν αφιερωμένο στον Άγιο Αθανάσιο και το καθολικό στην Παναγία. Σήμερα, το καθολικό είναι αφιερωμένο στη μνήμη του Αγίου Αθανασίου και εορτάζει στις 5/7, ενώ το παρεκκλήσιο αφιερώθη στους 40 μάρτυρες. Η τράπεζα, βρίσκεται ακριβώς απέναντι από την εκκλησία, παρεμβαλλόμενης της φιάλης και ενός πανύψηλου και παμπάλαιου, όπως φαίνεται από τον κορμό, κυπαρισσιού το οποίο είναι πάνω από 1000 χρονών, καθώς φυτεύτηκε από τον Άγιο Αθανάσιο ο οποίος σκοτώθηκε μαζί με άλλους 6 μοναχούς πέφτοντας από μια σκαλωσιά το 1000 ή το 1001.

Η ακμή της Μεγίστης Λαύρας άρχισε από την ίδρυσή της όπου στο τέλος του 10ου αιώνα έχει εκατοννέξιντα μοναχούς, ενώ τον 11ο αιώνα επτακόσιους. Ο χρυσός αιώνας της μονής θεωρείται ο 14ος κατά τον οποίο εμόνασαν πολλοί άγιοι πατέρες μεταξύ των οποίων και ο μεγάλος ησυχαστής Γρηγόριος ο Παλαμάς. Κατά την διάρκεια του 15ου αιώνα δέχθηκε πολλαπλές πειρατικές επιδρομές, και υπέστη καταστροφές, με αποτέλεσμα την υιοθέτηση του ιδιορρυθμού τρόπου λειτουργίας προκειμένου να λειτουργεί στοιχειωδώς. Εκμεταλλευόμενοι οι μοναχοί της την αναγνώριση ορισμένων ευνοϊκών προνομίων, κατάφεραν κατά το τέλος του 15ου αιώνα, να αποκαταστήσουν κατεστραμμένα κτίρια και αγιογράφησαν εκ νέου το Καθολικό και τα Παρεκκλήσια του. Στις 25 Μαρτίου του 1575 επανήλθε στο κοινοβιακό σύστημα με σιγίλλιο του Πατριάρχου Ιερεμία του Γ'. Η νέα της ακμή συνοδεύτηκε με καταβολή φόρων για λογαριασμό και άλλων μονών και κράτησε μέχρι τα τέλη του 18ου αιώνα, οπότε περιέπεσε σε μααρασμό και αργότερα πάλι στην ιδιορρυθμία. Στα μέσα του 18ου αιώνα ιδρύθηκε στη Μονή το παλαιότερο τυπογραφικό εργαστήριο το οποίο λειτούργησε στον Ελλαδικό χώρο.

2.4.4 Εξαρτήματα

Κατά την έκρηξη της Ελληνικής επανάστασης η Λαύρα είχε 117 μοναστηριακούς μοναχούς και 448 εξαρτηματικούς ερημίτες, σκητιώτες και κελλιώτες που πολλοί από αυτούς συμμετείχαν ενεργά σε αυτήν. Η γεωγραφική της έκταση είναι η μεγαλύτερη του Αγίου Όρους και είναι 72000 στρέμματα. Όπως προκύπτει από το τηρούμενο από χιλιετίας βιβλίο επονομαζόμενο Κουβαρά, στην ιστορική της διαδρομή εμόνασαν εντός της μονής είκοσι επτά πατριάρχες, 150 αρχιερείς, 168 ηγούμενοι, 3400 ιερομόναχοι, και 14000 μοναχοί. Η μονή Μεγίστης Λαύρας έχει εικοσιένα παρεκκλήσια εσωτερικά της μονής. Εξωτερικά υπάρχουν και άλλα πολλά παρεκκλήσια, από τα οποία σημαντικότερα είναι του Προφήτου Ηλίου, Αγίου Γρηγορίου, Αγίας Παρασκευής και Αγιάσματος του Αγίου Αθανασίου, όπως και ο κοιμητηριακός ναός των Αγίων Αποστόλων. Έχει τρεις Σκήτες, Καθίσματα, πολλά Κελλιά και Ησυχαστήρια, συγκεντρωμένα ή διάσπαρτα σε διάφορες περιοχές της, καθώς και ερημητήρια σε δυσπρόσιτες περιοχές. Δύο είναι σε μορφή οικισμού, όπως η Σκήτη Αγίας Άννας και η Σκήτη Αγίας Τριάδος ή Σκήτη Καυσοκαλυβίων. Βρίσκονται στη νοτιοδυτική πλευρά της Αθωνικής χερσονήσου. Η τρίτη είναι η Σκήτη Τιμίου Προδρόμου Μεγίστης Λαύρας σε μορφή ενιαίου κτιριακού συγκροτήματος και βρίσκεται επάνω από τον Ακράθω

και η οποία είναι Ρουμάνικη. Τα Κελλιά της Μονής Μεγίστης Λαύρας βρίσκονται στις περιοχές Προβάτα, Μορφωνού, Κερασιά, Άγιος Νείλος και στις Καρυές. **Στις Καρυές έχει το αντιπροσωπείο που τιμάται στην Αγία Άννα**, οκτώ Κελλιά στα οποία διαμένουν συνολικά 10 μοναχοί, καθώς και τρία οικήματα και αρκετή δασική περιοχή. Μέχρι το 1930 υπήρχαν και άλλα Κελλιά της στη θέση της σημερινής πλατείας του Πρωτάτου, μεταξύ των οποίων εκείνο των Εκκλησιαστικών και του Τυπογράφου Τα Κελλιά της με προσδιορισμένη εδαφική έκταση είναι εκατοντάδες, αλλά ερειπωμένα τα περισσότερα. Από αυτά είναι κατοικήσιμα τα 60 και ήδη κατοικούνται τα 45 με 65 εξαρτηματικούς μοναχούς. Η μονή Μεγίστης Λαύρας έχει δέκα Κάθισματα στην ευρύτερη περιοχή της Από αυτά τα επτά βρίσκονται κοντά στη μονή μεταξύ των οποίων είναι , το Κάθισμα των Αγίων Αρχαγγέλων ή Κουκουζέλη, όπου εμόνασε τον 14ο αιώνα ο μεγάλος μελωδός της Εκκλησίας Άγιος Ιωάννης Κουκουζέλης. Στην περιοχή Βίγλα και κοντά στη Σκήτη Τιμίου Προδρόμου Μεγίστης Λαύρας βρίσκεται το Κάθισμα του Ακαθίστου ή Σπήλαιο του Αγίου Αθανασίου, όπου βρίσκεται το σπήλαιο του Αγίου Αθανασίου. Τέλος σε απόσταση οκτώ χιλιομέτρων περίπου, βορειότερα της μονής και κοντά στην μονή Καρακάλου βρίσκεται το Κάθισμα Αγίου Ευσταθίου ή Μυλοποτάμου. Σήμερα η μονή Μεγίστης Λαύρας έχει, εξήντα Ησυχαστήρια στις περιοχές Βουλευτήρια, Ησυχαστήριο Άγιος Βασίλειος, Βίγλα, Καουνάκια και Καρούλια. Τα περισσότερα από αυτά επειδή βρίσκονται σε άνυδρες τοποθεσίες καλύπτουν τις ανάγκες τους με βρόχινο νερό και δεν διαθέτουν δική τους καλλιεργήσιμη έκταση». (www.hellenicaworld.com).

2.5 Καρυές, η Πρωτεύουσα του Αγίου Όρους

«Οι Καρυές είναι η πρωτεύουσα του Αγίου Όρους. Στην ιστορία τους υπήρξαν μια ξεχωριστή μορφή μοναστικής κοινότητας. Ο ηγούμενος της Λαύρας των Καρυών - η επιλεγόμενη και Μέση - κατείχε τον τίτλο του Πρώτου της "Συνάξεως των Γερόντων". Στις Καρυές είναι εγκατεστημένη η Ιερά Κοινότητα του Αγίου Όρους και η Ιερά Επιστοασία, καθώς και τα αντιπροσωπεία των είκοσι μονών. Επίσης υπάρχουν μια σειρά από υπηρεσίες όπως ο Πολιτικός Διοικητής, η Αστυνομική Διοίκηση, τα ΕΛ.ΤΑ, ο ΟΤΕ και το Κοινοτικό Ιατρείο. Στο χώρο των Καρυών βρίσκεται και η γνωστή εκκλησιαστική σχολή Αθωνιάδα. Μια σημαντική όψη της ζωής των Καρυών αποτελεί η ιστορία της αγοράς και των εργαστηρίων τους. Η αγορά των Καρυών αποκαλούνταν "το Παρίσι της Χαλκιδικής". Ήδη από τον 10ο αιώνα, οι Καρυές, ήταν αγορά με σπουδαία κίνηση. Αρκετές φορές αυτή η κίνηση αναστάτωνα τον ιερό τόπο και το ζήτημα για την επίλυσή του απαιτούσε την παρέμβαση του Οικουμενικού Πατριαρχείου. Επί τουρκοκρατίας έχουμε μαρτυρίες για τη διακίνηση πολλών αγαθών. Ο 19ος αιώνας θα μπορούσε να χαρακτηριστεί ως η χρυσή εποχή ανάπτυξης και διατήρησης καταστημάτων και χώρων εμπορίας ποικίλων προϊόντων τόσο από μοναχούς όσο και από λαϊκούς. Η αταξία που επήλθε οδήγησε σε περιοριστικές αποφάσεις της Ιεράς Κοινότητας και του Πατριαρχείου, που όμως έμειναν ανεφάρμοστες. Η παραδοσιακή υπαίθρια εβδομαδιαία αγορά και η ετήσια εμποροπανήγυρη του δεκαπενταύγουστου σταδιακά ξέφτισαν και έσβησαν. Οπωσδήποτε, το σημαντικότερο κτίσμα μέσα στις Καρυές είναι ο ναός του Πρωτάτου ο οποίος τιμάται στην Κοίμηση της Θεοτόκου, που είναι και ο αρχαιότερος του Αγίου Όρους. Ο ρυθμός του ναού είναι βασιλική τρίκλητος άνευ τρούλλου με μεταγενέστερη προσθήκη εγκάρσιου κλίτους. Η αρχιτεκτονική του ιστορία εκτείνεται από τον 10ο αιώνα έως και τα μέσα του 20ου, που έλαβε χώρα η τελευταία ανακαίνισή του. Πρόσωπα σαν το μάγιστρο Λέοντα, αδελφό του Νικηφόρου Φωκά, και τον Ιωάννη Ίβηρα ευεργέτησαν και κόσμησαν με πολλά κειμήλια το Πρωτάτο. Ο ναός του Πρωτάτου, μετά από την πυρκαγιά του 1290 αγιογραφήθηκε από τον πρωτομάστορα της Μακεδονικής σχολής Μανουήλ Πανσέληνο στις αρχές του 14ου αιώνα. Στα χρόνια της τουρκοκρατίας έγιναν κάποια συμπληρωματικά έργα. Το 1781 ανεγέρθηκε το κωδονοστάσιο πάνω σε παλαιότερα

θεμέλια. Με την πάροδο των χρόνων το κτίσμα άρχισε να εμφανίζει επικίνδυνες φθορές που υποχρέωναν την ανακαίνισή του. Το έργο αυτό ξεκίνησε το 1955, γεγονός που διέσωσε τις περίφημες τοιχογραφίες του ναού, αλλά δημιούργησε και κάποια προβλήματα. Γνωστά στον Ορθόδοξο χώρο κειμήλια που κοσμούν το Πρωτάτο είναι η εικόνα της Θεοτόκου "Άξιον Εστί" και του Χριστού "Αντιφωνητού"». (Τα Μοναστήρια του Αγίου Όρους, Κοζάνη, Νοέμβριος 2005).

Φωτογραφία 3: Χάρτης Καρυών, Αγίου Όρους (Πηγή: www.athosweblog.com).

3 ΑΝΑΣΤΗΛΩΣΗ- ΑΠΟΚΑΤΑΣΤΑΣΗ ΜΝΗΜΕΙΩΝ

3.1 Εισαγωγή

Ο Χάρτης της Βενετίας για την Αποκατάσταση και Συντήρηση Μνημείων και Μνημειακών Συνόλων (ή Χάρτα της Βενετίας) καταρτίστηκε κατά τη διάρκεια του δευτέρου Διεθνούς Συνεδρίου Αρχιτεκτόνων και Τεχνικών των Ιστορικών Μνημείων, που πραγματοποιήθηκε στη Βενετία στις 25-31 Μαΐου 1964 και που διοργανώθηκε από το Διεθνές Συμβούλιο Μνημείων και Τοποθεσιών (ICOMOS). Ο Χάρτης αναγνωρίζεται διεθνώς ως ένα διαχρονικό πλαίσιο κατευθυντήριων αρχών που διέπουν την θεωρία και κυρίως την πράξη της Αποκατάστασης και της Συντήρησης κάθε είδους Μνημείων.

3.2 Ο Χάρτης της Βενετίας

3.2.1 Ορισμοί

«Άρθρο 1. Η έννοια ενός ιστορικού μνημείου δεν καλύπτει μόνο το μεμονωμένο αρχιτεκτονικό έργο αλλά και την αστική ή την αγροτική τοποθεσία που μαρτυρεί ένα ιδιαίτερο πολιτισμό μια ενδεικτική εξέλιξη ή ένα ιστορικό γεγονός. Αυτό ισχύει όχι μόνο για τις μεγάλες δημιουργίες αλλά και για τα ταπεινά έργα που με τον καιρό απέκτησαν πολιτιστική σημασία.

Άρθρο 2. Η συντήρηση και η αποκατάσταση των μνημείων, αποτελεί έναν επιστημονικό κλάδο ο οποίος πρέπει να αποτελείται στη συνεργασία όλων των επιστημών και όλων των τεχνών που μπορούν να συνεισφέρουν στη μελέτη και τη διάσωση της μνημειακής κληρονομιάς.

Στόχος

Άρθρο 3. Η συντήρηση και η αποκατάσταση των μνημείων αποσκοπούν να τα διασώσουν τόσο σαν έργα τέχνης όσο και σαν ιστορικές μαρτυρίες.

3.2.2 Συντήρηση

Άρθρο 4. Η συντήρηση των μνημείων έχει σαν πρωταρχική απαίτηση τη συνεχή και μόνιμη φροντίδα για την διατήρησή τους.

Άρθρο 5. Η συντήρηση των μνημείων ευνοείται πάντοτε από την καταλληλότητα τους να χρησιμοποιηθούν για κάποιο σκοπό ωφέλιμο στην κοινωνία. Μια τέτοια χρησιμοποίηση είναι βέβαια επιθυμητή, αλλά δεν πρέπει να αλλάζουν την διάρθρωση ή την διακόσμηση των κτιρίων. Οι διαρρυθμίσεις που επιβάλλει η αλλαγή της λειτουργίας τους (από νέες χρήσεις) πρέπει να αντιμετωπίζονται και ενδεχομένως να επιτρέπονται μέσα σ' αυτά τα όρια.

Άρθρο 6. Η συντήρηση ενός μνημείου συνεπάγεται την διατήρηση του άμεσου περιβάλλοντος του, στην κλίμακα του. Αν το παραδοσιακό πλαίσιο δεν έχει εξαφανισθεί, έχουμε καθήκον να το διατηρήσουμε αλλά και ταυτόχρονα να αποκλείσουμε κάθε άλλη προσθήκη, κάθε κατεδάφιση και κάθε αλλαγή που θα μπορούσε να αλλάξει τις σχέσεις των όγκων και των χρωμάτων.

Άρθρο 7. Το μνημείο είναι αναπόσπαστο από την ιστορική στιγμή που αντιπροσωπεύει και από τον χώρο που είναι τοποθετημένο. Επομένως η μετακίνηση του όλου ή τμήματος ενός μνημείου μπορεί να γίνει παραδεκτή μόνο αν επιβάλλεται από την ανάγκη διασώσεως του, ή δικαιολογείται από λόγους μεγάλης εθνικής ή διεθνούς σημασίας.

Άρθρο 8. Τα γλυπτικά, ζωγραφικά ή διακοσμητικά στοιχεία που είναι αναπόσπαστα δεμένα με το μνημείο, δεν μπορούν να διαχωριστούν παρά μόνο αν το μέτρο αυτό είναι η μοναδική διέξοδος για να εξασφαλιστεί η διάσωσή τους.

Αποκατάσταση και Ανασύλωση

Άρθρο 9. Η διαδικασία της αποκαταστάσεως είναι μια επέμβαση υψηλής εξειδίκευσης που επιβάλλεται να γίνεται κατ' εξαίρεση. Έχει σαν στόχο να διατηρήσει και να αποκαλύψει τις ιστορικές και αισθητικές αξίες του μνημείου και βασίζεται στον σεβασμό προς την αρχική του υπόσταση και τα αυθεντικά του στοιχεία. Σταματάει στο σημείο που αρχίζουν να υπάρχουν υποθέσεις. Πέρα από αυτό το σημείο, οποιαδήποτε εργασία που ενδεχομένως θα θεωρηθεί απαραίτητη για τεχνικούς ή αισθητικούς λόγους, θα πρέπει να διαχωρίζεται από την αρχική αρχιτεκτονική σύνθεση και να φέρνει την σφραγίδα της εποχής μας. Σε όλες τις περιπτώσεις η αρχαιολογική μελέτη θα προηγείται της αποκατάστασης και θα την ακολουθεί.

Άρθρο 10. Όταν οι παραδοσιακές τεχνικές αποδεικνύονται ανεπαρκείς, η στερéωση ενός μνημείου μπορεί να εξασφαλιστεί με την προσφυγή σε όλες σε όλες τις σύγχρονες τεχνικές συντηρήσεως και κατασκευές, που η αποτελεσματικότητα θα έχει αποδειχθεί από τα επιστημονικά δεδομένα και τις οποίες θα εγγυάται η πείρα της εφαρμογής τους.

Άρθρο 11. Οι αξιόλογες προσθήκες όλων των εποχών στη σημερινή υπόσταση ενός μνημείου πρέπει να γίνουν σεβαστές, γιατί σκοπός της αποκαταστάσεως του δεν είναι η ενότητα του αρχικού του ρυθμού. Όταν ένα κτίριο φέρνει υπερκείμενες φάσεις διαφόρων εποχών, η επαναφορά στην αρχική του κατάσταση δεν δικαιολογείται παρά μόνο κατ' εξαίρεση. Αν, δηλαδή, τα στοιχεία που θα αφαιρεθούν έχουν πολύ μικρή σημασία και η σύνθεση που θα αποκαλυφθεί είναι μεγάλης ιστορικής, αρχαιολογικής ή αισθητικής αξίας κι ακόμη αν η κατάσταση της διατηρήσεως του μνημείου κριθεί αρκετά ικανοποιητική. Η κρίση σχετικά με την αξιολόγηση των μεταγενέστερων στοιχείων και η απόφαση για την απάλειψή τους, δεν θα πρέπει να εξαρτώνται μόνο από το άτομο που ανέλαβε την μελέτη του έργου.

Άρθρο 12. Τα στοιχεία που προορίζονται να αντικαταστήσουν τμήματα του μνημείου που έχουν καταστραφεί, πρέπει να ενσωματώνονται αρμονικά στο σύνολο, αλλά και να διακρίνονται από τα αυθεντικά μέρη, έτσι ώστε να μην πλαστογραφούνται τα καλλιτεχνικά και ιστορικά τεκμήρια του κτιρίου.

Άρθρο 13. Οι προσθήκες δεν μπορεί να γίνουν ανεκτές παρά μόνο αν σέβονται όλα τα ενδιαφέροντα μέρη του κτιρίου, το παραδοσιακό του πλαίσιο, την ισορροπία της συνθέσεως του και τις σχέσεις του με τον περιβάλλοντα χώρο.

Μνημειακά Σύνολα

Άρθρο 14. Τα μνημειακά σύνολα πρέπει να γίνουν αντικείμενο ειδικών φροντίδων για να σωθεί η ακεραιότητά τους και να εξασφαλισθεί η εξυγίανσή τους, η διαρρύθμιση και η αξιοποίησή τους. Οι εργασίες για την συντήρηση και την αποκατάστασή τους, πρέπει να εμπνέονται από τις αρχές που διατυπώνονται στα προηγούμενα άρθρα.

Ανασκαφές

Άρθρο 15. Οι ανασκαφές πρέπει να γίνονται σύμφωνα με τους επιστημονικούς κανόνες και καθώς ορίζουν οι "συστάσεις για τους διεθνείς όρους που πρέπει να εφαρμόζονται στις αρχαιολογικές ανασκαφές" τις οποίες υιοθέτησε η UNESCO το 1956. Επιβάλλεται να γίνεται διευθέτηση των ερειπίων και να λαμβάνονται τα αναγκαία μέτρα για την συντήρηση και την μόνιμη προστασία των αρχιτεκτονικών στοιχείων και των ευρημάτων. Εξάλλου, θα είναι ευπρόσδεκτη κάθε πρωτοβουλία που θα διευκολύνει την κατανόηση του μνημείου χωρίς να παραμορφώνει την σημασία του. Ωστόσο, κάθε εργασία ανακατασκευής θα πρέπει να αποκλείεται εκ των προτέρων. Μόνο η αναστήλωση μπορεί να αντιμετωπισθεί, δηλαδή η ανασύνθεση μελών που σώθηκαν αλλά έχουν μετακινηθεί. Οι συμπληρώσεις όμως θα είναι πάντα αναγνωρίσιμες και θα αντιπροσωπεύουν το ελάχιστο που απαιτείται για να εξασφαλιστούν οι συνθήκες συντηρήσεως του μνημείου και να αποκατασταθεί η μορφολογική του συνέχεια.

3.2.3 Τεκμηρίωση και δημοσιεύσεις

Άρθρο 16. Οι εργασίες συντηρήσεως, αποκαταστάσεως και ανασκαφής θα πρέπει να βασίζονται σε εξακριβωμένη τεκμηρίωση, δηλαδή σε αναλυτικές και κριτικές εκθέσεις, εικονογραφημένες με σχέδια και φωτογραφίες. Όλες οι φάσεις των εργασιών για την απάλειψη νεότερων στοιχείων, την στερέωση, την ανασύνθεση και την ένταξη νέων (στοιχείων), καθώς και όλα τα τεχνικά και μορφολογικά στοιχεία που θα εξακριβώνονται κατά την διάρκεια των εργασιών, θα πρέπει να καταγράφονται λεπτομερειακά. Αυτή η τεκμηρίωση θα κατατίθεται στα αρχεία ενός δημοσίου ιδρύματος και θα είναι προσιτή στους ερευνητές. Προτείνεται η δημοσίευση τους». (Μετάφραση στα ελληνικά: Ε. Φερεντίνου, Αρχιτεκτονικά θέματα 9/1975).

4 ΤΟ ΠΑΛΑΙΟ ΑΝΤΙΠΡΟΣΩΠΕΙΟ «ΑΓΙΑΣ ΑΝΝΗΣ» ΤΗΣ ΙΕΡΑΣ ΜΟΝΗΣ ΜΕΓΙΣΤΗΣ ΛΑΥΡΑΣ ΣΤΙΣ ΚΑΡΥΕΣ

ΤΕΧΝΙΚΗ ΕΚΘΕΣΗ

της εγκεκριμένης μελέτης αποκατάστασης (απόφαση 212/1999 του Δ.Σ. του Κε.Δ.Α.Κ.)

4.1 Καρυές - Πρωτεύουσα του Αγίου Όρους (Ιστορία - Πολεοδομική διάθρηση - Εξέλιξη – Περιβάλλον)

4.1.1 Εισαγωγή

«Η ιστορία των Καρυών αποτελεί αναπόσπαστο τμήμα της χιλιόχρονης ιστορίας του Αγίου Όρους. Κέντρο της Αθωνικής ιεραρχίας από τον 10^ο ήδη αιώνα αλλά και έδρα της κοσμικής εξουσίας και των κοσμικών λειτουργιών της χερσονήσου, αποτελεί ένα ιδιόμορφο ιστορικό και πολεοδομικό φαινόμενο. Η ιστορική εξέλιξη του οικισμού των Καρυών διέγραψε μία τροχιά παράλληλη με την ιστορία του Αγίου Όρους ενώ η μελλοντική εξέλιξη του Αθωνικού μοναχισμού προδιαγράφει μια ολότελα ξεχωριστή πορεία για την πρωτεύουσά του.

4.1.2 Ιστορία

Η ιστορία των Καρυών αρχίζει γύρω στον 9ο αιώνα όταν μεταφέρθηκε η «καθέδρα των Γερόντων» από την περιοχή του Ζυγού στην περιοχή της Μέσης, μια περιοχή που βρίσκεται στο κέντρο της Χερσονήσου και πληρεί σε μεγαλύτερο βαθμό τις προϋποθέσεις του διοικητικού κέντρου αφού και οι μοναχοί προωθούνται βαθμιαία από τις περιοχές του Ζυγού και της Διώρυγας του Ξέρξη προς τα νοτιότερα.

Από τον 11ο αιώνα, ο οικισμός της Μέσης αναφέρεται πλέον στον Καρυές λόγω της έντονης παρουσίας λεπτοκαρυών και καρυδιών στην περιοχή.

Άξονας της οικιστικής οργάνωσης του νέου οικισμού γίνεται ο ναός του Πρωτάτου, μικρός στην αρχή, που έδωσε στο μέσα του 10ου αιώνα τη θέση του στη σημερινή Βασιλική. Γύρω από το ναό σχηματίστηκαν από τον 10ο ήδη αιώνα τα καταλύματα του Πρώτου, των Ηγουμένων και άλλων μοναχών, που έφταναν εκεί για να συμμετάσχουν στις συνάξεις (τρεις ετησίως κατά την αρχική περίοδο, πολύ περισσότερες αργότερα).

Η δημιουργία του οικισμού επισπεύσθηκε από τον Πρώτο με την μετεγκατάσταση εκεί πολλών κελιωτών μοναχών που υπάγονται στην εξουσία του, σαν αντίβαρο στην ίδρυση πολλών μεγάλων Μονών και την αναπόφευκτη μείωση της εξουσίας του σε αυτές (Κοσμάς Βλάχος: «Η χερσόνησος του Άθω», Βόλος 1903, σελ. 153).

Αν και δεν ήταν άμεσα εκτεθειμένη στις πειρατικές επιδρομές η «πολίχνη των Καρυών» ή «Λαύρα των Καρυών», όπως αναφέρεται στα χρόνια που ακολούθησαν, υπέστη όλες τις καταστροφές και λεηλασίες που ενέσκηψαν στο Άγιον Όρος. Η έλλειψη οχυρωματικής υποδομής, ασφαλώς συνέβαλε καθοριστικά σε αυτό. Το 1307-1309 η περιοχή καταστρέφεται ολοκληρωτικά από τους Καταλανούς μισθοφόρους που στην διαδρομή τους από την Κωνσταντινούπολη προς την Δύση είχαν ήδη καταστρέψει πολλές περιοχές της Θράκης, την Θάσο και τα Μακεδονικά παράλια.

Το έτος 1395 στο Γ' τυπικό του Αγίου Όρους, η Πολίχνη αναφέρεται σαν «Σκήτη των Καρυών». Τον 16ο αιώνα καταργήθηκε ο Θεσμός του Πρώτου και όλα τα κελιά περιήλθαν στην εξουσία της «Μεγάλης Μέσης» της Ιεράς Κοινότητας του Αγίου Όρους. Το 1661 η Ιερά Κοινότητα πιεζόμενη από υπέρογκα χρέη πούλησε τα κελιά στις 20 Μονές. Έτσι πουλήθηκαν, όπως αναφέρει ο Κοσμάς Βλάχος, 97 κελιά που τα περισσότερα

αγοράστηκαν από τις πλούσιες τότε Μονές, την Μονή Χιλανδαρίου (κατά κύριο λόγο) και τις Μονές Λαύρας, Ιβήρων, Διονυσίου και Βατοπεδίου.

Οι τελευταίες δεκαετίες του 19ου αιώνα αντικατοπτρίζουν στον Άγιον Όρος την γενική άνθιση της Ελληνικής οικονομίας. Πολλά κελιά ανακαινίζονται τότε και νέα ογκώδη και μεγαλοπρεπή οικήματα ιδίως κονάκια-αντιπροσωπεία (Ιβήρων, Βατοπεδίου, Χιλανδαρίου, Ζωγράφου) κάνουν την εμφάνισή τους.

Στον πολυπληθή αριθμό των κοσμικών κατοίκων των Καρυών, όπως εργατών, εμπορευομένων κλπ, έχουν ήδη προστεθεί από το 1821 και οι στρατιώτες της Τουρκικής Φρουράς που ο αριθμός της φθάνει τους 3000 άνδρες σε όλη τη Χερσόνησο με έδρα τις Καρυές.

Στους παράγοντες που συνέβαλαν θετικά στην ανάπτυξη των Καρυών κατά την περίοδο αυτή, είναι η λειτουργία το 1842-44 της Αθωνιάδας Εκκλησιαστικής Σχολής.

Αξίζει, τέλος, να αναφερθούν σαν σταθμοί της ιστορίας των Καρυών η ανέγερση το 1934 του νέου κτιρίου της Ιεράς Επιστασίας (μια αποτυχημένη αρχιτεκτονική παρέμβαση) στον ιστορικό οικοδομικό ιστό και η αναστήλωση του Ναού του Πρωτάτου (1954-1958).

Η οικοδόμηση νέου κτίσματος αλλά και η πρόθεση της ανάδειξης του ιστορικού Ναού του Πρωτάτου, είχαν σαν αποτέλεσμα την κατεδάφιση σημαντικού αριθμού παλαιών κτισμάτων και την οριστική αλλοίωση της ιστορικής φυσιογνωμίας του κέντρου των Καρυών.

Στη σημερινή εικόνα του οικισμού συνυπάρχουν η εικόνα της εγκατάλειψης που ακολούθησε τα χρόνια του τελευταίου πολέμου και αυτή της ποικιλόμορφης ανάκαμψης που ζει το Άγιον Όρος στις μέρες μας.

Κτίρια ογκώδη, με φανερά το ίχνη της παλαιάς τους μεγαλοπρέπειας, απονευρωμένα από την πολύχρονη εγκατάλειψη, μαζί με προσεκτικά ανακαινισμένα κτίσματα, συνθέτουν την φυσιογνωμία του σύγχρονου οικισμού.

4.1.3 Πολεοδομική Διάρθρωση

Ο πολυσήμαντος ρόλος των Καρυών σαν Πρωτεύουσα της Μοναστικής Πολιτείας, Διοικητικής Πρωτεύουσας του Αυτοδιοίκητου Ελληνικού τμήματος του Άθω, αλλά και κέντρου του κοσμικών δραστηριοτήτων στην χερσόνησο, προσδιόρισε και την πολεοδομική της ανάπτυξη.

Έτσι στην χιλιόχρονη ιστορική διαδρομή τους οι Καρυές, φιλοξένησαν εκτός από τον Ναό του Πρωτάτου, τα κελιά των Μοναχών και τα Αντιπροσωπεία του Μονών και πλήθος εργαστηρίων, καταστημάτων, ξενοδοχείο, ιατρείο, φαρμακεία, αγιογραφεία, τυπογραφείο, βιβλιοδετείο, την Αθωνιάδα Σχολή, αλλά και παραρτήματα Δημοσίων Υπηρεσιών (σήμερα Αστυνομία, Τελωνείο, ΟΤΕ, ΕΛΤΑ κλπ.). Ιδιαίτερη μνεία πρέπει να γίνει για την εμπορική κίνηση των Καρυών, μία λειτουργία εξαιρετικά δυναμική που σφράγισε την πολεοδομική αλλά και την γενικότερη εικόνα της περιοχής.

4.1.3.1 Η αγορά των Καρυών

Η απαρχή της αγοράς των Καρυών τοποθετείται στον 11ο τουλάχιστον αιώνα, αν λάβουμε υπ' όψη ότι στο Β' Τυπικό του Αγίου Όρους που εκδόθηκε στα χρόνια του Αυτοκράτορα Κωνσταντίνου του Μονομάχου καταγράφεται η «...μετατροπή των Καρυών σε εμπορικό κέντρο εξ αιτίας των πολλών αγοραπωλησιών που ελάμβαναν χώραν εκεί...» και σε παρόμοιο αναφορά του ο Κοσμάς Βλάχος μας πληροφορεί ότι: «...από τον 10^ο αιώνα ήρξατο ενεργούμενον στοιχειώδες εμπόριον...».

Ενδιαφέρουσες είναι και οι πληροφορίες ξένων περιηγητών για τις Καρυές του Αγίου Όρους. Ο Άγγλος Πάστορας Καρλάηλ που έφτασε στο Άγιον Όρος το 1801 γράφει ότι στις Καρυές υπήρχαν διάφορα μαγαζιά που πουλούσαν παπούτσια, ρολόγια, και μερικά είδη πολυτελείας για τους μοναχούς όπως καφέ, ζάχαρη, καπνό, και διάφορα τονωτικά. Κάθε

Σάββατο γίνονταν παζάρι, και οι ερημίτες έφερναν το εργόχειρο που ετοιμάζαν στις μοναχικές τους Σκήτες (εικόνες Αγίων, πλεχτές κάλτσες, διάφορα φυτικά έλαια, σουγιάδες και πιρούνια).

Ο γνωστός Άγγλος περιηγητής Λήκ που επισκέφθηκε τις Καρυές το 1806 γράφει:

«...οι βιοτεχνίες είχαν αναπτυχθεί κυρίως στο Ασκηταριά. Αυτά εφοδίαζαν το παζάρι στις Καρυές με τα εργόχειρα της μοναστικής βιοτεχνίας (ράσα, σκούφους, ξύλινα χουλιάρια, κομπολόγια, σταυρούς και άλλα). Από τα εξωτερικά μετόχια (κάπου 55) εφοδιάζονταν με σιτάρι αλλά και μοσχάρια, κατσικάκια και αρνάκια, αρσενικά βέβαια. Κάθε τόσο σφάζονταν στις Καρυές κανένα κριάρι η τραγί για τον Αγά και τους ανθρώπους του...» (Κυρ. Σιμόπουλου: Ξένοι ταξιδιώτες στην Ελλάδα).

Ο Απ. Βακαλόπουλος στο βιβλίο του «Ιστορία της Μακεδονίας 1354-1833» γράφει: Τον 19^ο αιώνα αναπτύσσεται στις Καρυές μια εύρωστη αγορά με κάθε είδους καταστήματα και εργαστήρια: υφαντήρια, βαφεία, ραφεία, υποδηματοποιεία, μαχαϊράδικα, τουφεκσιδίκια κλπ.

Κατά τις τελευταίες δεκαετίες του 19ου αιώνα οι Καρυές σφύζουν από ζωή και η αγορά τους θα γίνει μία από τις πιο ζωντανές και δυναμικές της Βόρειας Ελλάδας. Οι συναλλαγές γίνονταν με χρυσές λίρες και δεν υπήρχε αγαθό ή υπηρεσία της εποχής που να μην εκπροσωπείτο σε αυτήν την μεγάλη αγορά, που εξυπηρετούσε τους Μοναχούς αλλά και τους πολυάριθμους προσκυνητές.

Αναπόφευκτη συνέπεια της μεγάλης αυτής εμπορικής κίνησης, ήταν η συρροή πλήθους λαϊκών εμπόρων και επισκεπτών, των οποίων η θορυβώδης παραμονή στα οиноπωλεία των Καρυών προκαλεί αλληπάλληλες Πατριαρχικές παρεμβάσεις.

Ενδεικτικά αναφέρεται ότι την 1^η Νοεμβρίου 1891η Ιερά Κοινότητα έθεσε 6 μήνες προθεσμία για το κλείσιμο των πάνω από 100 καταστημάτων και εργαστηρίων ορίζοντας ότι στο εξής θα πωλούνται «... μόνο τα γνωστά επιτόπια μοναχικά προϊόντα».

Βέβαια η απόφαση αυτή ήταν αδύνατο να ανατρέψει ανάγκες και συνήθειες δέκα αιώνων και έμεινε ανενεργή. Ακολούθησαν νέες παρεμβάσεις της Ιεράς Κοινότητας το 1895 και του Οικουμενικού Πατριαρχείου το 1897 που με σχετικό Σιγίλλιο επέτρεψε την λειτουργία μόνο 3 παντοπωλείων, 2 ξενοδοχείων και 48 εργαστηρίων «...μη επιτρεπομένης της προσθήκης ετέρου... » (Ιωάννη Χατζηφώτη: Η αγορά και τα εργαστήρια των Καρυών).

Η πληροφορία του Γεράσιμου Σμυρνάκη ότι 5 χρόνια μετά το Πατριαρχικό Σιγίλλιο του 1897, τα εργαστήρια έχουν φθάσει τα 120 και ο κοσμικός πληθυσμός των Καρυών τους 500-600 ανθρώπους, πιστοποιεί ότι καμία απαγόρευση δεν στάθηκε ικανή να κάμψει την ανάπτυξη των Καρυών.

4.1.3.2 Η πολεοδομική εικόνα των Καρυών

Η πολεοδομική ανάπτυξη των Καρυών αρχίζει τον 10^ο αιώνα με την ανέγερση του Ναού του Πρωτάτου και των γύρω από αυτόν κελλιών και αντιπροσωπειών των Ιερών Μονών, για να επεκταθεί στη συνέχεια με την οικοδόμηση κτισμάτων κοσμικών χρήσεων (καταστήματα, εργαστήρια, κτίρια διοικητικών λειτουργιών και υπηρεσιών). Στο απόγειο της ανάπτυξης του, κατά το τέλος του 19^{ου} αιώνα, ο οικισμός των Καρυών καταλαμβάνει έκταση 500 περίπου στρεμμάτων και αποτελείται από έναν σημαντικό πυρήνα με κέντρο τον Ναό του Πρωτάτου που περιλαμβάνει 69 κτίσματα (19 αντιπροσωπεία, 31 κελλιά, 19 εργαστήρια) κοντινά μεταξύ τους και πολλές φορές συνεχόμενα και μια ευρύτερη αραιοδομημένη περιμετρική ζώνη με 39 συνολικά κτίσματα. Σε αυτήν την περιοχή και νοτιοανατολικά του κεντρικού πυρήνα, βρίσκεται το παλαιό Αντιπροσωπείο «Αγίας Άννης» της Ιεράς Μονής Μεγίστης. Λαύρας.

Σε ολόκληρο αυτό το πολεοδομικό σύνολο στεγάζονται οι κελλιώτες Μοναχοί μαζί με αυτούς που συμμετέχουν στα όργανα διοίκησης της Μοναστικής Πολιτείας καθώς και 120 περίπου καταστήματα και εργαστήρια παντός είδους (φωτογραφεία, βιβλιοδετεία,

τυπογραφεία, ωρολογοποιεία, ορειχαλκουργεία, ραφεία, ξενοδοχεία, κρεοπωλεία, χρυσοχοείο, χαλκογραφεία, παντοπωλεία, μπαρμπέρικο, μαραγκούδικα, γλυκοποιείο, σαγματοποιείο, οπλοποιείο, σιδηρουργείο, λευκοσιδηρουργείο, καπνοπωλείο, βαφείο, 2 ιατρεία, φαρμακείο και βιοτεχνίες παραγωγής ντορβάδων, καλτσών, φανελλών, σκούφων, Βυζαντινών και Ρωσικών αμφίων, ράσων, καλυμμάτων Αγίας Τραπέζης¹, ανθόνερου, κεριού και μοσχολίβανου.

Η ρυμοτομία του οικισμού χαρακτηρίζεται από την ύπαρξη ενός κύριου οδικού άξονα πλάτους 3,00-4,00 μέτρων που διαπερνά τον οικισμό από Βόρειο-Ανατολικά προς Δυτικά και οδηγεί από την Αθωνιάδα Σχολή και την Σκήτη του Αγίου Ανδρέα (Σεράι), προς το Πρωτάτο και στη συνέχεια προς την Ιερά Μονή Κουτλουμουσίου και από πέντε ακτινωτά διατεταγμένα λιθόστρωτα μονοπάτια πλάτους 2,00-3,00 μέτρων που οδηγούν στον χώρο του Πρωτάτου και της Ιεράς Επιστασίας.

Η φυσιογνωμία του οικισμού συμπληρώνεται με την ύπαρξη πολυάριθμων αναλημματικών τοίχων από ξερολιθιές που διαμορφώνουν στο κεκλιμένο έδαφος των Καρυών παραγωγικότατους κήπους, καθώς και με την πλούσια αυτοφυή βλάστηση του τοπίου όπου κυριαρχούν η καστανιά, η καρυδιά και η λεπτοκαρυά.

Έτσι, το φυσικό και ανθρωπογενές περιβάλλον, συνθέτουν ένα σύνολο εκπληκτικής αρμονίας και ομορφιάς, απόσταγμα της χιλιόχρονης ιστορίας των Αγιορειτών στην ορθολογική διαχείριση του φυσικού χώρου.

4.1.4 Κλίμα - Περιβάλλον

Οι Καρυές βρίσκονται στο κέντρο της Χερσονήσου του Άθω, μιας οροσειράς με Μεσογειακό κλίμα, πλούσια βλάστηση και άφθονα νερά.

Το έντονα ανάγλυφο έδαφος της χερσονήσου, δεν επέτρεψε τον σχηματισμό ποταμών αλλά μόνο χειμάρρων με πλούσια ροή κατά τους χειμερινούς μήνες. Τα σκληρά υπόγεια πετρώματα και η κάλυψη του εδάφους με πυκνά δάση, ευνοούν τις υδαταποθέσεις και τη δημιουργία πηγών.

Ο Κοσμάς Βλάχος στο έργο του «Η χερσόνησος του Αγίου Όρους Άθω-Βόλος 1903» περιγράφει τις Καρυές ως «...πολίχνη ευρισκόμενη εις τον στίβον κολοσσιαίου αμφιθεάτρου ...» που κατά τις κρίσεις των Ευρωπαίων περιηγητών «...αι άμπελοι μινγνύονται μετά των δέντρων όπως εις την Άνω Ιταλίαν, το ύδωρ αναβρύζει και ρει πανταχού όπως στην Ελβετίαν, αι δε οικίαι διαθέονται έξωθεν διά σκιαζομένων εξωστών και κλιματίδων δένδρων όπως εις το Τυρόλον.. ».

4.1.5 Επίλογος

Στη σημερινή εποχή της πνευματικής, πληθυσμιακής και οικοδομικής ανέλιξης του Αγίου Όρους, οι Καρυές αποτελούν όπως και κατά το παρελθόν, τον άξονα των ποικιλόμορφων δραστηριοτήτων της μοναστικής πολιτείας. Χώρος υποδοχής χιλιάδων επισκεπτών, ανωνύμων και επισήμων, τόπος διαβίωσης εκατοντάδων Μοναχών και λαϊκών, οικιστικό πλέγμα που διατηρεί ακέραιη την παραδοσιακή του φυσιογνωμία, βρίσκεται μπροστά στην ανάγκη αρμονικής ένταξης των νέων αναγκών στον ιστορικό χώρο. Η αναζήτηση οποιασδήποτε λύσης, υπαγορεύεται από την αρχή της μεγιστοποίησης της ωφελιμότητας των νέων επεμβάσεων με παράλληλη ελαχιστοποίηση της αλλοίωσης του φυσικού, αρχιτεκτονικού, πολιτισμικού και πνευματικού περιβάλλοντος.

4.2 Το Παλαιό Αντιπροσωπείο (Αγίας Άννης) της Ιεράς Μονής Μεγίστης Λαύρας στις Καρυές, Άγιον Όρος

4.2.1 Χωροθέτηση, Ιστορικά Στοιχεία

Αντιπροσωπείο (ή Κονάκι), στην Αγιορείτικη ορολογία, είναι το οικοδόμημα της κατοικίας του Αντιπροσώπου της Ιεράς Μονής στην Ιερά Κοινότητα. Κάθε μία από τις είκοσι κυρίαρχες Μονές, έχει το Αντιπροσωπείο της στις Καρυές.

Το Παλαιό Αντιπροσωπείο (επονομαζόμενο 'Αγίας Άννης' λόγω του ότι η εκκλησία του είναι αφιερωμένη στην Αγία Άννα) της Ιεράς Μονής Μεγίστης Λαύρας βρίσκεται στην ευρύτερη αραιοδομημένη ζώνη περιμετρικά του κεντρικού πυρήνα του οικισμού των Καρυών και νοτιοανατολικά αυτού.

Ο Γεράσιμος Σμυρνάκης στο βιβλίο του «ΤΟ ΑΓΙΟΝ ΟΡΟΣ (Εκδόσεις «ΠΑΝΣΕΛΗΝΟΣ» Καρυές Αγίου Όρους 1988-Φωτογραφική ανατύπωση από την έκδοση του 1903, σελ. 166) αναφέρει: «...Ο Πλατύς και οι τόποι της Μονής της Χρωμητιωτίσσης (Χρουμίτζας) εδόθησαν επί του οσίου Αθανασίου εις την Λαύραν, ής οι Μοναχοί αντήλλαξαν αυτούς προς τους Χιλανδαρινούς, λαβόντες το εν Καρυαίς Κονάκιον (της Αγίας Άννης), όν πρότερον κελλίον Χιλανδαρινόν...»

Ο Κοσμάς Βλάχος στο βιβλίο του «Η χερσόνησος του Αγίου Όρους Άθω και αι εν αυτή Μοναί και οι Μοναχοί» (1903) αναφέρει: «...Τινά των κονακίων (αντιπροσωπειών) εισί μέγιστα και μεγαλοπρεπείς οικοδομαί ως τα των Ιερών Μονών Ιβήρων, Βατοπεδίου, Χελανδαρίου και Ζωγράφου, αλλά αρχαϊκά ως τα της Λαύρας και της του Γρηγορίου, έτερα δε μικρά και πενιχρά. Εις τα κονάκια βιούσιν οι της Συνάξεως Αντιπρόσωποι μετά Θεραπείας, ων προΐσταται ο «κονακτσής» υφεστώς τω αντιπροσώπω... ».

ΤΟ ΕΝ ΚΑΡΥΑΙΣ ΚΟΝΑΚΙΟΝ ΤΗΣ ΛΑΥΡΑΣ

Φωτογραφία 4: ΤΟ ΕΝ ΚΑΡΥΑΙΣ ΚΟΝΑΚΙΟΝ ΤΗΣ ΛΑΥΡΑΣ (Πηγή: Τό βιβλίο: ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΥ ΣΠΑΝΟΥΔΗ, 1878-1901 «ΙΣΤΟΡΙΚΑΙ ΣΕΛΙΔΕΣ-ΙΩΑΚΕΙΜ Ο Γ'» Εν Κωνσταντινουπόλει 1902 - Επιμέλεια επανέκδοσης Αρχιμ. Ανδρέας Νανάκης, ΕΚΔΟΣΕΙΣ Π. ΠΟΥΡΝΑΡΑ-Θεσσαλονίκη)

- ΠΑΛΑΙΟ ΑΝΤΙΠΡΟΣΩΠΕΙΟ (Αγία Άννα) Ι.Μ.Μ. ΛΑΥΡΑΣ-ΚΑΡΥΕΣ
αυτοχρωμία του 1918

Φωτογραφία 5: ΠΑΛΑΙΟ ΑΝΤΙΠΡΟΣΩΠΕΙΟ (Αγία Άννα) Ι. Μ. Μ.
ΛΑΥΡΑΣ-ΚΑΡΥΕΣ

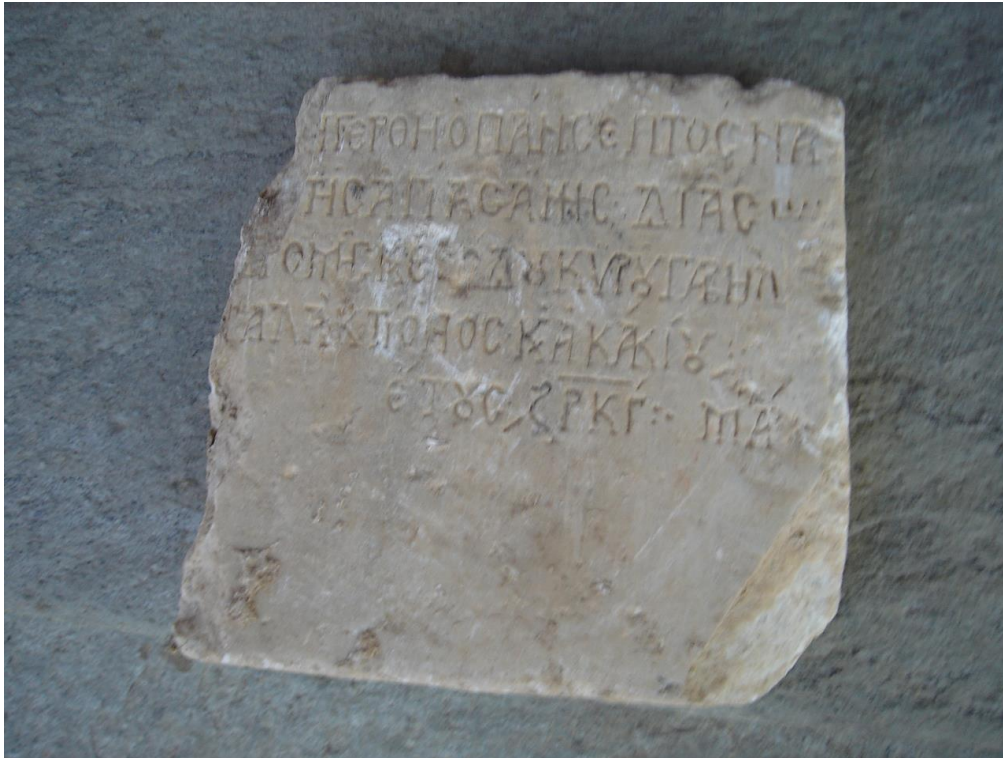
Αυτοχρωμία του 1918

(Πηγή: Το βιβλίο: «Ο ΑΥΤΟΧΡΩΜΙΚΟΣ ΑΘΩΣ»

ΟΙ ΠΡΩΤΕΣ ΕΓΧΡΩΜΕΣ ΦΩΤΟΓΡΑΦΙΕΣ ΤΟΥ ΑΙΩΝΑ 1913-1918

ΤΟΥ ΜΟΥΣΕΙΟΥ ALBERT-KHAN, ΕΚΔΟΣΕΙΣ ΟΛΚΟΣ, ΑΘΗΝΑ 1997)

Στο «Προσκυνητάριον της Βασιλικής και Σεβασμίας Μονής Μεγίστης Αγίας Λαύρας του Αγίου Αθανασίου του εν τω Αθω υπό κυρίου Σάββα εν έτει 1780» αναφέρεται (σελ. 61-62) «...περνώντας την Ιερά Μονή των Ιβήρων και φθάνοντας στις Καρυές όπου ευρίσκονται τα κοινά του Αγίου Όρους, συναντούμε εκεί δέκα κελιά της ημετέρας Αγίας Λαύρας με δένδρα καρποφόρα και εκκλησίας. Από όλα αυτά φέρει τα πρωτεία εξαιρέτως το καλούμενον οικονάκι που ανακαινίσθηκε εκ θεμελίων το αιψξθ' (1769) και ωραίισθη με σεβασμίαν Εκκλησίαν της Αγίας Άννης, δια σπουδής του πανοσιολογιωτάτου προηγουμένου κυρίου Σάββα του Πελοποννησίου, αυτού είναι και στίχοι τοιούτοι γεγραμμένοι επάνωθεν της σκάλας: «Ο λαμπρός αυτός οίκος είναι της Λαύρας, Λαύρας Μεγίστης καταγώγιον νέον». Εις αυτό το οικονάκι παρίσταται παντοτινά οικονόμος και κελλάρης, διότι δεν υπολείπουν ποτέ οι προεστώτες ταύτης ημών της Θείας Μονής, οι ταξειδιώτες και άλλοι μοναχοί διάφοροι δια τας επισυμβαινούσας αναγκαίας δουλείας και υποθέσεις, όπου γίνεται μεγάλη δαπάνη και έξοδα πολλά ωςάν να είναι άλλη Λαύρα).

Φωτογραφία 6: Κτητορική επιγραφή (βρέθηκε στο εσωτερικό του Αντιπροσωπείου, μέσα στα μπάζα, κατά την διάρκεια της αποκομιδή τους)

(...ΗΓΕΡΘΗΟΠΑΝΣΕΠΤΟΣΝΑ...

ΤΗΣΑΓΙΑΣΑΝΝΗΣΔΙΑΣ...

.....ΔΟΥΚΥΡΟΥΓΑΒΡΗΛ ...

ΑΛΑΚΤΙΟΝΟΣΚΑΚΑΚΙΟΥ

ΕΤΟΥΣ ΖΡΚΓ' ΜΑ')

Επίσης, στο «Προσκυνητάριον της Βασιλικής και Σεβασμίας Μονής Μεγίστης Αγίας Λαύρας του Αγίου Αθανασίου του εν τω Αθω παρά Μακαρίου Κυδωνέως. Εν έτει 1772» αναφέρεται (σελ. 45-46). «...Περνώντας δε το Μοναστήριον των Ιβήρων και ανεβαίνοντας εις τας Καραίς, όπου είναι το κοινόν του Αγίου Όρους και το Πρωτάτον, ευρίσκεις δέκα κελλιά ημετέρας Λαύρας και κονάκι ωραιότατον με εκκλησίαν της Αγίας Άννης, το οποίον είναι ωςάν ξενοδοχείον, με το να μη λείπουν απεκεί ποτέ ξένοι οδοιπόροι και ασκηταί, όπου πηγαίνουν εις τας Καραίς, επειδή γίνεται κάθε Σάββατο το παζάρι και με το να είναι πάντοτε παρόντες εκεί οι προεστούντες του Μοναστηρίου μας, και άλλοι, διά τας επισυμβαίνουσας κοινάς υποθέσεις εις την μέσην του Αγίου Όρους. Όπου και πολλά έξοδα ακολούθως γίνονται εις αυτό. Ευρίσκονται δε πάντοτε εν αυτώ Οικονόμος και Κελλάρης, Αδελφοί ημέτεροι...».

Όπως ήδη αναφέρθηκε, το παλαιό Αντιπροσωπείο (κονάκι) της Ιεράς Μονής Μεγίστης Λαύρας στις Καρυές, ανακαινίσθηκε εκ θεμελίων το έτος 1769, οπότε και κτίστηκε η εκκλησία, επομένως η αρχική κατασκευή του, που πιθανόν να περιλάμβανε ένα τμήμα από τη σημερινή διαμορφωμένη κάτοψη, να έγινε περί τα 1680-1720. Η δε εκκλησία. Όπως φαίνεται από χρονολογία (1866) που είναι γραμμένη σε μια πλάκα στην νοτιοανατολική γωνία, ανακαινίσθηκε εκ νέου, πιθανόν και τμήμα του υπόλοιπου κτίσματος.

4.2.2 Περιγραφή υπάρχουσας κατάστασης κτίσματος

Το κτιριακό συγκρότημα του Παλαιού αντιπροσωπείου της Ιεράς Μονής Μεγίστης Λαύρας στις Καρυές-Άγιον Όρος, αποτελείται βασικά από δύο μέρη, το κυρίως κτίριο του αντιπροσωπείου, και σε επαφή με αυτό, την εκκλησία. Από τα στοιχεία που έχουμε,

προκύπτει ότι το συγκρότημα είναι διώροφο με στέγη που έχει επικάλυψη σχιστόπλακας (αυτοχρωμία του 1918 από την έκδοση: «Αυτοχρωμικός Άθως»)

Το τμήμα του συγκροτήματος που διατηρείται σε αρκετά καλή κατάσταση είναι η εκκλησία. Επίσης, αρκετά στοιχεία και των δυο ορόφων διασώζονται στην Βορειοανατολική και Νοτιοανατολική γωνία του συγκροτήματος σε επαφή με την εκκλησία. Στα υπόλοιπα τμήματα εκτός τμήματος της δυτικής πλευράς και τμήματος της νότιας πλευράς (που διασώζεται τμήμα της λιθοδομής του ορόφου), δεν διασώζονται στοιχεία από τις τοιχοποιίες του ορόφου, παρά μόνον του ισογείου.

Η αποτύπωση όμως των λιθοδομών του ισογείου, σε συνδυασμό με αφηγήσεις γεροντότερων Πατέρων της Ιεράς Μονής που έζησαν στο αντιπροσωπείο, οδήγησε τους μελετητές στην διαμόρφωση της κάτοψης και της λειτουργικής σύνδεσης των χώρων.

Στην βορειοανατολική και νοτιοανατολική γωνία διασώζονται ξυλόπηκτες τοιχοποιίες του ορόφου, με επένδυση σανιδιών, παράθυρα και τμήματα ξύλινης κορνίζας στέγης.

Η στάθμη του δαπέδου του ισογείου, δεν είναι σαφώς καθορισμένη εξαιτίας της πτώσης μεγάλου όγκου μπάζων (από την κατάρρευση της στέγης, κατάρρευση λιθοδομών, γεμισμάτων τσαμαδότοιχων κλπ), αντίθετα με την στάθμη του δαπέδου του ορόφου που είναι ξεκάθαρα ορισμένη, καθώς αποτελεί την στάθμη του δαπέδου της εκκλησίας. Η πρόσβαση στην εκκλησία γινόταν από το εσωτερικό του κτίσματος. Δεν υπάρχει πρόσβαση από τον εξωτερικό χώρο προς την εκκλησία.

Η πρόσβαση στο κυρίως κτίσμα από το ισόγειο γινόταν, σύμφωνα με τα στοιχεία της αποτύπωσης, από την νότια πλευρά (με Πορτάρα που υπήρχε κάτω από την απλωταριά του ορόφου). Στον όροφο δυνατότητα πρόσβασης υπήρχε από το εσωτερικό του ισογείου με σκάλα, και εξωτερικά από την Νότια πλευρά με ξύλινη σκάλα στην απλωταριά, κι από εκεί με εξώπορτα στον όροφο.

Από το σχήμα του κάτοψης και από την ύπαρξη λιθοδομών στο εσωτερικό του κτίσματος στο ισόγειο, μπορεί να εξαχθεί το συμπέρασμα ότι έγιναν σταδιακές επεκτάσεις από τον αρχικό πυρήνα του συγκροτήματος προς Δυτικά και Βόρειο-Ανατολικά.

Σε μικρή απόσταση από το κυρίως κτιριακό συγκρότημα, βρίσκονται και δύο Βοηθητικά λιθόκτιστα κτίσματα. Ένα μικρό στην Βόρεια πλευρά που πιθανόν είχε λειτουργία βόθρου και ένα μεγαλύτερο στην βορειοδυτική πλευρά και πιο απομακρυσμένο, που λειτουργικά είχε τη χρήση σταύλου (βουρδουναριό).

Όσον αφορά στην λειτουργικότητα των διαφόρων χώρων του κτιριακού συγκροτήματος, από την επιτόπια έρευνα και τις μαρτυρίες μοναχών της Ιεράς Μονής Μεγίστης Λαύρας, αυτή μπορεί σχετικά να καθοριστεί και να εξαχθούν συμπεράσματα.

Σύμφωνα με αυτά, στο ισόγειο υπήρχαν αμέσως δεξιά της εισόδου από την Νότια πλευρά ή σκάλα προς τον όροφο και κεντρικά ένας μεγάλος χώρος σάλας με τις ξύλινες κολώνες. Το ισόγειο της εκκλησίας, αποτελούσε αποθηκευτικό χώρο. Υπήρχαν κελλιά πατέρων (στις γωνίες του κτίσματος) και απέναντι από την είσοδο ήταν η κουζίνα με το φούρνο. Αριστερά της εισόδου, ο χώρος χρησιμοποιούνταν για αποθήκευση ξύλων και διαφόρων υλικών. Ο χώρος της Δυτικής πλευράς χρησιμοποιείτο για την αποθήκευση βαρελιών, τροφίμων κλπ.

Στον όροφο υπήρχε η κεντρική σάλα (σε σχήμα σταυρού) και περιμετρικά τα κελλιά των Πατέρων (Κονακστή, Αντιπροσώπου κλπ.), καθώς και το επίσημο σαλόνι και η τράπεζα (τραπεζαρία). Στην Νοτιοδυτική γωνία ήταν το αρχονταρίκι ενώ στην Βορειοανατολική γωνία το καλοκαιρινό δωμάτιο του Αντιπροσώπου. Στην Νοτιοδυτική γωνία του ορόφου, σύμφωνα με τις ενδείξεις, υπήρχε τμήμα προεξοχής (σαχνισί). Εξαιτίας της δυσκολίας πρόσβασης στο εσωτερικό του ισογείου οι μελετητές θεωρούν ότι με την αρχή των εργασιών αποκατάστασης και την προσεκτική απομάκρυνσή των μπάζων, πιθανόν να ευρεθούν νέα στοιχεία, που θα οδηγήσουν σε νέα συμπεράσματα όσον αφορά σε κατασκευαστικές λύσεις αλλά και την λειτουργικότητα των χώρων. Γι' αυτό, θεωρείται επιβεβλημένη η προσεκτική αποξήλωση και απομάκρυνσή διαφόρων στοιχείων.

4.2.3 Υλικά-Τρόπος κατασκευής-Παθολογία

Η εκκλησία, στην Ανατολική πλευρά του συγκροτήματος, έχει τοιχοποιίες από λιθοδομή με ισχυρό κονίαμα. Η επικάλυψη της στέγης είναι από σχιστόπλακα, όπως και ο τρούλος της εκκλησίας. Πάνω από τα παράθυρα υπάρχουν σε σχήμα ημικυκλικό ανακουφιστικά τόξα με κεραμικές συμπαγείς κεραμικές πλάκες. Αξιόλογο είναι το σχέδιο του γείσου της στέγης, επίσης από συμπαγείς πλάκες. Εσωτερικά, οι επιφάνειες είναι επιχρισμένες, ενώ το δάπεδο είναι ξύλινο.

Το υπόλοιπο κτίσμα, φέρει τοιχοποιίες από λιθοδομή στο ισόγειο και σε τμήματα του ορόφου, με ξυλοδεσιές. Επίσης από λιθοδομή υπάρχουν και εσωτερικές τοιχοποιίες του ισογείου. Τμήματα τοιχοποιιών στον όροφο που διασώζονται στην Βόρειο-Ανατολική και Νότιο-Ανατολική πλευρά, είναι ξυλόπηκτες με χιαστί ξύλινο και γεμίσματα από πλίνθους, λίθους κλπ. Αξιοσημείωτο στοιχείο σε αυτές τις πλευρές είναι η επένδυση με σανίδωμα στις εξωτερικές όψεις. Σε άλλα τμήματα υπάρχει εξωτερικό επίχρισμα. Εσωτερικά, οι τοίχοι είναι επιχρισμένοι. Τα κουφώματα είναι ξύλινα και ως επί το πλείστον διπλά (ανοιγόμενα-συρόμενα προς τα επάνω) με προστατευτικές σιδεριές και ορισμένα με σταθερούς φεγγίτες.

Οι σκελετοί του δαπέδου και της στέγης είναι ξύλινοι, η δε επικάλυψη της στέγης με ξύλινο πέτωμα και τοποθέτηση σχιστόπλακας με λάσπη. Όσον αφορά την παθολογία της υφισταμένης κατάστασης αναφέρονται τα εξής:

- Οι λιθοδομές της εκκλησίας είναι σε αρκετά καλή κατάσταση και θα χρειαστούν να γίνουν μερικές εργασίες επισκευής και συντήρησης. Υπάρχουν αρκετές φθορές στα συμπαγή κεραμικά των τόξων των παραθύρων και του γείσου της στέγης, καθώς επίσης και στα κουφώματα. Μεγαλύτερες φθορές υπάρχουν στον σκελετό της στέγης (όπου διασώζεται).
- Στο υπόλοιπο κτίσμα, η κατάσταση είναι εξαιρετικά δυσχερής, με πολλά προβλήματα στις βασικές δομές του κτιρίου. Οι λιθοδομές, όπου διατηρούνται, φέρουν σε μεγάλο βαθμό ρηγματώσεις και διαβρώσεις στο συνδετικό κονίαμα. Επίσης, παρατηρούνται μετατοπίσεις. Σε πολύ κακή κατάσταση είναι και οι ξυλόπηκτες τοιχοποιίες του ορόφου. Κατεστραμμένες είναι επίσης όλες σχεδόν οι εσωτερικές τοιχοποιίες, όπως και τα κουφώματα. Λείπει παντελώς η στέγη λόγω πτώσης και μόνο σε ένα-δύο σημεία διατηρούνται μικρά τμήματα αυτής. Το δάπεδο του ορόφου δεν υπάρχει εξαιτίας της πτώσης των στοιχείων της στέγης αλλά και των τοιχοποιιών. Το ίδιο συμβαίνει και στο ισόγειο. Από τα δύο εξωτερικά κτίσματα διατηρούνται τμήματα λιθοδομών σε κακή κατάσταση. Στο μεγαλύτερο και πιο απομακρυσμένο (Βουρδουναριό), υπήρχε υπόστεγο στην Βόρειο-Ανατολική πλευρά του σύμφωνα με μαρτυρίες.

4.2.4 Εργασίες αποκατάστασης

Για την πλήρη αποκατάσταση όλου του κτιριακού συγκροτήματος απαιτούνται και προβλέπονται οι κάτωθι εργασίες:

Πριν από την έναρξη οποιασδήποτε εργασίας θα πρέπει να γίνει προσεκτική αποκομιδή των προϊόντων των πτώσεων (στέγης-τοιχοποιιών) και προσεκτικές αποξηλώσεις διαφόρων επικίνδυνων στοιχείων.

1. Λιθοδομές: Καθαρισμός των λιθοδομών με αμμοβολή ή με το χέρι όπου χρειάζεται. Καθαρισμός με τον ίδιο τρόπο των αρμολογημάτων, με παράλληλη εκβάθυνση των αρμών. Αποξήλωση σαθρών επιχρισμάτων, τοπικές καθαιρέσεις και δομήσεις λιθοδομής. Εργασίες επισκευής ρηγματώσεων με ενέματα. Νέα αρμολογήματα. Οι νέες λιθοδομές θα γίνουν μετά από διαλογή των υπαρχόντων χρησίμων λίθων και με νέους λίθους της ίδιας ποιότητας και σχήματος.

2. Ξυλόπηκτες τοιχοποιίες: Προσεκτικές καθαυρέσεις των επιχρισμάτων, των γεμισμάτων (πληρώσεων), των κουφωμάτων και όλων των φθαρμένων ξύλινων στοιχείων των σκελετών. Τοποθέτηση νέων ξύλινων στοιχείων του σκελετού ή επισκευή όσων κρίνονται κατάλληλα, η πλήρωση του σκελετού με πλίνθους ή περλιτόδεμα, τοποθέτηση μονωτικών πλακών, φύλλου γαλβανισμένης λαμαρίνας, φύλλων γαλβανισμένου νευρομετάλλ, η τοποθέτηση νέων ξύλινων κουφωμάτων και τέλος το επίχρισμα των επιφανειών ή η επένδυση με σανίδες όπου προβλέπεται.

3. Στέγες: Ειδικά για τη στέγη της εκκλησίας προβλέπεται η ανάσχυση της σχιστόπλακας της στέγης, αποξήλωση του πετρώματος και έλεγχος των ξύλινων στοιχείων του σκελετού της στέγης, αποκατάσταση του γείσου της στέγης με συμπαγείς κεραμικές πλάκες, επισκευή των διατηρούμενων και τοποθέτηση νέων ξύλινων στοιχείων του σκελετού, τοποθέτηση νέου πετρώματος, τοποθέτηση ασφαλτόπανου, στρώση πηλού (κοκκινόχρωμα επεξεργασμένο) και τέλος τοποθέτηση φύλλων μολυβιού (αντί σχιστόπλακας, κατόπιν απόφασης της Επιτροπής της Ιεράς Μονής). Στην στέγη του υπόλοιπου κτίσματος, θα γίνει εξαρχής νέα κατασκευή σκελετού, όπως επίσης και στην στέγη του βοηθητικού χώρου λεβητοστάσιο-αποθήκη (Βουρδουναριό) και του στεγάστρου της βορειοανατολικής πλευράς αυτού.

4. Δάπεδα: Θα πρέπει να γίνει αποξήλωση προσεκτικά των λίγων σανιδωμάτων που υπάρχουν στο δάπεδο του ορόφου, επίσης αποξήλωση φθαρμένων ξύλινων στοιχείων πατόξυλων και τοποθέτηση νέων ή συντήρηση παλαιών που είναι σε καλή κατάσταση, τοποθέτηση νέου σανιδώματος πατώματος στα τμήματα που προβλέπεται ξύλινο δάπεδο ή τοποθέτηση πλακιδίων κεραμικών στους χώρους που προβλέπεται (κουζίνα-χώροι υγιεινής).

Στο ισόγειο θα πρέπει να γίνει η εξυγίανση και ο καθορισμός της τελικής στάθμης.

Σε όλη την επιφάνειά του θα δημιουργηθεί υπόστρωμα από γκρό μπετόν οπλισμένο με πλέγμα.

5. Οροφές-ταβανώματα: Ορισμένες από τις οροφές ανάλογα και με την χρήση των χώρων θα επιχρισθούν ενώ άλλες θα ταβανωθούν με ξύλινες σανίδες, με διάφορα σχέδια. Θα επιχρισθούν οι οροφές των χώρων υγιεινής, κουζίνες, αποθήκες κλπ., ενώ θα ταβανωθούν τα κελλιά. Οι κοινόχρηστοι χώροι όπως τράπεζα, σάλα και αρχονταρίκι θα ταβανωθούν επίσης με περίτεχνα σχέδια.

6. Στεγάστρα: Προβλέπεται η κατασκευή δύο μικρών στεγαστρων με μεταλλικό σκελετό και επικάλυψη φύλλων μολυβιού, στις δυο εξώπορτες (μία στο ισόγειο στην πλευρά της τράπεζας και μία στην απλωταριά του ορόφου). Επίσης προβλέπεται η κατασκευή ξύλινου στεγάστρου με επικάλυψη γαλβανισμένης λαμαρίνας στην Βόρειο-Ανατολική πλευρά του βοηθητικού κτιρίου (Βουρδουναριό).

7. Λοιπές εργασίες: Για την έντεχνη ολοκλήρωση της αποκατάστασης, προβλέπονται επίσης η τοποθέτηση ξύλινων ποδιών και κορνιζών κουφωμάτων, επιστρώσεις στηθαίων με σχιστόπλακα, η κατεργασία των ξύλινων επιφανειών, οι επαλείψεις όλων των ξύλινων στοιχείων με μυκητοκτόνο και λινέλαιο, οι βερνικοχρωματισμοί, κατασκευή νέων καμινάδων και φεγγιτών, μονώσεις διακοσμητικά μολύβια και κάθε λεπτομερειακή εργασία που θα απαιτηθεί ή θα υποδειχθεί στην πορεία της κατασκευής του, για την αρτιότερη ολοκλήρωσή του.

8. Εργασίες διαμόρφωσης άμεσου περιβάλλοντος χώρου: Από την μελέτη προβλέπονται εργασίες διαμόρφωσης του άμεσου εξωτερικού περιβάλλοντος χώρου, με πλακόστρωση, κατασκευή χαμηλών τοίχων (πεζούλια), δημιουργία χώρων στάσης-καθιστικών, χώρων πράσινου και φύτευσης δένδρων, προστατευτική ζώνη πλακόστρωσης περιμετρικά του κτιριακού συγκροτήματος. Οι εργασίες αυτές θα γίνουν στο τέλος των οικοδομικών εργασιών μετά τον εκθαμνισμό και καθαρισμό του περιβάλλοντος χώρου.

4.2.5 Λειτουργική επανάχρηση των νέων χώρων

Η χρήση του κτιριακού συγκροτήματος θα είναι όπως και η παλαιά του, δηλαδή Αντιπροσωπείο της Ιεράς Μονής Μεγίστης Λαύρας στις Καρυές.

Όσον αφορά στην λειτουργική χρήση των χώρων που δημιουργούνται από την παρούσα μελέτη και σύμφωνα με τις σημερινές ανάγκες της Ιεράς Μονής Μεγίστης Λαύρας, προτείνονται τα ακόλουθα:

-Ισόγειο: Την Νότιο-Δυτική γωνία του ισογείου καταλαμβάνει ο χώρος της Τράπεζας. Ο φούρνος παραμένει στη παλαιά του θέση και δημιουργείται και χώρος κουζίνας-μαγειρείου καθώς και μικρός βοηθητικός χώρος για την Τράπεζα. Στην Βόρειο-Ανατολική γωνία έχουμε τον χώρο του ξενώνα μαζί με κοινόχρηστους χώρους υγιεινής. Στην Νότιο-Δυτική και Νότιο-Ανατολική γωνίες δημιουργούνται δυο κελλιά για τους Πατέρες της Μονής. Παραμένει ο μεγάλος κεντρικός χώρος αμέσως μετά την είσοδο, σαν χώρος συγκέντρωσης-καθιστικού. Ο ισόγειος χώρος της εκκλησίας που θα αποκατασταθεί κι αυτός θα χρησιμοποιηθεί ανάλογα με τις ανάγκες και τις επιθυμίες της Ιεράς Μονής, είτε σαν εκθεσιακός χώρος, βιβλιοθήκη κλπ., είτε θα διαμορφωθεί σαν Παρεκκλήσιο.

Το μικρό κτίσμα της βορεινής πλευράς, κοντά στο φούρνο, θα χρησιμοποιηθεί σαν αποθήκη του μαγειρείου.

Το πιο απομακρυσμένο κτίσμα Βόρειο-Δυτικά του συγκροτήματος (Βουρδουναριό) θα αποτελέσει γενικό βοηθητικό χώρο (λεβητοστάσιο-αποθήκη κλπ).

Η πρόσβαση στο ισόγειο τμήμα γίνεται από δύο εισόδους, Νότια και Βόρεια.

-Όροφος: Η πρόσβαση στον όροφο γίνεται εσωτερικά από την ξύλινη σκάλα και εξωτερικά από την απλωταριά της Νότιας πλευράς.

Στην Ανατολική πλευρά βρίσκεται η εκκλησία με έναν χώρο ανοιχτά ως πρόναος μπροστά από την είσοδό της. Σε συνέχεια της εκκλησίας είναι η κεντρική σάλα του αντιπροσωπείου, που θα φιλοξενεί μεγάλες συγκεντρώσεις.

Την Δυτική πλευρά καταλαμβάνουν ο χώρος του αρχονταρικίου, σε επαφή με έναν χώρο γραφείου και διαμέρισμα για την φιλοξενία επισήμων προσκεκλημένων της Μονής.

Στην Νότια πλευρά είναι η κεντρική είσοδος στον όροφο και εκατέρωθεν αυτής δύο διαμερίσματα για την φιλοξενία επισήμων προσκεκλημένων της Μονής.

Στην Βόρεια πλευρά, σε συνέχεια του αρχονταρικίου, δημιουργείται κοινόχρηστος χώρος καθιστικού (πάνω από την αποθήκη του μαγειρείου του ισογείου). Εν συνεχεία τοποθετείται μικρή κουζίνα για τις ανάγκες του ορόφου. Δίπλα από την κουζίνα υπάρχουν κοινόχρηστοι χώροι υγιεινής και μια λινοθήκη.

Την Βόρειο-Ανατολική γωνία καταλαμβάνει το διαμέρισμα και το γραφείο του Αντιπροσώπου της Ιεράς Μονής στην Ιερά Κοινότητα.

4.2.6 Σκοποί και Αρχές των επεμβάσεων για την αποκατάσταση - επανάχρηση

Ο στόχος της μελέτης αποκατάστασης και επανάχρησης δεν προϋποθέτει ουσιαστική αλλοίωση των παραλαμβανομένων δομικών στοιχείων, όπως επίσης δεν επιδιώκει μορφολογικές επεμβάσεις οι οποίες θα αλλοίωναν την φυσιογνωμία του κτίσματος.

Από την αξιολόγηση του υλικού σε τεχνικό, ιστορικό και χρηστικό επίπεδο προκύπτει ότι είναι κατορθωτό να γίνουν επεμβάσεις σύγχρονης επαναλειτουργίας του κτίσματος, χωρίς αυτό να σημαίνει αλλαγή της αρχικής αρχιτεκτονικής-κατασκευαστικής δομής.

Όπως προαναφέρθηκε, υπάρχει η αναγκαιότητα για διερευνητικές εργασίες που θα γίνουν στο εσωτερικό του κτίσματος. Στόχοι αυτών των διερευνητικών και σταδιακών εργασιών, είναι να εκτιμηθεί κατά πόσον υπάρχουν φάσεις ή στοιχεία που θα οδηγήσουν σε διαφορετικές λύσεις-αποφάσεις. Με την έννοια αυτή όλες οι προτάσεις δεν θα έχουν τον χαρακτήρα της σαρωτικής επέμβασης. Όσα στοιχεία είναι να αντικατασταθούν θα

αντιγράφονται με τα δικά τους ιδιαίτερα μορφολογικά ή αισθητικά χαρακτηριστικά. Αυτές είναι οι γενικές αρχές και οι στόχοι των επεμβάσεων.

Οι σκοποί των προτεινομένων επεμβάσεων αποκατάστασης-επανάχρησης συνοψίζονται:

- Στην κατά το δυνατόν καλύτερη επίλυση των οικοδομικών προβλημάτων, συμβάλλοντας ταυτόχρονα στην μορφολογική και αισθητική αποκατάσταση, όπως και στην γενικότερη αναβάθμιση των κτισμάτων.
- Στην ανάδειξη και προβολή του κτιριακού συγκροτήματος.
- Στην επίλυση λειτουργικών προβλημάτων.

Βασικά χαρακτηριστικά που διέπουν τις προτεινόμενες εργασίες από την παρούσα μελέτη είναι τα κάτωθι:

- Ο σεβασμός των αρχικών χρήσεων και η ένταξη νέων συμβατών αν απαιτείται ή τεκμηριώνεται.
- Ο σεβασμός της αυθεντικότητας των διαφόρων δομικών στοιχείων με την διατήρηση και ανάδειξή τους, την κατασκευή νέων στο πνεύμα και τον χαρακτήρα της συγκεκριμένης αρχιτεκτονικής.
- Η εφαρμογή, όπου είναι τεχνικά δυνατόν και δεοντολογικά αποδεκτό, των παραδοσιακών τεχνικών, στην επίλυση των διαφόρων στατικών, οικοδομικών ή μορφολογικών προβλημάτων.
- Η διατήρηση των αξιόλογων προσθηκών και επεκτάσεων όλων των εποχών που κρίνεται ότι παρουσιάζουν ενδιαφέρον αρχιτεκτονικό και ιστορικό. Τα στοιχεία εκείνα που δεν κρίνονται άξια διατήρησης, με ανύπαρκτη αισθητική και ιστορική αξία, αποκαθίστανται ή καταργούνται, ανάλογα με την αναγκαιότητα ένταξης ή χρησιμότητάς τους. Το αποτέλεσμα της επέμβασης που θα προκύψει, θα αποτελεί μια νέα φάση στην οποία θα αναδεικνύεται και θα προβάλλεται με άρτιο οικοδομικά και αποδεκτό μορφολογικά τρόπο, η ιστορία του αντικειμένου της μελέτης (Μάιος 1999).

4.2.7 Τεχνική έκθεση στατικών

Πρόκειται ουσιαστικά για την ανακατασκευή του παραδοσιακού πυρήνα του κελλιού της Αγίας Άννης και παλιό κονάκι- αντιπροσωπείο της Ιεράς Μονής Μεγίστης Λαύρας στις Καρυές.

Από την μακροσκοπική ανάλυση που έγινε επί τόπου (και όπως φαίνεται και στις φωτογραφίες) προκύπτει ότι το παλιό κελλί κατέρρευσε για λόγους εγκατάλειψης κυρίως και πλημμελούς συντήρησης, παρά από κατολίσθηση της περιοχής που βρίσκεται ανάμεσα σε δύο ρέμματα και κατάντι του Βατοπαιδινού κонаκίου, το οποίο όντως παρουσιάζει, φαινόμενα κατολίσθησης, αλλά λόγω όγκου και φορτίσεων.

Συμπερασματικά παρ' όλο που το κελλί βρίσκεται σε σχετικά χαλαρά εδάφη δεν παρουσιάζει φαινόμενα βύθισης των λιθοδομών ή διαφορικών καθιζήσεων, παρά μόνο αποκλίσεων από την κατακόρυφο των λιθοδομών, λόγω εγκατάλειψης και μη επαρκούς προστασίας από καιρικά φαινόμενα. Άρα εύλογα συνιστάται η κατασκευή περιμετρικών συνδετήριων δοκών (διαστάσεων 35 X 100 εκατοστών) από οπλισμένο σκυρόδεμα κυρίως για την ενίσχυση της έδρασης της θεμελίωσης των περιμετρικών κυρίως λιθοδομών.

Στο κελλί της Αγίας Άννης λόγω πλημμελούς συντήρησης λοιπόν παρατηρεί κανείς την πλήρη κατάρρευση της στέγης η οποία λόγω μεγάλου ανοίγματος των ζευκτών και σχετικά μεγάλου φορτίου από την επικάλυψη με σχιστόπλακες, έπεσε στο εσωτερικό του κελλιού ή εντός των περιμετρικών λιθοδομών) και από εκεί και πέρα, όπως είναι φυσικό, αρχίζει η διάβρωση των τοιχοποιιών που δεν προστατεύονται πλέον από τα καιρικά φαινόμενα (και μάλιστα σε μία περιοχή εξαιρετικά αυξημένης σχετικής υγρασίας όπως είναι οι Καρυές του Αγίου Όρους).

Στην αντιμετώπιση του βασικού προβλήματος των μεγάλων φορτίων της στέγης λόγω ανοιγμάτων πλέον των 15 μέτρων και παράλληλα την μη επαρκή ύπαρξη εσωτερικών τοίχων, τίθεται ως καίριο μέτρο η κατασκευή κεντρικού μπλοκ, διαστάσεων 5 Χ 5 μέτρων και ύψους 6.50 μέτρων (βλ. σχέδιο και λεπτομέρειες αξονομετρικής αναπαράστασης).

Το κεντρικό αυτό μπλοκ, αποτελούμενο από ξύλινο πλαίσιο φορέα από πελεκητή ξυλεία καστανιάς, σαν πύργος η πρόβολος στο κέντρο του κελλιού, αντιμετωπίζει και επιλύει πολλά από τα προβλήματα μεταφοράς των φορτίων από τη στέγη και από τον όροφο.

Το βασικό πλαίσιο έδρασης θα εγκυβωτιστεί σε σιδηροπαγές σκυρόδεμα το οποίο είναι και συνέχεια των συνδετήριων δοκών ενίσχυσης των θεμελίων της περιμετρικής λιθοδομής και μέχρι την στάθμη του ανωγείου θα αποτελείται από πέντε κατακόρυφα πλαίσια από πελεκητή ξυλεία καστανιάς. Το πάνω μέρος των πέντε πλαισίων δημιουργεί πενταγωνικό διάζωμα που ενισχύει το κέντρο του κελλιού (σάλα) και πιο βεβαρυμένη από φορτία ζώνη του χώρου αυτού, προκειμένου να φέρει επαρκώς τις ξυλοδοκούς του πατώματος. Το κεντρικό αυτό μπλοκ συνεχίζοντας να αποτελείται από πέντε κατακόρυφα πλαίσια από πελεκητή ξυλεία καστανιάς εκτείνεται καθ' ύψος όπου δημιουργείται ένα οριζόντιο πρόσθετο πάτωμα διαστάσεων 5 Χ 5 μέτρων το οποίο αποσκοπεί στην ορθή στήριξη της στέγης στο κεντρικό και πιο βεβαρυμμένο τμήμα της, καθώς επίσης και στον ορθό καταμερισμό των φορτίων της στέγης μεταξύ κέντρου και περιμέτρου αυτής. Πρέπει να σημειωθεί, για να γίνει κατανοητό, ότι στο κεντρικό αυτό μπλοκ το ύψος της στέγης είναι 3,5 μέτρα υπεράνω του οριζοντίου πρόσθετου ψευδοπατώματος διαστάσεων 5 Χ 5 μέτρων. Όπως στο πάτωμα του ανωγείου το κεντρικό μπλοκ υποβοηθεί στη σωστή κατανομή των φορτίων των οριζόντιων δοκών, ομοίως στην οροφή του, το κεντρικό μπλοκ με τη δημιουργία του πενταγωνικού διαζώματος σαν ψευδοπάτωμα υποβοηθεί στον ορθό καταμερισμό των φορτίων της στέγης στο πλέον βεβαρυμμένο τμήμα αυτής.

Το πλεονέκτημα επίσης του κεντρικού μπλοκ είναι ότι αφήνει το κεντρικό και πιο αξιόλογο τμήμα του κελλιού «ανοικτό» και χωρίς υποστυλώματα για λόγους αισθητικής και παραδοσιακής τυπικής Αγιορείτικης αρχιτεκτονικής καθώς επίσης δημιουργεί συνθήκες αντισεισμικής συμπεριφοράς του όλου δομήματος με τη διαρκή παραλαβή των φορτίων, ακόμη και των οριζοντίων από την περιφέρεια προς το κέντρο και πυρήνα αυτού.

Ένα άλλο συγκριτικό πλεονέκτημα του κεντρικού μπλοκ είναι ότι τα ορθογώνια κατακόρυφα πλαίσια ενισχυόμενα (κατά βούληση) στα τμήματα των τοιχοποιιών που ενσωματώνονται δημιουργούν κατάλληλη υποστήριξη στις οριζόντιες φέρουσες ξυλοδοκούς, ώστε να αποκλείονται βυθίσεις ακόμα και στα πλέον φορτισμένα τμήματα». (Τεχνική Έκθεση της εγκεκριμένης μελέτης αποκατάστασης με την υπ' αριθμ. 212/1999 απόφαση του Δ.Σ. του Κε.Δ.Α.Κ.).

5 Η ΚΑΤΑΣΚΕΥΗ, Η ΔΙΟΙΚΗΣΗ ΚΑΙ Η ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗ ΤΗΣ

5.1 Εισαγωγή

Η ιδέα της Αποκατάστασης του Παλαιού Αντιπροσωπείου της Αγίας Άννης της Ιεράς Μονής Μεγίστης Λαύρας στις Καρυές, Άγιον Όρος, ανάγεται στις αρχές του 1995 περίπου. Εκείνη την εποχή, η Ιερά Μονή Μεγίστης Λαύρας ήταν η μόνη από τις Μονές που δεν χρησιμοποιούσε το μεγάλοπρεπο Αντιπροσωπείο της στις Καρυές, αλλά ένα άλλο οίκημα ιδιοκτησίας της, το οποίο κάλυπτε στοιχειωδώς τις ανάγκες της. Ο τότε Ηγούμενος μακαριστός Αρχιμανδρίτης Φίλιππος και η Γεροντική Σύναξη της Μονής, αποφάσισαν την αποκατάσταση του παλαιού Αντιπροσωπείου της Αγίας Άννης και μάλιστα με χρηματοδότηση από ιδίους πόρους της Μονής. Σε εκπλήρωση αυτής της απόφασης, προς τα τέλη του 1997, ανέθεσαν την εκπόνηση της μελέτης στο αρχιτεκτονικό γραφείο: «Δ. Κ. Αλεξάνδρου & Συνεργάτες, Αρχιτέκτονες Μηχανικοί». Παράλληλα, ανέθεσαν σε συνεργείο τον καθαρισμό του περιβάλλοντα χώρου του Αντιπροσωπείου και κατά το δυνατόν, επιφανειακά και του εσωτερικού αυτού από την πυκνή βλάστηση και τα κρεμάμενα δομικά στοιχεία, για να γίνει προσβάσιμο από τους μελετητές για την αποτύπωσή του.

Όπως προαναφέρθηκε πολλά ιστορικά στοιχεία για τα Αντιπροσωπεία δεν υπήρχαν (σχέδια, φωτογραφίες, καταγραφές κλπ). Με την ολοκλήρωση του σχεδιασμού της αποτύπωσης, οι μελετητές, για την αναπλήρωση των παραπάνω ελλείψεων ιστορικής πληροφόρησης, απευθύνθηκαν στους παλαιότερους των μοναχών της Ιεράς Μονής Μεγίστης Λαύρας για τον καθορισμό των χρήσεων της υπάρχουσας διαρρύθμισης σύμφωνα με τα βιώματά τους. Παράλληλα, κατέγραψαν και τις επιθυμίες της Γεροντικής Σύναξης της Ιεράς Μονής για την λειτουργική επανάχρηση του Αντιπροσωπείου, σύμφωνα με τις ανάγκες και τα δεδομένα εκείνης της εποχής.

Λόγω της έλλειψης στοιχείων και της δυσκολίας πρόσβασης στους εσωτερικούς χώρους του Αντιπροσωπείου, αποφασίστηκε η μελέτη να συμπληρώνεται με τα νέα δεδομένα που θα προέκυπταν κατά την διάρκεια της κατασκευής, όπως και να ενσωματώνονται σε αυτήν νέες αποφάσεις της Γεροντικής Σύναξης της Ιεράς Μονής για εκτέλεση νέων εργασιών που θα κρίνονταν απαραίτητες.

Σύμφωνα με τα παραπάνω δεδομένα, η μελέτη ολοκληρώθηκε, υποβλήθηκε στην Ιερά Μονή και μέσω αυτής στο Κε.Δ.Α.Κ. προς έλεγχο και έγκριση. Η έγκρισή της από το Διοικητικό Συμβούλιο του Κε.Δ.Α.Κ. έγινε τον Σεπτέμβριο του 1999.

Εν τω μεταξύ, από τις αρχές του 2000, ξεκινούσαν οι διαδικασίες ένταξης και χρηματοδότησης έργων του Αγίου Όρους από Ευρωπαϊκούς πόρους. Η Ιερά Μονή Μεγίστης Λαύρας αποφάσισε την ένταξή του στο Γ' Κοινοτικό Πλαίσιο Στήριξης (Γ' Κ.Π.Σ.). Με τη ολοκλήρωση αυτών των διαδικασιών, η δημοπράτηση του έργου έγινε τον Οκτώβριο του 2001. Μειοδότης και Ανάδοχος του έργου αναδείχθηκε ο Βασίλειος Κ. Αλεξάνδρου, Αρχιτέκτων Μηχανικός-Ε.Δ.Ε. και τον Νοέμβριο του 2001 υπογράφηκε ιδιωτικό συμφωνητικό για την κατασκευή του μεταξύ του Αναδόχου και του Καθηγουμένου της Ιεράς Μονής Μεγίστης Λαύρας Αρχιμανδρίτου Προδρόμου Λαυριώτου.

Όσον αφορά τις χρηματοδοτήσεις του έργου, προήλθαν αρχικά από το Γ' Κ.Π.Σ.. Στην πορεία κατασκευής αυτού, η Γεροντική Σύναξη της Μονής αποφάσισε και την εκτέλεση πρόσθετων εργασιών, οι οποίες δεν προβλεπόταν στους εγκεκριμένους Προϋπολογισμούς (π.χ. κατασκευή μεγάλης μεταλλικής δεξαμενής καυσίμων στον περιβάλλοντα χώρο και εγκιβωτισμός της με τοιχεία οπλισμένου σκυροδέματος, η κατασκευή σηπτικού βόθρου, η εγκατάσταση συστοιχίας φωτοβολταϊκών κλπ) και οι οποίες χρηματοδοτήθηκαν από ιδίους πόρους της Ιεράς Μονής.

5.2 Διαδικασίες-Χρονολογικά στοιχεία του έργου

Παρατίθενται χρονικά σημεία-σταθμοί των αποφάσεων των εμπλεκόμενων μερών και των διαδικασιών υλοποίησης του συγκεκριμένου έργου, με χρονολογική ακολουθία:

- **21 ΣΕΠΤΕΜΒΡΙΟΥ 1999:**

Έγκριση μελέτης του Έργου: «ΑΠΟΚΑΤΑΣΤΑΣΗ ΠΑΛΑΙΟΥ ΑΝΤΙΠΡΟΣΩΠΕΙΟΥ ΑΓΙΑΣ ΑΝΝΗΣ ΤΗΣ ΙΕΡΑΣ ΜΟΝΗΣ ΜΕΓΙΣΤΗΣ ΛΑΥΡΑΣ ΣΤΙΣ ΚΑΡΥΕΣ-ΑΓΙΟΝ ΟΡΟΣ», Προϋπολογισμού 392.000.000 Δραχμών από το Διοικητικό Συμβούλιο του Κε.Δ.Α.Κ. με την υπ' Αριθμ. 212/1999 Απόφασή του (Πρακτικό: 9/1999).

- **22 ΟΚΤΩΒΡΙΟΥ 2001:**

Διενέργεια Δημοπρασίας για την ανάδειξη Αναδόχου του Έργου: «ΑΠΟΚΑΤΑΣΤΑΣΗ ΠΑΛΑΙΟΥ ΑΝΤΙΠΡΟΣΩΠΕΙΟΥ ΑΓΙΑΣ ΑΝΝΗΣ ΤΗΣ ΙΕΡΑΣ ΜΟΝΗΣ ΜΕΓΙΣΤΗΣ ΛΑΥΡΑΣ ΣΤΙΣ ΚΑΡΥΕΣ-ΑΓΙΟΝ ΟΡΟΣ» (σύμφωνα με τις διατάξεις του Καταστατικού Χάρτη του Αγίου Όρους (Κ.Χ.Α.Ο.), τις κανονιστικές διατάξεις, τον εσωτερικό κανονισμό της Ιεράς Μονής Μεγίστης Λαύρας, τον Ν. 1418/1984, την υπό στοιχεία ΚΑ/11-24/9/2001 απόφαση της Γεροντικής Συνάξεως της Μονής και τους όρους της Διακήρυξης).

- **30 ΟΚΤΩΒΡΙΟΥ 2001:**

Έγκριση τροποποιητικής μελέτης του Έργου «ΑΠΟΚΑΤΑΣΤΑΣΗ ΠΑΛΑΙΟΥ ΑΝΤΙΠΡΟΣΩΠΕΙΟΥ ΑΓΙΑΣ ΑΝΝΗΣ ΤΗΣ ΙΕΡΑΣ ΜΟΝΗΣ ΜΕΓΙΣΤΗΣ ΛΑΥΡΑΣ ΣΤΙΣ ΚΑΡΥΕΣ-ΑΓΙΟΝ ΟΡΟΣ», Προϋπολογισμού 607.000.000 Δραχμών από το Διοικητικό Συμβούλιο του Κε.Δ.Α.Κ. με την υπ' Αριθμ. 216/2001 Απόφασή του (Πρακτικό: 13/92001).

- **4 ΝΟΕΜΒΡΙΟΥ 2001:**

Υπογραφή Ιδιωτικού Συμφωνητικού μεταξύ των Καθηγουμένου της Ιεράς Μονής Μεγίστης Λαύρας Αρχιμανδρίτου Προδρόμου Λαυριώτου (Εργοδότης) και Βασιλείου Κ. Αλεξάνδρου, Αρχιτέκτονος Μηχανικού-Ε.Δ.Ε. (Ανάδοχος), ανάθεσης κατασκευής του έργου: «ΑΠΟΚΑΤΑΣΤΑΣΗ ΠΑΛΑΙΟΥ ΑΝΤΙΠΡΟΣΩΠΕΙΟΥ ΑΓΙΑΣ ΑΝΝΗΣ ΤΗΣ ΙΕΡΑΣ ΜΟΝΗΣ ΜΕΓΙΣΤΗΣ ΛΑΥΡΑΣ ΣΤΙΣ ΚΑΡΥΕΣ-ΑΓΙΟΝ ΟΡΟΣ», Προϋπολογισμού 392.000.000 Δραχμών, με ενιαίο ποσοστό έκπτωσης επί των τιμών των εργασιών του τιμολογίου της μελέτης 15%.

- **2 ΙΟΥΛΙΟΥ 2002:**

Έγκριση μελέτης του Έργου: «ΑΠΟΚΑΤΑΣΤΑΣΗ ΠΑΛΑΙΟΥ ΑΝΤΙΠΡΟΣΩΠΕΙΟΥ ΑΓΙΑΣ ΑΝΝΗΣ ΤΗΣ ΙΕΡΑΣ ΜΟΝΗΣ ΜΕΓΙΣΤΗΣ ΛΑΥΡΑΣ ΣΤΙΣ ΚΑΡΥΕΣ-ΑΓΙΟΝ ΟΡΟΣ (ΗΛΕΚΤΡΟΜΗΧΑΝΟΛΟΓΙΚΑ)», Προϋπολογισμού 158.000,00 € από το Διοικητικό Συμβούλιο του Κε.Δ.Α.Κ. με την υπ' Αριθμ. 93/2002 Απόφασή του (Πρακτικό: 8/2002).

- **01 ΜΑΡΤΙΟΥ 2005:**

Υπογραφή Ιδιωτικού Συμφωνητικού μεταξύ των Καθηγουμένου της Ιεράς Μονής Μεγίστης Λαύρας Αρχιμανδρίτου Προδρόμου Λαυριώτου (Εργοδότης) και του εκπροσώπου της Κ/Ξ «Χρ. Ταλιαδούρος-Ι. Μπουζιάς» (Ανάδοχος), ανάθεσης κατασκευής του έργου: «ΗΛΕΚΤΡΟΜΗΧΑΝΟΛΟΓΙΚΕΣ ΕΡΓΑΣΙΕΣ ΚΑΙ ΔΙΑΜΟΡΦΩΣΗ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝΤΑ ΧΩΡΟΥ ΠΑΛΑΙΟΥ ΑΝΤΙΠΡΟΣΩΠΕΙΟΥ ΑΓΙΑΣ ΑΝΝΗΣ ΤΗΣ ΙΕΡΑΣ ΜΟΝΗΣ ΜΕΓΙΣΤΗΣ ΛΑΥΡΑΣ ΣΤΙΣ ΚΑΡΥΕΣ-ΑΓΙΟΝ ΟΡΟΣ» Προϋπολογισμού 383.648,63 €, με ενιαίο ποσοστό έκπτωσης επί των τιμών των εργασιών του τιμολογίου της μελέτης 16,67%.

- **27 ΙΟΥΝΙΟΥ 2005:**

Υπογραφή Ιδιωτικού Συμφωνητικού σύστασης Κοινοπραξίας με την επωνυμία Κ/Ξ «Χρ. Ταλιαδούρος-Ι. Μπουζιάς» μεταξύ των εκπροσώπων της Κ/Ξ «Χρ. Ταλιαδούρος-Ι.

Μπουζιάς» και του Βασιλείου Κ. Αλεξάνδρου, Αρχιτέκτονος Μηχανικού-Ε.Δ.Ε., για την εκτέλεση της κατασκευής του έργου: «ΗΛΕΚΤΡΟΜΗΧΑΝΟΛΟΓΙΚΕΣ ΕΡΓΑΣΙΕΣ ΚΑΙ ΔΙΑΜΟΡΦΩΣΗ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝΤΑ ΧΩΡΟΥ ΠΑΛΑΙΟΥ ΑΝΤΙΠΡΟΣΩΠΕΙΟΥ ΑΓΙΑΣ ΑΝΝΗΣ ΤΗΣ ΙΕΡΑΣ ΜΟΝΗΣ ΜΕΓΙΣΤΗΣ ΛΑΥΡΑΣ ΣΤΙΣ ΚΑΡΥΕΣ-ΑΓΙΟΝ ΟΡΟΣ»

- **29 ΝΟΕΜΒΡΙΟΥ 2006:**

Περαίωση εργασιών του έργου: «ΑΠΟΚΑΤΑΣΤΑΣΗ ΠΑΛΑΙΟΥ ΑΝΤΙΠΡΟΣΩΠΕΙΟΥ ΑΓΙΑΣ ΑΝΝΗΣ ΤΗΣ ΙΕΡΑΣ ΜΟΝΗΣ ΜΕΓΙΣΤΗΣ ΛΑΥΡΑΣ ΣΤΙΣ ΚΑΡΥΕΣ-ΑΓΙΟΝ ΟΡΟΣ». Τελικός Προυπολογισμός (Συμβατικών Εργασιών): 942.574,22 € (321.182.165 Δραχμές).

- **29 ΝΟΕΜΒΡΙΟΥ 2006:**

Περαίωση εργασιών του έργου: «ΗΛΕΚΤΡΟΜΗΧΑΝΟΛΟΓΙΚΕΣ ΕΡΓΑΣΙΕΣ ΚΑΙ ΔΙΑΜΟΡΦΩΣΗ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝΤΑ ΧΩΡΟΥ ΠΑΛΑΙΟΥ ΑΝΤΙΠΡΟΣΩΠΕΙΟΥ ΑΓΙΑΣ ΑΝΝΗΣ ΤΗΣ ΙΕΡΑΣ ΜΟΝΗΣ ΜΕΓΙΣΤΗΣ ΛΑΥΡΑΣ ΣΤΙΣ ΚΑΡΥΕΣ-ΑΓΙΟΝ ΟΡΟΣ» Τελικός Προυπολογισμός (Συμβατικών Εργασιών): 236.160,79 €.

- **27 ΜΑΡΤΙΟΥ 2007**

Έγκριση και υπογραφή από την Τεχνική Υπηρεσία της Ιεράς Μονής Μεγίστης Λαύρας του 4^{ου} και Τελικού Λογαριασμού (Συμβατικών Εργασιών) του έργου: «ΗΛΕΚΤΡΟΜΗΧΑΝΟΛΟΓΙΚΕΣ ΕΡΓΑΣΙΕΣ ΚΑΙ ΔΙΑΜΟΡΦΩΣΗ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝΤΑ ΧΩΡΟΥ ΠΑΛΑΙΟΥ ΑΝΤΙΠΡΟΣΩΠΕΙΟΥ ΑΓΙΑΣ ΑΝΝΗΣ ΤΗΣ ΙΕΡΑΣ ΜΟΝΗΣ ΜΕΓΙΣΤΗΣ ΛΑΥΡΑΣ ΣΤΙΣ ΚΑΡΥΕΣ-ΑΓΙΟΝ ΟΡΟΣ», συνολικού ποσού εργασιών: 102.338,87 €.

- **27 ΜΑΡΤΙΟΥ 2007**

Έγκριση και υπογραφή από την Τεχνική Υπηρεσία της Ιεράς Μονής Μεγίστης Λαύρας του 4^{ου} και Τελικού Λογαριασμού (Εξωσυμβατικών Εργασιών) του έργου: «ΗΛΕΚΤΡΟΜΗΧΑΝΟΛΟΓΙΚΕΣ ΕΡΓΑΣΙΕΣ ΚΑΙ ΔΙΑΜΟΡΦΩΣΗ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝΤΑ ΧΩΡΟΥ ΠΑΛΑΙΟΥ ΑΝΤΙΠΡΟΣΩΠΕΙΟΥ ΑΓΙΑΣ ΑΝΝΗΣ ΤΗΣ ΙΕΡΑΣ ΜΟΝΗΣ ΜΕΓΙΣΤΗΣ ΛΑΥΡΑΣ ΣΤΙΣ ΚΑΡΥΕΣ-ΑΓΙΟΝ ΟΡΟΣ», συνολικού ποσού εργασιών: 267.025,73 €.

- **15 ΜΑΙΟΥ 2007**

Έγκριση και υπογραφή από την Τεχνική Υπηρεσία της Ιεράς Μονής Μεγίστης Λαύρας του 12^{ου} και Τελικού Λογαριασμού (Συμβατικών Εργασιών) του έργου: «ΑΠΟΚΑΤΑΣΤΑΣΗ ΠΑΛΑΙΟΥ ΑΝΤΙΠΡΟΣΩΠΕΙΟΥ ΑΓΙΑΣ ΑΝΝΗΣ ΤΗΣ ΙΕΡΑΣ ΜΟΝΗΣ ΜΕΓΙΣΤΗΣ ΛΑΥΡΑΣ ΣΤΙΣ ΚΑΡΥΕΣ-ΑΓΙΟΝ ΟΡΟΣ», συνολικού ποσού εργασιών: 942.574,22 € (321.182.165 Δραχμές).

- **15 ΜΑΙΟΥ 2007**

Έγκριση και υπογραφή από την Τεχνική Υπηρεσία της Ιεράς Μονής Μεγίστης Λαύρας του 20^{ου} και Τελικού Λογαριασμού (Υπερσυμβατικών Εργασιών) του έργου: «ΑΠΟΚΑΤΑΣΤΑΣΗ ΠΑΛΑΙΟΥ ΑΝΤΙΠΡΟΣΩΠΕΙΟΥ ΑΓΙΑΣ ΑΝΝΗΣ ΤΗΣ ΙΕΡΑΣ ΜΟΝΗΣ ΜΕΓΙΣΤΗΣ ΛΑΥΡΑΣ ΣΤΙΣ ΚΑΡΥΕΣ-ΑΓΙΟΝ ΟΡΟΣ», συνολικού ποσού εργασιών: 833.118,75 € (283.885.214 Δραχμές).

- **29 ΦΕΒΡΟΥΑΡΙΟΥ 2008:**

Σύνταξη και υπογραφή Πρωτοκόλλου Οριστικής Παραλαβής έργου: «ΑΠΟΚΑΤΑΣΤΑΣΗ ΠΑΛΑΙΟΥ ΑΝΤΙΠΡΟΣΩΠΕΙΟΥ ΑΓΙΑΣ ΑΝΝΗΣ ΤΗΣ ΙΕΡΑΣ ΜΟΝΗΣ ΜΕΓΙΣΤΗΣ ΛΑΥΡΑΣ ΣΤΙΣ ΚΑΡΥΕΣ-ΑΓΙΟΝ ΟΡΟΣ» και χορήγηση στον Ανάδοχο Βασίλειο Κ. Αλεξάνδρου, Αρχιτέκτονα Μηχανικό-Ε.Δ.Ε. «Πιστοποιητικού Εμπειρίας Έργων Δημοσίου και Ν.Π.Δ.Δ.» από την Τεχνική Υπηρεσία της Ιεράς Μονής Μεγίστης Λαύρας.

• **29 ΦΕΒΡΟΥΑΡΙΟΥ 2008:**

Σύνταξη και υπογραφή Πρωτοκόλλου Οριστικής Παραλαβής έργου: «ΗΛΕΚΤΡΟΜΗΧΑΝΟΛΟΓΙΚΕΣ ΕΡΓΑΣΙΕΣ ΚΑΙ ΔΙΑΜΟΡΦΩΣΗ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝΤΑ ΧΩΡΟΥ ΠΑΛΑΙΟΥ ΑΝΤΙΠΡΟΣΩΠΕΙΟΥ ΑΓΙΑΣ ΑΝΝΗΣ ΤΗΣ ΙΕΡΑΣ ΜΟΝΗΣ ΜΕΓΙΣΤΗΣ ΛΑΥΡΑΣ ΣΤΙΣ ΚΑΡΥΕΣ-ΑΓΙΟΝ ΟΡΟΣ» και χορήγηση στην Ανάδοχο Κ/Ξ «Χρ. Ταλιαδούρος-Ι. Μπουζιάς», «Πιστοποιητικού Εμπειρίας Έργων Δημοσίου και Ν.Π.Δ.Δ.» από την Τεχνική Υπηρεσία της Ιεράς Μονής Μεγίστης Λαύρας.

• **08 ΟΚΤΩΒΡΙΟΥ 2010:**

Χορήγηση από την Τεχνική Υπηρεσία της Ιεράς Μονής Μεγίστης Λαύρας στον Ανάδοχο Βασίλειο Κ. Αλεξάνδρου, Αρχιτέκτονα Μηχανικό-Ε.Δ.Ε., Βεβαίωσης Περαιώσης και Καλής Εκτέλεσης του έργου: «ΑΠΟΚΑΤΑΣΤΑΣΗ ΠΑΛΑΙΟΥ ΑΝΤΙΠΡΟΣΩΠΕΙΟΥ ΑΓΙΑΣ ΑΝΝΗΣ ΤΗΣ ΙΕΡΑΣ ΜΟΝΗΣ ΜΕΓΙΣΤΗΣ ΛΑΥΡΑΣ ΣΤΙΣ ΚΑΡΥΕΣ-ΑΓΙΟΝ ΟΡΟΣ».

• **08 ΟΚΤΩΒΡΙΟΥ 2010:**

Χορήγηση από την Τεχνική Υπηρεσία της Ιεράς Μονής Μεγίστης Λαύρας στην Ανάδοχο Κ/Ξ «Χρ. Ταλιαδούρος-Ι. Μπουζιάς», Βεβαίωσης Περαιώσης και Καλής Εκτέλεσης του έργου: «ΗΛΕΚΤΡΟΜΗΧΑΝΟΛΟΓΙΚΕΣ ΕΡΓΑΣΙΕΣ ΚΑΙ ΔΙΑΜΟΡΦΩΣΗ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝΤΑ ΧΩΡΟΥ ΠΑΛΑΙΟΥ ΑΝΤΙΠΡΟΣΩΠΕΙΟΥ ΑΓΙΑΣ ΑΝΝΗΣ ΤΗΣ ΙΕΡΑΣ ΜΟΝΗΣ ΜΕΓΙΣΤΗΣ ΛΑΥΡΑΣ ΣΤΙΣ ΚΑΡΥΕΣ-ΑΓΙΟΝ ΟΡΟΣ».

5.3 Διαχείριση οικονομικών στοιχείων

Παρατίθεται η αρχή, η εξέλιξη και η τελική κατάληξη των οικονομικών στοιχείων του έργου, τα οποία επηρέασαν την διοίκησή του, την διαχείρισή του και τον χρόνο περαίωσής του:

- Το έργο: «ΑΠΟΚΑΤΑΣΤΑΣΗ ΠΑΛΑΙΟΥ ΑΝΤΙΠΡΟΣΩΠΕΙΟΥ ΑΓΙΑΣ ΑΝΝΗΣ ΤΗΣ ΙΕΡΑΣ ΜΟΝΗΣ ΜΕΓΙΣΤΗΣ ΛΑΥΡΑΣ ΣΤΙΣ ΚΑΡΥΕΣ-ΑΓΙΟΝ ΟΡΟΣ», (με την αρχική σύμβαση της 04-11-2001) ξεκίνησε με εγκεκριμένο Προϋπολογισμό (απόφαση 212/21-09-1999 του Δ.Σ. του Κε.Δ.Α.Κ.) Συνολικής Δαπάνης κατά την Μελέτη 392.000.000 Δραχμών (1.150.403,52 €), εκ των οποίων:

Εργασίες	:	324.631.696 Δραχμές (952.697,57 €)
Γ.Ε. & Ο.Ε. 18%	:	58.433.705 Δραχμές (171.485,56 €)
Απρόβλεπτα (2,55%)	:	8.265.485 Δραχμές (24.256,74 €)
Αναθεώρηση (0,21%)	:	669.114 Δραχμές (1.963,65 €)
Φ.Π.Α.	:	—

Συνολική Δαπάνη κατά την Μελέτη : 392.000.000 Δραχμές (1.150.403,52 €)

Σημείωση: Στα έργα και στις υπηρεσίες που εκτελούνται και παρέχονται στο Άγιον Όρος, δεν υπολογίζεται Φ.Π.Α. λόγω απαλλαγής.

- Ο αρχικά συμβατικός χρόνος εκτέλεσης του έργου ήταν 20 μήνες (03-07-2003).
- Εν συνεχεία εγκρίθηκε ο τροποποιητικός Προϋπολογισμός (απόφαση 216/30-10-2001 του Δ.Σ. του Κε.Δ.Α.Κ.) Συνολικής Δαπάνης κατά την Μελέτη 607.000.000 Δραχμών (1.781.364,64 €), εκ των οποίων:

Εργασίες	:	456.401.903 Δραχμές (1.339.403,97 €)
Γ.Ε. & Ο.Ε. 18%	:	82.152.342 Δραχμές (241.092,71 €)
Απρόβλεπτα (15%)	:	68.445.755 Δραχμές (200.867,95 €)

Συνολική Δαπάνη κατά την Μελέτη : 607.000.000 Δραχμές (1.781.364,64 €)
Σημείωση: Η αύξηση του Προϋπολογισμού οφείλεται στην επικαιροποίηση των τιμών (μετά τον χρόνο που μεσολάβησε από την αρχική έγκριση), προστίθενται

εργασίες περιβάλλοντα χώρου και η αύξηση των απροβλέπτων από 2,55% σε 15% σύμφωνα με τις απαιτήσεις της Διαχειριστικής Αρχής του Γ' Κ.Π.Σ.).

- Το έργο εντάχθηκε προς χρηματοδότηση στο Γ' Κοινοτικό Πλαίσιο Στήριξης (Γ' Κ.Π.Σ.) με προϋπολογισμό: 1.150.403,52 €.
- Με την ίδια παραπάνω απόφαση (216/2001) εγκρίθηκε αυτόνομος ο Προϋπολογισμός Διαμόρφωσης Περιβάλλοντος Χώρου (απόφαση 216/30-10-2001 του Δ.Σ. του Κε.Δ.Α.Κ.) Συνολικής Δαπάνης κατά την Μελέτη 75.000.000 Δραχμών (220.102,71 €), εκ των οποίων:

Εργασίες	:	56.620.520 Δραχμές (166.164,40 €)
Γ.Ε. & Ο.Ε. 18%	:	10.191.694 Δραχμές (29.909,59 €)
Απρόβλεπτα (15%)	:	8.187.786 Δραχμές (24.028,72 €)
Συνολική Δαπάνη κατά την Μελέτη :		75.000.000 Δραχμές (220.102,71 €)
- Εν συνεχεία εγκρίθηκε αυτόνομος Προϋπολογισμός Ηλεκτρομηχανολογικών (απόφαση 93/02-07-2002 του Δ.Σ. του Κε.Δ.Α.Κ.) Συνολικής Δαπάνης κατά την Μελέτη 158.000,00 €, εκ των οποίων:

Ηλεκτρομηχανολογικές Εργασίες	:	116.553,82 €
Γ.Ε. & Ο.Ε. 18%	:	20.979,69 €
Απρόβλεπτα (15%)	:	20.466,49 €
Συνολική Δαπάνη κατά την Μελέτη :		158.000,00 €
- Στην συνέχεια εντάχθηκε προς χρηματοδότηση στο Γ' Κοινοτικό Πλαίσιο Στήριξης (Γ' Κ.Π.Σ.) το έργο: «ΗΛΕΚΤΡΟΜΗΧΑΝΟΛΟΓΙΚΕΣ ΕΡΓΑΣΙΕΣ ΚΑΙ ΔΙΑΜΟΡΦΩΣΗ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝΤΑ ΧΩΡΟΥ ΠΑΛΑΙΟΥ ΑΝΤΙΠΡΟΣΩΠΕΙΟΥ ΑΓΙΑΣ ΑΝΝΗΣ ΤΗΣ ΙΕΡΑΣ ΜΟΝΗΣ ΜΕΓΙΣΤΗΣ ΛΑΥΡΑΣ ΣΤΙΣ ΚΑΡΥΕΣ-ΑΓΙΟΝ ΟΡΟΣ» ως Υποέργο του έργου: «ΑΠΟΚΑΤΑΣΤΑΣΗ ΠΑΛΑΙΟΥ ΑΝΤΙΠΡΟΣΩΠΕΙΟΥ ΑΓΙΑΣ ΑΝΝΗΣ ΤΗΣ ΙΕΡΑΣ ΜΟΝΗΣ ΜΕΓΙΣΤΗΣ ΛΑΥΡΑΣ ΣΤΙΣ ΚΑΡΥΕΣ-ΑΓΙΟΝ ΟΡΟΣ» με εγκεκριμένο Προϋπολογισμό Συνολικής Δαπάνης κατά την Μελέτη: 383.648,63 €, εκ των οποίων:

Α. Ηλεκτρομηχανολογικές Εργασίες	:	116.553,82 €
Β. Εργασίες Περιβάλλοντος Χώρου	:	166.164,40 €
Γ.Ε. & Ο.Ε. 18%	:	50.889,28 €
Απρόβλεπτα (15%)	:	50.041,13 €
Συνολική Δαπάνη κατά την Μελέτη	:	383.648,63 €
- Με το από 27-06-2005 Ιδιωτικό Συμφωνητικό, ο Βασίλειος Κ. Αλεξάνδρου, Αρχιτέκτων Μηχανικός-Ε.Δ.Ε. συμμετέχει κατά 95% στην Ανάδοχο του Υποέργου: «ΗΛΕΚΤΡΟΜΗΧΑΝΟΛΟΓΙΚΕΣ ΕΡΓΑΣΙΕΣ ΚΑΙ ΔΙΑΜΟΡΦΩΣΗ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝΤΑ ΧΩΡΟΥ ΠΑΛΑΙΟΥ ΑΝΤΙΠΡΟΣΩΠΕΙΟΥ ΑΓΙΑΣ ΑΝΝΗΣ ΤΗΣ ΙΕΡΑΣ ΜΟΝΗΣ ΜΕΓΙΣΤΗΣ ΛΑΥΡΑΣ ΣΤΙΣ ΚΑΡΥΕΣ-ΑΓΙΟΝ ΟΡΟΣ» Κοινοπραξία: Κ/Ξ «Χρ. Ταλιαδούρος-Ι. Μπουζιάς», και έτσι, αναλαμβάνει και την εκτέλεση των εργασιών του Υποέργου.
- Κατά την διάρκεια της κατασκευής του Έργου και του Υποέργου, κατόπιν αποφάσεως της Γεροντικής Συνάξεως της Ιεράς Μονής Μεγίστης Λαύρας, δόθηκαν εντολές στον Ανάδοχο, να εκτελέσει (με τους όρους της αρχικής σύμβασης) και υπερσυμβατικές εργασίες οι οποίες κρίθηκαν απαραίτητες και αναγκαίες (μη περιλαμβανόμενες στους εγκεκριμένους Προϋπολογισμούς) και οι οποίες εξοφλήθηκαν από ιδίους πόρους της Ιεράς Μονής.

- Εκτελέστηκαν υπερσυμβατικές εργασίες για το Έργο: «ΑΠΟΚΑΤΑΣΤΑΣΗ ΠΑΛΑΙΟΥ ΑΝΤΙΠΡΟΣΩΠΕΙΟΥ ΑΓΙΑΣ ΑΝΝΗΣ ΤΗΣ ΙΕΡΑΣ ΜΟΝΗΣ ΜΕΓΙΣΤΗΣ ΛΑΥΡΑΣ ΣΤΙΣ ΚΑΡΥΕΣ-ΑΓΙΟΝ ΟΡΟΣ» αξίας: 833.118,75 €.
- Εκτελέστηκαν υπερσυμβατικές εργασίες για το Υποέργο: «ΗΛΕΚΤΡΟΜΗΧΑΝΟΛΟΓΙΚΕΣ ΕΡΓΑΣΙΕΣ ΚΑΙ ΔΙΑΜΟΡΦΩΣΗ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝΤΑ ΧΩΡΟΥ ΠΑΛΑΙΟΥ ΑΝΤΙΠΡΟΣΩΠΕΙΟΥ ΑΓΙΑΣ ΑΝΝΗΣ ΤΗΣ ΙΕΡΑΣ ΜΟΝΗΣ ΜΕΓΙΣΤΗΣ ΛΑΥΡΑΣ ΣΤΙΣ ΚΑΡΥΕΣ-ΑΓΙΟΝ ΟΡΟΣ» αξίας: 267.025,73 €.
- Συνολικό κόστος κατασκευής Έργου και Υποέργου:

1. Έργο (Συμβατικές Εργασίες, 12 ^η Πιστοποίηση)	: 942.574,22 €
2. Έργο (Υπερσυμβατικές Εργασίες, 20 ^η Πιστοποίηση)	: 833.118,75 €
3. Υποέργο (Συμβατικές Εργασίες, 4 ^η Πιστοποίηση)	: 102.338,87 €
4. Υποέργο (Υπερσυμβατικές Εργασίες, 4 ^η Πιστοποίηση)	: <u>252.797,63 €</u>
Ήτοι συνολικά	: 2.130.829,47 €
- Ο συμβατικός χρόνος εκτέλεσης του έργου παρατάθηκε, λόγω αύξησης του αντικειμένου, αλλά και καθυστερήσεων και εμπλοκών στις χρηματοδοτήσεις του Γ' Κ.Π.Σ. μέχρι την 29-11-2006.

5.4 Νομοθεσία που διέπει τις κατασκευές στο Άγιον Όρος

Οι εργολήπτες κατασκευαστές Δημοσίων Έργων, είναι αναγκασμένοι να γνωρίζουν και να ακολουθούν το δίκαιο της εκτέλεσης αυτών, όσον αφορά τις υποχρεώσεις τους, τα δικαιώματά τους και την αντιμετώπιση διοικητικών πράξεων. Οι συνέπειες που επέρχονται για τα συμφέροντα τόσο του εργοδότη όσον και του αναδόχου από την εγκυρότητα ή ακυρότητα διοικητικών πράξεων, είναι γνώσεις που πρέπει να κατέχονται από μία εργοληπτική επιχείρηση.

Με την γνώση του δικαίου των δημοσίων έργων, εξασφαλίζεται η απρόσκοπτη εξέλιξη του έργου σε ένα ασφαλές και χωρίς νομικούς κινδύνους περιβάλλον, αλλά και η διεκδίκηση τυχόν απαιτήσεων.

Η κατασκευή του συγκεκριμένου έργου, βάσει της Διακήρυξης Δημοπρασίας αυτού, διέπεται από: τις διατάξεις του Καταστατικού Χάρτη του Αγίου Όρους (Κ.Χ.Α.Ο.), τις κανονιστικές διατάξεις, τον εσωτερικό κανονισμό της Ιεράς Μονής Μεγίστης Λαύρας, τον Ν. 1418/1984, την υπό στοιχεία ΚΑ/11-24/9/2001 απόφαση της Γεροντικής Συνάξεως της Μονής και τους όρους της από 27-09-2001 Διακήρυξης Δημοπρασίας.

Είναι χαρακτηριστικό ότι για το συγκεκριμένο έργο, σύμφωνα με την Διακήρυξη Δημοπρασίας αυτού, η Ιερά Μονή Μεγίστης Λαύρας ήταν: «Εργοδότης», «Κύριος του Έργου», «Φορέας Κατασκευής του Έργου», «Προϊσταμένη Αρχή» και «Εποπτεύουσα Αρχή». Η Ιερά Μονή Μεγίστης Λαύρας όριζε επίσης τα μέλη των: «Διευθύνουσας Υπηρεσίας», «Επιβλέπουσας Υπηρεσίας» και του «Τεχνικού Συμβουλίου». Από τα παραπάνω, συμπεραίνεται ότι, οποιαδήποτε διεκδίκηση νομίμου δικαιώματος του Αναδόχου, κρινόταν μόνον από την Ιερά Μονή Μεγίστης Λαύρας και κανέναν άλλο φορέα.

Επομένως, η κατασκευή των έργων στο Άγιον Όρος, νομικά διαφέρει από την εκτέλεση έργων στο υπόλοιπο Ελλαδικό χώρο, λόγω του κυρίαρχου ρόλου, λόγου και αποφάσεων των Ιερών Μονών.

5.5 Διαχείριση Προσωπικού

Για την κατασκευή του έργου επιλέχθηκαν, ιδίως οι τεχνίτες και οι βοηθοί, από τον πυρήνα του υπάρχοντος στην διάθεση του Αναδόχου έμπειρου προσωπικού, οι οποίοι απασχολούνταν στα υπόλοιπα εν εξελίξει έργα στο Άγιον Όρος. Οι τεχνίτες αυτοί, είχαν πολυετή απασχόληση από τον Ανάδοχο, υπήρχε η μεταξύ τους άριστη συνεργασία και κατανόηση, ήταν εξοικειωμένοι με τις συνθήκες του Αγίου Όρους και ήταν πολύ καλοί γνώστες των παραδοσιακών τεχνικών κατασκευής και της χρήσης και επεξεργασίας των παραδοσιακών υλικών. Ανάλογα με τις απαιτήσεις του έργου, προσλαμβάνονταν εποχιακό εργατικό προσωπικό. Όλο το προσωπικό διέμενε στις Καρυές, σε καταλύματα που ενοικιάστηκαν και εξοπλίστηκαν από τον Ανάδοχο, τους παρέχονταν τρία γεύματα ημερησίως και η μεταφορά τους με λεωφορεία του Αναδόχου από τις Καρυές προς το λιμάνι της Δάφνης, για την έξοδό τους του Σαββατοκύριακου στις οικογένειές τους (η καταγωγή των περισσότερων ήταν από την Αρναία και τα υπόλοιπα χωριά της Βορείου Χαλκιδικής). Από τον Ανάδοχο δινόταν κίνητρα για την τεχνική βελτίωση και απόδοση του προσωπικού, όπως αναβάθμιση ρόλου, αύξηση ημερομισθίου, καθώς επίσης και εκπαίδευση ανειδίκευτων (όσων είχαν την διάθεση για μάθηση) δίπλα σε τεχνίτες ώστε να υπάρχει περισσότερο διαθέσιμο ειδικευμένο προσωπικό. Παράλληλα υπήρχε και κινητικότητα του προσωπικού στα διάφορα υπό εκτέλεση έργα.

Στην κατασκευή του έργου απασχολήθηκαν επίσης Υπεργολάβοι, για εργασίες που δεν ήταν δυνατόν να αντιμετωπιστούν από το μόνιμο προσωπικό του Αναδόχου, λόγω εξειδίκευσης ή όγκου. Με τους Υπεργολάβους, ο Ανάδοχος είχε προηγούμενο ιστορικό πολύ καλής συνεργασίας, άρα η επιλογή τους ήταν σχεδόν μονόδρομος και γινόταν έγκαιρα οι συμφωνίες μαζί τους ώστε να βρίσκονται στο έργο τις κατάλληλες ημερομηνίες.

Οι μηχανικοί και η Γραμματέας του έργου ήταν έμπειροι, γνώστες του αντικειμένου τεχνικά και γραφειοκρατικά, με επίσης πολύχρονη συνεργασία και σχέση εμπιστοσύνης με τον Ανάδοχο.

Ο Υπεύθυνος του Εργοταξίου, από πολλών ετών έμπιστος συνεργάτης του Αναδόχου, με πολυετή παρουσία στο Άγιον Όρος και γνώστης των τεκταινομένων, φρόντιζε για προμήθειες, διακίνηση υλικών, αποθήκη υλικών, υποδείξεις προσλήψεων, θέματα διατροφής, προγράμματος εργασίας και επίλυσης προβλημάτων του προσωπικού, κίνηση και συντήρηση οχημάτων, φύλαξη και συντήρηση μηχανολογικού εξοπλισμού και εργαλείων.

Επιγραμματικά για την κατασκευή των Έργου και Υποέργου απασχολήθηκαν:

- Τεχνικός Διευθυντής Έργου: Βασίλειος Κ. Αλεξάνδρου, Αρχιτέκτων Μηχανικός
- Μηχανικός Εργοταξιάρχης: 1
- Μηχανικοί Γραφείου: 2
- Υπεύθυνος Εργοταξίου (Διοικητική Μέριμνα): 1
- Εργοδηγοί: 2
- Υπεύθυνος Διασφάλισης Ποιότητας: 1
- Γραμματέας: 1
- Λογιστής: 1
- Αρχιτεχνίτης: 1
- Χειριστές Μηχανημάτων: 3
- Οδηγοί: 4
- Μάγειρες: 2
- Τεχνίτες: 15
- Βοηθοί τεχνιτών: 15
- Εργάτες: 45
- Μεταφορείς Δημοσίας Χρήσεως: 2
- Υπεργολάβος Χωματοργικών: 1

- Υπεργολάβος Ηλεκτρολόγος: 1
- Υπεργολάβος Υδραυλικός: 1
- Υπεργολάβος Κουφωμάτων: 1
- Υπεργολάβος τοποθέτησης φύλλων Μολύβδου στέγης: 1
- Υπεργολάβος τοποθέτησης Σχιστόπλακας στέγης: 1
- Υπεργολάβος Επιχρισμάτων: 1
- Υπεργολάβος τοποθέτησης Πλακιδίων: 1
- Υπεργολάβος Ανοξείδωτων καπναγωγών: 1
- Υπεργολάβος Γύψινων κατασκευών: 1
- Υπεργολάβος Σιδηρών κατασκευών: 1
- Υπεργολάβος Ελαιοχρωματισμών: 1

5.6 Διαχείριση Εξοπλισμού

Η εκτέλεση έργων στο Άγιον Όρος, πέραν των υπολοίπων που ήδη έχουν αναφερθεί, έχει και την ιδιαιτερότητα της ανάγκης ύπαρξης ιδιόκτητου εξοπλισμού (οχημάτων, μηχανημάτων, εξοπλισμού, εργαλείων) λόγω του απομακρυσμένου από αστικά κέντρα. Για την κατασκευή του συγκεκριμένου έργου χρησιμοποιήθηκε ο ιδιόκτητος εξοπλισμός του Αναδόχου, ο οποίος εμπλουτιζόταν σύμφωνα με τις ανάγκες και τις απαιτήσεις αυτού. Πολλά μηχανήματα και εργαλεία ήταν πολλαπλά (όπως οι γεννήτριες ρεύματος και τα μικρά ηλεκτρικά εργαλεία) για παράλληλη χρήση από πολλούς τεχνίτες σε διάφορα μέτωπα. Σημαντικός τομέας ήταν και η επισκευή και συντήρηση των οχημάτων, μηχανημάτων και εργαλείων, ώστε ανά πάσα στιγμή να είναι διαθέσιμα, όπως και ο προγραμματισμός και ο συντονισμός της χρήσης αυτών.

Επιγραμματικά για τις ανάγκες εκτέλεσης του έργου χρησιμοποιήθηκαν:

- Εργοταξιακός οικίσκος KIBO (5,00 m X 3,00 m): 1
- Οίκημα Ξυλουργείου (λαμαρινοκατασκευή 12,00 m X 6,00 m): 1
- Οίκημα αποθήκης υλικών (λαμαρινοκατασκευή 6,00 m X 3,00 m): 1
- Μεταλλικό container για φύλαξη εργαλείων: 1
- Γερανός αυτοαναγειρόμενος Rotain 334A 29,00 m ύψος, 35,00 m μπούμα: 1
- Γεννήτρια 120 KWA (μόνιμα επικαθήμενη σε φορτηγό): 1
- Γεννήτρια 35 KWA: 1
- Γεννήτρια 20 KWA: 4
- Κορδέλα ξυλουργείου: 1
- Radial ξυλουργείου: 1
- Πλάνη ξυλουργείου: 1
- Τόρνος ξυλουργείου: 1
- Κομπρεσέρ αέρα ξυλουργείου: 1
- Αυτοφορτωνόμενη μπετονιέρα MERLO 2,00 m³: 1
- Φορτωτής KOMATSU 505 PAYLOADER: 1
- Τσαπάκι IHI IS28UX ερπυστριοφόρο: 1
- Μπετονιέρες 1/2 σάκου: 3
- Αναβατόρια: 2
- Μεταλλικές σκαλωσιές (Βαρέως και Ελαφρού τύπου)
- Μαδέρια σκαλωσιών
- Δονητές σκυροδέματος: 2
- Πλάκα συμπίκνωσης: 1
- Αλυσοπρίονα βενζίνης: 5
- Συγκρότημα αμμοβολής (Κομπρεσέρ, Αμμοδόχος, Λάστιχα, Μπέκ): 1

- Διατρητικό λιθοδομών: 1
- Φλόγιστρα: 4
- Φορτηγό Mercedes 4 tn με παπαγαλάκι ανατρεπόμενο: 1
- Φορτηγό Mercedes 4 tn ανατρεπόμενο: 1
- Λεωφορεία Mercedes μεταφοράς προσωπικού 22 θέσεων: 2
- Αυτοκίνητο Land Rover V8-90: 1
- Αυτοκίνητο Lada Niva: 1
- Αυτοκίνητο Mitsubishi L200 (καρότσα): 2
- Ηλεκτρικά τρυπάνια: 5
- Ηλεκτρικοί πλαγιοκόφτες DiWalt: 5
- Ηλεκτρικές σέγες: 5
- Ηλεκτρικά τριβεία: 5
- Ηλεκτρικά καρφωτικά: 5
- Ηλεκτρικοί βιδολόγοι: 5
- Κομπρεσέρ καθαιρέσεων: 1
- Μονότροχα καροτσάκια μεταφοράς υλικών: 10

6 ΠΟΡΕΙΑ ΤΟΥ ΕΡΓΟΥ, ΘΕΜΑΤΑ ΚΑΤΑΣΚΕΥΗΣ ΚΑΙ ΔΙΟΙΚΗΣΗΣ-ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗΣ ΑΥΤΗΣ

6.1 Οργανωτικά προβλήματα προς επίλυση

Το πρώτο πρόβλημα που έπρεπε να λυθεί ήταν η εξεύρεση χώρων διαμονής του προσωπικού, η διαμόρφωσή τους και ο εξοπλισμός τους (κουζίνα, τραπεζαρία, λουτρό, τουαλέτες, κρεβάτια, στρώματα, έπιπλα, ψυγεία, καταψύκτες κλπ) για να εξυπηρετούν τις ανάγκες διαβίωσής τους, δεδομένου ότι οι Καρυές διέθεταν ελάχιστους τέτοιους χώρους. Το θέμα αυτό λύθηκε συμφωνώντας ο Ανάδοχος με μεμονωμένους Κελλιώτες μοναχούς των Καρυών και την ενοικίαση δύο χώρων που τους ανήκαν.

Ένα δεύτερο πρόβλημα που έπρεπε να λυθεί για να είναι δυνατή η έναρξη της κατασκευής του έργου, ήταν η διάνοιξη οδού πρόσβασης προς το εργοτάξιο για την μεταφορά υλικών και εξοπλισμού σε αυτό. Η μέχρι τότε πρόσβαση προς το Αντιπροσωπείο γινόταν πεζή και με ζώα, με μονοπάτι που ξεκινούσε από την πλατεία του Ιερού Ναού του Πρωτάτου και κατέληγε σε αυτό. Μετά από συνεννόηση της Ιεράς Μονής Μεγίστης Λαύρας με τους ιδιοκτήτες παρακείμενων Κελλιών και αγρών, δόθηκε εντολή στον Ανάδοχο να προχωρήσει στην διάνοιξη οδού πρόσβασης από τον κεντρικό αμαξιτό δρόμο Καρυών-Ιεράς Μονής Ιβήρων προς το Αντιπροσωπείο, με έξοδα της Ιεράς Μονής Μεγίστης Λαύρας.

Το τρίτο πρόβλημα που έπρεπε να αντιμετωπιστεί, μετά την διάνοιξη της οδού πρόσβασης, ήταν η επιλογή και διαμόρφωση του χώρου του Εργοταξίου και η μεταφορά σε αυτόν του απαραίτητου εξοπλισμού και υλικών για την εκτέλεση του έργου. Επιλέχθηκε χώρος ιδιοκτησίας της Ιεράς Μονής Μεγίστης Λαύρας, σε άμεση γειτνίαση με το Αντιπροσωπείο. Καθαρίστηκε από την πυκνή θαμνώδη βλάστηση, ισοπεδώθηκε και διαστρώθηκε με χαλίκι.

Στον εργοταξιακό χώρο προβλέφθηκαν:

- Γραφείο εργοταξίου προκατασκευασμένο μεταλλικό ΚΙΒΟ, πλήρως εξοπλισμένο.
- Οίκημα κατασκευασμένο επί τόπου με δάπεδο από ελαφρά οπλισμένο σκυρόδεμα με δομικό πλέγμα, ξύλινο σκελετό και επένδυση με φύλλα λαμαρίνας για την αποθήκευση ευάλωτων υλικών.
- Οίκημα κατασκευασμένο επί τόπου με δάπεδο από ελαφρά οπλισμένο σκυρόδεμα με δομικό πλέγμα, ξύλινο σκελετό και επένδυση με φύλλα λαμαρίνας για την εγκατάσταση του ξυλουργείου.
- Μεταλλικό κοντέινερ για την αποθήκευση εργαλείων.
- Περιφραγμένος με συρματόπλεγμα υπαίθριος χώρος για την αποθήκευση ογκωδών και βαρέων υλικών.
- Χώρος εναπόθεσης αδρανών υλικών.
- Κατασκευή βάσης έδρασης του γερανού από οπλισμένο σκυρόδεμα.
- Θέση φορτηγού, με μόνιμα επικαθήμενη στην καρότσα του την μεγάλη γεννήτρια (120 KWA) για τις ανάγκες του γερανού και του ξυλουργείου.
- Ελεύθερος χώρος πραγματοποίησης ελιγμών των μεγάλων φορτηγών για την φορτοεκφόρτωση υλικών και εξοπλισμού.
- Δεξαμενές νερού.
- Φυλασσόμενες και προστατευόμενες δεξαμενές καυσίμων.

Τέταρτο πρόβλημα, ο προγραμματισμός και συντονισμός της μεταφοράς και εγκατάστασης του γερανού στην προβλεφθείσα θέση του στον χώρο του εργοταξίου. Ειδικότερα, έπρεπε να εξεταστεί η δυνατότητα κίνησης του τράκτορα με την επικαθήμενη πλατφόρμα μήκους 14,00 m περίπου, αλλά και των συνοδών αυτοκινήτων (τετραξονικό φορτηγό, αυτοκινούμενος γερανός βαρέως τύπου), στην διαδρομή Δάφνη-Καρυές-Αντιπροσωπείο. Σημαντική επίσης ήταν η επιλογή του χρόνου μεταφοράς, ώστε κατά την ημέρα της μεταφοράς να μην βρέχει, να μην χιονίζει και να μην έχει λάσπες, για να είναι δυνατή η διέλευση χωρίς προβλήματα.

6.2 Η κατασκευαστική πορεία του έργου

Μετά την επίλυση των παραπάνω θεμάτων, άρχισε η κατασκευή του έργου (Φωτ. 7, 8, 9, 10), με τον καθαρισμό εξωτερικά και εσωτερικά του Αντιπροσωπείου. Αρχικά της απομάκρυνσης της πυκνής θαμνώδους βλάστησης και εν συνεχεία της διερεύνησης και μετακίνησης των ογκωδών ξύλινων στοιχείων που προερχόταν από την κατάρρευση της στέγης. Επίσης καθαιρέθηκαν προσεκτικά τα επικρεμάμενα και επικίνδυνα στοιχεία (ξύλινες δοκοί, σχιστόπλακες στέγης, σαθρές λιθοδομές). (Φωτ. 11, 12, 13, 14)

Φωτογραφία 7: Υπάρχουσα κατάσταση

Φωτογραφία 8: Υπάρχουσα κατάσταση

Φωτογραφία 9: Υπάρχουσα κατάσταση

Φωτογραφία 10: Υπάρχουσα κατάσταση

Φωτογραφία 11: Κατά την διάρκεια του καθαρισμού

Φωτογραφία 12: Κατά την διάρκεια του καθαρισμού

Φωτογραφία 13: Κατά την διάρκεια του καθαρισμού

Φωτογραφία 14: Κατά την διάρκεια του καθαρισμού (Βουρδουναριό)

Παρενθετικά αναφέρεται, ότι κατά την φάση της ολοκλήρωσης του καθαρισμού, επισκέφτηκε το εργοτάξιο ο Καθηγούμενος της Ιεράς Μονής Μεγίστης Λαύρας, Αρχιμανδρίτης Πρόδρομος Λαυριώτης. Αφού ήλεγξε την πορεία των εργασιών, εξέφρασε την επιθυμία προστασίας της στέγης της εκκλησίας (η οποία ήταν επικαλυμμένη με σχιστόπλακα με πολλά προβλήματα), με την κατασκευή πρόχειρου χαμηλού στεγάστρου με ξύλινο σκελετό σουηδικής ξυλείας και επικάλυψη φύλλων λαμαρίνας, μέχρι να γίνει η

οριστική της αποκατάσταση (Φωτ. 15, 16). Κατά τον τρόπο αυτόν, δεν θα δεχόταν περαιτέρω επιβαρύνσεις η στέγη και το εσωτερικό της εκκλησίας από τα δυσμενή καιρικά φαινόμενα των Καρυών. Με την σύμφωνη γνώμη και των επιβλεπόντων, η κατασκευή αυτή εκτελέστηκε από τον Ανάδοχο.

Φωτογραφία 15: Προστασία στέγης εκκλησίας

Φωτογραφία 16: Προστασία στέγης εκκλησίας

Στην συνέχεια, άρχισε, εν είδη αρχαιολογικής ανασκαφής, η χειρονακτική απομάκρυνση των μπάζων προϊόντων καταρρεύσεων από το εσωτερικό του Αντιπροσωπείου. Έγινε προσεκτική αποκομιδή και διαλογή χρήσιμων υλικών (λίθοι, γωνιόλιθοι, συμπαγείς κεραμικές πλάκες, κλπ) προς φύλαξη και επανάχρηση (Φωτ. 17, 18, 19, 20, 21). Μέσα σε αυτούς τους σωρούς των μπάζων, βρέθηκαν διάφορα χρηστικά αντικείμενα (κηροπήγια, μεταλλικά σκεύη κλπ) αλλά και το σπουδαιότερο, η μαρμάρινη Κτητορική Επιγραφή του Αντιπροσωπείου (Φωτ. 6), η οποία τώρα βρίσκεται προς φύλαξη στο Σκευοφυλάκιο της Ιεράς Μονής Μεγίστης Λαύρας. Πιθανόν στο μέλλον να επανατοποθετηθεί, εκτός και αν η Μονή αποφασίσει την εντοίχιση νέας επιγραφής με τα νέα δεδομένα, όπως συνηθίζεται στο Άγιον Όρος.

Φωτογραφία 17: Μετά τον καθαρισμό

Φωτογραφία 18: Μετά τον καθαρισμό

Φωτογραφία 19: Μετά τον καθαρισμό

Φωτογραφία 20: Μετά τον καθαρισμό

Φωτογραφία 21: Μετά τον καθαρισμό

Μετά την ολοκλήρωση του καθαρισμού του εξωτερικού και του εσωτερικού χώρου από τα προϊόντα καταρρεύσεων, ήταν δυνατόν κατ' αρχάς να συμπληρωθεί η αποτύπωση, αλλά και να εκτιμηθεί η κατάσταση των εναπομενουσών λιθοδομών και τσατμαδότοιχων. Σε συνεργασία του Αναδόχου με τους επιβλέποντες του έργου, αποφασίστηκε ποια από τα εναπομείναντα τμήματα των λιθοδομών θα παραμείνουν και ποια ήταν σε μη διατηρήσιμη κατάσταση και επικίνδυνα και έπρεπε να καθαιρεθούν. Έτσι, άρχισε η καθαίρεση των στοιχείων (λιθοδομών, τσατμαδότοιχων κλπ) που έπρεπε να απομακρυνθούν (Φωτ. 22, 23).

Φωτογραφία 22: Καθαίρέσεις

Φωτογραφία 23: Καθαιρέσεις

Στην συνέχεια, άρχισαν οι εκσκαφές των ορυγμάτων για την υποθεμελίωση των λιθοδομών με οπλισμένο σκυρόδεμα. Με εισήγηση των επιβλεπόντων μηχανικών, η Γεροντική Σύναξη της Ιεράς Μονής, αποφάσισε την αντικατάσταση του κοινού χάλυβα του σιδηρού οπλισμού των υποθεμελιώσεων με ανοξείδωτο χάλυβα και την αποπληρωμή αυτού από ίδιους πόρους της Ιεράς Μονής. Μετά την απόφαση αυτή, έπρεπε από πλευράς Αναδόχου να γίνει ο απαραίτητος συντονισμός παραγγελίας και μεταφοράς του ανοξείδωτου χάλυβα από την Αθήνα, ώστε να φτάσει έγκαιρα στο εργοτάξιο (ειδική παραγγελία, αναμονή εισαγωγής υλικού, εξόφληση την ημέρα εκτελωνισμού λόγω διακύμανσης τιμών, εξασφάλιση μέσω μεταφοράς του χάλυβα από την Αθήνα στο Άγιον Όρος και στο εργοτάξιο),(Φωτ. 24, 25).

Φωτογραφία 24: Υποθεμελιώσεις

Φωτογραφία 25: Υποθεμελιώσεις

Από τις απρόβλεπτες αντιξοότητες κατασκευής έργων στο Άγιον Όρος και ειδικά στις Καρυές, είναι τα ακραία καιρικά φαινόμενα. Προς τα τέλη Ιουλίου του 2002, καταρρακτώδης βροχόπτωση στην ευρύτερη περιοχή των Καρυών, διάρκειας δύο εικοσιτετραώρων, πλημμύρησε όλα τα σκάμματα των υποθεμελιώσεων. Προκλήθηκαν λίγες ζημίες (κάποιες αποκολλήσεις λίθων). Το κυριότερο πρόβλημα που έπρεπε να αντιμετωπιστεί, ήταν η απομάκρυνση των νερών και της λάσπης. Επιστρατεύτηκαν αντλίες για την απομάκρυνση του νερού και εν συνεχεία, το εργατοτεχνικό προσωπικό, με φτυάρια και κουβάδες, απομάκρυναν την λάσπη. Μετά τον καθαρισμό και το στέγνωμα των ορυγμάτων, συνεχίστηκαν οι εργασίες καλουπώματος, σιδερώματος και σκυροδέτησης των υποθεμελιώσεων.

Κατά την διάρκεια της κατασκευής των υποθεμελιώσεων και μετά την εμπειρία της προηγηθείσας πλημμύρας, τέθηκε το θέμα της κατασκευής περιμετρικά του κτίσματος στραγγιστικού αγωγού, για την προφύλαξη της θεμελίωσης σε πιθανά μελλοντικά αντίστοιχα φαινόμενα. Δόθηκε εντολή στον Ανάδοχο να προχωρήσει στην κατασκευή και αυτής, της εκτός προγράμματος εργασίας, που περιελάμβανε εκσκαφές, μπετόν καθαριότητας στον πυθμένα, διάστρωση γαιωφάσματος, τοποθέτηση τσιμεντένιων σωλήνων Φ30 οι οποίες διατρήθηκαν επί τόπου, διαβαθμισμένης κοκκομετρίας χαλίκια και άμμος (Φωτ. 26, 27).

Φωτογραφία 26: Στραγγιστικό

Φωτογραφία 27: Στραγγιστικό

Με την ολοκλήρωση των εργασιών υποθεμελιώσεων και στραγγιστικού αγωγού, άρχισαν οι εργασίες συμπληρώσεων και δομήσεων των λιθοδομών. Για την εργασία αυτή χρησιμοποιήθηκαν υγιείς λίθοι που διαλέχτηκαν από τα προϊόντα καταρρεύσεων, αλλά και μεταφέρθηκαν νέες πέτρες από τοπικό λατομείο του Αγίου Όρους, ώστε να είναι κατά το δυνατόν όμοιες σε υφή, αντοχή και χρώμα με τις υφιστάμενες (Φωτ. 28, 29, 30, 31).

Φωτογραφία 28: Δομήσεις λιθοδομών ισογείου

Φωτογραφία 29: Δομήσεις λιθοδομών ισογείου

Φωτογραφία 30: Δομήσεις λιθοδομών ισογείου

Επίσης, κατά την διάρκεια της δόμησης των λιθοδομών, άρχισε και η ανάγκη χρήσης πελεκητής ξυλείας καστανιάς, αρχικά για τα ξύλινα σενάζ των λιθοδομών (Φωτ. 31, 32). Η Ιερά Μονή Μεγίστης Λαύρας, από ετών και από τα δικά της δάση, στοκάριζε στις αποθήκες της μεγάλης ποσότητες, πάσης φύσεως ξυλεία καστανιάς (πελεκητή, πριστή, πλάκα, καδρόνια) για τις άμεσες ανάγκες της, αλλά και για χρήση σε μελλοντικά έργα. Επιθυμία της Ιεράς Μονής ήταν να χρησιμοποιηθεί Λαυριώτικη ξυλεία στην κατασκευή του Αντιπροσωπείου. Ο Ανάδοχος συμφώνησε με την Ιερά Μονή για την προμήθεια όλης της απαραίτητης ξυλείας καστανιάς για το έργο της αποκατάστασης του Αντιπροσωπείου από αυτήν την ξυλεία και η αξία της θα αφαιρούνταν από τους λογαριασμούς προς είσπραξη. Μετά από αυτήν την συμφωνία, άρχισαν να μεταφέρονται από την Ιερά Μονή Μεγίστης Λαύρας και να αποθηκεύονται σε ειδικά διαμορφωμένο και φυλασσόμενο χώρο του εργοταξίου, μεγάλες ποσότητες ξυλείας καστανιάς (πελεκητής, πριστής και πλάκας).

Φωτογραφία 31: Δομήσεις λιθοδομών-Ξύλινα σενάζ λιθοδομών

Φωτογραφία 32: Ξύλινα σενάζ λιθοδομών

Παράλληλα με τις δομήσεις των λιθοδομών, άρχισε και η κατασκευή των καναλιών (από οπλισμένο σκυρόδεμα) διέλευσης των Ηλεκτρομηχανολογικών σωληνώσεων στο δάπεδο του ισογείου (Φωτ. 33), όπως και των αποχετευτικών σωληνώσεων (Φωτ. 34).

Φωτογραφία 33: Κανάλι διέλευσης σωληνώσεων

Φωτογραφία 34: Σωληνώσεις αποχετεύσεων-Πλινθοδομές

Με την ολοκλήρωση της δόμησης των λιθοδομών, αλλά και κάποιων πλινθοδομών (σε τμήματα χώρων υγιεινής) στο ύψος της οροφής ισογείου, έγινε η εφαρμογή ενεμάτων (με κονίαμα ειδικής σύνδεσης) υπό ελεγχόμενη πίεση. Στην συνέχεια, άρχισε η τοποθέτηση των πατόξυλων του δαπέδου του ορόφου από πελεκητή ξυλεία καστανιάς (διαφόρων διαστάσεων μήκους και διατομών) (Φωτ. 35, 36, 37, 41). Προηγήθηκε η τοποθέτηση κολώνων, μαξιλαριών και ποταμών από πελεκητή ξυλεία καστανιάς, όπου αυτά ήταν απαραίτητα για την έδραση των πατόξυλων (Φωτ. 38) και η δόμηση των πλινθοδομών του ισογείου (Φωτ. 41). Η στερέωση των πατόξυλων πάνω στα ξύλινα σενάζ των λιθοδομών έδρασής τους, στους ποταμούς ή στους σκελετούς των ξυλόπηκτων τοιχοποιιών, έγινε με σύνδεσή τους με ανοξείδωτη ντίζα Φ10 (ειδικής παραγγελίας) με επίσης ανοξείδωτες ροδέλες και μπουλόνια, με 20αρια γαλβανισμένα καρφιά ή με μεταλλικές λάμες.

Φωτογραφία 35: Ξύλινοι σκελετοί πατωμάτων

Φωτογραφία 36: Ξύλινοι σκελετοί πατωμάτων

Φωτογραφία 37: Ξύλινοι σκελετοί πατωμάτων

Φωτογραφία 38: Ξύλινοι σκελετοί πατωμάτων-Κολώνες-Μαξιλάρια-Ποταμοί

Εδώ θα πρέπει να τονιστεί η χρησιμότητα του γερανού (όχι μόνον σε αυτή την φάση της κατασκευής, αλλά πολύ περισσότερο στις επόμενες που και τα ύψη ήταν μεγαλύτερα όπως και οι διαστάσεις των ξύλων), όσον αφορά στην ελαχιστοποίηση του χρόνου και του κόστους προσέγγισης των ογκωδών και βαρέων υλικών από την θέση εναπόθεσής τους στο εργοτάξιο, στην θέση τοποθέτησής τους στο έργο. Με την χρήση του γερανού από έμπειρο χειριστή, υλικά όπως πατόξυλα ή ξύλα σκελετού στέγης (που σε κάποιες περιπτώσεις το μήκος τους έφτανε τα 12,00 m και η διατομή τους τα 20 X 18 cm), έφταναν εύκολα, γρήγορα και με ασφάλεια στην θέση τους. Άλλως, θα απαιτούνταν βίντσια, πολλά άτομα εργατοτεχνικού προσωπικού και πολύς χρόνος για την μετακίνηση ενός μόνον ξύλου, πάντα με πιθανό κίνδυνο ατυχήματος λόγω βάρους και αστοχιών.

Αφού ολοκληρώθηκε η διάστρωση των πατόξυλων του δαπέδου του 1^{ου} ορόφου, άρχισε η δόμηση των λιθοδομών (Φωτ. 39, 40), η δόμηση των πλινθοδομών (Φωτ. 41) και η κατασκευή μικρών πλακών σκυροδέματος (στους χώρους υγιεινής) του 1^{ου} ορόφου (Φωτ. 42). Επίσης ξεκίνησε και η κατασκευή των ξύλινων σκελετών τοίχων (εσωτερικών και εξωτερικών) από πριστή ξυλεία καστανιάς (Φωτ. 43, 44, 49, 50, 51). Η κατασκευή αυτή γίνεται με τον παραδοσιακό τρόπο σύνδεσης των ξύλων μεταξύ τους με κλειδιά, ξύλινους πύρους, οριζόντιους και χιαστούς συνδέσμους, δουλεμένα από τους τεχνίτες στο χέρι με το σκεπάρνι (Φωτ. 45, 46, 47, 48). Στο πάνω και στο κάτω οριζόντια τμήματά τους, οι ξύλινοι σκελετοί τοίχων δένονται με τα πατόξυλα με ανοξείδωτες ντίζες με ροδέλες και μπουλόνια. Οι ξύλινοι σκελετοί τοίχων, αλλά και όλες οι ξύλινες κατασκευές, για προστασία εμποτίζονται με δύο στρώσεις λινέλαιο και δύο στρώσεις μυκητοκτόνο.

Φωτογραφία 39: Δομήσεις λιθοδομών ορόφου

Φωτογραφία 40: Δομήσεις λιθοδομών ορόφου

Φωτογραφία 41: Δομήσεις πλιθοδομών ορόφου

Φωτογραφία 42: Πλάκα σκυροδέματος χώρων υγιεινής

Φωτογραφία 43: Ξύλινοι σκελετοί τοίχων

Φωτογραφία 44: Ξύλινοι σκελετοί τοίχων

Φωτογραφία 45: Κατασκευαστική λεπτομέρεια ξύλινων σκελετών τοίχων

Φωτογραφία 46: Κατασκευαστική λεπτομέρεια ξύλινων σκελετών τοίχων

Φωτογραφία 47: Κατασκευαστική λεπτομέρεια ξύλινων σκελετών τοίχων

Φωτογραφία 48: Κατασκευαστική λεπτομέρεια ξύλινων σκελετών τοίχων

Φωτογραφία 49: Ξύλινοι σκελετοί τοίχων

Φωτογραφία 50: Ξύλινοι σκελετοί τοίχων

Φωτογραφία 51: Ξύλινοι σκελετοί τοίχων

Σε αυτήν την φάση της κατασκευής, θα πρέπει να αναφερθεί μία εμπλοκή του έργου από πλευράς Διαχειριστικής Αρχής του Γ' Κ.Π.Σ., η οποία προκάλεσε μία εξάμηνη τουλάχιστον καθυστέρηση εκταμιεύσεων της χρηματοδότησης, αλλά και κίνδυνο απένταξης του έργου. Η παραπάνω εμπλοκή, είχε επίσης ως συνέπεια την επιβράδυνση του ρυθμού των εργασιών κατασκευής. Πιο συγκεκριμένα, η Γεροντική Σύναξη της Ιεράς Μονής, μετά από επί τόπου αυτοψία στο έργο, αποφάσισε την μετακίνηση της θέσης της σκάλας που συνδέει το ισόγειο με τον όροφο. Η μετακίνηση αυτή, για καθαρά λειτουργικούς λόγους, δεν είχε καμία επίπτωση στο κόστος και στο χρονοδιάγραμμα του έργου. Από την Διαχειριστική Αρχή, ωστόσο, θεωρήθηκε Αλλαγή Φυσικού Αντικειμένου. Απαιτήθηκε η υποβολή από την Ιερά Μονή και η έγκριση από το Δ.Σ του Κε.Δ.Α.Κ., τροποποιητικών σχεδίων. Η έγκριση αυτή απαιτήσε χρόνο, λόγω του ότι ακολουθήθηκαν όλες οι διαδικασίες σαν να επρόκειτο για μία νέα μελέτη. Τέλος, κατορθώθηκε να εγκριθεί η τροποποίηση, να υποβληθεί στην Διαχειριστική Αρχή και να διασωθεί η χρηματοδότηση του έργου (από μία κατά τα άλλα ασήμαντη και συνήθη αλλαγή διαρρύθμισης).

Μία άλλη αιτία καθυστέρησης κατά τη περίοδο εκείνη, ήταν και η απαίτηση της Διαχειριστικής Αρχής να αφαιρεθούν οι Ηλεκτρομηχανολογικές εργασίες και οι εργασίες διαμόρφωσης του περιβάλλοντα χώρου από τον αρχικό προϋπολογισμό και να επανυποβληθούν, εγκριθούν και χρηματοδοτηθούν σαν Υποέργο του Έργου της αποκατάστασης του Αντιπροσωπείου. Αυτό σήμαινε μία άλλη καθυστέρηση τουλάχιστον εννέα μηνών για την σύνταξη των μελετών, την έγκρισή τους από το Δ.Σ. του Κε.Δ.Α.Κ., την υποβολή τους στην Διαχειριστική Αρχή και τέλος την ένταξη και την χρηματοδότησή τους. Ως νέο έργο, απαιτούνταν διαδικασία δημοπράτησης του.

Λόγω των παραπάνω καθυστερήσεων, έγιναν οι ανάλογες αναπροσαρμογές του χρονοδιαγράμματος και εγκρίθηκε παράταση του χρόνου παράδοσης του έργου.

Ωστόσο, παρ' όλες τις καθυστερήσεις και τα προβλήματα στην χρηματοδότησή του έργου, η κατασκευή αυτού προχωρούσε, έστω και με μειωμένους ρυθμούς. Αντιλαμβανόμενη τα παραπάνω προβλήματα, λόγω της καθυστέρησης των εκταμιεύσεων από το Γ' Κ.Π.Σ., η

Γεροντική Σύναξη της Ιεράς Μονής, ανέλαβε να καλύψει με ιδίους πόρους τις εξοφλήσεις των λογαριασμών προς τον Ανάδοχο, μέχρι την επανέναρξή τους και την απόσβεση από τις μετέπειτα πιστοποιήσεις του.

Εν τω μεταξύ, παράλληλα με τις εργασίες κατασκευής του κυρίως κτίσματος του Αντιπροσωπείου, γινόταν και οι εργασίες αποκατάστασης του βοηθητικού κτίσματος (Βουρδουναριό) για την μετατροπή του σε αποθηκευτικό χώρο και λεβητοστάσιο (δόμηση λιθοδομών (Φωτ. 52), ξύλινα σενάζ λιθοδομών από πελεκητή ξυλεία καστανιάς, κατασκευή καναλιών διέλευσης σωληνώσεων από οπλισμένο σκυρόδεμα στο δάπεδο (Φωτ. 53), διάστρωση δαπέδου με ελαφρά οπλισμένο (με πλέγμα) σκυρόδεμα, κατασκευή σε τμήμα της εσωτερικής επιφάνειας, ξύλινου σκελετού παταριού από πελεκητή ξυλεία καστανιάς).

Φωτογραφία 52: Κατασκευή λιθοδομών (Βουρδουναριό)

Φωτογραφία 53: Διέλευση σωληνώσεων προς Λεβητοστάσιο

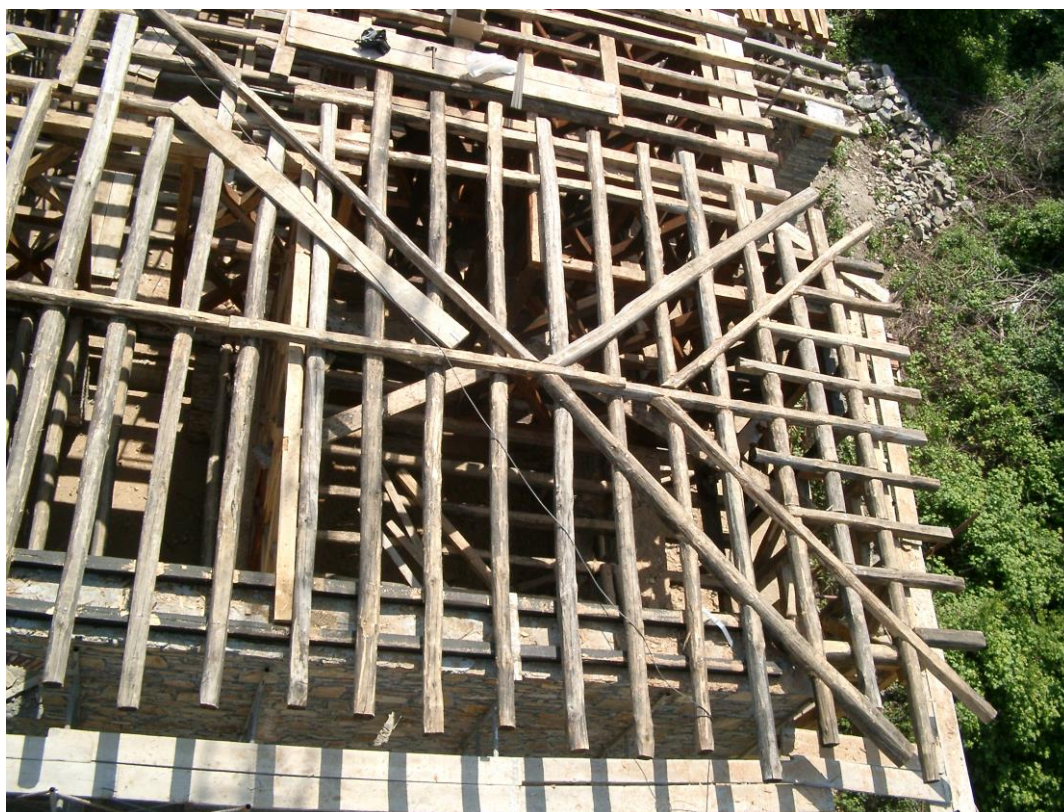
Επόμενη εργασία, ιδιαίτερα δύσκολη και επίπονη, η κατασκευή των ξύλινων σκελετών στεγών από πελεκητή ξυλεία καστανιάς. Η δυσκολία οφείλονταν στο ακανόνιστο σχήμα της στέγης του κτίσματος του Αντιπροσωπείου και στα μεγάλα σε μήκος και διατομές ξύλα που απαιτούνταν. Με την βοήθεια του γερανού, όπως προαναφέρθηκε, η μεταφορά των ξύλων στην θέση τοποθέτησής τους εκτελέστηκε γρήγορα και με ασφάλεια. Φυσικά, χρειάστηκε η επιδεξιότητα και η εμπειρία των τεχνιτών, να στήσουν και να κατασκευάσουν τους σκελετούς των στεγών χειρωνακτικά με την χρήση αλυσοπρίονων και σκεπαρνιών(Φωτ. 54, 55, 56, 57, 61, 62, 63, 64, 65). Ενδεικτικό του μεγέθους της στέγης του Αντιπροσωπείου, είναι ότι το ύψος της εσωτερικά, στο κεντρικό της τμήμα, είναι περίπου 4,00 m. Στην φάση αυτή κατασκευάστηκαν και οι φεγγίτες της στέγης και οι καμινάδες. Επίσης, μία ιδιαίτερη κατασκευή και όχι τόσο συνήθης στις Αγιορείτικες στέγες, ήταν η συναπόφαση του Αναδόχου με τους επιβλέποντες για την τοποθέτηση στο κεντρικό τμήμα του σκελετού της στέγης δύο μεταλλικών ζευκτών βαρέως τύπου(Φωτ. 58, 59, 60). Τα μεταλλικά αυτά ζευκτά τοποθετήθηκαν για την καλύτερη στήριξη του κεντρικού τμήματος της στέγης και ουσιαστικά, από αυτά αναρτήθηκαν τα πατόξυλα της στέγης. Με την χρήση των μεταλλικών ζευκτών, καταργήθηκαν οι ξύλινοι ποταμοί μεγάλης διατομής, οι οποίοι θα διέκοπταν την συνέχεια του ταβανώματος της κεντρικής σάλας του 1^{ου} ορόφου.

Φωτογραφία 54: Ξύλινος σκελετός στέγης

Φωτογραφία 55: Ξύλινος σκελετός στέγης

Φωτογραφία 56: Ξύλινος σκελετός στέγης

Φωτογραφία 57: Ξύλινος σκελετός στέγης

Φωτογραφία 58: Μεταλλικά ζευκτά στέγης

Φωτογραφία 59: Μεταλλικό ζευκτό στέγης

Φωτογραφία 60: Λεπτομέρεια σύνδεσης μεταλλικού ζευκτού στέγης

Φωτογραφία 61: Ξύλινος σκελετός στέγης

Φωτογραφία 62: Λεπτομέρεια ξύλινου σκελετού στέγης

Φωτογραφία 63: Λεπτομέρεια ξύλινου σκελετού στέγης

Φωτογραφία 64: Λεπτομέρεια ξύλινου σκελετού στέγης

Φωτογραφία 65: Ξύλινος σκελετός στέγης

Με την ολοκλήρωση της κατασκευής των ξύλινων σκελετών των στεγών του κτίσματος του Αντιπροσωπείου και του βοηθητικού κτίσματος, έγινε η κατασκευή των καμινάδων (κτιστές με ενσωματωμένες ανοξείδωτες σωλήνες) (Φωτ. 68, 69) και άρχισε η τοποθέτηση των ξύλινων πετσωμάτων με σανίδες καστανιάς και η τοποθέτηση φύλλων μολυβιού και ασφαλτόπανου. Και στην εργασία αυτή υπήρξε παρέμβαση της Ιεράς Μονής. Στην αρχική μελέτη, προβλεπόταν μονό πέτσωμα. Η Γεροντική Σύναξη της Ιεράς Μονής σε συνεννόηση με τον Ανάδοχο, αποφάσισε να κατασκευαστεί διπλό πέτσωμα και το επί πλέον κόστος να καλυφθεί από ιδίους πόρους της Ιεράς Μονής. Αρχικά διαστρώθηκε όλη η επιφάνεια της στέγης με οριζόντιες σανίδες πετσώματος καστανιάς. Εν συνεχεία, τοποθετήθηκαν κάθετα, ανά 60cm περίπου, από τον κορφιά μέχρι την αστρέχα, από μία σανίδα καστανιάς (Φωτ. 66). Στο γείσο της στέγης, περιμετρικά αυτής στερεώθηκε φύλλο μολύβδου πάχους 4 mm και πλάτους 50 cm περίπου (Φωτ. 67). Εν συνεχεία, διαστρώθηκε σε όλη την επιφάνεια της στέγης ασφαλτόπανο με ψηφίδα, με επικάλυψη των φύλλων 15 cm περίπου και συγκολλημένων μεταξύ τους με λειωμένη πίσσα (Φωτ. 70). Το ασφαλτόπανο καρφώθηκε μόνον πάνω στις κάθετες σανίδες πετσώματος με ειδικά καρφιά με ενσωματωμένο ελαστικό παρέμβυσμα. Πάνω στο ασφαλτόπανο, σε όλη την επιφάνεια της στέγης, τοποθετήθηκε οριζόντια δεύτερο ξύλινο πέτσωμα από σανίδες καστανιάς, καρφωμένο μόνον στα σημεία επαφής με τις κάθετες σανίδες πετσώματος (όπου είχε καρφωθεί και το ασφαλτόπανο) και με τα ίδια καρφιά (Φωτ. 71). Οι σανίδες του δεύτερου αυτού πετσώματος είχαν κατά μήκος της μίας μεγάλης πλευράς τους εγκοπή. Οι οριζόντιες αυτές εγκοπές, βοηθούσαν κατά την τοποθέτηση της σχιστόπλακας επικάλυψης της στέγης, να δαγκώνει η λάσπη και να μην ξεσέρνει η σχιστόπλακα. Με όλη την παραπάνω

περιγραφείσα κατασκευή, εξασφαλίζεται κατά το δυνατόν η στεγανότητα της στέγης, δεν πληγώνεται το ασφαλτόπανο και ενισχύεται η αντοχή του ξύλινου πετσώματος που δέχεται το ιδιαίτερα μεγάλο βάρος της λάσπης και της σχιστόπλακας(Φωτ. 72, 73, 74).

Φωτογραφία 66: Πέτσωμα στέγης (Πρώτο)-Φεγγίτης

Φωτογραφία 67: Φύλλο μολυβιού γείσου στέγης

Φωτογραφία 68: Ανοξείδωτοι σωλήνες καμινάδας

Φωτογραφία 69: Δόμηση καμινάδας

Φωτογραφία 70: Διάστρωση ασφαλτόπανου

Φωτογραφία 71: Πέτσωμα στέγης (Δεύτερο)

Φωτογραφία 72: Πέτσωμα στέγης ολοκληρωμένο

Φωτογραφία 73: Πέτσωμα στέγης ολοκληρωμένο

Φωτογραφία 74: Πετσώματα στεγών ολοκληρωμένα

Όταν ολοκληρώθηκε η δόμηση των λιθοδομών, η κατασκευή των ξύλινων σκελετών εξωτερικών και εσωτερικών τοίχων, η κατασκευή των ξύλινων σκελετών των στεγών και η τοποθέτηση των ξύλινων πετσωμάτων των στεγών, φάνηκε ο όγκος και η μεγαλοπρέπεια του Αντιπροσωπείου της Αγίας Άννης (Φωτ. 75). Χαρακτηριστικό του γεγονότος είναι ότι από κάποια σημεία της διαδρομής Καρυών-Ιεράς Μονής Ιβήρων, φαίνεται να ξεφυτρώνει ένα μικρό μοναστήρι, εκεί όπου υπήρχε ένας λόφος με μπάζα και θαμνώδη βλάστηση και μόνον ένα μικρό τμήμα της εκκλησίας μόλις να διακρίνεται.

Φωτογραφία 75: Άποψη του Αντιπροσωπείου από τον δρόμο Καρυών-Ιεράς Μονής Ιβήρων

Παράλληλα με την κατασκευή των ξύλινων σκελετών των στεγών και της τοποθέτησης των ξύλινων πετσωμάτων των στεγών, ξεκίνησαν τα αρμολογήματα με θηραϊκή γη (κουρασάνι) των λιθοδομών (Φωτ. 77, 78). Τα αρμολογήματα έγιναν με τον παραδοσιακό τρόπο πατητά, σε δύο στρώσεις (η πρώτη το πατητό γέμισμα του αρμού και η δεύτερη το τελικό εμφανές πατητό αρμολόγημα), αφού προηγήθηκε η εκβάθυνση και το πλύσιμο των αρμών (Φωτ. 76). Το κονίαμα του αρμολογήματος αποτελούνταν από θηραϊκή γη, ξανθή ποταμίσια άμμο, υδράσβεστο, ποταμίσια ψηφίδα, κεραμικό ριζάκι, κεραμάλευρο και ελάχιστο άσπρο τσιμέντο σε ειδική δοκιμασμένη αναλογία. Τα αρμολογήματα καταβρέχονταν με νερό σε τακτά διαστήματα για να μην σκάσουν.

Φωτογραφία 76: Εκβάθυνση αρμών

Φωτογραφία 77: Κατά την διάρκεια του αρμολογήματος

Φωτογραφία 78: Αρμολόγημα ολοκληρωμένο

Με την ολοκλήρωση της τοποθέτησης των ξύλινων πετσωμάτων, άρχισε η εργασία της επικάλυψης της στέγης με σχιστόπλακα. Οι σχιστόπλακες, προέλευσης Ελευθερουπόλεως Καβάλας, επιλέχθηκαν ειδικά για στέγη (λεπτές σε πάχος 1,5-2,0 cm περίπου και μεγάλες), ώστε να μπορούν να πελεκηθούν και να επεξεργαστούν από τους τεχνίτες σε ορθογώνιο σχήμα και εν συνεχεία να τοποθετηθούν (Φωτ. 79). Η αρχή της τοποθέτησής τους γίνεται από τις αστρέχες, με μεγάλες πλάκες και σε προεξοχή 10 cm περίπου από το πέτσωμα. Στην συνέχεια, η διάστρωση γίνεται με επικάλυψη των πλακών με σχέση 1:4, δηλαδή η επάνω πλάκα καλύπτει την κάτω κατά τα 3/4 αυτής (Φωτ. 80, 81, 82). Τοποθετήθηκαν επίσης κεραμικοί κορφιάδες, οι οποίοι είναι ακριβή αντίγραφα (όσον αφορά το σχήμα και τις διαστάσεις τους) από κορφιάδες παλαιών πτερύγων της Ιεράς Μονής Μεγίστης Λαύρας και έγιναν ειδική παραγγελία σε εργαστήριο κατασκευής χειροποίητων κεραμικών.

Φωτογραφία 79: Επεξεργασία στο χέρι της σχιστόπλακας στέγης

Φωτογραφία 80: Διάστρωση σχιστόπλακας στέγης

Φωτογραφία 81: Διάστρωση σχιστόπλακας στέγης

Φωτογραφία 82: Διάστρωση σχιστόπλακας στέγης (ολοκληρωμένη)

Κατά την διάρκεια της κατασκευής του ξύλινου σκελετού, του ξύλινου πετρώματος και των επικαλύψεων της στέγης, η Γεροντική Σύναξη της Μονής, αποφάσισε αντί της επικάλυψης όλης της στέγης με σχιστόπλακα όπως ήταν η αρχική κατασκευή, σε δύο τμήματα αυτής η επικάλυψη να γίνει με φύλλα μολυβιού. Με αυτήν την απόφαση, η στέγη της εκκλησίας (Φωτ. 85) και οι στέγες του διαδρόμου και του καθιστικού (πρώην τουαλέτες στην Βόρεια πλευρά) (Φωτ. 83, 84) επικαλύφθηκαν με φύλλα μολυβιού πάχους 4 cm. Πάνω στο δεύτερο ξύλινο πέτσωμα τοποθετήθηκαν ξύλινα καδρόνια 5 X 3 cm ανά 90 cm περίπου. Ενδιάμεσα στα καδρόνια διαστρώθηκε σε πάχος 3 cm πηλός (κοκκινόχωμα) επεξεργασμένος ο οποίος επιπεδώθηκε και κοπανήθηκε. Στην συνέχεια, τοποθετήθηκε το φύλλο μολυβιού, αναδιπλωμένο με την παραδοσιακή μέθοδο και καρφωμένο πάνω στα καδρόνια με παρεμβύσματα τεμάχια φύλλου μολυβιού. Ειδικά στην στέγη της εκκλησίας, προηγήθηκε η αποκατάσταση του κεραμικού γεισώματος, με την συμπλήρωση ή αντικατάσταση σαθρών και σπασμένων συμπαγών κεραμικών πλακών, με νέες που παραγγέλθηκαν και κατασκευάστηκαν σαν πιστά αντίγραφα του σχήματος και των διαστάσεων των υπαρχόντων, από εργαστήριο κατασκευής χειροποίητων συμπαγών κεραμικών πλακών (Φωτ. 86).

Φωτογραφία 83: Επικάλυψη στέγης με φύλλο μολυβιού

Φωτογραφία 84: Επικάλυψη στέγης με φύλλο μολυβιού (ολοκληρωμένο)

Φωτογραφία 85: Επικάλυψη στέγης εκκλησίας με φύλλο μολυβιού

Φωτογραφία 86: Επισκευή γειώματος με συμπαγείς κεραμικές πλάκες

Από την στιγμή που ολοκληρώθηκαν οι εργασίες επικάλυψης της στέγης και εξασφαλίστηκε η στεγανοποίηση και η προστασία από τις καιρικές συνθήκες, μπορούσαν να προχωρήσουν οι εργασίες πληρώσεων-μονώσεων των ξύλινων σκελετών των τοίχων (εσωτερικών και εξωτερικών), άλλες εργασίες στο εσωτερικό του κτίσματος, όπως και οι εργασίες αποκατάστασης του εσωτερικού της εκκλησίας.

Όσον αφορά τις εσωτερικές ξυλόπηκτες τοιχοποιίες, τα κενά των ξύλινων σκελετών (χιαστά) πληρώθηκαν με πάπλωμα πετροβάμβακα πάχους 5 cm σε δύο στρώσεις (ήτοι συνολικά 10 cm, όσο και το πάχος των εσωτερικών ξύλινων σκελετών τοίχων) (Φωτ. 88). Στην συνέχεια, τοποθετήθηκαν για λόγους ηχομόνωσης και στις δύο πλευρές των τοίχων

πλάκες Ηρακλίτη πάχους 3 cm, που καρφώθηκαν με ειδικά γαλβανισμένα καρφιά με ενσωματωμένη ροδέλα στο κεφάλι τους (Φωτ. 87). Τοποθετήθηκαν οι σωληνώσεις και τα μπουάτ των ηλεκτρολογικών σε όλους τους χώρους (Φωτ. 89) και οι σωληνώσεις των υδραυλικών (στους χώρους υγιεινής) και στην συνέχεια οι δύο πλευρές των τοίχων επενδύθηκαν με φύλλα γαλβανισμένου νευρομετάλλ (Φωτ. 90). Στην συνέχεια τοποθετήθηκαν στα ανοίγματα των τοίχων ψευτοκάσσες από νοβοπάν, ώστε να είναι έτοιμοι να δεχθούν το επίχρισμα (Φωτ. 91).

Φωτογραφία 87: Τοποθέτηση πλακών Ηρακλίτη

Φωτογραφία 88: Τοποθέτηση παπλώματος πετροβάμβακα

Φωτογραφία 89: Τοποθέτηση σωληνώσεων ηλεκτρολογικών

Φωτογραφία 90: Επένδυση τοίχων με νευρομετάλ

Φωτογραφία 91: Ψευτόκασσες

Η κατασκευή των μονώσεων των εξωτερικών ξύλινων σκελετών τοίχων ήταν διαφορετική σε σχέση με αυτήν των εσωτερικών. Αρχικά πληρώθηκαν τα κενά (χιαστά) με δύο στρώσεις παπλώματος πετροβάμβακα πάχους 5 cm (ήτοι συνολικά 10 cm, όσο και το πάχος των εξωτερικών ξύλινων σκελετών τοίχων). Στην συνέχεια, στην εξωτερική πλευρά των τοίχων, τοποθετήθηκαν πλάκες εξηλασμένης πολυστερόλης πάχους 3 cm, για λόγους θερμομόνωσης. Οι πλάκες στερεώθηκαν πάνω στον ξύλινο σκελετό του τοίχου με γαλβανισμένα καρφιά και παρέμβυσμα από τεμάχιο φύλλου μολυβιού (Φωτ. 92). Πάνω στις πλάκες εξηλασμένης πολυστερόλης τοποθετήθηκαν φύλλα γαλβανισμένης λαμαρίνας πάχους 1mm για προστασία της μόνωσης και του ξύλινου σκελετού από την υγρασία (Φωτ. 94). Στην συνέχεια, επενδύθηκε όλη η εξωτερική επιφάνεια με γαλβανισμένο νευρομετάλλ (Φωτ. 95), αφού προηγουμένως τοποθετήθηκαν και τα προστατευτικά φύλλα μολυβιού στην κορνίζα της βάσης των ξυλόπηκτων τοίχων, στην ένωσή τους με την λιθοδομή (Φωτ. 93). Στο εσωτερικό των εξωτερικών τοίχων, τοποθετήθηκαν πλάκες Ηρακλίτη πάχους 3 cm, για λόγους ηχομόνωσης. Τοποθετήθηκαν οι σωληνώσεις και τα μπουάτ των ηλεκτρολογικών σε όλους τους χώρους και οι σωληνώσεις των υδραυλικών (στους χώρους υγιεινής) και στην συνέχεια επενδύθηκε όλη η επιφάνεια του Ηρακλίτη με φύλλα γαλβανισμένου νευρομετάλλ. Στην συνέχεια τοποθετήθηκαν στα ανοίγματα των τοίχων ψευτόκασσες από νοβοπάν, ώστε να είναι έτοιμοι να δεχθούν το επίχρισμα.

Φωτογραφία 92: Τοποθέτηση πλακών εξηλασμένης πολυστερόλης

Φωτογραφία 93: Τοποθέτηση προστατευτικών φύλλων μολυβιού

Φωτογραφία 94: Τοποθέτηση προστατευτικών φύλλων λαμαρίνας

Φωτογραφία 95: Επένδυση τοίχων με νευρομετάλλ

Όσον αφορά τα εσωτερικά επιχρίσματα, αυτά έγιναν σε τρεις στρώσεις. Η πρώτη (πεταχτό) έγινε με χαρμάνι που δεν περιείχε καθόλου ασβέστη για τη προστασία του νευρομετάλλ από διάβρωση (Φωτ. 96). Η δεύτερη στρώση (χοντρό) έγινε με κανονικό χαρμάνι με χοντρή άμμο, με οδηγούς, στρώσιμο και τρίψιμο με το τριβίδι (Φωτ. 97). Η Τρίτη και τελευταία στρώση (ψιλό) έγινε με κανονικό χαρμάνι με ψιλή άμμο, στρώσιμο και τρίψιμο με το τριβίδι (Φωτ. 98). Στα εξωτερικά επιχρίσματα, οι δύο πρώτες στρώσεις έγιναν όπως και τα εσωτερικά (Φωτ. 99). Η τρίτη στρώση έγινε με κονίαμα θηραϊκής γης (κουρασάνι) με ενσωματωμένο σε αυτό το χρώμα της τελικής απόχρωσης του τοίχου, κεραμάλευρο ή ώχρα μετά από δείγματα που έγιναν για την επιθυμητή απόχρωση (Φωτ. 100). Σύμφωνα με την μελέτη, σε κάποιους εξωτερικούς ξυλόπηκτους τοίχους δεν προβλεπόταν επίχρισμα, αλλά επένδυσή τους με οριζόντιες σανίδες καστανιάς όπως η αρχική κατασκευή, οι οποίες τοποθετήθηκαν με επικάλυψη της κάτω σανίδας από την επάνω κατά 2 cm, μέσω εγκοπής στην μία πλευρά της επάνω σανίδας (Φωτ. 101, 102, 103). Για να πάρουν την τελική τους μορφή οι σανίδες της επένδυσης, ζουμπαρίστηκαν, στοκαρίστηκαν με μείγμα κόλλας και πριονιδιού και τέλος βερνικώθηκαν σε τρία χέρια.

Φωτογραφία 96: Εσωτερικά επιχρίσματα (Πρώτο χέρι)

Φωτογραφία 97: Εσωτερικά επιχρίσματα (Δεύτερο χέρι)

Φωτογραφία 98: Εσωτερικά επιχρίσματα (Τελικό)

Φωτογραφία 99: Εξωτερικά επιχρίσματα (Πρώτο χέρι)

Φωτογραφία 100: Εξωτερικά επιχρίσματα (Τελικό)

Φωτογραφία 101: Προετοιμασία για την ξύλινη επένδυση

Φωτογραφία 102: Ξύλινη επένδυση

Φωτογραφία 103: Λεπτομέρεια ξύλινης επένδυσης

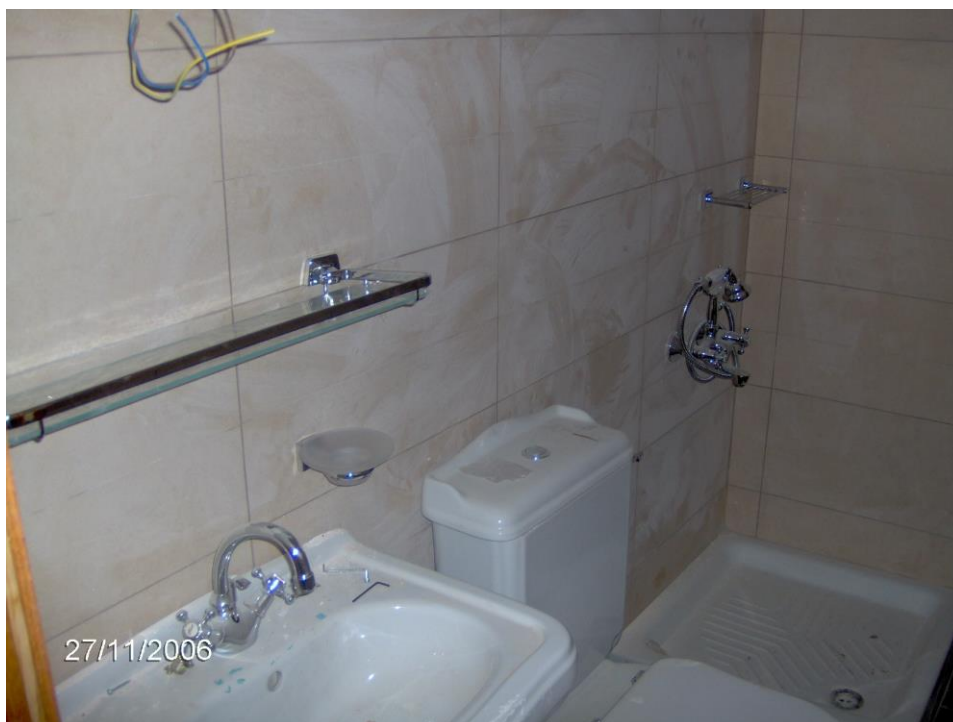
Με την ολοκλήρωση των εσωτερικών επιχρισμάτων και την τοποθέτηση των σωληνώσεων των ηλεκτρολογικών και υδραυλικών εγκαταστάσεων, άρχισε και η τοποθέτηση των κεραμικών πλακιδίων δαπέδων και τοίχων, όπως και η τοποθέτηση των ειδών υγιεινής (Φωτ. 104, 105, 106). Επίσης, δεδομένων πλέον των ανοιγμάτων των κουφωμάτων, πάρθηκαν τα μέτρα και άρχισε η κατασκευή τους από ξυλεία καστανιάς.

Φωτογραφία 104: Υδραυλική εγκατάσταση-Τοποθέτηση ειδών υγιεινής

Φωτογραφία 105: Τοποθέτηση κεραμικών πλακιδίων

Φωτογραφία 106: Τοποθέτηση ειδών υγιεινής και εξαρτημάτων

Παράλληλα άρχισαν και οι εργασίες επισκευής του εσωτερικού της εκκλησίας. Τρία ήταν τα κύρια προβλήματα. Η στήριξή του σε εντελώς σαθρά πατόξυλα, οι ρηγματωμένες συνδέσεις των λιθοδομών και οι διαμπερείς ρηγματώσεις του τρούλλου (Φωτ. 107, 108, 109, 110, 111).

Φωτογραφία 107: Υπάρχουσα κατάσταση-Κυρίως Ναός

Φωτογραφία 108: Υπάρχουσα κατάσταση-Τρούλλος

Φωτογραφία 109: Υπάρχουσα κατάσταση - Λητή

Φωτογραφία 110: Υπάρχουσα κατάσταση - Λητή

Φωτογραφία 111: Υπάρχουσα κατάσταση-Ισόγειο

Το δάπεδο αποτελούνταν από πατόξυλα καστανιάς, τα οποία στα τμήματα έδρασής τους στις λιθοδομές είχαν αποσαθρωθεί λόγω υγρασίας και κυριολεκτικά ήταν στον αέρα. Πάνω στα πατόξυλα ήταν διαστρωμένο ψευτοπάτωμα από σανίδες καστανιάς. Πάνω στο ψευτοπάτωμα είχαν τοποθετηθεί μαρμαρίνες πλάκες πάχους 5 cm σαν τελικό δάπεδο, με λάσπη πάχους 6 cm περίπου σαν υπόστρωμα.

Για την αποκατάσταση του δαπέδου, αρχικά έγινε υποστύλωση αυτού στο ισόγειο της εκκλησίας για να μην καταρρεύσει και προσεκτική ανάρτηση του ξύλινου τέμπλου με ντίζες και συρματόσχοινα, γιατί εδραζόταν στο μαρμαρίνο δάπεδο (Φωτ. 112). Αποτυπώθηκαν γραμμικά, φωτογραφήθηκαν και αριθμήθηκαν οι μαρμαρίνες πλάκες. Επίσης

αποξυλώθηκαν προσεκτικά τα μαρμάρινα στοιχεία της Λητής και μεταφέρθηκαν στην αποθήκη υλικών προς φύλαξη μέχρι την επανατοποθέτησή τους. Στην συνέχεια, αποκολλήθηκαν προσεκτικά από το υποκείμενο χώμα και μεταφέρθηκαν στην αποθήκη υλικών προς φύλαξη μέχρι την επανατοποθέτησή τους. Μετά αφαιρέθηκε το χώμα του υποστρώματος, αποξυλώθηκε το ξύλινο ψευδοπάτωμα (Φωτ. 113) και αφού αναδομήθηκε το τόξο του ισογείου (Φωτ. 113), αποξυλώθηκαν και τα πατόξυλα.

Φωτογραφία 112: Ανάρτηση τέμπλου - Αποξήλωση μαρμαρίνου δαπέδου

Φωτογραφία 113: Αποξήλωση ψευδοπατώματος

Φωτογραφία 114: Αναδόμηση τόξου

Με την αποξήλωση του υπάρχοντος πατώματος, ενοποιήθηκαν και ελευθερώθηκαν οι χώροι του ισογείου και του ορόφου της εκκλησίας (Φωτ. 115), ώστε να μπορέσουν να διατηρηθούν οι λιθοδομές και να τοποθετηθούν, χωρίς εμπόδια, οι μεταλλικοί ελκυστήρες περίδεσης - σύσφιγξής τους. Έγινε η διάτρηση των λιθοδομών με ειδική καροτιέρα (Φωτ. 116) και τοποθετήθηκαν από τέσσερις μασίφ μεταλλικοί ελκυστήρες Φ30 με σφιγκτήρες σε δύο επίπεδα, κάτω από το δάπεδο στη οροφή του ισογείου και στην γένεση των τόξων του τρούλλου στον όροφο (Φωτ. 117, 118). Οι μεταλλικοί ελκυστήρες στερεώθηκαν εξωτερικά στις λιθοδομές με μεταλλικούς δίσκους και διπλά μπουλόνια (Φωτ. 119) και εντάθηκαν με τους σφιγκτήρες. Για την καλύτερη έδραση των νέων πατόξυλων, τοποθετήθηκαν εσωτερικά κατά μήκος της Βόρειας και της Νότιας λιθοδομής και σε μικρή απόσταση από αυτές μεταλλικές δοκοί προφίλ διπλού T (Φωτ. 115).

Φωτογραφία 115: Μεταλλικές δοκοί

Φωτογραφία 116: Διάτρηση λιθοδομών

Φωτογραφία 117: Τοποθέτηση μεταλλικών ελκυστήρων

Φωτογραφία 118: Τοποθέτηση μεταλλικών ελκυστήρων

Φωτογραφία 119: Δίσκος στερέωσης μεταλλικού ελκυστήρα

Στην συνέχεια ακολουθήθηκε η ίδια διαδικασία κατασκευής όπως και του αρχικού δαπέδου. Τοποθετήθηκαν νέα πατόξυλα από πελεκητή ξυλεία καστανιάς τα οποία στις άκρες τους στα τμήματα έδρασής τους στις δοκοθήκες επαλειφθήκαν με λειωμένη πίσσα (Φωτ. 120, 121), τοποθετήθηκε νέο ξύλινο ψευτοπάτωμα από σανίδες καστανιάς (Φωτ. 122), διαστρώθηκε ελαφρομπετόν με οπλισμό δομικού πλέγματος. Παράλληλα, ανακατασκευάστηκε η Λητή με νέα υλικά και επανάχρηση των αρχικών μαρμάρινων μελών της (Φωτ. 123, 124). Επίσης αποκαταστάθηκαν όλα τα επιχρίσματα της εκκλησίας που ήταν σαθρά. Επισκευάστηκαν και οι υπάρχουσες σιδεριές των παραθύρων. Στην συνέχεια, τοποθετήθηκαν οι μαρμάρινες πλάκες στην αρχική τους θέση, σύμφωνα με την αποτύπωση (Φωτ. 125, 127). Στις δύο πλευρές, Βόρεια και Νότια, που ήταν τοποθετημένα τα στασίδια και δεν υπήρχε μαρμάρινο δάπεδο αλλά ένα ξύλινο σκαλοπάτι, το δάπεδο συμπληρώθηκε με νέες μαρμάρινες πλάκες αντίστοιχες με τις υπάρχουσες (Φωτ. 126).

Φωτογραφία 120: Τοποθέτηση νέων πατόξυλων

Φωτογραφία 121: Τοποθέτηση νέων πατόξυλων

Φωτογραφία 122: Τοποθέτηση νέων πατόξυλων - Ψευτοπατώματος

Φωτογραφία 123: Αποκατάσταση Λητής - Επιχρίσματα

Φωτογραφία 124: Αποκατάσταση Λητής - Επιχρίσματα

Φωτογραφία 125: Επανατοποθέτηση μαρμάρινων πλακών

Φωτογραφία 126: Αποκατάσταση δαπέδου με νέες μαρμάρινες πλάκες

Φωτογραφία 127: Κεντρική μαρμάρινη πλάκα δαπέδου

Οι ρωγμές του τρούλλου αντιμετωπίστηκαν και στο εξωτερικό τμήμα αυτού πριν την επικάλυψη της στέγης με φύλλο μολυβιού αλλά και στο εσωτερικό του τμήμα, με την πλήρωσή τους με συμπαγείς χειροποίητες κεραμικές πλάκες, σύμφωνα με την αρχική του κατασκευή και εν συνεχεία έγχυση ενέματος (Φωτ. 128).

Φωτογραφία 128: Ενέματα τρούλλου

Παράλληλα με τις παραπάνω, γινόταν και διάφορες άλλες εργασίες σε άλλους χώρους του κτίσματος, όπως καδρονιαρίσματα δαπέδων και οροφών (Φωτ. 129, 130), τοποθέτηση πλάκας Ηρακλίτη πάχους 5cm στο δάπεδο και στην οροφή του ορόφου για λόγους θερμομόνωσης και ηχομόνωσης (Φωτ. 131), συμπληρώσεις στις ηλεκτρολογικές και υδραυλικές εγκαταστάσεις, τοποθέτηση χοντροπλακών στα δάπεδα του ισογείου (Φωτ. 132) και ξύλινων κορνιζωμάτων γείσου στέγης (Φωτ. 133, 134).

Φωτογραφία 129: Καδρονιαρίσματα οροφών

Φωτογραφία 130: Καδρονιαρίσματα οροφών

Φωτογραφία 131: Καδρονιαρίσματα οροφών - Τοποθέτηση Ηρακλίου

Φωτογραφία 132: Διάστρωση δαπέδου με σχιστόπλακα

Φωτογραφία 133: Ξύλινη κορνίζα γείσου στέγης

Φωτογραφία 134: Ξύλινη κορνίζα γείσου στέγης

Άρχισαν επίσης να τοποθετούνται τα εξωτερικά κουφώματα των ανοιγμάτων των λιθοδομών και των ξυλόπηκτων τοίχων. Τα παράθυρα ήταν όλα ξύλινα από ξυλεία καστανιάς διπλά, στις περισσότερες των περιπτώσεων εσωτερικά ήταν δίφυλλα ανοιγόμενα και κάποια μονόφυλλα ανοιγόμενα, με διπλό θερμομονωτικό υαλοπίνακα και εξωτερικά συρόμενα προς τα επάνω με μονό υαλοπίνακα (Φωτ. 135, 136), βερνικωμένα με τρία χέρια βερνικόχρωμα και μπρούτζινες σπανολέτες και μεντεσέδες. Σε κάποια τοποθετήθηκαν σταθερή αντικωνωπική σίτα και προστατευτικές χειροποίητες (στο αμόνι) σιδεριές παραδοσιακού Αγιορείτικου σχήματος (Φωτ. 139). Οι κάσσες στους τσατμαδότοιχους ήταν από ξυλεία καστανιάς πάχους 6 cm και κάλυπταν όλο το πάχος του ξυλόπηκτου τοίχου, επίσης βερνικωμένες. Τοποθετήθηκαν εσωτερικά και εξωτερικά, κατακόρυφα μπασκιά με γλυφές και παραδοσιακού σχήματος κορνίζες στο πάνω και στο κάτω τμήματα της κάσας (Φωτ. 137). Με την ολοκλήρωση της τοποθέτησης των κουφωμάτων στις λιθοδομές, κατασκευάστηκαν εσωτερικά ξύλινες ποδιές από ξυλεία καστανιάς (Φωτ. 140) και εξωτερικά τοποθετήθηκαν ποδιές από σχιστόπλακα 4 cm πάχους χτενισμένη στις εμφανείς ακμές της στο χέρι (Φωτ. 138, 139).

Φωτογραφία 135: Παράθυρα συρόμενα

Φωτογραφία 136: Παράθυρα ανοιγόμενα

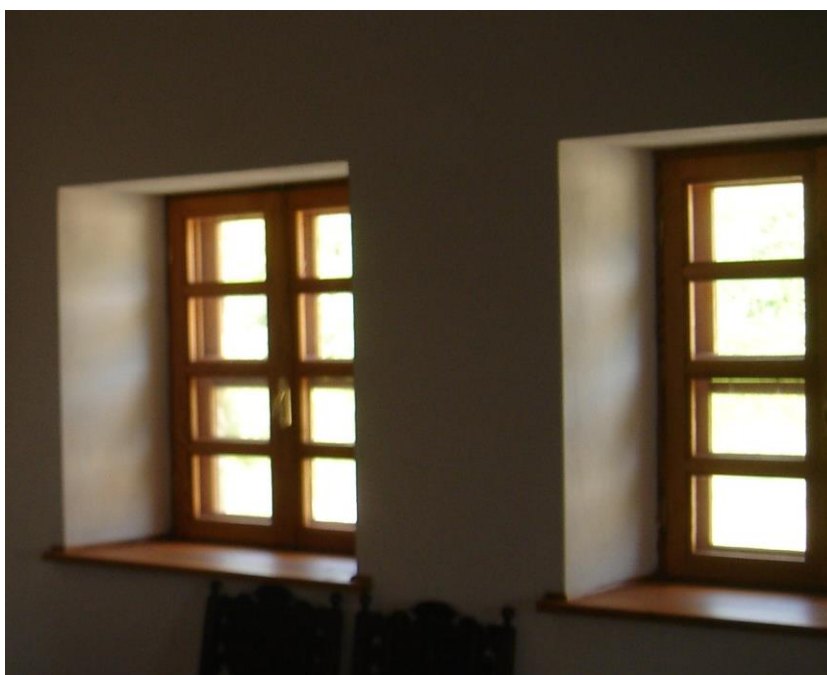
Φωτογραφία 137: Ξύλινες κορνίζες κουφωμάτων

Φωτογραφία 138: Ποδιές παραθύρων από σχιστόπλακα

Φωτογραφία 139: Ποδιές παραθύρων από σχιστόπλακα-Προστατευτικές σιδεριές

Φωτογραφία 140: Ξύλινες ποδιές παραθύρων

Οι εξωτερικές πόρτες του ισογείου (δύο δίφυλλες, μία στην είσοδο του Αντιπροσωπείου (Φωτ. 141, 142) και μία στο βοηθητικό κτίσμα (Φωτ. 144) και δύο μονόφυλλες, μία στο μαγειρείο (Φωτ. 146) και μία στο βοηθητικό κτίσμα, ήταν ξύλινες καρφωτές με περιμετρικό πλαίσιο, κατακόρυφες σανίδες πάχους 4cm, ξύλινες τραβέρσες στο εσωτερικό πίσω μέρος για το δέσιμό τους, ενσωματωμένους ανοιγόμενους φεγγίτες στο κάθε φύλλο τους με διπλό θερμομονωτικό υαλοπίνακα και προστατευτική σιδεριά, με μπρούτζινα πόμολα με κλειδαριά και μπρούτζινους μεντεσέδες. Η κεντρική εξώπορτα του ορόφου (Φωτ. 143) έγινε από ξυλεία καστανιάς δίφυλλη ταμπλαδοτή με υαλοστάσιο με διπλό θερμομονωτικό υαλοπίνακα, μπρούτζινο πόμολο με κλειδαριά και μπρούτζινους μεντεσέδες. Στις εξώπορτες του ισογείου τοποθετήθηκε κατωκάσσι από σχιστόπλακα 4 cm πάχους χτενισμένη στις εμφανείς ακμές της στο χέρι (Φωτ. 145).

Φωτογραφία 141: Πορτάρα ισογείου

Φωτογραφία 142: Πορτάρα ισογείου

Φωτογραφία 143: Εξώπορτα ορόφου

Φωτογραφία 144: Εξώπορτα ισογείου (Βουρδουναριό)

Φωτογραφία 145: Κατωκάσσι εξώπορτας ισογείου

Φωτογραφία 146: Εξώπορτα ισογείου (Μαγειρείο)

Στην συνέχεια, ετοιμάστηκαν και τοποθετήθηκαν οι εσωτερικές πόρτες. Αυτές ήταν όλες ξύλινες από ξυλεία καστανιάς, μονόφυλλες ταμπλαδωτές (με τρεις ταμπλάδες), ορισμένες με φεγγίτη, βερνικωμένες με τρία χέρια βερνικόχρωμα (Φωτ. 148, 149). Οι κάσσες ήταν από ξυλεία καστανιάς πάχους 6 cm και κάλυπταν όλο το πάχος του ξυλόπηκτου τοίχου, επίσης βερνικωμένες (Φωτ. 147). Τοποθετήθηκαν και στις δύο πλευρές κατακόρυφα μπασκιά με γλυφές και παραδοσιακού σχήματος κορνίζες στο πάνω τμήμα της κάσας. Τοποθετήθηκαν, επίσης, μπρούτζινα πόμολα με κλειδαριά και μπρούτζινοι μεντεσέδες. Ιδιαίτερη κατασκευή ήταν το διαχωριστικό τζαμλίκι με φεγγίτες του αρχονταρικού (Φωτ. 150).

Φωτογραφία 147: Κάσσα ταμπλαδωτής πόρτας

Φωτογραφία 148: Εσωτερικές ταμπλαδωτές πόρτες

Φωτογραφία 149: Εσωτερική ταμπλαδωτή πόρτα με φεγγίτη

Φωτογραφία 150: Τζαμλίκι αρχονταρικού με φεγγίτες

Με το κλείσιμο του κτίσματος με τα εξωτερικά κουφώματα, άρχισαν οι εργασίες τοποθέτησης ξύλινων πατωμάτων και ξύλινων ταβανωμάτων. Όλοι οι χώροι του ορόφου έχουν ξύλινο δάπεδο (Φωτ. 151, 152), εκτός των χώρων υγιεινής που έχουν διαστρωθεί με κεραμικά πλακίδια (Φωτ. 154). Στους χώρους του ισογείου τοποθετήθηκαν σχιστόπλακες (Φωτ. 157) και κεραμικά πλακίδια (Φωτ. 155, 156). Αρχικά, όπως προαναφέρθηκε, τοποθετήθηκε ανάμεσα στα πατόξυλα πλάκα Ηρακλίτη πάχους 5 cm. Στην συνέχεια, έγινε το καδρονιάρισμα (με καδρόνια από ξυλεία καστανιάς) πάνω στα πατόξυλα ανά 35 cm

περίπου κάθετα στα πατόξυλα. Πάνω στα καδρόνια τοποθετήθηκε σε όλο το μήκος τους λωρίδα καουτσούκ σαν αντικραδασμικό (απορρόφηση των τριγμών του πατώματος). Ακολούθησε η τοποθέτηση των σανιδιών από μασίφ ξυλεία καστανιάς πάχους 3 cm, πλάτους 10-16 cm και μήκους 1,50-2,20 m, τα οποία προηγουμένως είχαν πλαναριστεί και ραμποταριστεί (Φωτ. 151, 152). Τα σανίδια τοποθετήθηκαν βιδωτά με ανοξείδωτες ξυλόβιδες, η κεφαλή των οποίων ζουμπαρίστηκε και στοκαρίστηκε με μείγμα ξυλόκολλας και πριονιδιού για να κρυφτεί. Σε όλους τους χώρους με ξύλινο δάπεδο τοποθετήθηκε σοβατεπί από ξυλεία καστανιάς πάχους 2 cm και ύψους 10 cm, με στρογγυλεμένη γλυφή στο πάνω μέρος του (Φωτ. 153).

Φωτογραφία 151: Τοποθέτηση ξύλινων πατωμάτων

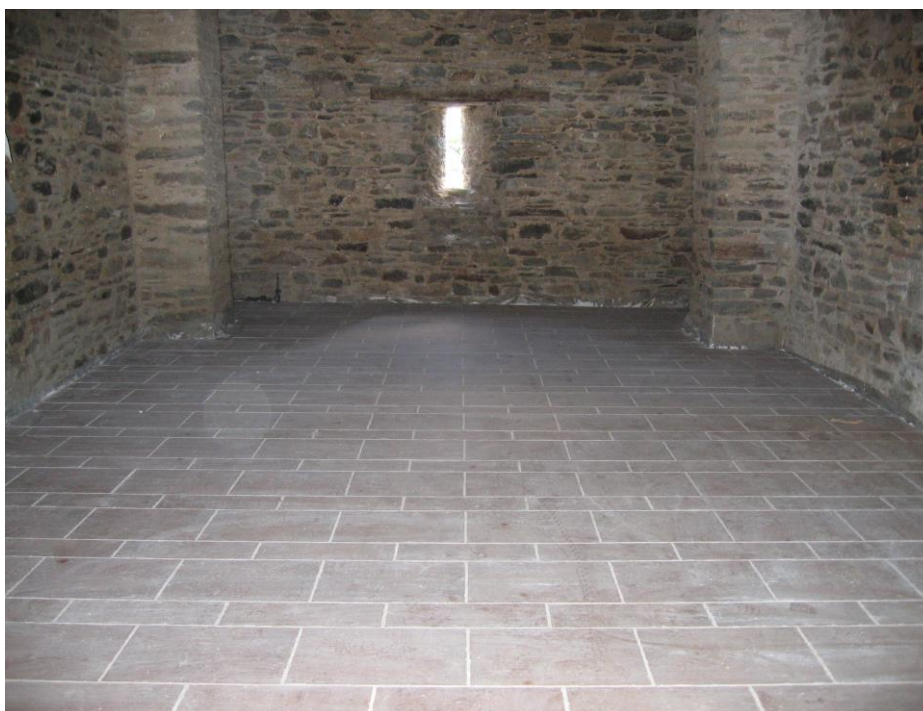
Φωτογραφία 152: Τοποθέτηση ξύλινων πατωμάτων

Φωτογραφία 153: Τοποθέτηση ξύλινων σοβατεπιών

Φωτογραφία 154: Διάστρωση δαπέδου με κεραμικά πλακίδια

Φωτογραφία 155: Διάστρωση δαπέδου με κεραμικά πλακίδια

Φωτογραφία 156: Διάστρωση δαπέδου με κεραμικά πλακίδια

Φωτογραφία 157: Διάστρωση δαπέδου με σχιστόπλακα

Παράλληλα με τα ξύλινα πατώματα έγιναν και οι κατασκευές των εσωτερικών παραδοσιακών ξύλινων κλιμάκων (Φωτ. 158, 159) και των επίσης παραδοσιακών ξύλινων κιγκλιδωμάτων, όλα από μασίφ ξυλεία καστανιάς (Φωτ. 160). Οι σκάλες κατασκευάστηκαν με δύο οδηγούς (μάνες) διατομής 18 cm X 12 cm και συρταρωτά (με εγκοπές) εφαρμόστηκαν σε αυτούς τα πατήματα από πλάκα καστανιάς πάχους 5 cm. Τα κιγκλιδώματα κατασκευάστηκαν με κολωνάκια, οριζόντιες τραβέρσες, κάθετα κολωνάκια και χειρολισθήρα διατομής 8 cm X 8 cm.

Φωτογραφία 158: Ξύλινη σκάλα

Φωτογραφία 159: Κατασκευή ξύλινης σκάλας

Φωτογραφία 160: Ξύλινο κιγκλίδωμα σκάλας

Όσον αφορά τα ταβανώματα, η Γεροντική Σύναξη της Ιεράς Μονής Μεγίστης Λαύρας αποφάσισε στους χώρους υποδοχής και στους κοινόχρηστους χώρους να γίνουν περίτεχνα. Έτσι, με την βοήθεια και καθοδήγηση του επιβλέποντα Αρχιτέκτονα-Αναστηλωτή, σχεδιάστηκαν λεπτομερώς τα περίτεχνα ταβανώματα για κάθε χώρο ξεχωριστά και ανάλογα με την χρήση του. Η κατασκευή τους άρχισε με το καδρονιάρισμα της οροφής με καδρόνια Σουηδικής ξυλείας (αφού προηγήθηκε η τοποθέτηση πλάκας Ηρακλίτη πάχους 5 cm, για λόγους θερμομόνωσης και ηχομόνωσης). Στην συνέχεια τοποθετήθηκε σε όλη την επιφάνεια ψευδοτάβανο από σανίδες Σουηδικής ξυλείας πάχους 2 cm (Φωτ. 161), σχεδιάστηκε πάνω σε αυτό το ίχνος του σχεδίου και άρχισε η κατασκευή του περίτεχνου ταβανώματος με επίπεδα από νοβοπάν θαλάσσης, σανίδες Σουηδικής ξυλείας και τελειώματα με πηγάκια από Σουηδική ξυλεία, ειδικής για το σχέδιο διατομής (Φωτ. 162, 163, 164, 165, 166).

Φωτογραφία 161: Κατασκευή ψευδοτάβανου

Φωτογραφία 162: Κατασκευή σχεδίου περίτεχνου ταβανώματος

Φωτογραφία 163: Κατασκευή σχεδίου περίτεχνου ταβανώματος

Φωτογραφία 164: Κατασκευή σχεδίου περίτεχνου ταβανώματος

Φωτογραφία 165: Κατασκευή σχεδίου περίτεχνου ταβανώματος

Φωτογραφία 166: Κατασκευή σχεδίου περίτεχνου ταβανώματος

Τα ταβανώματα στα δωμάτια έγιναν πιο απλά, με την κλασσική τεχνική των Αγιορείτικων ξύλινων ταβανιών (Φωτ. 167). Και στα δωμάτια η κατασκευή τους άρχισε με το καδρονιάρισμα της οροφής με καδρόνια Σουηδικής ξυλείας (αφού προηγήθηκε η τοποθέτηση πλάκας Ηρακλίτη πάχους 5 cm, για λόγους θερμομόνωσης και ηχομόνωσης). Τοποθετήθηκε μία σειρά από τις τάβλες του ταβανώματος περιμετρικά των τοίχων σαν πλαίσιο-κορνίζα. Στην συνέχεια, στο εσωτερικό αυτού του πλαισίου, τοποθετήθηκαν τάβλες Σουηδικής ξυλείας πάχους 2 cm, πλάτους 22 cm και μήκους 2,20 m, σε παράθεση μεταξύ τους, μέσω των εγκοπών που είχαν κατά μήκος των πλευρών τους. Οι αρμοί τους καλύφθηκαν με ξύλινα αρμοκάλυπτρα ειδικής διατομής. Στο κέντρο των ταβανιών κατασκευάστηκαν παραδοσιακές ξύλινες ροζέτες.

Φωτογραφία 167: Ταβάνωμα δωματίου

Σε έναν χώρο μόνον, στο γραφείο του Ηγουμένου, η οροφή έγινε με σοβά. Η κατασκευή του άρχισε με το καδρονιάρισμα της οροφής με καδρόνια Σουηδικής ξυλείας (αφού προηγήθηκε η τοποθέτηση πλάκας Ηρακλίτη πάχους 5 cm, για λόγους θερμομόνωσης και ηχομόνωσης). Πάνω στον Ηρακλίτη καρφώθηκε γαλβανισμένο νευρομετάλλ και η οροφή επιχρίστηκε σε τρείς στρώσεις, όπως περιγράφηκε παραπάνω στους τοίχους. Στην συνέχεια τοποθετήθηκε γύψινος διάκοσμος, αντιγραφή παλαιού τραβηχτού διακόσμου από χώρο της πτέρυγας των Πατέρων στην Ιερά Μονή Μεγίστης Λαύρας (Φωτ. 168).

Φωτογραφία 168: Επιχρισμένη οροφή με γύψινη διακόσμηση

Στους χώρους υγιεινής έγιναν επίσης επιχρισμένες οροφές, κατά τον ανωτέρω τρόπο. Στο ισόγειο όλα τα ταβανώματα έγιναν αντίστοιχα των δωματίων και μόνον στην κουζίνα, για λόγους πυροπροστασίας, τοποθετήθηκε ψευδοροφή από τσιμεντοσανίδες (Φωτ. 169) αναρτημένες σε μεταλλικό σκελετό.

Φωτογραφία 169: Ψευδοροφή τσιμεντοσανίδας με γύψινη κορνίζα

Παράλληλα με τις εργασίες στο εσωτερικό του Αντιπροσωπείου, εκτελούνταν και οι εργασίες της διαμόρφωσης του περιβάλλοντα χώρου. Καθαρίστηκε και οριοθετήθηκε ο υπό διαμόρφωση χώρος. Αποσυναρμολογήθηκε ο γερανός και καθαιρέθηκε η βάση έδρασής του από οπλισμένο σκυρόδεμα. Άρχισαν οι διαμορφώσεις των επιπέδων με ελαφρά οπλισμένο σκυρόδεμα με δομικό πλέγμα (Φωτ. 170, 171). Συγχρόνως γινόταν η δόμηση με λιθοδομή των πεζουλιών (Φωτ. 172), η δόμηση των πεσσών της ξύλινης καγκελόπορτας και η κατασκευή του παραδοσιακού στεγάστρου αυτής (Φωτ. 174, 175). Τοποθετήθηκαν οι σωληνώσεις παροχής νερού προς τις Πυροσβεστικές Φωλιές (Φωτ. 173) και άρχισε η διάστρωση του δαπέδου με ακανόνιστη σχιστόπλακα (Φωτ. 172) και στην συνέχεια η κατασκευή του παραδοσιακού λιθόστρωτου κατά μήκος της Νότιας πλευράς του Αντιπροσωπείου (Φωτ. 176, 177).

Φωτογραφία 170: Διαμόρφωση επιπέδων περιβάλλοντος χώρου

Φωτογραφία 171: Διάστρωση σκυροδέματος με δομικό πλέγμα

Φωτογραφία 172: Κατασκευή πεζουλιών-Διάστρωση σχιστόπλακας

Φωτογραφία 173: Σύνδεση πυροσβεστικών κρουών

Φωτογραφία 174: Κατασκευή πεσσών και παραδοσιακού στεγάστρου καγκελόπορτας

Φωτογραφία 175: Παραδοσιακό στέγαστρο και καγκελόπορτα

Φωτογραφία 176: Κατασκευή παραδοσιακού λιθόστρωτου

Φωτογραφία 177: Παραδοσιακό λιθόστρωτο

Τελευταίες εργασίες, όσο αφορά τον περιβάλλοντα χώρο, η τοποθέτηση μεγάλης μεταλλικής δεξαμενής καυσίμων, ο εγκιβωτισμός αυτής με την κατασκευή τοιχίων περιμετρικά και δώματος (με καταπακτές επίσκεψης) από οπλισμένο σκυρόδεμα (Φωτ. 178), την επένδυση των τοιχίων με λιθοδομή (Φωτ. 179) και την τοποθέτηση στο δώμα φωτοβολταϊκών πάνελ (Φωτ. 180). Έγιναν ακόμη, η κατασκευή του βόθρου (Φωτ. 181) και οι τελικές συνδέσεις και δοκιμές όλων των ηλεκτρομηχανολογικών εγκαταστάσεων (Φωτ. 182, 183).

Φωτογραφία 178: Μεταλλική δεξαμενή καυσίμων

Φωτογραφία 179: Επένδυση τοιχίου δεξαμενής καυσίμων με λιθοδομή

Φωτογραφία 180: Τοποθέτηση φωτοβολταϊκών πάνελ

Φωτογραφία 181: Κατασκευή βόθρου

Φωτογραφία 182: Συνδέσεις ηλεκτρομηχανολογικών εγκαταστάσεων

Φωτογραφία 183: Συνδέσεις ηλεκτρομηχανολογικών εγκαταστάσεων

Επίσης, ολοκληρώνονταν οι εργασίες στο βοηθητικό κτίσμα (Βουρδουνariό) με την κατασκευή διαχωριστικών τοίχων πλινθοδομών, την κατασκευή ξύλινου παταριού (Φωτ. 184) και της ξύλινης σκάλας πρόσβασής του, όπως και κατασκευής του εξωτερικού στεγάστρου με ξύλινο σκελετό από πριστή ξυλεία καστανιάς (Φωτ. 185), ξύλινο πέτσωμα από σανίδες καστανιάς, επικάλυψη με γαλβανισμένη λαμαρίνα αναδιπλωμένη κατά τον παραδοσιακό τρόπο και τοποθέτηση διακοσμητικής δαντέλλας από λωρίδα γαλβανισμένης λαμαρίνας στις τρεις πλευρές περιμετρικά αυτού (Φωτ. 186). Παράλληλα ολοκληρώθηκε η κατασκευή του ξύλινου δαπέδου της απλωταριάς του ορόφου (Φωτ. 187), η κατασκευή ξύλινης σκάλας πρόσβασης προς αυτήν (Φωτ. 188) και η τοποθέτηση ξύλινων κιγκλιδωμάτων (Φωτ. 189)

Φωτογραφία 184: Πατάρι και διαχωριστικοί τοίχοι λεβητοστασίου

Φωτογραφία 185: Κατασκευή σκελετού στεγάστρου

Φωτογραφία 186: Επικάλυψη στεγάστρου με λαμαρίνα

Φωτογραφία 187: Κατασκευή απλωταριάς

Φωτογραφία 188: Ξύλινη σκάλα απλωταριάς

Φωτογραφία 189: Ξύλινο κιγκλίδωμα απλωταριάς

Τελευταίες εργασίες στο εξωτερικό και στο εσωτερικό του Αντιπροσωπείου οι βερνικοχρωματισμοί των ξύλινων επιφανειών, οι υδροχρωματισμοί-ελαιοχρωματισμοί και το τρίψιμο-βερνίκωμα των πατωμάτων. Οι βερνικοχρωματισμοί αφορούσαν όλες τις εμφανείς ξύλινες κατασκευές (κολώνες, μαξιλάρια, ποταμοί, κορνίζες, μπασκιά, ποδιές παραθύρων, κιγκλιδώματα, ξύλινες επενδύσεις). Αρχικά οι επιφάνειες των κατασκευών αυτών περάστηκαν από δύο χέρια λινέλαιο και μυκητοκτόνο. Στην συνέχεια τρίφτηκαν με ψιλό γυαλόχαρτο και τέλος περάστηκαν με τρία χέρια βερνίκι, τα δύο με χρώμα το τρίτο άχρωμο (Φωτ. 190).

Φωτογραφία 190: Βερνικοχρωματισμοί

Όσον αφορά τους χρωματισμούς, οι τοίχοι και οι οροφές με επίχρισμα, αφού πρώτα τρίφτηκαν με ελαφρύ γυαλόχαρτο, περάστηκαν με αστάρι και χρωματίστηκαν με τρία χέρια υδρόχρωμα (Φωτ. 191). Τα απλά ξύλινα ταβανώματα πρώτα τρίφτηκαν με ελαφρύ γυαλόχαρτο, στην συνέχεια στοκαρίστηκαν, περάστηκαν με αστάρι και χρωματίστηκαν με δύο χέρια ελαιοχρώμα σε διχρωμία(τάβλες- αρμοκάλυπτρα) (Φωτ. 192). Οι χρωματισμοί, όμως, των περίτεχνων ταβανωμάτων, ήταν δύσκολη, λεπτομερής και χρονοβόρα εργασία, λόγω των πολλών επιπέδων, των πολύπλοκων σχημάτων και της επιλογής της πολυχρωμίας. Και στα ταβανώματα αυτά έγινε η απαιτούμενη προεργασία (τρίφτηκαν με ψιλό γυαλόχαρτο, στην συνέχεια στοκαρίστηκαν και περάστηκαν με αστάρι). Η κυρίως εργασία των ελαιοχρωματισμών, ξεκινούσε με την επιλογή των χρωματικών συνδυασμών για κάθε χώρο (από τον επιβλέποντα Αρχιτέκτονα και τον Ανάδοχο), ακολουθούσε η εφαρμογή δειγμάτων, η έγκρισή τους από την Ιερά Μονή και στην συνέχεια η τελική εφαρμογή τους (Φωτ. 193).

Φωτογραφία 191: Επεξεργασία τοίχων πριν τους χρωματισμούς

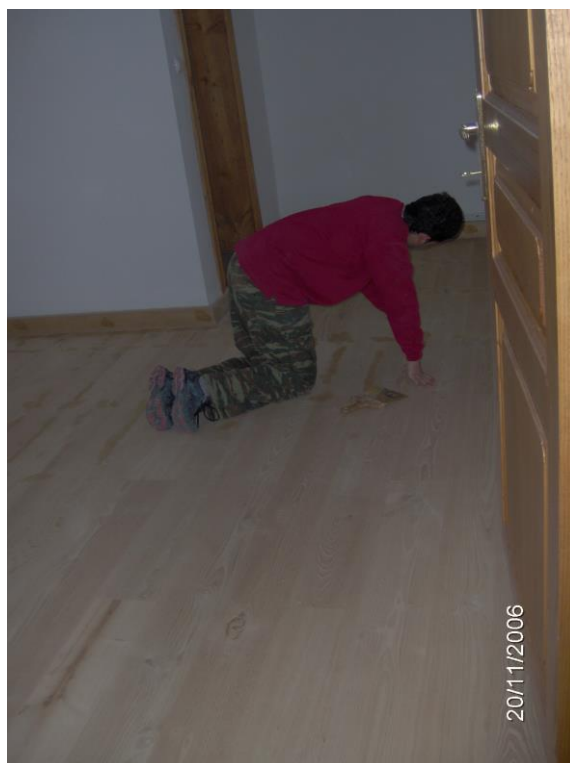

Φωτογραφία 192: Χρωματισμοί απλών ταβανωμάτων

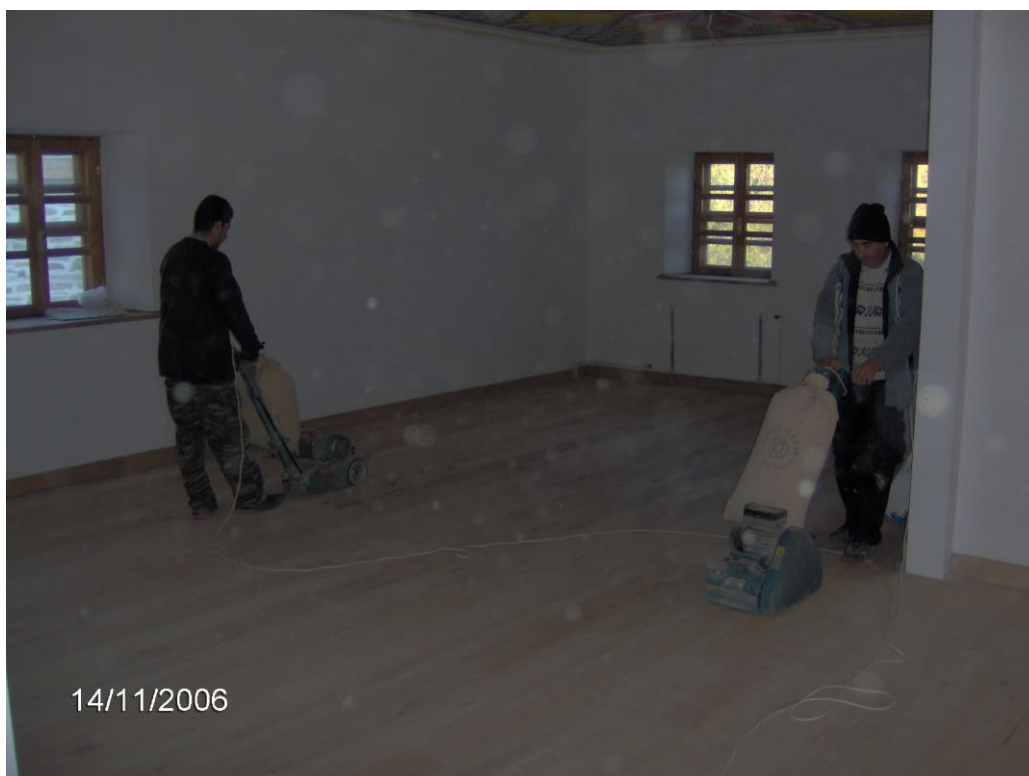

Φωτογραφία 193: Χρωματισμοί περίτεχνων ταβανωμάτων

Με την ολοκλήρωση των χρωματισμών, αλλά και όλων των εσωτερικών εργασιών, απομακρύνθηκαν τα πάντα (εξοπλισμός, εργαλεία, σκουπίδια κλπ), σκουπίστηκε και ξεσκονίστηκε όλος ο χώρος. Το τρίψιμο-βερνίκωμα των πατωμάτων έγινε σε τρεις φάσεις. Αρχικά έγινε στοκάρισμα των αρμών των σανιδιών όλης της επιφάνειας (Φωτ. 194). Στην συνέχεια έγινε τρίψιμο με την μηχανή με χοντρό γυαλόχαρτο. Ακολούθησε καθάρισμα του χώρου, ψιλοστοκάρισμα (όπου ήταν απαραίτητο) και τρίψιμο με την μηχανή με ψιλό γυαλόχαρτο (με φορά τριψίματος κάθετη στην πρώτη) (Φωτ. 195). Τέλος, αφού σκουπίστηκε και ξεσκονίστηκε όλος ο χώρος, περάστηκε το βερνίκι δύο συστατικών σε δύο χέρια (το δεύτερο σε αντίθετη φορά από το πρώτο) και αφέθηκε δύο εικοσιτετράωρα να στεγνώσει και να σκληρύνει (Φωτ. 196, 197).

Φωτογραφία 194: Στοκάρισμα πατωμάτων

Φωτογραφία 195: Τρίψιμο πατωμάτων

Φωτογραφία 196: Βερνίκωμα πατωμάτων

Φωτογραφία 197: Βερνίκωμα πατωμάτων

Ακολούθησε η απομάκρυνση του εξοπλισμού και ο γενικός καθαρισμός του περιβάλλοντα χώρου. Το έργο: «Αποκατάσταση παλαιού Αντιπροσωπείου Αγίας Άννης της Ιεράς Μονής Μεγίστης Λαύρας στις Καρυές-Άγιον Όρος» και το Υποέργο αυτού, ολοκληρώθηκαν και παραδόθηκαν στην Ιερά Μονή Μεγίστης Λαύρας προς χρήση. (Φωτογραφίες ολοκληρωμένων εσωτερικών χώρων: 198, 199, 200, 201, 202, 203), (Φωτογραφίες ολοκληρωμένων όψεων: 204, 205, 206, 207, 208, 209, 210, 211, 212, 213, 214, 215).

Φωτογραφία 198: Σάλα ισογείου (Ολοκληρωμένο)

Φωτογραφία 199: Τράπεζα ισογείου (Ολοκληρωμένο)

Φωτογραφία 200: Σάλα ορόφου (Ολοκληρωμένο)

Φωτογραφία 201: Αρχονταρίκι ορόφου (Ολοκληρωμένο)

Φωτογραφία 202: Εσωτερικό εκκλησίας (Ολοκληρωμένο)

Φωτογραφία 203: Είσοδος εκκλησίας (Ολοκληρωμένο)

Φωτογραφία 204: Δυτική όψη του συγκροτήματος (Ολοκληρωμένο)

Φωτογραφία 205: Δυτική και Νότια όψεις του βοηθητικού κτίσματος (Ολοκληρωμένο)

Φωτογραφία 206: Νότια όψη του Αντιπροσωπείου (Ολοκληρωμένο)

Φωτογραφία 207: Νότια όψη του Αντιπροσωπείου (Ολοκληρωμένο)

Φωτογραφία 208: Δυτική και Νότια όψεις του Αντιπροσωπείου (Ολοκληρωμένο)

Φωτογραφία 209: Δυτική και Βόρεια όψεις του Αντιπροσωπείου (Ολοκληρωμένο)

Φωτογραφία 210: Δυτική και Βόρεια όψεις του Αντιπροσωπείου (Ολοκληρωμένο)

Φωτογραφία 211: Δυτική και Βόρεια όψεις του Αντιπροσωπείου (Ολοκληρωμένο)

Φωτογραφία 212: Βόρεια όψη του Αντιπροσωπείου (Ολοκληρωμένο)

Φωτογραφία 213: Ανατολική όψη του Αντιπροσωπείου (Ολοκληρωμένο)

Φωτογραφία 214: Ανατολική και Νότια όψεις του Αντιπροσωπείου (Ολοκληρωμένο)

Φωτογραφία 215: Ανατολική όψη του Αντιπροσωπείου (Ολοκληρωμένο) - Κτητορική πλάκα εκκλησίας

6.3 Τεχνικές Διαχείρισης, Θέματα χρόνου-κόστους του έργου

Όλη η παραπάνω περιγραφή καταδεικνύει ότι το συγκεκριμένο έργο ήταν ιδιαίτερα απαιτητικό, ειδικά σε σχέση με μία συμβατική κατασκευή. Απαιτούνταν οι ιδιαίτερες τεχνικές γνώσεις και η εμπειρία σε παρόμοια έργα των εμπλεκόμενων (μηχανικών, τεχνιτών, υπεργολάβων κλπ) στο αντικείμενο των αναστηλώσεων, αλλά και η προσαρμογή στις δύσκολες συνθήκες διαβίωσης και εργασίας του Αγίου Όρους. Δεν ήταν μόνον η τετραπλή επίβλεψη (επιβλέποντες Ιεράς Μονής, Κε.Δ.Α.Κ., Προγράμματος «Άθως», Διαχειριστικής Αρχής) που ήλεγχαν την παραμικρή λεπτομέρεια. Ήταν, και κυρίως, η Γεροντική Σύναξη της Ιεράς Μονής, που σε τακτές επισκέψεις των μελών της, ήλεγχε την πορεία και την ποιότητα της κατασκευής και αποφάσιζε και για νέες εργασίες. Αυτός ήταν ο ιδιαίτερος παράγοντας, ότι δηλαδή το έργο είχε «χρήστη», ο οποίος δεν ήταν απρόσωπος, αλλά είχε άποψη για το έργο και παρέμβαση σε αυτό. Μία φορά την εβδομάδα γινόταν συνεδρίαση της Επιτροπής Έργων της Ιεράς Μονής, όπου συζητούνταν όλα τα θέματα του Έργου και δινόταν κατευθύνσεις και εντολές προς τον Ανάδοχο. Επομένως, η εμπειρία του Αναδόχου σε παρόμοιες κατασκευές και συνθήκες, αλλά και η δυνατότητα διαχείρισης ενός τόσο απαιτητικού Κυρίου του Έργου, έπρεπε να είναι δεδομένες και απαραίτητες για την θετική έκβαση αυτού.

Η διαφορά του συγκεκριμένου έργου σε σχέση με άλλα συμβατικά, αρχικά, ήταν στο τεχνικό-κατασκευαστικό σκέλος. Είναι η φύση του έργου (αναστηλωτικό-αποκατάσταση) όπου είναι δύσκολη η εφαρμογή των τεχνικών διοίκησης και διαχείρισης μιας νέας σύγχρονης κατασκευής, όπου οι τεχνικές αυτές μπορούν να τηρηθούν απαρέγκλιτα. Εργασίες που δεν ήταν δυνατόν να προβλεφθούν σε επίπεδο μελέτης λόγω μη πρόσβασης, πρόσθετες εργασίες που απαιτήθηκαν από την Ιερά Μονή κατά την διάρκεια της κατασκευής, θεομηνία (πλημμύρα), οι διαδικασίες του Κε.Δ.Α.Κ. και της Διαχειριστικής Αρχής, ήταν κάποιοι από τους λόγους που συνηγορούν στο παραπάνω συμπέρασμα. Με την υπογραφή της σύμβασης παραδόθηκε από τον Ανάδοχο σαν συμβατική υποχρέωση, Δελτίο Χρονικού Προγραμματισμού Οικοδομικών Εργασιών (χωρίς κατανομή πόρων) που περιλάμβανε τις εργασίες του εγκεκριμένου προϋπολογισμού. Το χρονοδιάγραμμα αυτό, ελάχιστα τηρήθηκε, γιατί από την αρχή της κατασκευής άρχισαν οι παρεμβάσεις για νέες εργασίες και να αυξάνει το αντικείμενο. Επίσης απρόβλεπτες και ακαθόριστες χρονικά ήταν οι διαδικασίες νέων εγκρίσεων, ώστε να αναθεωρηθεί το αρχικό χρονοδιάγραμμα. Αν συνυπολογιστούν και οι εγγενείς καθυστερήσεις που οφείλονται στο περιβάλλον του Αγίου Όρους (καιρικές συνθήκες Καρυών, ώρες ανάπαυσης των Μοναχών, ώρες προσευχής, Αργίες μεγάλων εορτών, ακολουθία του Παλαιού ημερολογίου κλπ), η πρόβλεψη τελικής ημερομηνίας παράδοσης του έργου ήταν αδύνατη. Το μόνο που γινόταν ήταν εκτίμηση του Αναδόχου σύμφωνα με τα δεδομένα της κάθε χρονικής περιόδου, αίτημα προς την Ιερά Μονή για παράταση και έγκριση της αιτούμενης παράτασης περαίωσης.

Επίσης, η διαφορά του συγκεκριμένου έργου σε σχέση με άλλα συμβατικά, ήταν και στο διοικητικό-γραφειοκρατικό. Εμπλεκόμενοι Φορείς ήταν: η «Ιερά Μονή Μεγίστης Λαύρας» με κυρίαρχο ρόλο, το «Κε.Δ.Α.Κ.», το «Πρόγραμμα Άθως» και η «Διαχειριστική Αρχή» του Γ' Κ.Π.Σ.. Είναι χαρακτηριστικό ότι για το συγκεκριμένο έργο, σύμφωνα με την Διακήρυξη Δημοπρασίας αυτού, η Ιερά Μονή Μεγίστης Λαύρας ήταν: «Εργοδότης», «Κύριος του Έργου», «Φορέας Κατασκευής του Έργου», «Προϊσταμένη Αρχή» και «Εποπτεύουσα Αρχή». Η Ιερά Μονή Μεγίστης Λαύρας όριζε επίσης τα μέλη των: «Διευθύνουσας Υπηρεσίας», «Επιβλέπουσας Υπηρεσίας» και του «Τεχνικού Συμβουλίου». Από τα παραπάνω, συμπεραίνεται ότι, οποιαδήποτε διεκδίκηση νομίμου δικαιώματος του Αναδόχου, κρινόταν μόνον από την Ιερά Μονή Μεγίστης Λαύρας και κανέναν άλλο φορέα. Επομένως, οι πρακτικές Διαχείρισης του έργου, έπρεπε να είναι προσαρμοσμένες στις πρακτικές και διαδικασίες του κάθε ενός χωριστά και όλων μαζί, από τους εμπλεκόμενους φορείς.

Όσον αφορά στην διαχείριση του οικονομικού κόστους του έργου, αρχικά, με την υπογραφή της σύμβασης, παραδόθηκε από τον Ανάδοχο σαν συμβατική υποχρέωση, Δελτίο Χρηματορροών Οικοδομικών Εργασιών, που περιλάμβανε τις εργασίες του εγκεκριμένου προϋπολογισμού και τα απαιτούμενα κόστη ανά τρίμηνο. Και αυτό δεν μπόρεσε να τηρηθεί, λόγω των προαναφερθεισών δυσκολιών και παρατάσεων χρόνου περαίωσης. Ωστόσο, η προηγούμενη εμπειρία του Αναδόχου σε παρόμοια έργα ήταν ιδιαίτερα χρήσιμη. Υπήρξε εξασφάλιση ιδίων κεφαλαίων για την επαρκή καθημερινή ρευστότητα κάλυψης χρηματοοικονομικών αναγκών σε μετρητά (πληρωμές προσωπικού, μετακινήσεων, παγίων εξόδων κλπ), δυνατότητα αποπληρωμής προμηθευτών και υπερβολάβων εν μέρει με μετρητά και εν μέρει με επιταγές και βέβαια, η διαβεβαίωση της Ιεράς Μονής ότι σε περιπτώσεις καθυστερήσεων για οποιοδήποτε λόγο των χρηματοδοτήσεων του Γ' Κ.Π.Σ., θα χρηματοδοτούσε το έργο εξ' ιδίων πόρων, όπως και έγινε. Επόμενο ήταν, σε περιπτώσεις μακροχρόνιων καθυστερήσεων των χρηματοδοτήσεων, να υπάρχει και ανάλογη επιβράδυνση της κατασκευής και μείωση λειτουργικών δαπανών.

Γενικά, η κατασκευή του έργου προχώρησε ομαλά, πέρα από τα προαναφερθέντα προβλήματα. Υπήρξαν και οι περιπτώσεις έντασης, αναπόφευκτες στην όλη πορεία του, οφειλόμενες κυρίως σε προσωπικές επιδιώξεις και φιλοδοξίες ελάχιστων μεμονωμένων ατόμων. Η συνεργασία του Αναδόχου με τον Καθηγούμενο και την Γεροντική Σύναξη της Ιεράς Μονής Μεγίστης Λαύρας υπήρξε άψογη και ιδίως με τον υπεύθυνο για το έργο Ιερομόναχο Νικόδημο Λαυριώτη. Άλλωστε, υπήρξε προϊστορία συνεργασίας μεταξύ των δύο πλευρών και σε άλλα έργα. Εξαιρετική και δημιουργική ήταν, επίσης, η συνεργασία του Αναδόχου με τους επιβλέποντες Μηχανικούς του Κε.Δ.Α.Κ., Κοντοδύνα Κωνσταντίνο-Πολιτικό Μηχανικό και Χειλά Χρήστο-Αρχιτέκτονα Μηχανικό-Αναστηλωτή, που οφείλεται στην ταυτότητα απόψεων και στην προηγούμενη πολύχρονη συνεργασία τους σε έργα άλλων Ιερών Μονών του Αγίου Όρους. Το εργατοτεχνικό προσωπικό και οι συνεργάτες του Αναδόχου, έδωσαν τον καλύτερό τους εαυτό για την υλοποίηση αυτής της δύσκολης κατασκευής, με πρωτεργάτες τους: Γκιανέ Χαϊδευτό - Αρχιτεχνίτη, Μαχαιρά Κωνσταντίνο - Διαχείριση εργοταξίου, Χουρδάκη Εμμανουήλ, Πολιτικό Μηχανικό - Γραφείο Εργοταξίου και Μουμτζίδου Φώτω - Γραμματεία. Οι υπερβολάβοι και οι προμηθευτές υλικών, με τους οποίους ο Ανάδοχος είχε προηγούμενη πολύχρονη συνεργασία, συνέβαλαν στην επίτευξη του τελικού στόχου. Χαρακτηριστικό, επίσης, είναι το γεγονός, ότι σε όλη αυτή την δύσκολη και μεγάλη σε διάρκεια χρόνου κατασκευή, δεν υπήρξε κανένα ατύχημα.

Από τα παραπάνω προκύπτει, ότι ως τεχνικές για την διοίκηση και διαχείριση του συγκεκριμένου έργου, βοήθησαν οι «Βέλτιστες Πρακτικές» και τα «Μαθήματα που Εμπεδώθηκαν» από όλη την συσσωρευμένη εμπειρία δεκαπέντε και πλέον χρόνων του Αναδόχου στην κατασκευή αντιστοιχών έργων.

Φωτογραφία Α: Ο υπεύθυνος του έργου Ιερομόναχος Νικόδημος Λαυριώτης με τον Ανάδοχο του έργου Βασίλειο Κ. Αλεξάνδρου, Αρχιτέκτονα Μηχανικό-Ε.Δ.Ε (2002)

Φωτογραφία Β: Οι επιβλέποντες το έργο Μηχανικοί του Κε.Δ.Α.Κ., Κωνσταντίνος Κοντοδίνας, Πολιτικός Μηχανικός (αριστερά) και Χρήστος Χειλάς, Αρχιτέκτων Μηχανικός-Αναστηλωτής (δεξιά) με τον Ανάδοχο του έργου Βασίλειο Κ. Αλεξάνδρου, Αρχιτέκτονα Μηχανικό-Ε.Δ.Ε. (2002)

Φωτογραφία Γ: Σήμανση του έργου

7 ΜΕΘΟΔΟΛΟΓΙΕΣ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΙΣΜΟΥ, ΠΑΡΑΚΟΛΟΥΘΗΣΗΣ ΚΑΙ ΕΚΤΙΜΗΣΗΣ ΤΗΣ ΠΡΟΟΔΟΥ ΕΡΓΩΝ (ΕΦΑΡΜΟΓΗ ΤΟΥ MS PROJECT)

7.1 Εισαγωγή

Η παραπάνω αναλυθείσα πορεία της Διοίκησης και Διαχείρισης του έργου, δείχνει ότι, εξ' αιτίας της φύσης του και της ιδιαιτερότητας των εμπλεκόμενων μερών, ακολούθησε την εμπειρική πρακτική και ήταν σχεδόν αδύνατον να εφαρμοστούν οι σύγχρονες μεθοδολογίες προγραμματισμού, παρακολούθησης και εκτίμησης της προόδου του. Πιθανόν, οι παρακάτω αναλυόμενες μέθοδοι, θα μπορούσαν σε έναν βαθμό να εφαρμοστούν και να βοηθήσουν για καλύτερα οργανωτικά και οικονομικά αποτελέσματα στο συγκεκριμένο έργο. Είναι αδιαμφισβήτητη η χρησιμότητά τους για μελλοντικά έργα. Για τον λόγο αυτόν παρατίθενται συνοπτικά ορισμένα στοιχεία τους, ώστε να αποτελέσουν το έναυσμα για περαιτέρω εμβάθυνση και χρήση τους από κάποιον που μελλοντικά θα ασκήσει Διοίκηση και Διαχείριση έργου.

«Οι μεθοδολογίες προέκυψαν από την ανάγκη να βρεθούν τρόποι παρακολούθησης & εκτίμησης του συνολικού κόστους και της συνολικής διάρκειας των έργων σύμφωνα με τα πραγματικά στοιχεία της εκτέλεσης των δραστηριοτήτων και όχι με βάση τον αρχικό σχεδιασμό.

Προσπαθούν να «προβλέψουν» το τελικό κόστος και τη συνολική διάρκεια υπολογίζοντας «δείκτες» που χρησιμοποιούν το εκτιμώμενο και το πραγματικό κόστος των δραστηριοτήτων:

1. *Earned Value Management (EVM) – Πιστοποιημένη ή Δεδουλευμένη Αξία*
Η μεθοδολογία EVM είναι επιτυχής στην εκτίμηση του τελικού κόστους, ενώ γενικά αποτυγχάνει στην εκτίμηση της συνολικής διάρκειας.
2. *Earned Schedule Analysis (ES) – Ανάλυση Πιστοποιημένης Χρονικής Διάρκειας*
Η μεθοδολογία *Earned Schedule* είναι πρόσφατη, και βελτιώνει σημαντικά την μεθοδολογία EVM στην εκτίμηση της συνολικής διάρκειας.

Είναι άμεσα αντιληπτό ότι θα πρέπει να εφαρμόζεται μία ορισμένη μεθοδολογία προκειμένου να παρακολουθείται η εξέλιξη ενός έργου σε σχέση με τις αρχικές θεωρήσεις ως προς το κόστος και τον χρόνο. Η έγκαιρη και σωστή ανάδραση παίζει σπουδαίο ρόλο στην επιτυχία ενός έργου, αφού συντελεί στον άμεσο εντοπισμό των προβλημάτων και στη λήψη των απαραίτητων διορθωτικών μέτρων.

Βασικά συστατικά του σχεδιασμού και διαχείρισης ενός έργου θα πρέπει να είναι:

- Αρχική κοστολόγηση και αξιόπιστη εκτίμηση της χρονικής διάρκειας.
- Μηνιαίος έλεγχος δαπανών - χρόνου / Μηνιαία πρόοδος έργου.
- Σύγκριση αρχικής κοστολόγησης (budget) με μηνιαία κατάσταση-πρόοδο.
- Μοντέλα πρόβλεψης.
- Απόκλιση και διορθωτικά μέτρα.
- Ενημέρωση βάσης δεδομένων εταιρείας για μελλοντική χρήση.

7.2 Μέθοδος Δεδουλευμένης αξίας-Earned Value Management (EVM)

Η μέθοδος της «Δεδουλευμένης Αξίας» βασίζεται στη σύγκριση του πραγματικού κόστους ενός έργου, με το προϋπολογισθέν κόστος αυτού και με την αξία του έργου που έχει ήδη ολοκληρωθεί και πιστωθεί σ' αυτό. Ο όρος «Δεδουλευμένη Αξία» προέρχεται από το γεγονός ότι κάθε παραδοτέο του έργου έχει ένα προϋπολογισθέν κόστος, η αξία του οποίου «αποκτάται» από το έργο, μόλις το παραδοτέο ολοκληρωθεί. Για την εφαρμογή της μεθόδου απαιτούνται τα εξής τρία βήματα (PMBOK 2008):

- Αναγνώριση των παραδοτέων του έργου.
- Ανάπτυξη ενός χρονοδιαγράμματος για την ολοκλήρωση των παραδοτέων.

- Αντιστοίχιση ενός κόστους (αξίας) για κάθε παραδοτέο (το χρονοδιάγραμμα του έργου και το κόστος αυτού, θα πρέπει να έχουν καθοριστεί εξαρχής).

Η μέθοδος μπορεί να δώσει απαντήσεις σε όλα τα κρίσιμα ερωτήματα που απασχολούν τη διοίκηση όπως:

- Πού βρίσκεται το έργο σε σχέση με το συμφωνηθέν χρονοδιάγραμμα; Πόσο αποτελεσματικά χρησιμοποιείται ο διαθέσιμος χρόνος του έργου;
- Πότε πρόκειται να ολοκληρωθεί το έργο;
- Πόσο υπερκοστολογημένο ή μη είναι το έργο σε σχέση με το συμφωνηθέν προϋπολογισθέν κόστος;
- Πόσο αποτελεσματικά χρησιμοποιούνται οι διαθέσιμοι πόροι του έργου;
- Πόσο θα κοστίσει η εργασία που απομένει για την ολοκλήρωση του έργου;
- Ποιο θα είναι το συνολικό κόστος του έργου;

Στην περίπτωση όπου η εφαρμογή της μεθόδου της «Δεδουλευμένης Αξίας» σε ένα έργο αποκαλύψει ότι το έργο βρίσκεται πίσω από το χρονοδιάγραμμα ή πάνω από τον αρχικό προϋπολογισμό ή ίδια η μέθοδος μπορεί να δώσει απαντήσεις στα εξής:

- Που εντοπίζονται τα προβλήματα;
- Πόσο κρίσιμα ή μη είναι τα προβλήματα που αποκαλύφθηκαν;
- Τι απαιτείται να διορθωθεί ώστε το έργο να έρθει και πάλι σε ισορροπία;

Κατά τη διάρκεια του σχεδιασμού ενός έργου, η μέθοδος της «Δεδουλευμένης Αξίας» απαιτεί τη θέσπιση της βάσης μέτρησης της αποτελεσματικότητας γνωστή με τον όρο *Performance Measurement Baseline (PMB)*. Για τον υπολογισμό αυτής, απαιτείται η κατάτμηση του έργου σε επιμέρους δραστηριότητες που καλούνται σημεία ελέγχου (*control accounts*).

Στη φάση της εκτέλεσης, τα πραγματικά κόστη καταγράφονται κατά τέτοιο τρόπο που να είναι δυνατή η σύγκρισή τους με τα αντίστοιχα κόστη που πηγάζουν από τη βάση μέτρησης της αποτελεσματικότητας (*Performance Measurement Baseline*).

Στη φάση του ελέγχου, η μέθοδος της «Δεδουλευμένης Αξίας» απαιτεί την αξιολόγηση της παραγόμενης εργασίας και την πίστωση της με την αξία που της αναλογεί. Η ανωτέρω «Δεδουλευμένη Αξία» σε συνδυασμό με την προϋπολογισθείσα αξία που προέρχεται από τη βάση μέτρησης της αποτελεσματικότητας (*PMB*) και με το πραγματικό κόστος που προέρχεται από την καταγραφή των πόρων που έχουν αναλωθεί, παρέχουν στην ομάδα διοίκησης του έργου όλα τα απαραίτητα εφόδια για την επιτυχή εφαρμογή της μεθόδου της «Δεδουλευμένης Αξίας».

7.2.1 Πιστοποιημένη ή Δεδουλευμένη Αξία (Earned Value)

Αναφέρεται και ως *BCWP (Budgeted Cost for Work Performed)* (προϋπολογισμένο κόστος των εκτελεσμένων εργασιών.)

7.2.2 Προϋπολογισθέν Κόστος (Planned Value)

Ορίζεται ως το ποσό χρημάτων που έχει προϋπολογισθεί για να γίνει όλη η εργασία μέχρι την ημερομηνία της ανάλυσης. Με άλλα λόγια αντιπροσωπεύει το πλάνο που πρέπει να ακολουθηθεί για την περάτωση του έργου και απαντά στο ερώτημα πόση εργασία θα έπρεπε να έχει εκτελεσθεί. Είναι γνωστό με τον αγγλικό όρο *Budgeted Cost of Work Scheduled (BCWS)* ή *Performance Measurement Baseline (PMB)*.

Για τον υπολογισμό του *BCWS* αρκεί να αθροίσουμε το προϋπολογισθέν κόστος κάθε επιμέρους δραστηριότητας που συνθέτει το έργο μέχρι την ημερομηνία ολοκλήρωσής του.

7.2.3 Δεδουλευμένη Αξία (Earned Value)

Δεδουλευμένη Αξία (Earned Value) για την περατωμένη εργασία μέχρι την ημερομηνία της ανάλυσης, ορίζεται το κόστος που αρχικά είχε προϋπολογισθεί για να ολοκληρωθεί η εν λόγω εργασία. Η Δεδουλευμένη Αξία είναι γνωστή με τον αγγλικό όρο *Budgeted Cost of Work Performed (BCWP)* και απαντά στο ερώτημα πόση εργασία έχει εκτελεσθεί. Για τον υπολογισμό του BCWP αρκεί να αθροίσουμε τη «Δεδουλευμένη Αξία» κάθε επιμέρους δραστηριότητας που έχει ολοκληρωθεί μέχρι την ημερομηνία ανάλυσης.

7.2.4 Πραγματικό Κόστος (Actual Costs)

Είναι γνωστό και με τον αγγλικό όρο *Actual Cost of Work Performed (ACWP)*, και αποτελεί την ένδειξη του συνόλου των πόρων που έχουν αναλωθεί για την ολοκλήρωση των εργασιών μέχρι την ημερομηνία της ανάλυσης. Με άλλα λόγια, είναι το ποσό των χρημάτων που στοίχισε πραγματικά η εργασία που εκτελέστηκε πραγματικά. Για τον υπολογισμό του ACWP αρκεί να αθροίσουμε το πραγματικό κόστος κάθε επιμέρους δραστηριότητας που έχει ολοκληρωθεί ή βρίσκεται σε εξέλιξη, μέχρι την ημερομηνία της ανάλυσης. Για τον σωστό καθορισμό του Πραγματικού Κόστους ενός έργου, θα πρέπει να είναι σε εφαρμογή από τη διοίκηση, ένα σύστημα εντοπισμού του κόστους (*cost tracking system*) κάθε επιμέρους δραστηριότητας που συνθέτει το έργο.

7.2.5 Τα παραγόμενα μεγέθη

- Διακυμάνσεις (*Variances*): Στην κατηγορία αυτή, εμπεριέχεται ο δείκτης *Schedule Variance (SV)* που περιγράφει τη διακύμανση του χρονοδιαγράμματος του έργου, ο δείκτης *Cost Variance (CV)* που περιγράφει τη διακύμανση του κόστους του έργου και ο δείκτης *Variance at Completion (VAC)* που περιγράφει την τελική διακύμανση του έργου.
- Δείκτες (*Indices*): Η κατηγορία αυτή εμπεριέχει το δείκτη *Schedule Performance Index (SPI)* που εκφράζει το πόσο αποτελεσματικά δαπανάται ο διαθέσιμος χρόνος του έργου, το δείκτη *Cost Performance Index (CPI)* που εκφράζει το πόσο αποτελεσματικά δαπανούνται οι διαθέσιμοι πόροι του έργου και το δείκτη *To-Complete Performance Index (TCPI)* που εκφράζει το πόσο αποτελεσματικά θα πρέπει να χρησιμοποιηθούν οι εναπομείναντες διαθέσιμοι πόροι.
- Προβλέψεις (*Forecasts*): Στην κατηγορία αυτή, εμπεριέχεται ο δείκτης *Time Estimate at Completion (TEAC)* που υποδεικνύει την πιθανή ημερομηνία ολοκλήρωσης του έργου, ο δείκτης *Estimate at Completion (EAC)* που υποδεικνύει το πιθανό ολικό κόστος του έργου και ο δείκτης *Estimate to Complete (ETC)* που υποδεικνύει το πιθανό κόστος των εργασιών που απομένουν για την ολοκλήρωση του έργου.

7.3 Μέθοδος Ανάλυσης Πιστοποιημένης Χρονικής Διάρκειας-Earned Schedule Analysis (ESA)

Το βασικό μέγεθος υπολογισμού της μεθόδου είναι η Δεδουλευμένη Χρονική Αξία (*Earned Schedule*). Η δεδουλευμένη χρονική αξία (*Earned schedule - ES*) είναι εκείνο το χρονικό σημείο στο οποίο όφειλε να είχε πραγματοποιηθεί η τρέχουσα δεδουλευμένη αξία. Για τον υπολογισμό της τιμής της αλλά και των σχετικών δεικτών χρησιμοποιούνται οι βασικές τιμές της μεθόδου EVA. Ιδιαίτερα χρήσιμος είναι ο υπολογισμός του δείκτη $SV(t)$ – Απόκλισης από το χρονοδιάγραμμα ο οποίος υπολογίζεται απευθείας σε μονάδες χρόνου, όπως επίσης και του δείκτη $SPI(t)$ που προκύπτει όχι από τη συσχέτιση των οικονομικών μεγεθών τη στιγμή

του ελέγχου αλλά τη σχέση μεταξύ του χρόνου κατά τον έλεγχο και αυτού που πραγματικά βρίσκεται η δραστηριότητα». (Σημειώσεις από τις διαλέξεις του καθηγητή Στέφανου Κατσαβούνη, στο πλαίσιο του μαθήματος: «Πληροφοριακά Συστήματα Διοίκησης και Διαχείρισης Τεχνικών Έργων», Δ.Δ.Τ.Ε. 2013-2014).

8 ΠΡΟΤΑΣΕΙΣ

Προτάσεις, όσον αφορά στους τομείς και στην έμφαση που πρέπει να δοθεί, που προέκυψαν από την Διοίκηση και Διαχείριση της συγκεκριμένης κατασκευής (που είτε εφαρμόστηκαν ή θα μπορούσαν να εφαρμοστούν ή θα έπρεπε να εφαρμοστούν) και που είναι χρήσιμα για αντίστοιχες κατασκευές στο μέλλον:

- Οργάνωση της Κατασκευαστικής επιχείρησης (στελέχωση, εξοπλισμός, τεχνική ικανότητα, ρευστότητα, χρήση τεχνολογίας).

A. Τεχνικό Τμήμα:

- Τμήμα Κοστολόγησης
- Τμήμα Πιστοποιήσεων
- Τμήμα Συμβάσεων
- Τμήμα Σχεδίων
- Τμήμα Διασφάλισης Ποιότητας
- Τμήμα Τεχνολογίας

B. Κατασκευαστικό-Μηχανολογικό Τμήμα:

- Συνεργείο εργατοτεχνιτών
- Τμήμα Διαχείρισης Μηχανημάτων-Εξοπλισμού

Γ. Γραμματεία:

- Τηλεφωνικό Κέντρο
- Γραμματειακή Υποστήριξη
- Τμήμα Αρχείου

Δ. Λογιστήριο:

- Ταμείο
- Αποθήκη
- Τμήμα Προμηθειών

- Γενική γνώση του Νομικού και Τεχνικού πλαισίου των κατασκευών (νομοθεσία που διέπει την κατασκευή Δημοσίων και ιδιωτικών έργων, πρότυπα και τεχνικές προδιαγραφές κατασκευής έργων).
- Χρηματοδότηση (πηγή χρηματοδότησης και εξασφάλιση πόρων).
- Εμπειρισιακή εξέταση των σχεδίων και των συμβατικών τευχών της μελέτης του υπό κατασκευή έργου και εντοπισμός λαθών, τεχνικών προβλημάτων, ανάγκη νέων εργασιών, Ανάλυση Κινδύνων (Σχέδια Μελέτης Εφαρμογής, Διακήρυξη Δημοπρασίας, Σύμβαση, Αναλυτικό τιμολόγιο Μελέτης, Τιμολόγιο Προσφοράς, Γενική Συγγραφή Υποχρεώσεων, Ειδική Συγγραφή Υποχρεώσεων, Προϋπολογισμός Μελέτης, Προϋπολογισμός Προσφοράς, Τεχνικές προδιαγραφές, Σ.Α.Υ-Φ.Α.Υ.).
- Εκτίμηση του κόστους του έργου (Αναλυτική Προσέγγιση Κόστους)

A. Άμεσο κόστος:

- Κόστος Εργατικών (Στελέχωση και επιλογή εργαζομένων, Διαχείριση συστήματος αμοιβών, Καθαρή Αμοιβή Εργαζομένου, Εισφορά Ασφάλισης Εργαζομένου, Εισφορά Ασφάλισης Εργοδότη, Φόρος Μισθωτών Υπηρεσιών, Προκαταβολή Φόρου Εισοδήματος, Άλλες Επιβαρύνσεις (αν υπάρχουν), Αποζημιώσεις Απόλυσης Προσωπικού)
- Κόστος Υλικών (Προγραμματισμός παραγγελιών υλικών, Τιμές Προμήθειας Υλικών, Αξίες Μεταφορών, Συντελεστής Φθορών και Επικαλύψεων επί της ποσότητας των υλικών).
- Κόστος Μηχανημάτων-Εξοπλισμού (Προγραμματισμός απαιτούμενων Μηχανημάτων-Εξοπλισμού, Κόστος Εξυπηρέτησης Κεφαλαίου Αγοράς Μηχανημάτων ή Εξοπλισμού, Κόστος Επισκευών, Ασφάλειες, Τέλη Κυκλοφορίας, Κόστος Καυσίμων και Λιπαντικών, Κόστος Ελαστικών, Κόστος Χειριστών, Κόστη Μεταφοράς Μηχανημάτων-Εξοπλισμού)

- Κόστος Υπεργολάβων (Προγραμματισμός απαιτούμενων Υπεργολάβων, Προσφορές Υπεργολάβων για συγκεκριμένες εργασίες, Συμφωνητικά))

B. Έμμεσο κόστος:

- Γενικό Κόστος Εργοταξίου (Έξοδα Εργοταξιακής Εγκατάστασης-Κόστος Προσωπικού Εργοταξίου (Μηχανικοί Εργοδηγοί, Διαχειριστές Εργοταξίου, Ασφάλειες αυτών), Έξοδα αποξήλωσης του Εργοταξίου με το πέρας των εργασιών)
- Γενικό Κόστος Έργου (Λειτουργικά Έξοδα της Επιχείρησης, Κόστος Εγγυητικών Επιστολών, Κόστη που προέρχονται από υποχρεώσεις του Αναδόχου από την Ειδική Συγγραφή Υποχρεώσεων, Κόστη Ασφάλισης Αστικής Ευθύνης του Έργου, Κόστος Χρόνου Εγγύησης του Έργου).
- Καθορισμός ποσοστού Καθαρού Οφέλους (Κέρδους) που επιδιώκει η Επιχείρηση από το συγκεκριμένο έργο (υπεισέρχονται παράγοντες πολιτικής της επιχείρησης σε σχέση με πελάτες, ανταγωνισμό, συνθήκες εποχής).
- Τελική απόφαση για το ύψος της Προσφοράς για το συγκεκριμένο έργο.
- Προγραμματισμός του έργου (καθορισμός, πρόβλεψη, σχεδιασμός ενεργειών για υλοποίηση του στόχου)
- Χρονικός Προγραμματισμός των βασικών δραστηριοτήτων που υπεισέρχονται στην κατασκευή, με πλήρη ανάλυση όλων των ενεργειών και διαθέσιμων πόρων που απαιτούνται ανά κάθε χρονική στιγμή εκτέλεσης του έργου, με αλληλουχία τεχνικών δεδομένων της κατασκευής, αλλά και τον αντιστοιχούντα προγραμματισμό εισπράξεων και προγραμματισμό κόστους.
- Διάγραμμα GANTT (Αρχή Δικτυωτής Ανάλυσης Προγραμματισμού, Αρχή της Κρίσιμης Διαδρομής).
- Διαγράμματα- Ιστογράμματα Προγραμματισμού Εισπράξεων Δαπάνης (Σύνθετο διάγραμμα: Ιστόγραμμα Προγραμματισμού Είσπραξης Δαπάνης ανά μήνα και Γραμμική μορφή Εισπράξεων από την αρχή.
- Προγραμματισμός Κόστους Εκτέλεσης Έργου (άμεση γνώση για το αποτέλεσμα που θα έχουν κάποιες επιλογές κόστους).
- Αρχείο Κέντρων Κόστους (Τεχνογνωσία, Γνώση του κόστους εκτέλεσης ανά μονάδα μέτρησης βασικών εργασιών από προηγούμενα έργα με στόχο την χρήση τους σε επόμενες προσφορές).
- Λογιστικές Εγγραφές (Λογιστικά Αποτελέσματα, Μοναδικός τρόπος αποτίμησης του τελικού αποτελέσματος(κέρδη ή ζημίες) ενός έργου ανεξαρτήτως του όποιου προγραμματισμού ή αναλύσεων έχουν προηγηθεί, Ζωτικό στοιχείο ύπαρξης μίας Επιχείρησης).
- Παρακολούθηση-Έλεγχος Έργου (Συνεχής ενημέρωση σταδίων εξέλιξης, Εξακρίβωση και επιβεβαίωση της ορθότητας των ενεργειών που πραγματοποιούνται).

A. Τεχνική Πρόοδος (μηνιαία ενημέρωση προόδου διαγράμματος GANTT)

- Εκτέλεση είναι σύμφωνη με τον Προγραμματισμό
- Η Εκτέλεση προηγείται του Προγραμματισμού
- Η Εκτέλεση υπολείπεται του Προγραμματισμού
- Η εκτέλεση της δραστηριότητας δεν έχει ξεκινήσει
- Εκτίμηση του τελικού ύψους δαπάνης
- Εκτίμηση του εναπομένοντος ύψους δαπάνης

B. Οικονομική Πρόοδος (διαπίστωση και καταγραφή ικανοποιητικής εξέλιξης οικονομικών παραμέτρων

- Λογαριασμοί-Πιστοποιήσεις
- Επιμετρήσεις Εκτελεσθεισών Εργασιών
- Ενημέρωση Προγραμματισμού Είσπραξης Δαπάνης
- Παρακολούθηση Κόστους

- Εναπομένον Κόστος Εκτέλεσης
 - Οικονομική Εικόνα του Έργου που εκτελείται
-
- Εσωτερικός Διαχειριστικός Έλεγχος (επί Προμηθειών, Εργατικών, Μηχανημάτων, Υπεργολάβων)
 - Ποιοτικός Έλεγχος (Τήρηση διαδικασιών)
 - Εργαστηριακός Έλεγχος (Εξακρίβωση της τήρησης των τεχνικών προδιαγραφών)
 - Διάταξη Εργοταξίου (Λειτουργική δομή του χώρου του εργοταξίου)
 - Οργανόγραμμα Εργοταξίου (Έμφαση στο τμήμα κατασκευής)
 - Μηχανολογικό Τμήμα Εργοταξίου (Συνεργείο Συντήρησης-Επισκευής Μηχανημάτων, Γραφείο Κίνησης Μηχανημάτων-Οχημάτων)
 - Αποθήκη Υλικών (Παλαιά χρήσιμα υλικά κατεδαφίσεων, Παραλαβή και διακίνηση νέων υλικών)
 - Αποθήκη Φύλαξης Εργαλείων
 - Διαχείριση Εργοταξίου (Γραμματεία Εργοταξίου, Παραγγελίες-Παραλαβές-Έλεγχος ποσοτήτων Υλικών, Συμβάσεις Παροχής Υπηρεσιών, Προσλήψεις Εργατοτεχνικού Προσωπικού, Συμβάσεις Υπεργολάβων, Μισθοδοσία, Υπερωρίες, Εργασία κατά τις αργίες)
 - Τεχνικό Γραφείο Εργοταξίου (Σύνταξη Σχεδίου Ασφαλείας και Υγείας Έργου (Σ.Α.Υ.), Σύνταξη Φακέλου Ασφαλείας και Υγείας Έργου (Φ.Α.Υ.), Σύνταξη Προγράμματος Ποιότητας για την εκτέλεση του έργου, Προγραμματισμός Εργασιών, Ενημέρωση Σχεδίων (Σχέδια προς κατασκευή, Σχέδια Κατασκευαστικών Λεπτομερειών), Τήρηση Ημερολογίου Έργου σε καθημερινή βάση, Αναλυτικές Επιμετρήσεις Εκτελεσθεισών Εργασιών, Φωτογράφιση σταδίων εργασιών, Σύνταξη Ανακεφαλαιωτικών Πινάκων και Νέων Τιμών, Πρωτόκολλα Παραλαβής Αφανών Εργασιών, Πρωτόκολλα Κανονισμού Τιμών Μονάδος Νέων Εργασιών, Εγκρίσεις ποιότητας υλικών και εργασιών από την επίβλεψη, Σύνταξη Μεθόδων Κατασκευής, Παρακολούθηση-Έλεγχος Έργου, Καταγραφή και σύνταξη απαιτήσεων έναντι τρίτων)
 - Παράδοση του Έργου (Πρωτόκολλο Προσωρινής Παραλαβής, Υποχρεωτικός συμβατικός χρόνος συντήρησης του έργου, Πρωτόκολλο Οριστικής Παραλαβής, Επιστροφή Εγγυήσεων, Χορήγηση Βεβαιώσεων Περαιώσης, Καλής Εκτέλεσης και Εμπειρίας Κατασκευαστού).

9 ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ ΚΑΙ ΜΕΛΛΟΝΤΙΚΗ ΕΡΓΑΣΙΑ

Η παρούσα εργασία εκπονήθηκε εξ' ολοκλήρου στο Riyadh, Saudi Arabia, όχι κάτω από ιδανικές συνθήκες. Κυρίως πηγές πληροφοριών ήταν το διαδίκτυο, στοιχεία του έργου από το αρχείο του Αναδόχου και φυσικά η προσωπική άποψη και εμπειρία του Αναδόχου από την όλη διοίκηση και διαχείριση της κατασκευής. Επομένως, καθώς υπήρξαν αντικειμενικοί περιορισμοί στην έκταση, τον χώρο και τον χρόνο της έρευνας, στο μέλλον, μπορεί να υπάρξει αναθεώρηση και συμπλήρωση αυτής.

Στόχος και προσπάθεια μέσω της εργασίας, ήταν να παρουσιαστεί η κατασκευή του ιδιαίτερα ενδιαφέροντος αυτού έργου και οι πτυχές της διοίκησής και διαχείρισής της.

Τα διδάγματα μέσα από την διαδικασία της εργασίας αλλά και την εμπειρία, οδηγούν σε συμπεράσματα μειονεκτημάτων και πλεονεκτημάτων που έχει η επαγγελματική ενασχόληση με αυτού του είδους τα έργα στον συγκεκριμένο χώρο.

Σαν μειονεκτήματα θα μπορούσαν να αναφερθούν οι ειδικές συνθήκες του Αγίου Όρους (καιρικές συνθήκες, αργίες, δυσκολία πρόσβασης και εσωτερικής κυκλοφορίας, διαβίωσης και διατροφής προσωπικού, έλλειψη άμεσα απαιτούμενων υλικών και υπηρεσιών), το νομικό πλαίσιο που διέπει τις συμβάσεις, η εξάρτηση από την Ιερά Μονή που είναι ο Κύριος του έργου και το κόστος του απαιτούμενου ιδιόκτητου εξοπλισμού.

Στα πλεονεκτήματα καταγράφονται η εξειδίκευση στον τομέα των αναστηλωτικών κατασκευών, ο μικρός σχετικά επαγγελματικός ανταγωνισμός (σε κανονικές οικονομικές συνθήκες, η ανάληψη μικρού οικονομικού ρίσκου λόγω μικρών εκπτώσεων, η απαίτηση και εφαρμογή οργανωτικής δομής και προγραμματισμού και η αίσθηση δημιουργίας και διάσωσης ενός μνημείου πολιτιστικής κληρονομιάς.

Θεωρητικά, από την εποχή της Βιομηχανικής Επανάστασης, οι ανεπτυγμένες χώρες προσμένουν μία συνεχή συνθήκη αλλαγών προς το καλύτερο, η οποία έγινε απαιτητή σε κοινωνικό, επιχειρηματικό και επαγγελματικό επίπεδο. Με τις συνεχείς αλλαγές της τεχνολογίας, της νομοθεσίας, των απαιτήσεων της αγοράς, της τεχνογνωσίας διαχείρισης χρόνου, κόστους και πόρων (ανθρώπινων και υλικών), είναι πλέον συνείδηση ότι οι μέθοδοι διοίκησης ενός οργανισμού, μιας επιχείρησης ή μιας κατασκευής να έχουν δυναμικά χαρακτηριστικά, ώστε να υπάρχει η δυνατότητα ελέγχου και βελτίωσης αυτών, όπως και η δυνατότητα προσαρμογής σε απρόβλεπτες καταστάσεις.

Στον τομέα των κατασκευών τεχνικών έργων, υπάρχει πλέον ευρύτατα διαδεδομένη η γνώση για την οργανωμένη προσέγγιση διοίκησης και διαχείρισης ενός έργου. Τα σύνθετα τεχνικά έργα, ο σκληρός ανταγωνισμός και το ευμετάβλητο των οικονομικών συνθηκών, επιβάλλουν πλέον την επιστημονική διαχείριση των έργων για λόγους ελέγχου κόστους, χρόνου και ποιότητας αυτών. Η επιστημονική διαχείριση των έργων προϋποθέτει χρονικό προγραμματισμό, ανάλυση κόστους-οφέλους, μεθόδους επιλογής εναλλακτικών λύσεων, οικονομικό προγραμματισμό, τεχνικές οργάνωσης και ελέγχου, διαχείριση κινδύνου, διασφάλιση ποιότητας και ποιοτικού ελέγχου, όπως και την εξασφάλιση ασφαλούς εργασιακού περιβάλλοντος, για την υλοποίηση των σκοπών και στόχων του έργου. Βέβαια, πάντα θα υπάρχουν και έργα με ιδιαίτερες απαιτήσεις και ιδιάζουσες συνθήκες (όπως τα αναστηλωτικά έργα και ειδικά στο Άγιον Όρος), όπου η εφαρμογή των ανωτέρω μεθόδων πιθανόν να είναι μερική ή σχεδόν αδύνατη.

Σύμφωνα με τα ανωτέρω, η ποιότητα της Διοίκησης και Διαχείρισης ενός έργου, αποτελεί καθοριστικό συστατικό της επιτυχίας του, δεδομένης της πολυπλοκότητας των παραγόντων που υπεισέρχονται και εμπλέκονται σε όλες τις φάσεις της υλοποίησής του.

Τελικό συμπέρασμα από όλα τα παραπάνω προκύπτει ότι, οι 'βέλτιστες πρακτικές' και τα 'μαθήματα που αποκτήθηκαν' από προηγούμενες εμπειρίες, αλλά και η εφαρμογή συγχρόνων μεθόδων Διοίκησης και Διαχείρισης της κατασκευής ενός έργου, είναι τα απαραίτητα εργαλεία στην διάθεση μιας κατασκευαστικής επιχείρησης για την υποβολή

προσφοράς, τον προγραμματισμό και την εκτέλεση της κατασκευής, όπως και τον ανά πάσα στιγμή έλεγχο των δεδομένων του έργου.

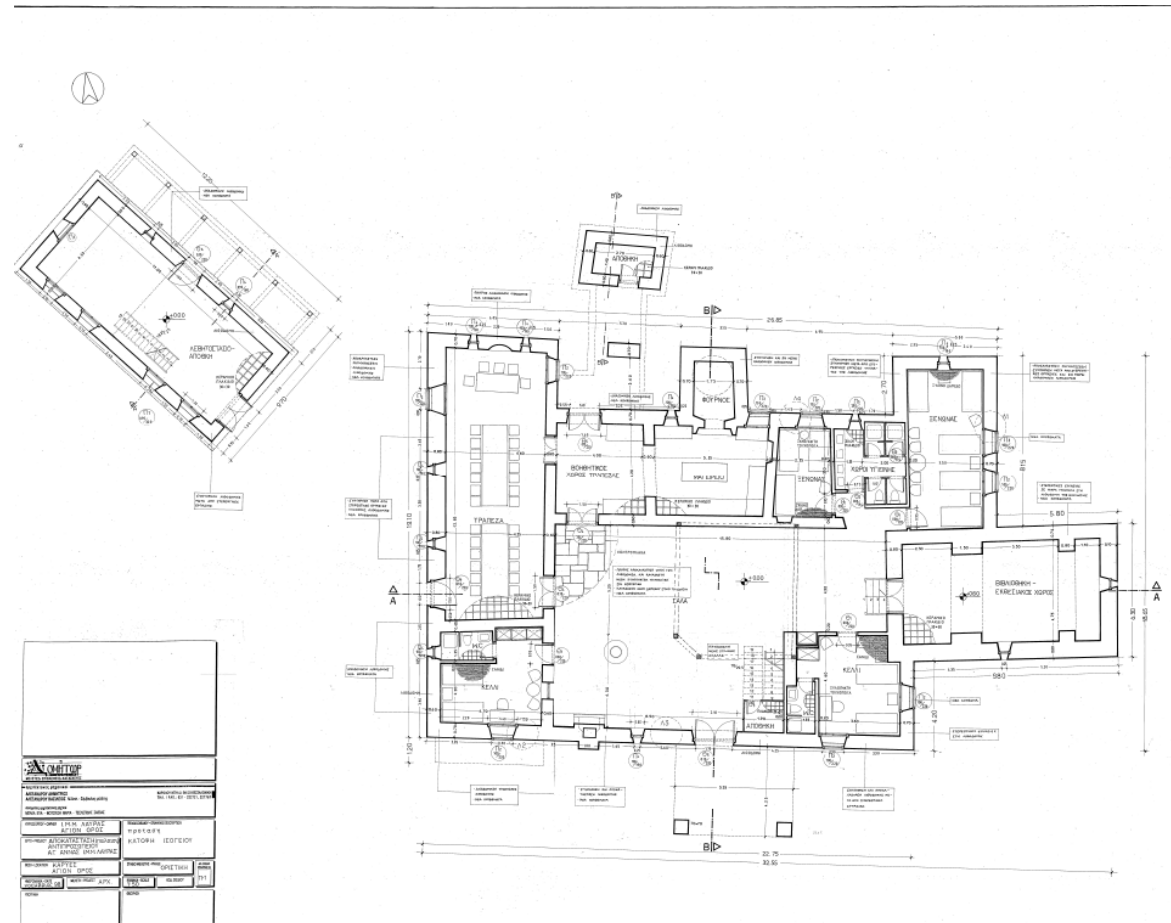
Βιβλιογραφία:

1. Δωρόθεος Μοναχός Αγιορείτης, Το Άγιον Όρος, 1985
2. Η Διοίκηση του Αγίου Όρους (www.mountathos.gr)
3. Ιερά Μονή Μεγίστης Λαύρας, Άγιον Όρος (www.hellenicaworld.com)
4. Τα Μοναστήρια του Αγίου Όρους, Κοζάνη, Νοέμβριος 2005
5. Μιλτιάδης Δ. Πολυβίου, Σάββατο 17 Νοεμβρίου 2012, δημοσίευση στο agioritikesmnhimes.blogspot.gr)
6. Ο Χάρτης της Βενετίας, Μετάφραση στα ελληνικά: Ε. Φερεντίνου, Αρχιτεκτονικά θέματα 9/1975
7. Τεχνική Έκθεση της εγκεκριμένης μελέτης αποκατάστασης με την υπ' αριθμ. 212/1999 απόφαση του Δ.Σ. του Κε.Δ.Α.Κ.
8. Κοσμάς Βλάχος: «Η χερσόνησος του Άθω», Βόλος 1903
9. Κυρ. Σιμόπουλου: «Ξένοι ταξιδιώτες στην Ελλάδα»
10. Απ. Βακαλόπουλος: «Ιστορία της Μακεδονίας 1354-1833»
11. Ιωάννης Χατζηφώτης: «Η αγορά και τα εργαστήρια των Καρυών»
12. Γεράσιμος Σμυρνάκης: «ΤΟ ΑΓΙΟΝ ΟΡΟΣ», Εκδόσεις «ΠΑΝΣΕΛΗΝΟΣ» Καρυές Αγίου Όρους 1988-Φωτογραφική ανατύπωση από την έκδοση του 1903
13. «Προσκυνητάριον της Βασιλικής και Σεβασμίας Μονής Μεγίστης Αγίας Λαύρας του Αγίου Αθανασίου του εν τω Άθω υπό κυρίου Σάββα εν έτει 1780»
14. «Προσκυνητάριον της Βασιλικής και Σεβασμίας Μονής Μεγίστης Αγίας Λαύρας του Αγίου Αθανασίου του εν τω Άθω παρά Μακαρίου Κυδωνέως. Εν έτει 1772»
15. Στέφανος Κατσαβούνης-Διαλέξεις στο πλαίσιο του μαθήματος: «Πληροφοριακά Συστήματα Διοίκησης και Διαχείρισης Τεχνικών Έργων», Δ.Δ.Τ.Ε. 2013-2014

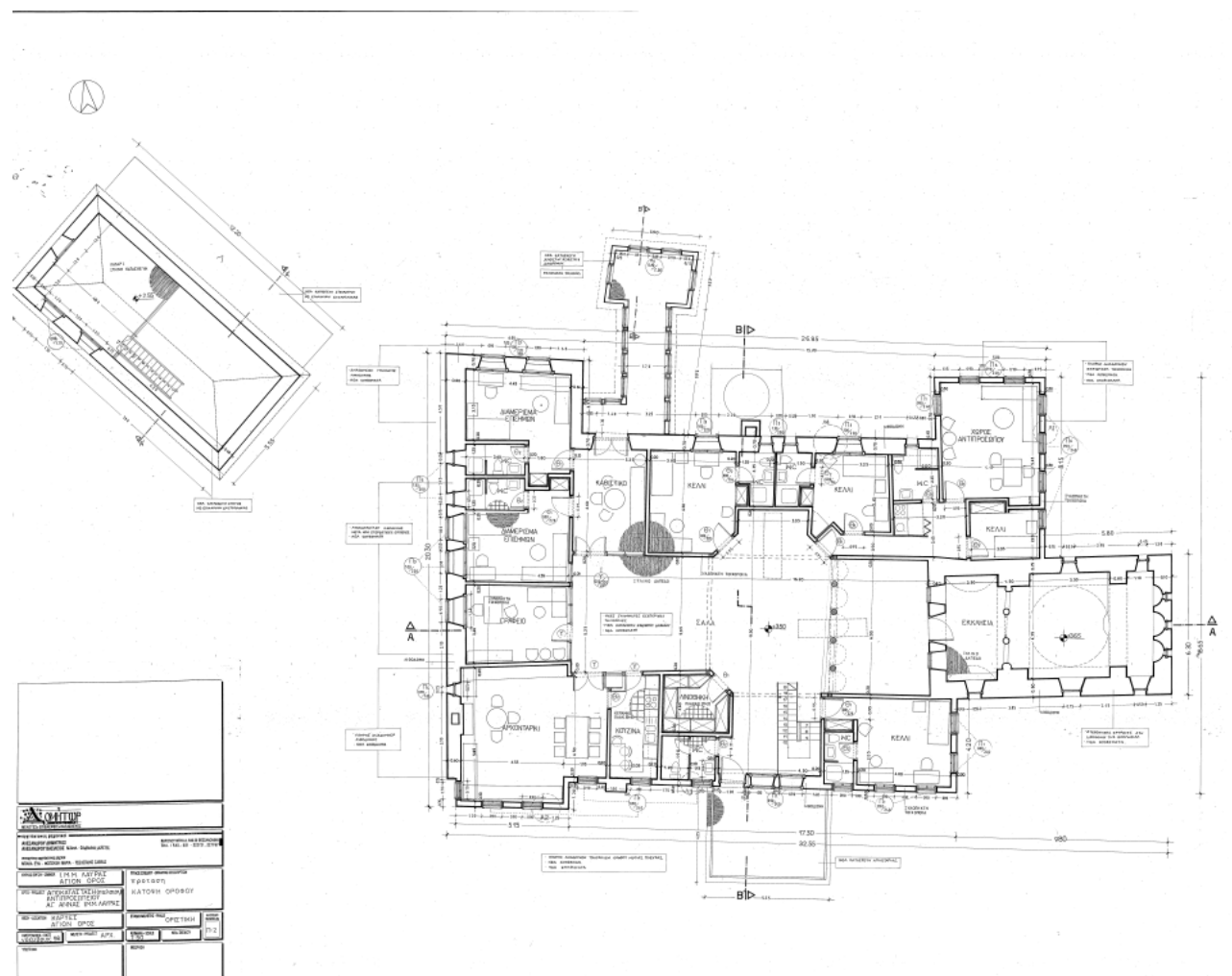
Παράρτημα:

- Σχέδια αρχικής μελέτης (Πρόταση)
- Αρχικός Εγκεκριμένος Προϋπολογισμός
- Δελτίο Χρονικού Προγραμματισμού Οικοδομικών Εργασιών
- Δελτίο Χρηματορροών Οικοδομικών Εργασιών (Πρόβλεψη Τεχνικής Υπηρεσίας)
- Πιστοποιητικά Εμπειρίας Κατασκευαστή Έργων Δημοσίου και Ν.Π.Δ.Δ.
- Βεβαιώσεις Καλής Εκτέλεσης

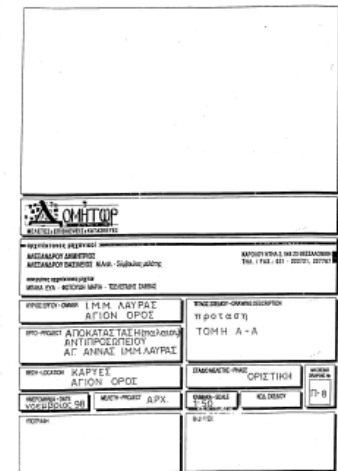
Σχέδια αρχικής μελέτης (Πρόταση)

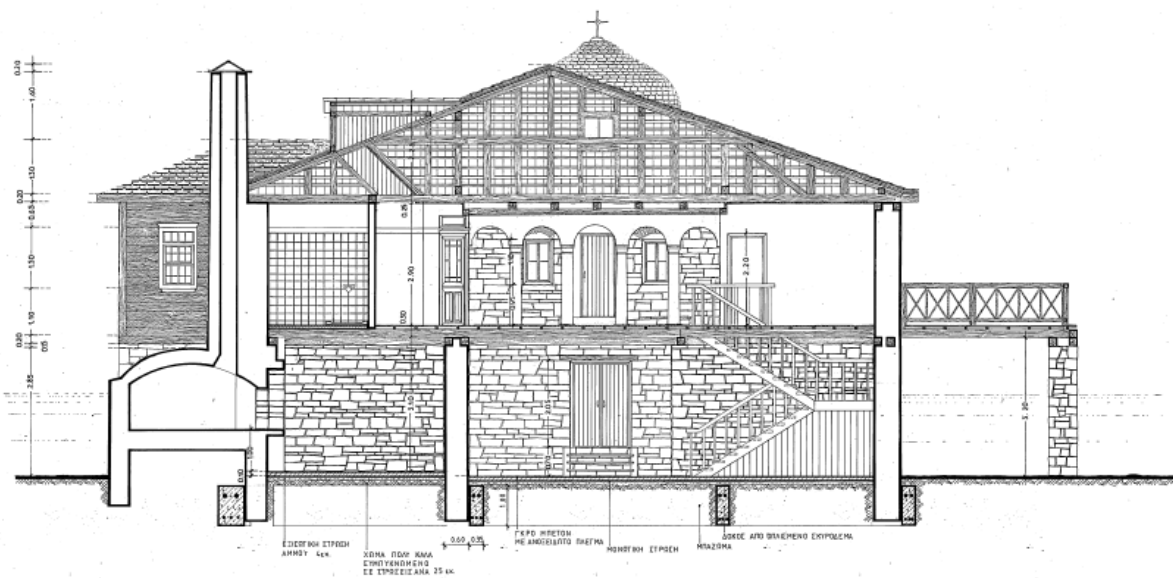
Κάτοψη Ισογείου (Πρόταση)

Κάτοψη Ορόφου (Πρόταση)

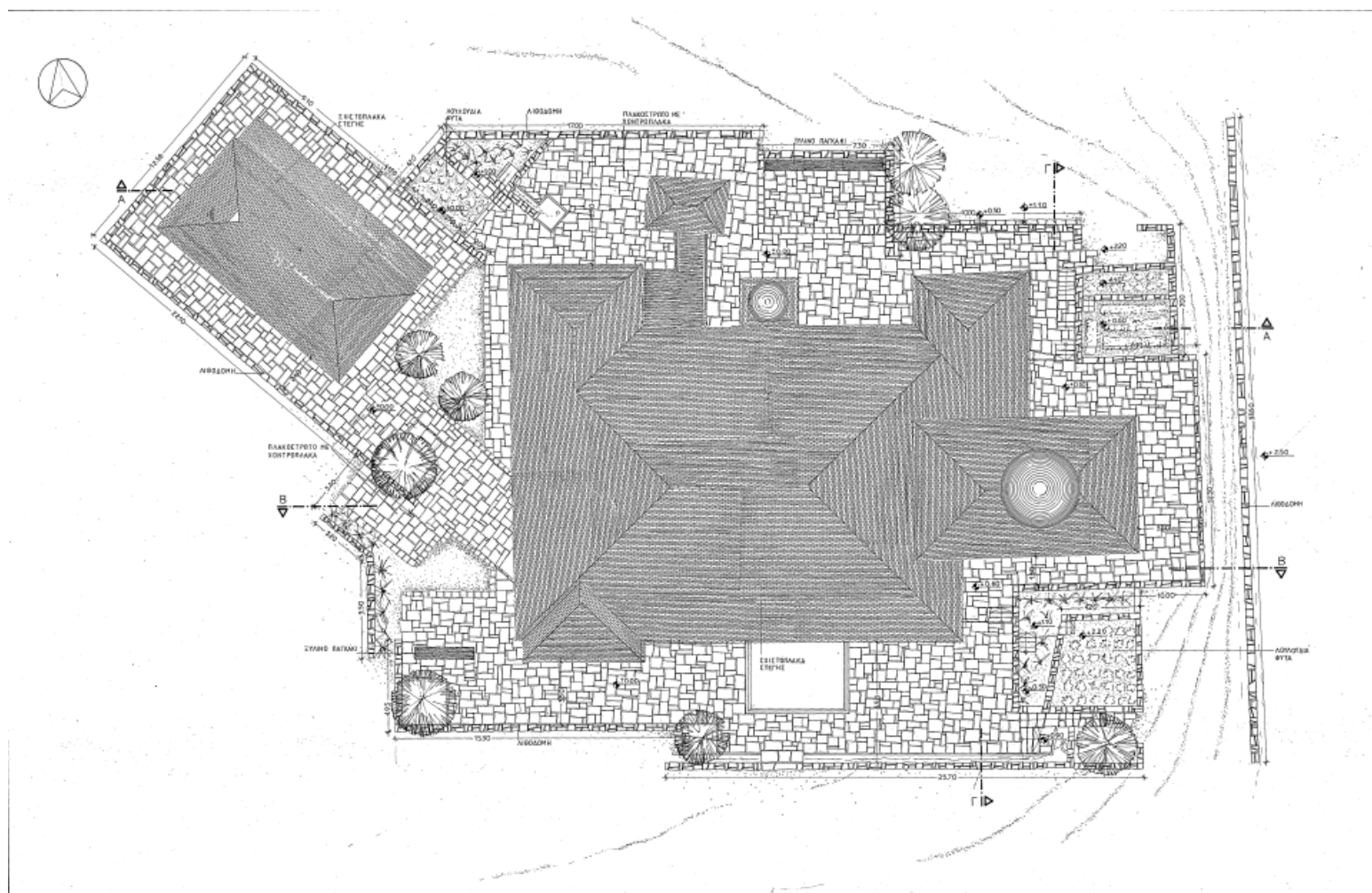

188

Τομή Β – Β (Πρόταση)

			
ΕΡΓΟΔΕΙΤΗΣ ΠΡΟΒΛΗΤΗ ΑΓΕΛΑΡΟΥ ΑΝΤΙΣΤΡΟΦΗ ΑΓΕΛΑΡΟΥ ΒΑΘΜΩΣ ΜΕΛΟΣ - ΣΥΝΕΛΕΥΣΗ ΜΕΛΟΣ ΕΤΕ - ΜΕΤΕΓΕΝΟΜΕΝΟ - ΤΕΧΝΙΚΟ ΕΓΧΕΙΡΗΔΙΟ			
ΚΑΡΤΟΥΧΙ ΚΤΑΛ. & ΣΑΤ. ΟΙΚΟΔΟΜΙΚΟ ΤΗΛ. / FAX: 01 - 020751, 020767			
ΚΥΡΙΟΣ ΕΡΓΟΥ - ΟΙΚΗΤΗΣ Ι. Μ. ΛΑΥΡΑΣ ΑΓΙΟΝ ΟΡΟΣ	ΕΡΓΟ ΔΕΙΓΜΑ - ΔΙΑΓΡΑΦΗ ΔΕΣΦΟΡΩΝ ΠΡΟΤΑΣΗ ΤΟΜΗ Β-Β		
ΕΡΓΟ - ΠΡΟΒΛΗΤΗ ΑΠΟΚΑΤΑΣΤΑΣΗ ΗΓΕΤΑΛΟΙΟΥ ΑΝΤΙΠΡΟΣΩΠΕΙΟΥ Α.Ε. ΑΝΝΑΣ Ι. Μ. ΛΑΥΡΑΣ			
ΜΕΤΡΟ - ΔΕΙΓΜΑ ΚΑΡΤΕΣ ΑΓΙΟΝ ΟΡΟΣ	ΕΡΓΟ ΔΕΙΓΜΑ - ΠΡΟΤΑΣΗ ΟΡΓΑΝΟ ΠΡΟΤΑΣΗ	ΜΕΤΡΟ - ΠΡΟΒΛΗΤΗ Α.Π.Χ.	ΚΑΡΤΕΣ - ΣΚΑΛΑ 1:50 ΚΑΡΤΕΣ Π-9
ΜΕΤΡΟ - ΔΕΙΓΜΑ ΚΑΡΤΕΣ ΑΓΙΟΝ ΟΡΟΣ		ΜΕΤΡΟ - ΔΕΙΓΜΑ ΚΑΡΤΕΣ ΑΓΙΟΝ ΟΡΟΣ	

Διαμόρφωση Περιβάλλοντα Χώρου (Πρόταση)

1-

ΕΡΓΟ: ΑΠΟΚΑΤΑΣΤΑΣΗ (ΠΑΛΑΙΟΥ)
ΑΝΤΙΠΡΟΣΩΠΕΙΟΥ ΑΓΙΑΣ ΑΝΝΑΣ
ΤΗΣ ΙΕΡΑΣ ΜΟΝΗΣ ΜΕΓΙΣΤΗΣ ΛΑΥΡΑΣ
ΚΑΡΥΕΣ - ΑΓΙΟΝ ΟΡΟΣ

ΠΡΟΫΠΟΛΟΓΙΣΜΟΣ ΜΕΛΕΤΗΣ

[illegible]

36	Ποδιές παραθύρων από καστανία	μ2	Δ8	σχ ΟΙΚ 5501	18 48	35 700	559 736
37	Κλιμακοστάσιο από καστανιά	μμ	Δ9	αν ΟΙΚ 5501	44 50	58 679	2 611 216
38	Πόρτες καρφωτές καστανιάς	μ2	Δ10	σχ ΟΙΚ 5457	51 78	87 515	4 531 527
39	Πόρτες νταμπλαδωτές καστανιάς	μ2	Δ11	σχ ΟΙΚ 5427	45 36	113 903	5 166 640
40	Παραθύρα ανοιγόμενα καστανιάς	μ2	Δ12	σχ ΟΙΚ 5421	58 44	104 571	6 111 129
41	Σουβατεπί από ξυλεία	μμ	Δ13	σχ ΟΙΚ 5352	299 95	2 856	856 657
42	Δαπέδο από σανίδες καστανιάς	μ2	Δ14	σχ ΟΙΚ 5324	526 23	20 695	10 390 330
43	Ταβάνωμα από ξυλεία Σουηδίας	μ2	Δ15	σχ ΟΙΚ 5293	348 73	25 102	8 753 820
44	Πλήρης κατεργασία επιφανειών	μ2	Δ16	αν ΟΙΚ 5239	172 60	7 488	1 293 926
45	Παραθύρα συρόμενα καστανιάς	μ2	Δ17	σχ ΟΙΚ 5421	41 85	104 571	4 376 296
46	Κατασκευή ξυλοπηκτών τειχών από καστανιά	μ3	Δ18	σχ ΟΙΚ 5203	12 23	368 572	4 507 536
47	Ταβάνωμα από ξυλεία καστανιάς	μ2	Δ19	σχ ΟΙΚ 5293	246 76	29 108	7 182 690
48	Χειρολαβές	τεμ	Δ20	αν ΟΙΚ 1471	154 00	7 000	1 078 000
49	Υαλοστάσια ταμπλαδωτά (τζαζλικία)	μ2	Δ21	αν ΟΙΚ 5427	19 14	113 903	2 180 103
Σύνολο Ξυλουργικών							106 556 061
Ε ΔΟΜΗΣΕΙΣ - ΣΚΥΡΟΔΕΜΑΤΑ - ΛΙΘΟΔΟΜΕΣ							
50	Διάστρωση τσιμεντοκονίας με κοτετσάσιμ	μ2	E1	αν ΟΙΚ 7340	0 00	6 777	0
51	Τοποθέτηση κεραμικών κορυφιδών	μμ	E2	σχ ΟΙΚ 4813	21 50	18 269	392 784
52	Σκυρόδεμα Β 160	μ3	E3	αν ΟΙΚ 3213	145 03	48 989	7 104 875
53	Σιδηρούς οπλισμός ST I	χλγ	E4	αν ΟΙΚ 3871	11 490	475	5 457 869
54	Ευλοτυποι χυτών κατασκευών	μ2	E5	αν ΟΙΚ 3816	22 65	9 117	206 500
55	Σενάζ με συμπαγή κεραμικές πλάκες	μ2	E6	αν ΟΙΚ 4843	37 21	22 397	833 392
56	Επιστρώσεις με χονδρόπλακες	μ2	E7	σχ ΟΙΚ 7312	131 72	16 453	2 167 189
57	Κατασκευή τσατμάδων (γέμισμα)	μ2	E8	σχ ΟΙΚ 4623	15 00	14 761	221 415
58	Οψεις λιθοδομής	μ2	E9	αν ΟΙΚ 4502	541 63	12 697	6 877 076
59	Κατασκευή καπνοδόχων	τεμ	E10	σχ ΟΙΚ 4622	4 00	118 000	472 000
60	Διάστρωση περλιτοδέματος	μ3	E11	σχ ΟΙΚ 3506	89 35	63 576	5 680 516
61	Δομήση λιθοδομής	μ3	E12	σχ ΟΙΚ 4307	605 49	54 487	32 991 334
Σύνολο Δομήσεων γενικά							62 404 949
Στ ΧΡΩΜΑΤΙΣΜΟΙ							
62	Επαλειφή ξύλ με μικτοκτόνο	μ2	Στ1	σχ ΟΙΚ 7746	2 188 02	1 173	2 566 547
63	Επαλειφή ξύλων με λινέλαιο	μ2	Στ2	αν ΟΙΚ 7746	2 188 02	1 936	4 236 007
64	Υδροχρωματισμοί	μ2	Στ3	αν ΟΙΚ 7711	1 641 88	1 822	2 991 505
65	Επαλειφή με ασφαλικό γαλάκτωμα	χλγ	Στ4	αν ΟΙΚ 7901	47 55	1 710	81 311
66	Βερνίκωμα κουφωμάτων	μ2	Στ5	αν ΟΙΚ 7773	216 57	5 436	1 177 275
67	Ελαιοχρωματισμοί ξυλίνων επιφανειών	μ2	Στ6	αν ΟΙΚ 7754	348 73	6 130	2 137 715
68	Βερνίκωμα ξυλίνων επιφανειών	μ2	Στ7	αν ΟΙΚ 7773	888 91	5 666	5 036 564
Σύνολο Χρωματισμών							18 226 924
Ζ ΥΔΡΑΥΛΙΚΑ - ΕΙΔΗ ΥΓΙΕΙΝΗΣ							
69	Αναμκτήρας σε νιπτήρα	τεμ	Z1	αν ΗΜ 8141 2	18 00	15 558	280 044
70	Αναμκτήρας σε λουτήρα	τεμ	Z2	αν ΗΜ 8141 2	10 00	19 578	196 780
71	Λεκάνη αποχωρητηρίου πορσελάνης ΥΠ	τεμ	Z3	αν ΗΜ 8151 2	11 00	38 430	422 730
72	Κάθισμα λεκάνης πλαστικό	τεμ	Z4	αν ΗΜ 8179 2	11 00	4 498	49 478
73	Βαλβίδα διακοπής	τεμ	Z5	αν ΗΜ 8125	67 00	4 527	303 306
74	Δοχείο πλύσης αποχωρητηρίου	τεμ	Z6	αν ΗΜ 8153 2	11 00	33 002	363 022
75	Νιπτήρας πορσελάνης	τεμ	Z7	αν ΗΜ 8160 3	16 00	39 302	628 832
76	Λεκάνη καταιονηστήρα	τεμ	Z8	αν ΗΜ 8162 3	10 00	49 980	499 800
77	Εταζέρα νιπτήρα από πορσελάνη	τεμ	Z9	αν ΗΜ 8169	16 00	5 200	83 200
78	Σαπινοθήκη νιπτήρα από πορσελάνη	τεμ	Z10	αν ΗΜ 8171	16 00	3 317	53 072
79	Χαστοθήκη νιπτήρα από πορσελάνη	τεμ	Z11	αν ΗΜ 8171	11 00	3 489	38 372
Σύνολο Υδραυλικών - Ειδών υγιεινής							2 918 646
Η ΕΠΙΣΤΡΩΣΕΙΣ - ΕΠΕΝΔΥΣΕΙΣ							
80	Διαστρωση ασφαλτόπανου	μ2	H1	σχ ΟΙΚ 7223	843 73	5 876	4 957 757
Για μεταφορά							4 957 757

Περιγραφή ένδειξη εργασίας	Μονάς μετρ.	Αρθρο Τιμολ.	Κωδικός Αναθεώρησης	Ποσότης	Τιμή μονάδος	Σύνολο Μερική
Από μεταφορά						1957 757
81 Διάστρωση στέγης με σχιστόπλακα	μ2	H2	σχ.ΟΙΚ.7311	843.73	31 114	26 251 815
82 Τοποθέτηση νευρομετάλλ	μ2	H3	σχ.ΟΙΚ.6432	1 080.11	3 251	3 511 438
83 Σουβατεπί από κεραμικά πλακίδια	μμ	H4	σχ.ΟΙΚ.7315	111.30	3 766	419 156
84 Διάστρωση δαπέδου με κεραμικά πλακίδια	μ2	H5	σχ.ΟΙΚ.7326	275.74	17 600	4 853 024
85 Επένδυση με πλακίδια πορσελάνης	μ2	H6	σχ.ΟΙΚ.7326	318.80	15 300	4 877 640
86 Περιθώρια από σχιστόπλακα	μ2	H7	σχ.ΟΙΚ.7305	5.59	3 551	19 850
87 Επιστρώσεις στηθαίων με πλάκα	μ2	H8	σχ.ΟΙΚ.7304	4.99	19 510	97 355
88 Επιστρώσεις βαθμιδών με πλάκα	μ2	H9	σχ.ΟΙΚ.7304	3.98	19 509	77 646
Σύνολο Επενδύσεων						45 065 681
Θ ΕΠΙΚΑΛΥΨΕΙΣ - ΜΟΝΩΣΕΙΣ						
89 Τοποθέτηση πλακών ηρακλίτη	μ2	Θ1	σχ.ΟΙΚ.7932	489.20	7 300	3 571 160
90 Στεγάνωση με μολυβδόφυλλα	μ2	Θ2	αν.ΟΙΚ.7241	132.96	31 104	4 135 588
91 Οριζόντιες υδρορροές	μμ	Θ3	αν.ΗΜ.8062.1	156.00	8 301	1 294 956
92 Κατακόρυφες υδρορροές	μμ	Θ4	αν.ΗΜ.8062.1	76.90	8 301	638 347
93 Θερμομόνωση όψεων με πλάκες	μ2	Θ5	σχ.ΟΙΚ.7934	856.26	7 919	6 780 723
94 Τοποθέτηση γαλβανισμένης λαμαρίνας	μ2	Θ6	σχ.ΟΙΚ.7231	67.44	3 714	250 472
95 Επικάλυψη με νάυλον μεμβράνη	χλγ	Θ7	σχ.ΟΙΚ.7914	76.09	742	56 459
Σύνολο Επικαλύψεων - Μονώσεων						16 727 705
Ι ΔΙΑΦΟΡΕΣ ΕΡΓΑΣΙΕΣ						
96 Υαλοπίνακες απλοί	μ2	I1	αν.ΟΙΚ.7609	60.99	9 193	560 681
97 Σιδεριές παραθύρων	χλγ	I2	σχ.ΟΙΚ.6406	438.30	6 500	2 848 950
98 Ικρίσματα σιδηρά σωληνωτά	μ2	I3	αν.ΟΙΚ.2303	1 703.43	3 200	5 450 976
99 Μεταφορά διά χειρών	μ3	I4	αν.ΟΙΚ.2177	100.00	23 262	2 326 200
100 Μεταφορά με μονότροχο υλικών	μ 10m	I5	αν.ΟΙΚ.1127	2 600.00	662	1 721 200
101 Πλήρης υδραυλική εγκατάσταση	τεμ	I6	κατ'αποκοπή	0.00	5 000 000	0
102 Πλήρης εγκατάσταση απεχέτευσης	τεμ	I7	κατ'αποκοπή	0.00	5 000 000	0
103 Πλήρης ηλεκτρολογική εγκατάσταση	τεμ	I8	κατ'αποκοπή	0.00	4 500 000	0
104 Θαλάσσια μεταφορά υλικών	τον	I9	αν.ΟΙΚ.1122	1 800.00	7 500	13 500 000
105 Τρίψιμο γυαλοχαρτάρισμα πατωμάτων	μ2	I10	σχ.ΟΙΚ.5301	526.23	6 573	3 458 910
106 Υαλοπίνακες διπλοί θερμομονωτικοί	μ2	I11	σχ.ΟΙΚ.7603	64.44	7 641	492 386
107 Καπέλλα καμινάδων	τεμ	I12	σχ.ΟΙΚ.4843	4.00	36 028	144 112
108 Πλήρης επισκευή τζακιών	τεμ	I13	σχ.ΟΙΚ.4614	2.00	300 000	600 000
Σύνολο Διαφόρων εργασιών						31 103 415
Σύνολο						
Γενικό άθροισμα δαπανών						324 631 696
Προστίθεται Γ.Ε. & Π.Ε. 18%						58 433 705
Άθροισμα						383 065 402
Απόβλεπτα 2/55%						8 265 485
Πρόβλεψη Αναθεώρησης 0.21%						669 113
Φ.Π.Α.						0
Συνολική δαπάνη κατά τη μελέτη						392 000 000

Θεσσαλονίκη **ΟΚΤΩΒΡΙΟΣ 99**
Ο συντάξας

Ομοσπονδία **3-4-1999**
ΓΙΑ ΤΟΝ ΕΛΕΓΧΟ
Ο ΕΠΙΒΛΕΠΩΝ ΤΗ ΜΕΛΕΤΗ

Γιάννης Ρούρος
Αρχιτέκτονας Μηχανικός Α.Β.

Δελτίο Χρονικού Προγραμματισμού Οικοδομικών Εργασιών

[illegible]

Δελτίο Χρηματορροών Οικοδομικών Εργασιών (Πρόβλεψη Τεχνικής Υπηρεσίας)

ΠΙΝΑΚΑΣ Α-II									
ΔΕΛΤΙΟ ΧΡΗΜΑΤΟΡΡΟΩΝ ΟΙΚΟΔΟΜΙΚΩΝ ΕΡΓΑΣΙΩΝ (ΠΡΟΒΛΕΨΗ ΤΕΧΝ. ΥΠΗΡΕΣΙΑΣ)									
ΙΕΡΑ ΜΟΝΗ ΜΕΓΙΣΤΗΣ ΛΑΥΡΑΣ									
ΕΡΓΟ :ΑΠΟΚΑΤΑΣΤΑΣΗ (ΠΑΛΑΙΟΥ) ΑΝΤΙΠΡΟΣΩΠΕΙΟΥ ΑΓΙΑΣ ΑΝΝΑΣ									
ΤΗΣ ΙΕΡΑΣ ΜΟΝΗΣ ΜΕΓΙΣΤΗΣ ΛΑΥΡΑΣ ΚΑΡΥΕΣ ΑΓΙΩΝ ΟΡΟΣ									
A/A	ΕΡΓΑΣΙΕΣ	ΚΟΣΤΟΣ ΜΕΛΕΤΗΣ	1ο ΤΡΙΜΗΝΟ	2ο ΤΡΙΜΗΝΟ	3ο ΤΡΙΜΗΝΟ	4ο ΤΡΙΜΗΝΟ	5ο ΤΡΙΜΗΝΟ	6ο ΤΡΙΜΗΝΟ	7ο ΤΡΙΜΗΝΟ
1	ΕΚΣΚΑΦΕΣ	3.852.087	3.852.087						
2	ΚΑΘΑΙΡΕΣΕΙΣ	10.503.361	7.891.408			2.611.953			
3	ΘΕΜΕΛΙΩΣΕΙΣ -ΣΤΗΡΙΞΕΙΣ ΘΕΜΕΛΙΩΝ								
4	ΛΙΘΟΔΟΜΕΣ / ΕΞΩΤ.- ΦΕΡΟΥΣΕΣ ΤΟΙΧΟΠΟΙΗΣ	39.868.410	19.774.290	20.094.120					
5	ΦΕΡΟΝΤΑ ΣΤΟΙΧΕΙΑ ΣΤΕΓΗΣ	23.565.155		23.565.155					
6	ΦΕΡΟΝΤΑ ΣΤΟΙΧΕΙΑ ΔΑΠΕΔΩΝ	11.208.275		11.208.275					
7	ΦΕΡΟΝΤΑ ΣΤΟΙΧΕΙΑ ΣΚΥΡΟΔΕΜΑΤΟΣ	18.449.760		12.769.244		5.680.516			
8	ΕΞΩΤΕΡΙΚΕΣ ΤΟΙΧΟΠΟΙΗΣ	4.729.051			4.729.051				
9	ΔΑΠΕΔΑ	19.381.207					17.116.522		2.264.685
10	ΚΙΓΚΛΙΔΩΜΑΤΑ - ΚΛΙΜΑΚΕΣ - ΣΤΕΓΑΣΤΡΑ	7.711.892					3.527.829	4.184.063	
11	ΨΕΥΔΟΡΟΦΕΣ	15.936.510						15.936.510	
12	ΑΡΜΟΛΟΓΗΜΑΤΑ	9.082.320				6.054.880	3.027.440		
13	ΕΠΙΧΡΙΣΜΑΤΑ	13.369.752			8.913.168	4.456.584			
14	ΧΡΩΜΑΤΙΣΜΟΙ	18.226.924			3.037.821	4.556.731	3.037.821		7.594.551
15	ΚΟΥΦΩΜΑΤΑ ΕΞΩΤΕΡΙΚΑ	21.263.592			14.175.728	7.087.864			
16	ΚΟΥΦΩΜΑΤΑ ΕΣΩΤΕΡΙΚΑ	2.180.103							2.180.103
17	ΚΑΤΑΣΚΕΥΗ ΣΤΕΓΗΣ	42.879.929			36.754.225	6.125.704			
18	ΗΛΕΚΤΡΙΚΗ ΕΓΚΑΤΑΣΤΑΣΗ								
19	ΥΔΡΑΥΛΙΚΗ ΕΓΚΑΤΑΣΤΑΣΗ	2.918.646			2.918.646				
20	Η/Μ ΕΓΚΑΤΑΣΤΑΣΕΙΣ								
21	ΕΞΟΠΛΙΣΜΟΣ								
22	ΔΙΑΜΟΡΦΩΣΗ ΠΕΡΙΒ. ΧΩΡΟΥ ΚΤΙΡΙΟΥ								
23	ΑΛΛΕΣ ΕΡΓΑΣΙΕΣ	59.504.722	20.569.528	3.673.130	1.101.939	2.203.878	9.917.467	11.019.390	11.019.390
24	ΣΥΝΟΛΟ 1	324.631.696	52.087.313	71.309.924	71.630.578	38.778.110	36.627.079	31.139.963	23.058.729
25	ΓΕ + ΟΕ 18%	58.433.706	9.375.716	12.835.786	12.893.504	6.980.060	6.592.874	5.605.193	4.150.571
26	ΣΥΝΟΛΟ 2	383.065.402	61.463.029	84.145.710	84.524.082	45.758.170	43.219.953	36.745.156	27.209.300
27	ΑΠΡΟΒΛΕΠΤΑ	8.934.598							
28	ΤΕΛΙΚΟ ΣΥΝΟΛΟ	392.000.000							

Τροποποιητικός Προϋπολογισμός Μελέτης

ΙΕΡΑ ΜΟΝΗ ΜΕΓΙΣΤΗΣ ΛΑΥΡΑΣ
ΑΓΙΟΝ ΟΡΟΣ - ΑΘΩΣ

ΑΠΟΚΑΤΑΣΤΑΣΗ (ΠΑΛΑΙΟΥ)
ΑΝΤΙΠΡΟΣΩΠΕΙΟΥ ΑΓΙΑΣ ΑΝΝΑΣ

ΤΡΟΠΟΠΟΙΗΤΙΚΟΣ ΠΡΟΫΠΟΛΟΓΙΣΜΟΣ ΜΕΛΕΤΗΣ

Α/Α	ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ ΕΡΓΑΣΙΑΣ	Μ.Μ	Α.Τ.	ΚΩΔΙΚΟΣ ΑΝΑΘΕΣΗΣ	ΕΓΚΕΚΡΙΜΕΝΟΣ ΠΡΟΫΠΟΛΟΓΙΣΜΟΣ			ΤΡΟΠΟΠΟΙΗΤΙΚΟΣ ΠΡΟΫΠΟΛΟΓΙΣΜΟΣ				ΣΥΝΟΛΟ	
					ΑΡΧΙΚΗ ΕΓΚΕΚΡΙΜ. ΠΟΣΟΤΗΣ	ΤΙΜΗ ΜΟΝΑΔΟΣ	ΔΑΠΑΝΗ ΕΓΚΕΚΡ. ΠΡΟΫΠΝΟΜΟΥ	ΠΟΣΟΤ. ΑΠΟ ΔΙΑΜ. ΠΕΡΙΒ. ΧΩΡΟΥ	ΠΡΟΤΕΙΝΟΜ. ΠΟΣΟΤΗΤΑ	ΤΙΜΗ ΜΟΝΑΔΟΣ	ΔΑΠΑΝΗ ΤΡΟΠΙΚΟΥ ΠΡΟΫΠΝΟΜΟΥ		
Α ΚΑΘΑΙΡΕΣΕΙΣ													
1	Αποξύλωση πατώματος με διαλογή	m2	A.01	σχ. 2275	139,00	2.300	319.700	-	139,00	2.520	350.280		
2	Καθαίρεση σανιδωμάτων	m2	A.02	σχ. 2275	72,44	2.300	166.612	-	72,44	2.520	182.549		
3	Καθαίρεση ξύλινης σκαλας	m3	A.03	σχ. 2275	0,75	42.562	31.922	-	0,75	46.327	34.745		
4	Αποξύλωση σκελετού ξύλινου πατώματος	m3	A.04	σχ. 2275	2,03	33.200	67.230	-	2,03	36.375	73.841		
5	Αποξύλωση λαμαρίνας	m2	A.05	σχ. 7231	5,00	3.300	16.500	-	5,00	4.350	21.750		
6	Αποξύλωση σκελετού ξύλινης στέγης	m3	A.06	σχ. 2275	2,63	33.200	87.316	-	2,63	36.375	95.666		
7	Καθαίρεση επιχρισμάτων	m2	A.07	σχ. 2251	20,00	2.206	44.120	-	20,00	2.419	48.380		
8	Ανάσχυση σχιστόπλακας στέγης	m2	A.08	σχ. 2247	146,80	2.489	365.385	-	146,80	2.729	400.617		
9	Καθαίρεση πλινθοδομών ή τσαμβδων	m3	A.09	σχ. 2221	19,71	15.161	298.823	-	19,71	16.617	327.521		
10	Διαλογή χρησίμων λίθων	m3	A.10	σχ. 2213	97,61	10.180	993.670	-	97,61	11.148	1.088.156		
11	Καθαίρεση λιθοδομής	m3	A.11	σχ. 2204	97,61	21.496	2.098.225	-	97,61	23.558	2.299.496		
12	Προσεκτική αποξύλωση κουφωμάτων	m2	A.12	σχ. 2275	36,39	7.488	272.488	-	36,39	8.203	298.507		
13	Απομάκρυνση μπαζων	m3	A.13	σχ. 2172	394,97	4.323	1.707.455	-	394,97	4.747	1.874.923		
14	Τοποθέτηση διατηρητής τσιμεντοσωλήνας	μ.μ	A.14	σχ. 8047	25,90	6.218	161.046	123,50	149,40	9.542	1.425.575	8.522.007	
Β ΕΚΣΚΑΦΕΣ - ΑΝΤΙΣΤΗΡΙΞΕΙΣ													
15	Εκσκαφή θεμελίων με μηχανικά μέσα	m3	B.01	σχ. 2123	326,04	2.171	707.833	463,77	789,81	2.789	2.202.780		
16	Διάνοξη οπών επί λιθοδομής	τεμ	B.02	σχ. 2267	40,00	26.208	1.048.320	-	40,00	26.711	1.148.440		
17	Γαϊώδης εκσκαφή χωρίς μηχανικά μέσα	m3	B.03	αν. 2121	73,68	12.221	900.443	-	73,68	13.398	987.105		
18	Επιχώματα με προϊόντα εκσκαφής	m3	B.04	σχ. 2162	129,68	4.136	536.356	139,13	268,81	4.528	1.217.172		
19	Καθαρισμός θαμνώδους βλάστησης	m2	B.05	σχ. 2101	489,06	764	373.642	749,60	1.236,66	931	1.153.192		
20	Χειρωνακτική διερεύνηση υλικών	m3	B.06	αν. 2113	0,00	16.181	0	-	108,52	17.742	1.925.362		
21	Φορτοεκφόρτωση και μεταφορά	m3	B.07	αν. 2172	394,97	4.323	1.707.455	324,63	719,60	4.747	3.415.941		
22	Συμπύκνωση προϊόντων εκσκαφής	m3	B.08	σχ. 2161	0,00	509	0	222,30	222,30	557	123.821	12.173.873	
ΣΕ ΜΕΤΑΦΟΡΑ												20.695.660	

Α/Α	ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ ΕΡΓΑΣΙΑΣ	Μ.Μ	Α.Τ.	ΚΩΔΙΚΟΣ ΑΝΑΘΕΣΗΣ	ΕΓΚΕΚΡΙΜΕΝΟΣ ΠΡΟΫΠΟΛΟΓΙΣΜΟΣ			ΤΡΟΠΟΠΟΙΗΤΙΚΟΣ ΠΡΟΫΠΟΛΟΓΙΣΜΟΣ				ΣΥΝΟΛΟ
					ΑΡΧΙΚΗ ΕΓΚΕΚΡΙΜ. ΠΟΣΟΤΗΣ	ΤΙΜΗ ΜΟΝΑΔΟΣ	ΔΑΠΑΝΗ ΕΓΚΕΚΡ. ΠΡΟΫΠΝΙΜΟΥ	ΠΟΣΟΤ. ΑΠΟ ΔΙΑΜ. ΠΕΡΙΒ. ΧΩΡΟΥ	ΠΡΟΤΕΙΝΟΜ. ΠΟΣΟΤΗΤΑ	ΤΙΜΗ ΜΟΝΑΔΟΣ	ΔΑΠΑΝΗ ΤΡΟΠΙΚΟΥ ΠΡΟΫΠΝΙΜΟΥ	
												20.695.880
ΑΠΟ ΜΕΤΑΦΟΡΑ												
Γ ΑΡΜΟΛΟΓΗΜΑΤΑ - ΕΠΙΧΡΙΣΜΑΤΑ												
23	Επιχρίσματα τριπτά-τριβιδιστά	m2	Γ.01	σχ. 7121	1.641,88	7.900	12.970.852	-	1.641,88	9.301	15.271.126	48.630.267
24	Επιχρίσματα πατητά	m2	Γ.02	αν. 7122	50,00	7.978	398.900	-	50,00	9.388	469.400	
25	Αρμολογήματα όψης λιθοδομής	m2	Γ.03	σχ. 7101	1.164,40	7.800	9.082.320	539,74	1.704,14	12.789	21.794.246	
26	Καθαρισμός διά χειρών για αρμολόγημα	m2	Γ.04	σχ. 2252	120,76	5.120	618.271	-	120,76	5.611	677.584	
27	Καθαρισμός δια υδραμμοβολής για αρμ.	m2	Γ.05	σχ. 1501	301,89	6.604	1.993.682	-	301,89	9.291	2.804.860	
28	Επίσχυση λιθοδομής με ενέματα	μ.μ	Γ.06	σχ. 7101	490,50	9.500	4.659.750	-	490,50	15.521	7.613.051	
Δ ΞΥΛΟΥΡΓΙΚΑ												
29	Σκελετοί πατωμάτων από πελεκ. καστανιά	m3	Δ.01	σχ. 5203	30,41	368.572	11.208.275	-	30,41	446.013	13.563.255	124.435.081
30	Σιέγη - κολώνες ποταμοί από καστανιά	m3	Δ.02	σχ. 5276	55,30	426.133	23.585.155	0,27	55,57	507.899	28.223.947	
31	Πέτσιωμα στέγης από καστανιά	m2	Δ.03	σχ. 5283	888,97	8.034	7.141.985	4,91	893,88	9.630	8.608.064	
32	Κιγκλιδώματα κλιμάκων	m2	Δ.04	σχ. 5511	19,43	36.577	710.691	-	19,43	40.638	789.596	
33	Κιγκλιδώματα εξωστών	m2	Δ.05	σχ. 5521	34,70	24.846	862.156	-	34,70	28.064	973.821	
34	Κορνίζες από σανίδες καστανιάς	m2	Δ.06	σχ. 5626	115,92	24.742	2.868.093	-	115,92	27.893	3.233.357	
35	Χειρολισθήρας καμπύλος καστανιάς	μ.μ	Δ.07	σχ. 5532	0,00	28.622	0	-	0,00	33.027	0	
36	Ποδιές παραθύρων από καστανιά	m2	Δ.08	σχ. 5501	18,48	35.700	659.736	-	18,48	40.247	743.765	
37	Κλιμακοστάσιο από καστανιά	m2	Δ.09	σχ. 5501	44,50	68.679	2.611.216	-	44,50	65.422	2.911.279	
38	Πόρτες καρφωτές καστανιάς	m2	Δ.10	σχ. 5457	51,78	87.515	4.531.527	6,28	58,06	99.073	5.752.178	
39	Πόρτες νταμπλαδωτές καστανιάς	m2	Δ.11	σχ. 5427	45,36	113.903	5.166.840	-	45,36	127.974	5.804.901	
40	Παράθυρα ανοιγόμενα καστανιάς	m2	Δ.12	σχ. 5421	58,44	104.571	6.111.129	-	58,44	118.507	6.925.549	
41	Σοβατεπί από ξυλεία	μ.μ	Δ.13	σχ. 5352	299,95	2.856	856.657	-	299,95	3.276	982.636	
42	Δάπεδο από σανίδες καστανιάς	m2	Δ.14	σχ. 5324	526,23	20.695	10.890.330	-	526,23	23.797	12.522.695	
43	Ταβάνωμα από ξυλεία Σουηδίας	m2	Δ.15	σχ. 5293	348,73	25.102	8.753.820	-	348,73	27.737	9.672.724	
44	Πλήρης κατεργασία επιφανειών	m2	Δ.16	σχ. 5289	172,80	7.488	1.293.926	-	172,80	8.203	1.417.478	
45	Παράθυρα συρόμενα καστανιάς	m2	Δ.17	σχ. 5421	41,85	104.571	4.376.296	-	41,85	118.507	4.959.518	
46	Κατασκευή ξυλόπηκτων τοίχων	m3	Δ.18	σχ. 5203	12,23	368.572	4.507.636	-	12,23	434.813	5.317.763	
47	Ταβάνωμα από ξυλεία καστανιάς	m2	Δ.19	σχ. 5293	246,76	29.108	7.182.690	-	246,76	32.907	8.120.131	
48	Χειρολαβές	τεμ	Δ.20	αν. 1471	154,00	7.000	1.078.000	-	154,00	9.500	1.463.000	
49	Υαλοστάσια ταμπλαδωτά (τζαμλίκια)	m2	Δ.21	σχ. 5427	19,14	113.903	2.180.103	-	19,14	127.974	2.449.422	
ΣΕ ΜΕΤΑΦΟΡΑ												193.761.228

Α/Α	ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ ΕΡΓΑΣΙΑΣ	Μ.Μ.	Α.Τ.	ΚΩΔΙΚΟΣ ΑΝΑΘ/ΣΗΣ	ΕΓΚΡΙΜΕΝΟΣ ΠΡΟΫΠΟΛΟΓΙΣΜΟΣ			ΤΡΟΠΟΠΟΙΗΤΙΚΟΣ ΠΡΟΫΠΟΛΟΓΙΣΜΟΣ				ΣΥΝΟΛΟ
					ΑΡΧΙΚΗ ΕΓΚΕΚΡΙΜ. ΠΟΣΟΤΗΣ	ΤΙΜΗ ΜΟΝΑΔΟΣ	ΔΑΠΑΝΗ ΕΓΚΕΚΡ. ΠΡΟΫΠΝΟΥ	ΠΟΣΟΤ. ΑΠΟ ΔΙΑΜ. ΠΕΡΙΒ. ΧΩΡΟΥ	ΠΡΟΤΕΙΝΟΜ. ΠΟΣΟΤΗΤΑ	ΤΙΜΗ ΜΟΝΑΔΟΣ	ΔΑΠΑΝΗ ΤΡΟΠΙΚΟΥ ΠΡΟΫΠΝΟΥ	
ΑΠΟ ΜΕΤΑΦΟΡΑ												193.761.228
Ε ΔΟΜΗΣΕΙΣ - ΣΚΥΡΟΔΕΜΑΤΑ - ΛΙΘΟΔΟΜΕΣ												
50	Διάστρωση τσιμεντοκονίας με κοιτεδόσυρμα	m2	E.01	σχ.7340	0,00	6.777	0	-	0,00	10.791	0	
51	Τοποθέτηση κεραμικών κορφαίων	μ.μ	E.02	σχ.4813	21,50	18.269	392.784	2,60	24,10	22.712	547.359	
52	Σκυρόδεμα B160	m3	E.03	σχ.3213	145,03	48.989	7.104.875	81,43	226,46	53.957	12.219.102	
53	Σιδηρούς οπλισμός	kg	E.04	σχ.3871	11.490,00	475	5.457.869	-	11.490,00	513	5.894.370	
54	Ξυλότυποι χυτών κατασκευών	m2	E.05	αν. 3816	22,65	9.117	206.500	-	22,65	9.736	220.520	
55	Σενάζ με συμπαγή κεραμικές πλάκες	m2	E.06	σχ.4843	37,21	22.397	833.392	-	37,21	41.086	1.528.810	
56	Επιστρώσεις με χονδρόπλακες	m2	E.07	σχ.7312	131,72	16.453	2.167.189	614,45	746,17	27.066	20.195.837	
57	Κατασκευή ισογιάδων (γέμισμα)	m2	E.08	σχ.4623	15,00	14.761	221.415	-	15,00	17.504	262.560	
58	Όψεις λιθοδομής	m2	E.09	σχ.4502	541,63	12.697	6.877.076	-	541,63	13.908	7.532.990	
59	Κατασκευή καπνοδόχων	τεμ	E.10	σχ.4622	4,00	118.000	472.000	-	4,00	168.286	673.144	
60	Διάστρωση περλιτοδέματος	m3	E.11	σχ.3506	89,35	63.578	5.680.516	-	89,35	73.129	6.534.076	
61	Δόμηση λιθοδομής δύο όψεων	m3	E.12	σχ.4307	605,49	54.487	32.991.334	107,22	712,71	73.224	52.187.477	107.796.246
ΣΤ ΧΡΩΜΑΤΙΣΜΟΙ												
62	Επάλειψη ξύλων με μικητοκτόνο	m2	ΣΤ.1	σχ.7746	2.188,02	1.173	2.566.547	-	2.188,02	2.146	4.695.491	
63	Επάλειψη ξύλων με λινέλαιο	m2	ΣΤ.2	σχ.7746	2.188,02	1.936	4.236.007	-	2.188,02	2.127	4.653.919	
64	Υδροχρωματισμοί	m2	ΣΤ.3	σχ.7711	1.641,88	1.822	2.991.505	-	1.641,88	1.997	3.278.834	
65	Επάλειψη με ασφατικό γαλάκτωμα	kg	ΣΤ.4	σχ.7901	47,55	1.710	81.311	-	47,55	1.862	88.538	
66	Βερνίκωμα κουφωμάτων	m2	ΣΤ.5	σχ.7773	216,57	5.436	1.177.275	-	216,57	6.225	1.348.148	
67	Ελαιοχρωματισμοί ξύλινων επιφανειών	m2	ΣΤ.6	σχ.7754	348,73	6.130	2.137.715	-	348,73	6.702	2.337.188	
68	Βερνίκωμα ξύλινων επιφανειών	m2	ΣΤ.7	σχ.7773	888,91	5.666	5.036.564	-	888,91	6.225	5.533.465	21.935.583
Ζ ΥΔΡΑΥΛΙΚΑ - ΕΙΔΗ ΕΙΓΓΕΙΝΗΣ												
69	Αναμικτήρας σε νιπτήρα	τεμ	Z.01	σχ.8141.2.2	18,00	15.558	280.044	-	18,00	16.578	296.404	
70	Αναμικτήρας σε λουτήρα	τεμ	Z.02	σχ.8141.2.2	10,00	19.678	196.780	-	10,00	20.904	209.040	
71	Λεκάνη αποχωρητηρίου πορσελάνης	τεμ	Z.03	σχ.8151.2	11,00	38.430	422.730	-	11,00	42.229	464.519	
72	Κάθισμα λεκάνης πλαστικό	τεμ	Z.04	σχ.8179.2	11,00	4.498	49.478	-	11,00	5.141	56.551	
73	Βαλβίδα διακοπής	τεμ	Z.05	σχ.8125	67,00	4.527	303.309	-	67,00	4.926	330.042	
74	Δοχείο πλύσης αποχωρητηρίου	τεμ	Z.06	σχ.8153.2	11,00	33.002	363.022	-	11,00	35.966	395.626	1.754.182
ΣΕ ΜΕΤΑΦΟΡΑ												325.247.240

Α/Α	ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ ΕΡΓΑΣΙΑΣ	Μ.Μ.	Α.Τ.	ΚΩΔΙΚΟΣ ΑΝΑΒΙΒΗΣ	ΕΓΚΕΚΡΙΜΕΝΟΣ ΠΡΟΫΠΟΛΟΓΙΣΜΟΣ			ΤΡΟΠΟΠΟΙΗΤΙΚΟΣ ΠΡΟΫΠΟΛΟΓΙΣΜΟΣ				ΣΥΝΟΛΟ
					ΑΡΧΙΚΗ ΕΓΚΕΚΡΙΜ. ΠΟΣΟΤΗΣ	ΤΙΜΗ ΜΟΝΑΔΟΣ	ΔΑΠΑΝΗ ΕΓΚΕΚΡ. ΠΡΟΫΠΝΟΜΟΥ	ΠΟΣΟΤ. ΑΠΟ ΔΙΑΜ. ΠΕΡΙΒ. ΧΩΡΟΥ	ΠΡΟΤΕΙΝΟΜ. ΠΟΣΟΤΗΤΑ	ΤΙΜΗ ΜΟΝΑΔΟΣ	ΔΑΠΑΝΗ ΤΡΟΠΙΚΟΥ ΠΡΟΫΠΝΟΜΟΥ	
ΑΠΟ ΜΕΤΑΦΟΡΑ												325.247.240
75	Νιπτήρας πορσελάνης	τεμ	Ζ.07	σχ.8160.3	16,00	39.302	628.832	-	16,00	41.826	669.216	1.430.555
76	Λεκάνη καταιονηστήρα	τεμ	Ζ.08	αν.8162.3.1	10,00	49.980	499.800	-	10,00	56.495	564.950	
77	Ειςάερα νιπτήρα από πορσελάνη	τεμ	Ζ.09	αν.8169	16,00	5.200	83.200	-	16,00	5.742	91.872	
78	Σαπωνοθήκη νιπτήρα από πορσελάνη	τεμ	Ζ.10	αν.8171	16,00	3.317	53.072	-	16,00	3.794	60.704	
79	Χαρτοθήκη νιπτήρα από πορσελάνη	τεμ	Ζ.11	αν.8171	11,00	3.489	38.379	-	11,00	3.983	43.813	
Η ΕΠΙΣΤΡΩΣΕΙΣ - ΕΠΕΝΔΥΣΕΙΣ												
80	Διάστρωση ασφαλτόπανου	m2	Η.01	σχ.7223	843,73	5.876	4.957.757	-	843,73	6.550	5.526.432	62.514.524
81	Διάστρωση σιέγης με σχιστόπλακα	m2	Η.02	σχ.7206	843,73	31.114	26.251.815	9,82	853,55	39.994	34.136.879	
82	Τοποθέτηση νευρομετάλ	m2	Η.03	σχ.8432	1.080,11	3.251	3.511.438	-	1.080,11	4.801	5.185.608	
83	Σοβατεπί από κεραμικά πλακίδια	μ.μ	Η.04	σχ.7315	111,30	3.766	419.156	-	111,30	4.048	450.542	
84	Διάστρωση δαπέδου με κεραμικά πλακίδια	m2	Η.05	σχ.7326	275,74	17.800	4.853.024	-	275,74	22.436	6.186.503	
85	Επένδυση με πλακίδια πορσελάνης	m2	Η.06	σχ.7326	318,80	15.300	4.877.640	-	318,80	22.543	7.186.708	
86	Περιθώρια από σχιστόπλακα	m2	Η.07	σχ.7305	5,59	3.551	19.850	-	5,59	3.829	21.404	
87	Επιστρώσεις στηθαίων με πλάκα	m2	Η.08	σχ.7304	4,99	19.510	97.355	132,77	137,76	25.548	3.519.482	
88	Επιστρώσεις βαθμίδων με πλάκα	m2	Η.09	σχ.7304	3,98	19.509	77.646	7,80	11,78	25.548	300.955	
Θ ΕΠΙΚΑΛΥΨΕΙΣ - ΜΟΝΩΣΕΙΣ												
89	Τοποθέτηση πλακών Ηρακλείτη	m2	Θ.01	σχ.7940	489,20	7.300	3.571.160	-	489,20	8.339	4.079.439	21.980.462
90	Στεγάνωση με μολυβδόφυλλα	m2	Θ.02	σχ.7241	132,96	31.104	4.135.588	-	132,96	35.391	4.705.587	
91	Οριζόντιες υδρορρόες	kg	Θ.03	σχ.8062.1	156,00	8.301	1.294.956	-	312,00	11.300	3.525.600	
92	Κατακόρυφες υδρορρόες	kg	Θ.04	σχ.8062.3	76,90	8.301	638.347	-	153,80	11.300	1.737.940	
93	Θερμομόνωση όψεων με πλάκες	m2	Θ.05	σχ.7934	856,26	7.919	6.780.723	-	856,26	8.837	7.566.770	
94	Τοποθέτηση γαλβανισμένης λαμαρίνας	m2	Θ.06	σχ.7231	67,44	3.714	250.472	-	67,44	4.154	280.146	
95	Επικάλυψη με νάυλον μεμβράνη	m2	Θ.07	σχ.7914	76,09	742	56.459	-	76,09	854	64.981	
Ι ΔΙΑΦΟΡΕΣ ΕΡΓΑΣΙΕΣ												
96	Γαλσπίνιακες απλοί	m2	Ι.01	σχ.7609	60,99	9.193	560.681	-	60,99	10.823	660.095	9.692.849
97	Σιδεριές παραθύρων	kg	Ι.02	σχ.6406	438,30	6.500	2.848.950	-	438,30	7.076	3.101.411	
98	Ικριώματα σιδηρά σωληνωτά	m2	Ι.03	σχ.2303	1.703,43	3.200	5.450.976	-	1.703,43	3.482	5.931.343	
ΣΕ ΜΕΤΑΦΟΡΑ												420.845.630

Πιστοποιητικά Εμπειρίας Έργων Δημοσίου και Ν.Π.Δ.Δ.

Υ.Π.Ε.ΧΩ.Δ.Ε – Δ/ση Δ15

ΠΙΣΤΟΠΟΙΗΤΙΚΟ ΕΜΠΕΙΡΙΑΣ ΕΡΓΩΝ ΔΗΜΟΣΙΟΥ ΚΑΙ Ν.Π.Δ.Δ. (ΕΝΤΥΠΟ – Α)

α.		
Είδος Πιστοποιητικού (Προσωρινό/Οριστικό): ΟΡΙΣΤΙΚΟ	Πρωτόκολλο Απόφασης Ανάθεσης Έργου	ΚΕ. 5/12/-10-2001

Τίτλος Έργου	"ΑΠΟΚΑΤΑΣΤΑΣΗ (ΠΑΛΑΙΟΥ) ΑΝΤΙΠΡΟΣΩΠΕΙΟΥ ΑΓΙΑΣ ΑΝΝΗΣ ΤΗΣ ΙΕΡΑΣ ΜΟΝΗΣ ΜΕΓΙΣΤΗΣ ΛΑΥΡΑΣ ΣΤΙΣ ΚΑΡΥΕΣ"
Σύντομη περιγραφή τεχνικού αντικειμένου	Το έργο περιλαμβάνει την πλήρη αποκατάσταση του κτιριακού συγκροτήματος του Αντιπροσώπειου (κυρίως κτίριο και Βουρδουναριό) για την εκπόνησή του και συγκεκριμένα: αποκατάσταση και δόμηση λιθοδομών, ξυλόπηκτες τοιχοποιίες, κατασκευή ξύλινου σκελετού στέγης, κατασκευή ξύλινων φεγγιτών, ξύλινα δάπεδα, περίτεχνες ξύλινες οροφές, μονώσεις, ξύλινα διπλά παράθυρα καστανιάς ανοιγόμενα –συρόμενα, πόρτες ταμπλαδοτές καστανιάς, , επιχρίσματα τριπτά, αρμολογήματα και επιχρίσματα με θιραϊκή γη, ενδοίματα, αποκατάσταση ναού (τοποθέτηση νέων πινακίων, ανύψωση και επανατοποθέτηση μαρμάρινων πλάκων δαπέδου, τοποθέτηση μεταλλικών ελκυστήρων και ανακατασκευή διαχωριστικού λητής), περιμετρική ενίσχυση θεμελίωσης με σπλισμένο σκυρόδεμα, κατασκευή στραγγιστηρίου, ξύλινες επενδύσεις εξωτερικά, χρωματισμοί, επικάλυψη στέγης με σχισοπλάκα., κατασκευή κουζίνας, χώρων υγιεινής και λεβητοστασίου
Φορέας Έργου	ΙΕΡΑ ΜΟΝΗ ΜΕΓΙΣΤΗΣ ΛΑΥΡΑΣ
Διευθύνουσα Υπηρεσία	ΤΕΧΝΙΚΗ ΥΠΗΡΕΣΙΑ ΙΕΡΑΣ ΜΟΝΗΣ ΜΕΓΙΣΤΗΣ ΛΑΥΡΑΣ
Προστατέμενη Αρχή	ΤΕΧΝΙΚΗ ΥΠΗΡΕΣΙΑ ΙΕΡΑΣ ΜΟΝΗΣ ΜΕΓΙΣΤΗΣ ΛΑΥΡΑΣ
Κύριος Ανάδοχος	ΒΑΣΙΛΕΙΟΣ Κ. ΑΛΕΞΑΝΔΡΟΥ – Ε.Δ.Ε.

β.							
Α/Α	Επωνυμία Αναδόχου/Κοινοπρακτούντος	Αρ. ΜΕΕΠ	% Συμμ.	Α/Α	Επωνυμία Αναδόχου/Κοινοπρακτούντος	Αρ. ΜΕΕΠ	% Συμμ.
1	ΒΑΣΙΛΕΙΟΣ Κ. ΑΛΕΞΑΝΔΡΟΥ – Ε.Δ.Ε.	22931	100%	4			
2				5			
3				6			

γ.							
Οικονομικά Στοιχεία	Ποσό		Ημερομηνία	Πρωτόκολλο Παραλαβής			
Αρχικός Προϋπολογισμός	1.150.403,52 €	Υπογραφή Σύμβασης	22/10/2001	Ημερομηνία	29/2/2008		
Αρχικό Ποσό Σύμβασης	977.843,00 €	Πέρας Σύμβασης (Προβλεπόμενο)	22/6/2003	Αριθμός			
Ποσό Συμπληρωματικής Σύμβασης	0,00 €	Πέρας Σύμβασης (Πραγματοποιηθέν)	29/11/2006	Είδος (Π/Ο)	Ο		
Ποσό Τελευταίου Εγκερ. Λογ/σμού	942.574,22 €						

δ. Εμπειρία Επιβλεπόντων Υπαλλήλων Φορέα

Διάστημα	ΟΔΟ	ΟΙΚ	ΥΔΡ				Αρ. ΤΕΕ	Μ.Ε.Κ	Ονοματεπώνυμο	Απασχόληση
22-10-01/29-11-06		942.574,22 €							Τ.Υ. Ι.Μ.Μ.ΛΑΥΡΑΣ	Επιβλεπή
									ΑΝΔΡΕΑΣ ΤΟΠΟΥΛΟΣ	
									ΙΩΑΝΝΗΣ	
Σύνολο		942.574,22 €							Σύνολο	942.574,22 €

ΑΓΙΟΝ ΟΡΟΣ 29/02/2008
Ο Συντάξας

[Signature]

ΑΓΙΟΝ ΟΡΟΣ 29/02/2008
ΤΕΧΝΙΚΗ ΥΠΗΡΕΣΙΑ

ΦΑΙΩΝ Α. ΔΗΜΗΤΡΙΑΔΗΣ
ΑΡΧΙΤΕΚΤΟΝ - ΜΗΧΑΝΙΚΟΣ
ΦΑΙΩΝ 13 - ΤΗΛ. 2310.525.749
ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗ
E-mail: faidm@in.gr

ΑΓΙΟΝ ΟΡΟΣ 29/02/2008
ΕΘΕΩΡΗΘΗ

Η Ι.Μ.Μ. ΛΑΥΡΑΣ

ΚΑΘΗΓΟΥΜΕΝΟΣ

ΜΕΓΙΣΤΗΣ ΛΑΥΡΑΣ

[Signature]

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ
ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΥ

Υ.ΠΕ.ΧΩ.ΔΕ – Δ/ση Δ15

ΠΙΣΤΟΠΟΙΗΤΙΚΟ ΕΜΠΕΙΡΙΑΣ ΕΡΓΩΝ ΔΗΜΟΣΙΟΥ ΚΑΙ Ν.Π.Δ.Δ. (ΕΝΤΥΠΟ – Β)

β.

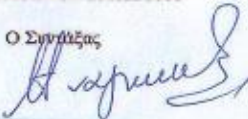
Αρ. Μ.Ε.Ε.Π.	22931	Πρωτόκολλο Απόφασης Ανάθεσης Έργου		ΚΕ. ' 5/12/-10-2001	
Ποιότητα εργασιών : [1] Επάρκεια Μέσων Προσωπικού : [1] Οικονομική επάρκεια : [1] Χρονική Επάρκεια : [1]					

ζ. Διάστημα	ΟΔΟ	ΟΙΚ	ΥΔΡ				Σύνολο
22-10-01/29-11-06		942.574,22 €					
Σύνολο							942.574,22 €
η. Διάστημα	ΟΔΟ	ΟΙΚ	ΥΔΡ	Αρ. ΤΕΕ	Μ.Ε.Κ.	Ονοματεπώνυμο	Απασχόληση
22-10-01/29-11-06		942.574,22 €		29086	6144	ΒΑΣΙΛΕΙΟΣ Κ. ΑΛΕΞΑΝΔΡΟΥ	ΑΡΧΙΤΕΚΤΩΝ ΜΗΧ/ΚΟΣ
Σύνολο		942.574,22 €				Σύνολο	942.574,22 €

θ. Παρατηρήσεις
 Οι εργασίες παρελήφθησαν ποιοτικά και ποσοτικά και ευρέθησαν σύμφωνες με τα προβλεπόμενα στην εγκεκριμένη μελέτη, στην υπογεγραμμένη σύμβαση και το σχετικό χρονοδιάγραμμα. Το έργο χαρακτηρίζεται αναστηλωτικό.

ΑΓΙΟΝ ΟΡΟΣ 29/02./2008

Ο Συντάξας

 ΒΑΣΙΛΕΙΟΣ Κ. ΑΛΕΞΑΝΔΡΟΥ
 ΔΙΠΛ. ΠΟΛΙΤΙΚΟΣ ΜΗΧΑΝΙΚΟΣ

ΑΓΙΟΝ ΟΡΟΣ 29/02/2008

ΤΕΧΝΙΚΗ ΥΠΗΡΕΣΙΑ

 ΒΑΣΙΛΕΙΟΣ Κ. ΑΛΕΞΑΝΔΡΟΥ
 ΑΡΧΙΤΕΚΤΩΝ - ΜΗΧΑΝΙΚΟΣ
 ΦΑΡΚΩΝ 35 - ΤΗΛ. 2310 525.748
 / ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗ
 E-mail: foaidim@tin.gr

ΑΓΙΟΝ ΟΡΟΣ 29/02/2008

ΕΘΕΩΡΗΘΗ

 Η Γ.Μ.Μ. ΛΑΥΡΑΣ
 ΚΑΘΗΓΟΥΜΕΝΟΣ
 Ε. ΜΕΓΙΣΤΗΣ ΛΑΥΡΑΣ

ΠΙΣΤΟΠΟΙΗΤΙΚΟ ΕΜΠΕΙΡΙΑΣ ΕΡΓΩΝ ΔΗΜΟΣΙΟΥ ΚΑΙ Ν.Π.Δ.Δ. (ΕΝΤΥΠΟ - Α)

α.

Είδος Πιστοποιητικού (Προσωρινό/Οριστικό): ΟΡΙΣΤΙΚΟ	Πρωτόκολλο Απόφασης Ανάθεσης Έργου	ΣΤ' /Α/02-03-2004
---	------------------------------------	-------------------

Τίτλος Έργου	"ΗΛΕΚΤΡΟΜΗΧΑΝΟΛΟΓΙΚΕΣ ΕΡΓΑΣΙΕΣ ΚΑΙ ΔΙΑΜΟΡΦΩΣΗ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝΤΑ ΧΩΡΟΥ ΠΑΛΑΙΟΥ ΑΝΤΙΠΡΟΣΩΠΕΙΟΥ ΑΓΙΑΣ ΑΝΝΗΣ ΣΤΙΣ ΚΑΡΥΕΣ"
Σύντομη περιγραφή τεχνικού αντικειμένου	Α) Κατασκευή ηλεκτρομηχανολογικών στο Αντιπροσωπείο (ύδρευση, αποχέτευση, ηλεκτρολογική εγκατάσταση, εγκατάσταση κεντρικής θέρμανσης, κατασκευή βόθρου. Β) Διαμόρφωση εκτεδών περιβάλλοντος χώρου με κατασκευή στηθαίων λιθοδομής, , επικάλυψη αυτών με σχιστόπλακα, σκαλοπατιών, τοποθέτηση σχιστόπλακας ακανόνιστης, κατασκευή παραδοσιακού λιθοστρώτου, κατασκευή εισόδου με πέτρινους πεσσούς, ξύλινη στέγη με επικάλυψη σχιστόπλακας.
Φορέας Έργου	ΙΕΡΑ ΜΟΝΗ ΜΕΓΙΣΤΗΣ ΛΑΥΡΑΣ
Διευθύνουσα Υπηρεσία	ΤΕΧΝΙΚΗ ΥΠΗΡΕΣΙΑ ΙΕΡΑΣ ΜΟΝΗΣ ΜΕΓΙΣΤΗΣ ΛΑΥΡΑΣ
Προστατημένη Αρχή	ΤΕΧΝΙΚΗ ΥΠΗΡΕΣΙΑ ΙΕΡΑΣ ΜΟΝΗΣ ΜΕΓΙΣΤΗΣ ΛΑΥΡΑΣ
Κύριος Ανάδοχος	Κ/Ξ «ΧΡ. ΤΑΛΙΑΔΟΥΡΟΣ - Ι. ΜΠΟΥΖΙΑΣ»

β.

Α/Α	Επωνυμία Αναδόχου/Κοινοπρακτούντος	Αρ. ΜΕΕΠ	% Συμμ.	Α/Α	Επωνυμία Αναδόχου/Κοινοπρακτούντος	Αρ. ΜΕΕΠ	% Συμμ.
1	Κ/Ξ «ΧΡ. ΤΑΛΙΑΔΟΥΡΟΣ - Ι. ΜΠΟΥΖΙΑΣ»		100%	4			
2				5			
3				6			

γ.

Οικονομικά Στοιχεία	Ποσό		Ημερομηνία	Πρωτόκολλο Παραλαβής
Αρχικός Προϋπολογισμός	383.648,63 €	Υπογραφή Σύμβασης	01/03/2005	Ημερομηνία 29/2/2008
Αρχικό Ποσό Σύμβασης	281.058,61 €	Πέρας Σύμβασης (Προβλεπόμενο)	01/11/2005	Αριθμός
Ποσό Συμπληρωματικής Σύμβασης	0,00 €	Πέρας Σύμβασης (Πραγματοποιηθέν)	29/11/2006	Είδος (Π/Ο)
Ποσό Τελευταίου Εγκερ. Λογ/σμού	236.160,79 €			Ο

δ. Εμπειρία Επιβλεπόντων Υπαλλήλων Φορέα

Διάστημα	ΟΔΟ	ΟΙΚ	ΥΔΡ	ΗΛΜ	Αρ. ΤΕΕ	Μ.Ε.Κ	Ονοματεπώνυμο	Απασχόληση
31-03-05/29-11-06		144.430,86 €		91.729,93 €			Τ.Υ. Ι.Μ.Μ.ΛΑΥΡΑΣ	Επιβλέπων
							ΑΝΑΓΝΩΣΤΟΠΟΥΛΟΣ	
							ΙΩΑΝΝΗΣ	
Σύνολα		144.430,86 €		91.729,93 €			Σύνολο	236.160,79 €

ΑΓΙΟΝ ΟΡΟΣ 29/02/2008

ΑΓΙΟΝ ΟΡΟΣ 29/02/2008

ΑΓΙΟΝ ΟΡΟΣ 29/02/2008

Ο Συντάξας

[Signature]

ΚΑΛΩΣ ΕΛΘΟΝΤΕΣ ΕΜΠΟΡΙΚΟΙ ΛΟΓΙΣΤΕΣ

ΤΕΧΝΙΚΗ ΥΠΗΡΕΣΙΑ

ΦΑΙΔΩΝ Α. ΔΗΜΗΤΡΙΑΔΗΣ

ΑΡΧΙΤΕΚΤΟΝ - ΜΗΧΑΝΙΚΟΣ

ΦΡΑΓΚΟΝ 13 - ΤΗΛ. 2310.526.748

ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗ

E-mail: faidim@oln.gr

ΕΘΕΩΡΗΘΗ

Η Ι.Μ.Μ. ΛΑΥΡΑΣ

ΑΛΕΞΙΟΣ ΜΕΓΙΣΤΗΣ ΛΑΥΡΑΣ

[Signature]

Ε.ΠΕ.ΧΩ.ΔΕ – Δ/νση Δ15

ΠΙΣΤΟΠΟΙΗΤΙΚΟ ΕΜΠΕΙΡΙΑΣ ΕΡΓΩΝ ΔΗΜΟΣΙΟΥ ΚΑΙ Ν.Π.Δ.Δ. (ΕΝΤΥΠΟ – Β)

E

Αρ. Μ.Ε.Ε.Π.		Πρωτόκολλο Αιμόφρασης Ανάθεσης Έργου	ΣΤ' /Α/02-03-2004
--------------	--	--------------------------------------	-------------------

Ποιότητα εργασιών	: [1]
Επάρκεια Μέσων Προσωπικού	: [1]
Οικονομική επάρκεια	: [1]
Χρονική Επάρκεια	: [1]

[illegible]

1. Παρατηρήσεις

Η εργασία παρελήφθησαν ποιοτικά και ποσοτικά και ευρέθησαν σύμφωνες με τα προβλεπόμενα στην συγκεκριμένη μελέτη, στην υπογεγραμμένη σύμβαση και το σχετικό προνοδιαόγραμμα. Το οικοδομικό μέρος χαρακτηρίζεται ανασταθλιακό.

ΑΓΙΟΝ ΟΡΟΣ 29/02./2008

Ο Συντάξας

ΑΓΙΟΝ ΟΡΟΣ 29/02/2008

ΤΕΧΝΙΚΗ ΥΠΗΡΕΣΙΑ

ΘΑΝΩΝ Α. ΔΗΜΗΤΡΙΑΔΗΣ
ΑΡΧΗΤΕΚΤΟΝ ΜΗΧΑΝΙΚΟΣ
ΕΡΑΚΛΕΩΝ 13-ΤΗΛ. 2310.529.740
ΔΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗ
E-mail: foldim@otenet.gr

ΑΓΙΟΝ ΟΡΟΣ 29/02/2008

ΕΘΕΩΡΗΘΗ

ΗΛΜ.Μ. ΛΑΥΡΑΣ

EMPLOYMENT

67. EAFIC THE NA

Хит пред

Βεβαιώσεις Περαιώσης και Καλής Εκτέλεσης

ΒΕΒΑΙΩΣΗ ΠΕΡΑΙΩΣΗΣ ΚΑΙ ΚΑΛΗΣ ΕΚΤΕΛΕΣΗΣ

Ο κάτωθι υπογεγραμμένος ΔΗΜΗΤΡΙΑΔΗΣ ΦΑΙΔΩΝ, Αρχιτέκτων Μηχανικός, Προϊστάμενος της Τεχνικής Υπηρεσίας της Ιεράς Μονής Μεγίστης Λαύρας, κατόπιν αναφοράς του ΑΝΑΓΝΩΣΤΟΠΟΥΛΟΥ ΙΩΑΝΝΗ, Πολιτικού Μηχανικού επιβλέποντος του έργου: «ΑΠΟΚΑΤΑΣΤΑΣΗ (ΠΑΛΑΙΟΥ) ΑΝΤΙΠΡΟΣΩΠΕΙΟΥ ΑΓΙΑΣ ΑΝΝΗΣ ΤΗΣ ΙΕΡΑΣ ΜΟΝΗΣ ΜΕΓΙΣΤΗΣ ΛΑΥΡΑΣ ΣΤΙΣ ΚΑΡΥΕΣ», βεβαιώνω ότι το ανωτέρω έργο περαιώθηκε από τον Ανάδοχο: «ΒΑΣΙΛΕΙΟΣ Κ. ΑΛΕΞΑΝΔΡΟΥ - Ε.Δ.Ε.» την 29-11-2006 σύμφωνα με τους όρους της σύμβασης, εντός χρονοδιαγράμματος, έντεχνα και ποιοτικά.

Θεσσαλονίκη 8/10/2010
Ο βεβαιών

Προϊστάμενος της Τεχνικής Υπηρεσίας
της Ιεράς Μονής Μεγίστης Λαύρας

ΔΗΜΗΤΡΙΑΔΗΣ ΦΑΙΔΩΝ
Αρχιτέκτων Μηχανικός

ΒΕΒΑΙΩΣΗ ΠΕΡΑΙΩΣΗΣ ΚΑΙ ΚΑΛΗΣ ΕΚΤΕΛΕΣΗΣ

Ο κάτωθι υπογεγραμμένος ΔΗΜΗΤΡΙΑΔΗΣ ΦΑΙΔΩΝ, Αρχιτέκτων Μηχανικός, Προϊστάμενος της Τεχνικής Υπηρεσίας της Ιεράς Μονής Μεγίστης Λαύρας, κατόπιν αναφοράς του ΑΝΑΓΝΩΣΤΟΠΟΥΛΟΥ ΙΩΑΝΝΗ, Πολιτικού Μηχανικού επιβλέποντος του έργου: «ΗΛΕΚΤΡΟΜΗΧΑΝΟΛΟΓΙΚΕΣ ΕΡΓΑΣΙΕΣ ΚΑΙ ΔΙΑΜΟΡΦΩΣΗ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝΤΑ ΧΩΡΟΥ ΠΑΛΑΙΟΥ ΑΝΤΙΠΡΟΣΩΠΕΙΟΥ ΑΓΙΑΣ ΑΝΝΗΣ ΣΤΙΣ ΚΑΡΥΕΣ», βεβαιώνει ότι το ανωτέρω έργο περαιώθηκε από την Ανάδοχο Κοινοπραξία: «ΧΡ. ΤΑΛΙΑΔΟΥΡΟΣ - Ι. ΜΠΟΥΖΙΑΣ» την 29-11-2006 σύμφωνα με τους όρους της σύμβασης, εντός χρονοδιαγράμματος, έντεχνα και ποιοτικά.

Θεσσαλονίκη

8/10/2010

Ο βεβαιών

Προϊστάμενος της Τεχνικής Υπηρεσίας
της Ιεράς Μονής Μεγίστης Λαύρας

ΔΗΜΗΤΡΙΑΔΗΣ ΦΑΙΔΩΝ
Αρχιτέκτων Μηχανικός